

2016

ÅRSRAPPORT

Foto: Marius Fiskum

Forsidebilde

Fiskeri i flere generasjoner

Ingvard Lorentzen er fjerde generasjon fiskekjøper på Brensholmen utenfor Tromsø. Selskapet ble opprettet av hans oldefar i 1896. Ingvard tok over etter sin far i 2002. Selskapet Ivan Lorentzen Fiskeforretning AS er spesielt kjent for sin prisvinnende lutefisk.

ÅRSRAPPORT 2016

03	Historikk
04	Organisasjonskart
05	Årsregnskap
08	Viktige hendelser i 2016
09	Visjon og forretningsidé
10	Konsernsjefens redegjørelse
13	Styrets årsberetning

ÅRSREGNSKAP 2016

36	Årsregnskap - Resultatregnskap
37	Årsregnskap - Balanse
38	Årsregnskap - Endringer i egenkapitalen
40	Årsregnskap - Kontantstrømanalyse
41	Årsregnskap - Noter
120	Erklæring fra styret og konsernsjef
121	Revisjonsberetning

VIRKSOMHETEN

126	Konsernledelsen
128	Styret
130	Styrende organer
132	Eierstyring og selskapsledelse
140	Risikostyring, internkontroll og kapitalstyring
154	Eierforhold
158	Virksomhetsredegjørelse
161	SpareBank 1 Nord-Norge Markets
162	SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen
165	Medarbeidere

169	Samfunnsansvar
-----	----------------

SAMFUNNSENGASJEMENT

174	Sammen får vi ting til å skje
175	Dette er gull verdt for oss
176	På lag med skiidretten i nord
178	Fikk pris for å sette økonomi på timeplanen
180	Lagde tidenes fest for Bodø
182	Prisverdig sykkelfest

HER STARTET DET: SpareBank 1 Nord-Norges historie startet med etableringen av Tromsø Sparebank i 1836 – landsdelens første sparebank. Dagens SpareBank 1 Nord-Norge er et resultat av sammenslåingen av 40 nordnorske sparebanker. På bildet ser vi direktør Just Quigstad i bankens ekspedisjonslokale, sammen med blant andre bokholder Einar Olsen.

HISTORIKK

38

SpareBank 1 Nord-Norge har 38 lokalbankkontorer fordelt på 36 kommuner i Nord-Norge og på Svalbard. Over 80 % av den nordnorske befolkningen har dermed minst ett av våre bankkontorer i sin kommune.

40

SpareBank 1 Nord-Norge er et resultat av fusjoner av 40 sparebanker i Nordland, Troms og Finnmark.

1836

SpareBank 1 Nord-Norges historie startet med etableringen av Tromsø Sparebank i 1836. Mange av landsdelens små sparebanker ble fusjonert på 1960 og 70-tallet.

1989

Fusjonsbølgen kulminerte med etableringen av Sparebanken Nord-Norge 1. juli 1989, som følge av en sammenslutning av Tromsø Sparebank og Sparebanken Nord. Senere ble også Nordkapp Sparebank (1991) og Sparebanken Nordland (1992) innfusjonert som en del av landsdelsbanken.

1996

I 1996 ble banken en del av SpareBank 1-alliansen, en sammenslutning av fire regionbanker og 16 mindre sparebanker. Sammen eier bankene SpareBank 1 Gruppen AS, som er leverandør av ulike finansielle produkter og tjenester.

SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen har betydd mye for SpareBank 1 Nord-Norges positive utvikling til å bli en solid og sterk bank, med For Nord-Norge som visjon.

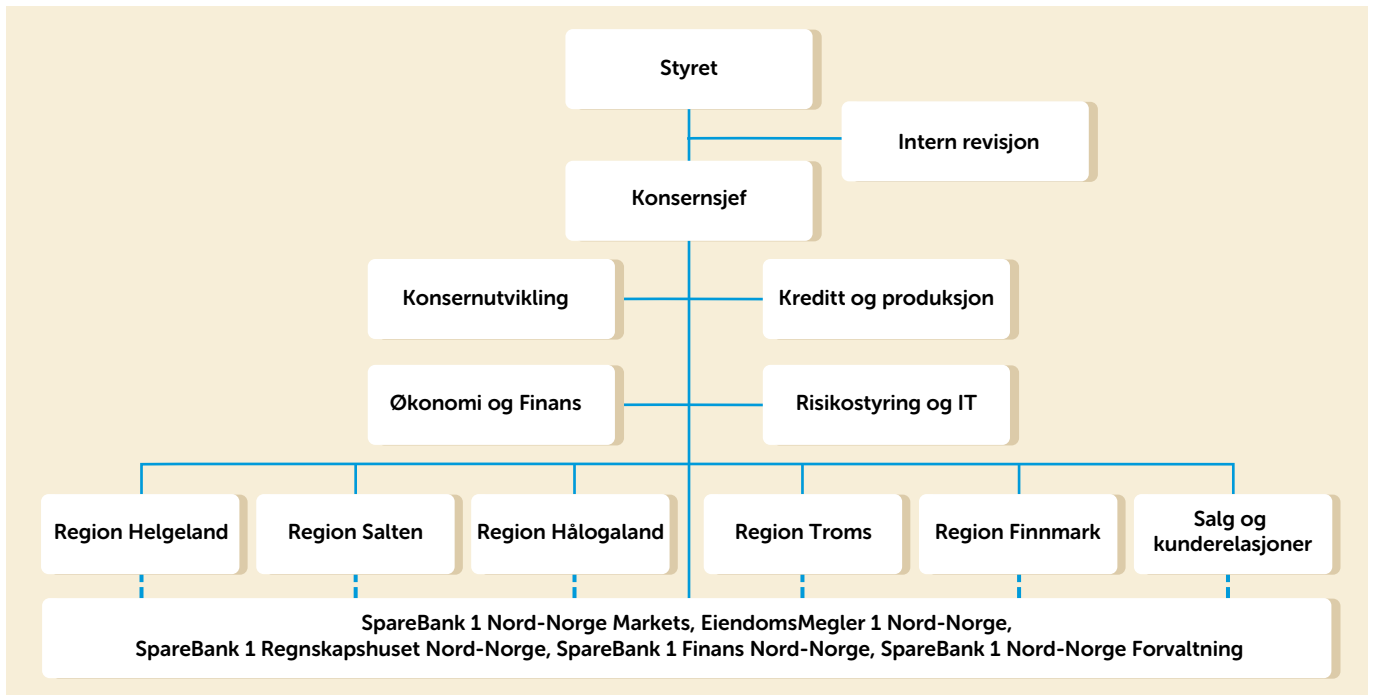
2014

I 2014 ble historien til SpareBank 1 Nord-Norge gitt ut på Orkana forlag. Historikerne Oddvar Svendsen og Ketil Zachariassen forfattet de to bindene.

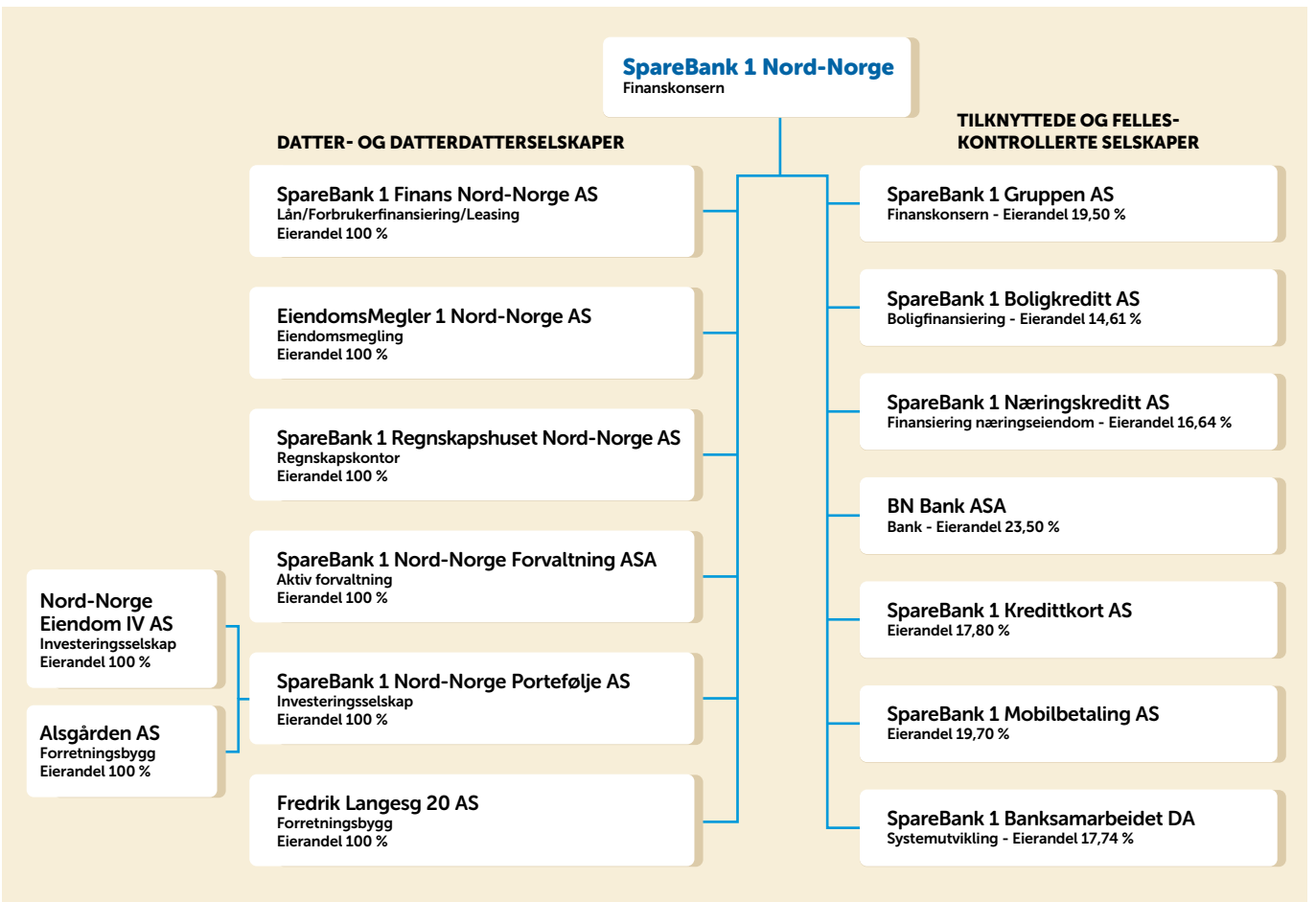
2016

2016 brakte med seg SpareBank 1 Nord-Norges første digitale roboter, som i konsernet kalles digitale assistenter. Disse utfører nå oppgaver som tidligere har vært utført manuelt, og reduserer tidsbruken samtidig som de opprettholder kvaliteten.

ORGANISASJONSKART

ORGANISERINGEN AV FINANSKONSERNET

ÅRSREGNSKAP

FRA RESULTATREGNSKAPET

Beløp i mill kroner	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Netto renteinntekter	1 075	1 320	1 173	1 129	1 129	1 166	1 285	1 426	1 512	1 644
Netto provisjons- og andre inntekter	416	411	462	513	506	656	931	966	933	924
Netto inntekter på finansielle investeringer	175	-84	524	404	184	260	346	602	249	509
Sum netto inntekter	1 666	1 647	2 159	2 046	1 819	2 082	2 562	2 994	2 694	3 077
Personalkostnader	457	463	508	477	514	581	638	704	850	689
Andre driftskostnader	415	508	464	480	522	539	571	624	611	631
Sum kostnader	872	971	972	957	1 036	1 120	1 209	1 328	1 461	1 320
Resultat før tap	794	676	1 187	1 089	783	962	1 353	1 666	1 233	1 757
Tap	65	183	185	87	101	195	172	321	200	213
Resultat før skatt	729	493	1 002	1 002	682	767	1 181	1 345	1 033	1 544
Skatt	172	143	143	186	157	172	214	223	163	291
Resultat fra virksomhet holdt for salg								-27	-5	
Minoritetsinteresser							1	-1	-7	
Resultat for regnskapsåret	557	350	859	816	525	595	966	1 096	872	1 253

FRA BALANSEN

Beløp i mill kroner	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11	31.12.12	31.12.13	31.12.14	31.12.15	31.12.16
Kontanter, utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	980	3 433	3 067	3 294	2 866	2 142	2 047	4 405	2 398	2 721
Aksjer, obligasjoner og andre rentebærende instrumenter	4 511	7 228	9 453	12 178	11 841	12 997	11 919	12 314	13 693	11 860
Brutto utlån til og fordringer på kunder	41 638	51 268	48 180	49 046	51 642	54 551	57 282	61 249	64 053	70 763
Individuelle nedskrivninger	264	201	228	271	206	303	244	171	169	154
Gruppenedskrivninger	217	204	238	200	226	198	209	236	247	373
Andre eiendeler	1 501	3 578	3 539	4 262	4 683	5 639	6 272	5 627	5 675	5 684
Sum eiendeler	48 630	65 507	64 239	68 780	71 032	75 329	77 520	83 188	85 403	90 501
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 773	3 708	6 868	6 123	6 446	4 295	4 284	2 758	1 816	818
Innskudd fra og gjeld til kunder	25 350	34 572	34 877	39 389	41 765	43 588	44 940	45 761	48 087	53 870
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15 668	19 746	14 162	14 477	13 342	16 534	16 336	21 116	21 470	21 165
Andre forpliktelser	1 603	1 562	1 564	1 774	1 767	1 936	2 008	2 861	2 719	2 287
Ansvarlig lånekapital	1 289	1 461	1 608	1 347	1 356	2 095	1 450	1 350	1 350	1 350
Sum egenkapital	2 947	4 458	5 160	5 670	6 356	6 881	8 502	9 342	9 961	11 011
Sum gjeld og egenkapital	48 630	65 507	64 239	68 780	71 032	75 329	77 520	83 188	85 403	90 501

NØKKELTALL

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Egenkapitalavkastning	20,5 %	8,1 %	18,2 %	15,3 %	8,5 %	9,0 %	13,0 %	12,2 %	9,1 %	12,0 %
Kostnadsprosent konsern	52,3 %	59,0 %	45,0 %	46,8 %	57,0 %	53,8 %	47,2 %	44,4 %	54,2 %	42,9 %
Kostnadsprosent konsern ekskl finansielle investeringer	58,5 %	56,1 %	59,4 %	58,3 %	63,4 %	61,5 %	54,6 %	55,5 %	59,8 %	42,1 %
Kostnadsprosent morbank	51,6 %	62,6 %	46,8 %	50,1 %	57,6 %	51,8 %	44,0 %	46,4 %	52,4 %	35,4 %
Kostnadsprosent morbank ekskl finansielle investeringer	54,4 %	50,0 %	54,8 %	53,3 %	58,8 %	57,3 %	46,5 %	48,7 %	50,0 %	34,5 %
12-mnd kostnadsutvikling (eksklusive omstillingskostnader)	9,5 %	0,9 %	0,1 %	-1,5 %	8,3 %	8,1 %	7,9 %	8,2 %	1,4 %	-2,4 %
Utlån til kunder inkl formidlingslån*	41 638	56 806	59 061	63 334	68 034	75 914	80 581	84 980	88 403	96 287
Utlånsvekst inkl. formidlingslån siste 12 mnd*	9,8 %	8,0 %	4,0 %	7,2 %	7,4 %	11,6 %	6,1 %	5,5 %	4,0 %	8,9 %
Utlånsvekst siste 12 mnd	9,8 %	2,1 %	-6,0 %	1,8 %	5,3 %	5,6 %	5,0 %	6,9 %	4,6 %	10,5 %
Innskudd fra kunder	25 350	34 572	34 877	39 389	41 765	43 588	44 940	45 761	48 087	53 870
Innskuddsvekst siste 12 mnd	10,2 %	7,9 %	0,9 %	12,9 %	6,0 %	-1,3 %	3,1 %	1,8 %	5,1 %	12,0 %
Andel utlån overført til Sp1 Boligkreditt av totale PM lån		14,7 %	26,7 %	32,3 %	35,0 %	41,1 %	40,8 %	39,7 %	38,2 %	36,7 %
Andel utlån overført til Sp1 Boligkreditt av totale utlån		9,8 %	18,4 %	22,6 %	24,1 %	28,1 %	28,5 %	27,9 %	27,5 %	26,5 %
Innskuddsdekning inkl formidlingslån*	60,9 %	60,9 %	59,1 %	62,2 %	61,4 %	54,3 %	55,8 %	53,8 %	54,4 %	55,9 %
Innskuddsdekning	60,9 %	67,4 %	72,4 %	80,3 %	80,9 %	75,6 %	78,5 %	74,7 %	75,1 %	76,1 %
Sum eiendeler	48 630	65 507	64 239	68 780	71 032	75 329	77 520	83 188	85 403	90 501
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	44 911	61 267	65 169	66 245	70 291	72 921	75 952	80 191	84 039	89 168
Antall kontorer	85	81	76	75	75	74	74	74	62	38
Antall årsverk konsern	778	821	778	788	794	881	922	927	830	774
Antall årsverk morbank	714	724	690	675	670	672	647	639	618	510
Antall årsverk datterselskap	64	97	88	113	124	209	275	288	212	264
Netto andre inntekter i % av sum netto inntekter	25,0 %	25,0 %	21,4 %	25,1 %	27,8 %	31,5 %	36,3 %	32,3 %	34,6 %	30,0 %
Ren kjernekapital								7 752	8 367	9 155
Ren kjernekapitaldekning i %								12,5 %	13,9 %	15,0 %
Kjernekapital	3 037	4 229	4 846	5 334	6 002	6 672	7 783	8 439	9 110	9 951
Kjernekapitaldekning i %	9,6 %	9,5 %	10,7 %	10,9 %	11,6 %	12,1 %	13,4 %	13,6 %	15,1 %	16,3 %
Ansvarlig kapital	3 464	4 789	5 776	5 849	6 465	7 270	8 069	9 680	10 358	11 229
Kapitaldekning i %	10,9 %	10,8 %	12,8 %	11,9 %	12,5 %	13,2 %	13,9 %	15,6 %	17,2 %	18,4 %
Beregningsgrunnlag	35 594	44 565	45 250	48 966	51 704	55 098	57 989	61 925	60 328	61 120
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)								5,9 %	6,1 %	7,0 %
Tap på utlån til kunder i % av utlån til kunder inkl formidlingslån*	0,16 %	0,32 %	0,31 %	0,14 %	0,15 %	0,26 %	0,21 %	0,19 %	0,22 %	0,20 %
Mislighold i % av brutto utlån inkl. formidlingslån*	0,60 %	0,80 %	0,97 %	0,78 %	0,69 %	0,52 %	0,60 %	0,34 %	0,30 %	0,31 %
Tapsutsatte i % av brutto utlån inkl. formidlingslån*	1,71 %	0,53 %	0,39 %	0,60 %	0,50 %	0,78 %	0,46 %	0,27 %	0,27 %	0,22 %
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer i % av bto utlån inkl. formidlingslån		0,96 %	0,96 %	0,93 %	0,87 %	0,89 %	0,75 %	0,41 %	0,39 %	0,37 %
Tapsavsetningsgrad	46,89 %	26,59 %	28,39 %	34,15 %	25,46 %	30,64 %	28,41 %	32,82 %	32,82 %	30,08 %

*) I formidlingslån inngår lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS.

For øvrig vises det til eget kapittel i årsrapporten om "Eierforhold" hvor alle nøkkeltall relatert til egenkapitalbevis fremkommer.

ÅRSREGNSKAP KONSERN - RESULTATANALYSE

Beløp i mill kroner	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
FRA RESULTATREGNSKAPET										
Renteinntekter	2 548	2 702	2 998	2 990	2 845	2 823	2 549	2 763	4 334	3 250
Rentekostnader	904	1 190	1 572	1 705	1 679	1 694	1 420	1 590	3 014	2 044
Netto renteinntekter	1 644	1 512	1 426	1 285	1 166	1 129	1 129	1 173	1 320	1 206
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	440	407	469	330	227	209	294	304	293	242
Provisjonsinntekter	871	908	940	892	686	567	590	526	478	502
Provisjonskostnader	85	75	74	75	74	80	85	88	84	65
Netto gevinst/tap på verdipapirer og valuta	69	-158	133	16	33	-25	110	220	-377	-41
Andre driftsinntekter	138	100	100	114	44	19	8	24	17	28
Dekningsbidrag	3 077	2 694	2 994	2 562	2 082	1 819	2 046	2 159	1 647	1 872
Lønn og generelle administrasjonskostnader	1 066	1 218	1 053	975	900	827	758	792	767	766
Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	60	56	97	53	54	47	45	49	62	55
Andre driftskostnader	194	187	178	181	166	162	154	131	142	134
Resultat før tap	1 757	1 233	1 666	1 353	962	783	1 089	1 187	676	917
Tap på utlån og garantier	213	200	321	172	195	101	87	185	183	17
Resultat før skatt	1 544	1 033	1 345	1 181	767	682	1 002	1 002	493	900
Skatt på ordinært resultat	291	163	223	214	172	157	186	143	143	193
Resultat fra virksomhet holdt for salg	0	-5	-27							
Resultat for regnskapsåret	1 253	865	1 095	967	595	525	816	859	350	707
Minoritetsinteresser	0	-7	-1	1	0	0	0	1	2	4
Majoritetsinteresser	1 253	872	1 096	966	595	525	816	858	348	703

I % av gj.sn. forvaltning										
FRA RESULTATREGNSKAPET										
Renteinntekter	2,86 %	3,22 %	3,74 %	3,94 %	3,90 %	4,02 %	3,85 %	3,91 %	4,51 %	5,61 %
Rentekostnader	1,01 %	1,42 %	1,96 %	2,24 %	2,30 %	2,41 %	2,14 %	2,18 %	2,60 %	3,53 %
Netto renteinntekter	1,84 %	1,80 %	1,78 %	1,69 %	1,60 %	1,61 %	1,70 %	1,73 %	2,15 %	2,08 %
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	0,49 %	0,48 %	0,58 %	0,43 %	0,31 %	0,30 %	0,44 %	0,47 %	0,50 %	0,42 %
Provisjonsinntekter	0,98 %	1,08 %	1,17 %	1,17 %	0,94 %	0,81 %	0,89 %	0,81 %	0,86 %	0,87 %
Provisjonskostnader	0,10 %	0,09 %	0,09 %	0,10 %	0,10 %	0,11 %	0,13 %	0,14 %	0,14 %	0,11 %
Netto gevinst/tap på verdipapirer og valuta	0,08 %	-0,19 %	0,17 %	0,02 %	0,05 %	-0,04 %	0,17 %	0,17 %	0,36 %	-0,07 %
Andre driftsinntekter	0,15 %	0,12 %	0,12 %	0,15 %	0,06 %	0,03 %	0,01 %	0,04 %	0,04 %	0,05 %
Dekningsbidrag	3,45 %	3,21 %	3,73 %	3,37 %	2,86 %	2,59 %	3,09 %	3,14 %	2,69 %	3,23 %
Lønn og generelle administrasjonskostnader	1,20 %	1,45 %	1,31 %	1,28 %	1,23 %	1,18 %	1,14 %	1,22 %	1,29 %	1,32 %
Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	0,07 %	0,07 %	0,12 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,08 %	0,08 %	0,09 %
Andre driftskostnader	0,22 %	0,22 %	0,22 %	0,24 %	0,23 %	0,23 %	0,23 %	0,20 %	0,21 %	0,23 %
Resultat før tap	1,97 %	1,47 %	2,08 %	1,78 %	1,32 %	1,11 %	1,64 %	1,82 %	1,10 %	1,58 %
Tap på utlån og garantier	0,24 %	0,24 %	0,40 %	0,23 %	0,27 %	0,14 %	0,13 %	0,28 %	0,30 %	0,03 %
Resultat før skatt	1,73 %	1,23 %	1,68 %	1,55 %	1,05 %	0,97 %	1,51 %	1,54 %	0,80 %	1,55 %
Skatt på ordinært resultat	0,33 %	0,19 %	0,28 %	0,28 %	0,24 %	0,22 %	0,28 %	0,22 %	0,23 %	0,33 %
Resultat fra virksomhet holdt for salg		-0,01 %								
Resultat for regnskapsåret	1,41 %	1,03 %	1,37 %	1,27 %	0,82 %	0,75 %	1,23 %	1,32 %	1,40 %	1,22 %
Minoritetsinteresser	0,00 %	-0,01 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,01 %
Majoritetsinteresser	1,41 %	1,04 %	1,37 %	1,27 %	0,82 %	0,75 %	1,23 %	1,32 %	1,40 %	1,21 %

VIKTIGE HENDELSER I 2016

Solgte North West 1 Alliance Bank

SpareBank 1 Nord-Norge solgte i januar alle sine eiendeler i den russiske banken North West 1 Alliance Bank. Konsernet gikk i 2008 inn i det russiske bankmarkedet. Intensjonen var å følge nordnorske bedrifter med virksomhet i vårt naboland. Under ny ledelse, og som del av en ny strategi, besluttet SpareBank 1 Nord-Norge i 2013 å trappe ned denne satsingen. Med salget av North-West 1 Alliance Bank har SpareBank 1 Nord-Norge avsluttet sin bankvirksomhet i Russland.

La ned de minste filialene

I mars meldte SpareBank 1 Nord-Norge at 21 av de minste filialene skulle legges ned. De fleste av disse hadde vært bemannet med ett årsverk eller mindre, og hadde begrensede åpningstider de senere årene. Ingen medarbeidere mistet jobben som følge av nedleggelsene.

Styrket Konjunkturbarometer

Konjunkturbarometer for Nord-Norge (KB) har bidratt til kunnskap om landsdelen i 20 år. I april inviterte SpareBank 1 Nord-Norge NHO og LO med i et partnerskap om KB. De samme aktørene eier Agenda Nord-Norge og skal sammen stimulere til mer kunnskap om Nord-Norge. De tre eierne ga Agenda Nord-Norge i oppdrag å forvalte KB de tre neste årene.

Fikk pris for å sette økonomi på timeplanen

I august ble SpareBank 1 Nord-Norge kåret som vinner av Finansstafetten 2016, etter at bankens ansatte hadde undervist rekordmange skoleelever i privatøkonomi.

I løpet av skoleåret 2015/2016 underviste ansatte fra SpareBank 1 Nord-Norge 1 584 elever på 9. trinn i Troms.

Siden 2011 har bankens ansatte vært ute i skolene og snakket om karrierevalg, budsjettering, bank og forsikring.

Bodøfæst

I mai feiret Bodø sitt 200-årsjubileum. SpareBank 1 Nord-Norges gave til byen var å arrangere Bodøfæst – en jubileumskonert midt i Bodø sentrum. 34 000 mennesker kom og feiret byens bursdag sammen med artister som Halvdan Sivertsen, Sondre Justad, Nordnorsk Opera og Symfoniorkester, Marcus & Martinus og Travis.

Oppdrag Nord-Norge

Samme helgen reiste 650 av SpareBank 1 Nord-Norges ansatte til Bodø for å delta på den interne samlingen «Oppdrag Nord-Norge». Konsernets ansatte bidro til bursdagsfeiringen gjennom å være vertskap for Bodøfæst, og jobbe dugnad i og for byen. Blant annet arrangerte konsernets ansatte egne bursdagsfeiringer på noen av byens sykehjem.

VISJON OG FORRETNINGSIDÉ

Landsdelens egen bank

SpareBank 1 Nord-Norge er en ledende leverandør av finansielle tjenester i person- og bedriftsmarkedet i Nord-Norge.

Nedenfor beskrives konsernets visjon og forretningsidé.

Bankens visjon er **For Nord-Norge!**

I dette ligger det at SpareBank 1 Nord-Norge kjennetegnes av å være:

- Landsdelens egen bank
- En virksomhet som skaper og legger igjen verdiene i Nord-Norge
- Nær og dyktig
 - med kortreiste beslutninger
- Solid, raus og folkelig. Tradisjonsrik og moderne
- En utvikler av Nord-Norge
 - vi bryr oss om deg!

Forretningsidé

SpareBank 1 Nord-Norge leverer helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med tilhørighet til det nordnorske markedet.

SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å være en bank som fornyer seg til nytte for folk og bedrifter i Nord-Norge. En bank som skal være offensiv og fremstå som et tydelig alternativ til nasjonale og internasjonale konkurrenter.

SpareBank 1 Nord-Norge er en attraktiv arbeidsplass med en kultur preget av dynamisk læring, vinnervilje og samhandling. Bankens virksomhet bygger på strenge krav til redelighet og forretningsetikk, nedfelt i SNN-koden.

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen.

SpareBank 1 Nord-Norge har to eiergrupperinger; 46,4 % eies via Oslo børs, mens 53,6 % eies av det nordnorske samfunnet.

Eiermodellen understøtter konsernets nordnorske profil og sterke posisjon i landsdelen, blant annet gjennom tildeling av utbytte også til det nordnorske samfunnet.

Foto: Marius Fiskum

FRA KONSERN SJEFEN

2016 har vært et meget godt år for SpareBank 1 Nord-Norge. Samtidig har konsernet gjennomført krevende tiltak. 2016 ble året da SpareBank 1 Nord-Norge fullførte reisen tilbake til kjernevirksomheten. Konsernet la russlandseventyret bak seg, og solgte seg ut av investeringsfondet Nord II. Samtidig har konsernet sluttet ned bemanningen som ble startet i 2015, og som førte til at vi reduserte med 150 stillinger. I løpet av året ble også 21 lokalbankfilialer lagt ned, samtidig som 16 finanssentre ble bygd opp. Endringene gjør at konsernet nå er mer dynamisk og bedre rustet for fremtiden.

At denne reisen har vært krevende, er det ingen tvil om. Men den er fullført ved hjelp av en tydelig strategi og motiverte og kompetente medarbeidere. At konsernet i 2016 kan vise til et totalt sykefravær på bare 2,7 %, understreker kraften som finnes i organisasjonen.

2016 ble også året da Nord-Norge for alvor tok steget fra å være en subsidiert utkant, til å bli en netto leverandør til den norske statskassen – en endring som kan måles både i kroner og øre og i økt selvtillit. Norge står midt i en omstillingsprosess. Vi må løfte frem nye næringer som sikrer inntektsgrunnlaget for nasjonen når bidraget fra olje- og gassnæringen etter hvert reduseres. I denne prosessen har Nord-Norge en rolle å spille. Med landsdelens naturgitte forutsetninger for å produsere verdens beste og reneste mat og opplevelser man knapt finner andre steder, har vi særlig store muligheter innenfor sjømat og turisme. Samtidig har regionen et stort og uforløst potensial til vanns gjennom store arealer til disposisjon for havbruk, og rike villfiskforekomster. I tillegg finnes det både uutnyttede ressurser og muligheter for å finne helt nye råstoffer i det kjølige havet utenfor landsdelen. Til lands er det store utviklingsmuligheter med tanke på blant annet energi og uutnyttede mineralforekomster.

I et Nord-Norge der pilene peker oppover, er SpareBank 1 Nord-Norge en særdeles viktig brikke. Vi engasjerer oss som finanskonsern og er til stede med 38 kontorer over hele landsdelen. Med dette forsyner vi landsdelen med både kapital og finansielle tjenester. Men vi er også en viktig samfunnsbygger på andre områder. Gjennom vårt samfunnsengasjement bidrar vi til å realisere små og store prosjekter som skaper bolyst og livskraftige lokalsamfunn. Og med Konjunkturbarometer for Nord-Norge (KB) bidrar vi med kunnskap om den økonomiske utviklingen og langsiktige økonomiske prognoser for landsdelen. KB ble heldigitalt i 2016, og kommer nå med flere mindre og mer spesialiserte utgaver i løpet av året. Det er Agenda Nord-Norge AS (ANN), selskapet vi eier sammen med LO og NHO, som nå fasiliterer KB. Slik kan ANN både skape møteplasser for næringsliv, politikk, byråkrati og akademia, og tilføre kunnskap som understøtter en langsiktig næringsutvikling i landsdelen.

Digitalisering og automatisering av arbeidsprosesser har vært et viktig satsingsområde i 2016. Konsernet har allerede sine første roboter i drift, og det satses sterkt på å tilpasse prosesser til dette. Gevinstene er store, målt både i tid og i penger. Også på andre områder ser vi at digitaliseringen skyter fart. Mens antallet besøk i lokalbankene går ned, øker antallet digitale kundemøter via mobil, nettbrett og pc. Også når det gjelder betalingsformidling, ble 2016 et år med gjennombrudd for digitale nyvinninger. mCASH ble lastet ned 584 000 ganger, og en rekke butikker, lag og foreninger og festivaler har tatt i bruk løsningen. I begynnelsen av 2017 ble det besluttet at mCash går sammen med Vipps om å lage en felles norsk lommebok, som over 100 banker står bak.

Samtidig er vi i SpareBank 1 Nord-Norge helt tydelige på at lokal tilstedeværelse fortsatt er viktig, og at det vil skille oss fra bransjen for øvrig. Høsten 2016 startet prosjektet «Ett konsern – én kundeopplevelse». Hovedmotivasjonen er å skape unike kundeopplevelser, som kundene ikke kan finne hos våre konkurrenter i landsdelen. I prosjektet er lokal tilstedeværelse en vesentlig faktor. Der vi over år har jobbet for å få kundene bort fra lokalene våre, starter nå jobben med å få dem tilbake. Prosjektet skal også rive ned skottene mellom morbank og våre øvrige selskaper. Kraften i vår totale tjenesteportefølje er formidabel, og vil sammen med samfunnsutbytte og lokal tilstedeværelse være pilarer i det vi er i gang med å bygge.

Store deler av konsernets overskudd blir igjen i Nord-Norge. I 2016 har vi bidratt med mer enn 60 millioner kroner til kultur-, idretts- og kunnskapsprosjekter rundt om i hele Nord-Norge. Særlig prosjekter som gjør landsdelen til et bedre sted å bo, og som legger grunnlag for fremtidig verdiskaping, ligger våre hjerter nært. I 2016 la vi grunnlaget for en ny strategi for samfunnsutbyttet. Vi vil engasjere kundene i større grad, og aktivt bruke samfunnsutbyttet til å rekruttere kunder og forsterke vårt omdømme. Samfunnsutbyttet kan skille oss fra andre i kampen om markedsandeler og bidra til økt verdiskaping for både konsernet og eierne.

I mai 2016 arrangerte konsernet «Bodøfæst» i forbindelse med 200-årsjubileet for Bodø by. Arrangementet var todelt. Den ene delen var en storslått konsert der mer enn 30.000 av byens befolkning deltok. Billetinntektene, beskjedne 5 kroner per billett, ble i sin helhet donert til veldedige formål. Den andre delen, «Oppdrag Nord-Norge», gikk ut på at alle konsernets ansatte jobbet dugnad for Bodø by. Det ble malt og ryddet, montert idrettsparker og gjennomført besøk på byens sykehjem med kaffe, kaker og levende musikk.

Prosjektet var en levendegjøring av vårt DNA, og vi donerte i praksis bort 1,5 årsverk i løpet av én dag. I ettertid rykket Bodø kommune inn en helside i Avisa Nordland med den enkle teksten «Takk». Dette understreker den eksterne effekten av et slikt tiltak, som kommer i tillegg til den interne lagbyggende og stolthetsskappende effekten.

Myndighetene har skjerpet kapitalkravene til norske banker. For SpareBank 1 Nord-Norge er det et strategisk mål å være ubestridt solid. Konsernet har derfor styrket sin soliditet de siste årene, slik at vi er i stand til å takle økonomiske nedturer, samtidig som vi er rustet for å følge og legge til rette for ytterligere vekst i landsdelen.

SpareBank 1 Nord-Norge har en unik eiermodell, med både privat og samfunnsbasert eierskap. Modellen er lønnsom for begge eiergruppene. Tallene for 2016 understreker dette.

Vi har fullført reisen tilbake til kjernedrift. Nå fortsetter reisen. Våre ambisjoner er ubeskjedne – vi skal skille oss fra konkurrentene våre. Vi skal i større grad se på våre kunder som medlemmer og tenke kundebehov før vi tenker salg. Vi skal dekke alle behovene en kunde har i forhold til sin bank. Samtidig skal kundeopplevelsene gjenspeile vår egenart.

SpareBank 1 Nord-Norge som konsern skal kombinere det tradisjonelle med det moderne og digitale. Og vi skal gjøre det i Nord-Norge. Fordi visjonen står fast – For Nord-Norge!

Jan-Frode Janson
Konsernsjef

SPAREBANK 1 NORD-NORGE

FINNMARK

Hammerfest
Honningsvåg
Alta
Karasjok
Kirkenes
Tana
Vadsø
Vardø
Båtsfjord
Lakselv

TROMS

Storslett
Lyngseidet
Skjervøy
Tromsø
Storsteinnes
Finnsnes
Bardufoss
Longyearbyen

HÅLOGALAND

Harstad
Narvik
Svolvær
Leknes
Sortland
Myre
Stokmarknes
Andenes

SALTEN

Bodø
Leinesfjord
Fauske
Rognan
Ørnes

HELGELAND

Mo i Rana
Mosjøen
Sandnessjøen
Brønnøysund
Nesna

Bygg og Anlegg

Anslått BNP-vekst i Nord-Norge var om lag 4 % i 2016, og vekst betyr økt aktivitet i bygg og anleggsbransjen. Econor er en av landsdelens største entreprenører. I 2016 fikk de kontrakten på utbyggingen av Rødbankenkvartalet og starter arbeidet med SpareBank 1 Nord-Norges nye hovedkontor i 2017.

Foto: Marius Fiskum

STYRETS ÅRSBERETNING 2016

Hovedtrekk 2016

(Samme periode 2015)

- Årsresultat: 1 253 mill kroner (872 mill kroner).
- Egenkapitalavkastning (konsern): 12,0 % (9,1 %).
- Resultat per egenkapitalbevis (konsern): 5,82 kroner (4,11 kroner).
- Meget god underliggende bankdrift for året med resultat før tap på 1 274 mill kroner (1 119 mill kroner), hensyntatt omstillingskostnader.
- Netto inntekter på finansielle investeringer: 509 mill kroner (249 mill kroner).
- Utlånstap: 213 mill kroner (200 mill kroner).
- Utlånsvekst siste 12 måneder: 8,9 % (4,0 %) inkludert formidlingslån.
- Innskuddsvekst siste 12 måneder: 12,0 % (5,1 %).
- Innskuddsdekning: 76,1 % (75,1 %).
- Ren kjernekapitaldekning konsern: 15,0 % (13,9 %).
- Avsatt utbytte: 3,45 kroner (2,00 kroner).

Det går bra i nordnorsk økonomi, og konsernets inntjening for 2016 er meget god. Konsernet har gjort flere strategiske grep de siste årene, herunder:

- Betydelig oppbygging av egenkapital og soliditet; nær dobling av konsernets egenkapital de siste 6 år. Konsernets målsatte soliditet er oppnådd.
- Rendyrking av kjernevirksomheten er nær slutført;
 - Investeringsfondet Nord II er solgt og SpareBank 1 Nord-Norge Invest er avviklet.
 - Nedtrapping av BM-virksomheten i BN Bank går som planlagt.
 - Virksomheten i Russland er solgt.
 - Bankens andel av Bank 1 Oslo er solgt.
- Et betydelig arbeide tilknyttet forbedring av konsernets lønnsomhet er gjennomført, herunder:
 - Tilpassing av bankens tilstedeværelse til kundenes bruk av banktjenester. Konsernets tilgjengelighet er økt gjennom konsentrasjon om 16 finanssentre. Samtidig er antall filialer redusert fra 71 i 2012 til 38 i 2016
 - Kostnadsreduserende tiltak, inkludert tilpassing til kundeadferd gjennom en frivillig nedbemanning av 150 ansatte og inntak av om lag 60 nye medarbeidere som tilfører konsernet nødvendig kompetanse.
 - Tiltak knyttet til økt kapitaleffektivitet er gjennomført.

STRATEGISKE MÅL OG MÅLOPPNÅELSE

Strategiske mål	Måltall	Konsern 2016	Morbank 2016
Lønnsomhet			
Egenkapitalavkastning	Bankdrift på topp internasjonalt nivå.	12,0 %	16,8 %
Effektivitet			
Kostnadsvekst	Årlig gjennomsnittlig kostnadsvekst skal maksimalt utgjøre 0 % eksklusive omstillingskostnader og virksomhetsutvidelser.	-2,5 %	-4,1 %
Soliditet			
Ren kjernekapitaldekning	Ubestridd solid. Ren kjernekapitaldekning på 14,5 % eller høyere i 2016	15,0 %	19,2 %

Konsernets langsiktige lønnsomhetsmål er å ha en bankdrift på topp internasjonalt nivå. Ved vurdering av det konkrete, løpende mål til EK-avkastning, gjøres det en vurdering av kapitalmarkedets lønnsomhetsforventninger gjennom prognoser fra bankanalytikere. I tillegg gjøres en sammenligning mot andre bankers lønnsomhetsmål og faktiske lønnsomhet. EK-avkastning på 12 % for 2016 vurderes å være mer enn måloppfyllende.

Målet om maksimal kostnadsvekst på 0 % eksklusive omstillingskostnader og virksomhetsutvidelser, er underordnet konsernets strategiske lønnsomhetsmål. Etter styrets vurdering tilsier utviklingen i finanssektoren at det er nødvendig med stram kostnadsstyring og en kontinuerlig søken etter effektivisering gjennom forenkling av prosesser og digitalisering. Målet om 0 % kostnadsvekst er sammenfallende med flere andre banker i markedet.

Konsernet har et overordnet strategisk mål om å være ubestridd solid. Målet om en ren kjernekapitaldekning på 14,5 % følger av regulatoriske krav med tillegg av en administrativ tilleggsbuffer på 1,5 prosentpoeng. Etter en varslet økning av motsyklisk konjunkturbuffer til 2 % med virkning fra 31.12.17, vil den administrative tilleggsbufferen utgjøre 1 prosentpoeng.

Det er ikke fastsatt et målsatt nivå for tap på utlån. Styret har imidlertid signalisert et forventet moderat tapsnivå i 2016 og den nærmeste tiden fremover. Tapsnivået i 2016 karakteriseres som moderat.

Som det fremgår av tabellen oppfylder morbanken og konsernet alle strategiske mål for regnskapsåret 2016 og per 31.12.16.

SpareBank 1 Nord-Norge – i korte trekk

SpareBank 1 Nord-Norges historie strekker seg tilbake til 1836, da landsdelens første sparebank ble etablert. Konsernets visjon, For Nord-Norge, preger hele virksomheten. SpareBank 1 Nord-Norge er i dag den ledende finansinstitusjonen i landsdelen, med et fullservice tjenestetilbud som også inkluderer eiendomsmegling, finansforvaltning, leasing og regnskapsføring. Kundene betjenes gjennom en bred fysisk tilstedeværelse, moderne digitale løsninger og et kundesenter som er åpent alle dager kl. 07.00-24.00.

2016 – fortsatt fokus på kjernevirksomhet og modernisering av konsernet

Også i 2016 har bankbransjen vært preget av digitalisering og endret kundedadferd. For SpareBank 1 Nord-Norge innebærer dette behov for modernisering av konsernet – både i form av endrede forretningsmodeller og effektivisering av interne prosesser. Endringsprosessene er styrt av et klart fokus på visjonen For Nord-Norge, og kombineres med et fokus på økt lønnsomhet gjennom kostnadsreduksjoner og økte inntekter.

Konsernet har i 2016 gjort flere grep for å fokusere på kjernedrift, blant annet gjennom salg av andelen i investeringsfondet Nord II IS. Videre er nedbemanningsprosessen som startet i 2015 sluttført. Samtidig har konsernet ønsket velkommen om lag 60 nye kollegaer som tilfører ny kompetanse.

SpareBank 1 Nord-Norge tror på en fysisk tilstedeværelse i landsdelen, og har i 2016 forsterket satsningen på 16 finanssentre. Samtidig avviklet banken 21 filialer med svært begrenset åpningstid og lite besøk, eller som hadde vært vanskelige å bemanne med den etterspurte kompetansen.

SpareBank 1 Nord-Norge er stolt over måten prosessene rundt nedbemanning og filialnedleggelse er gjennomført på. Godt samarbeid med tillitsvalgte, tydelig og inkluderende kommunikasjon med både ansatte, kunder og samfunnsaktører for øvrig har ført til ryddige og verdige prosesser.

2016 brakte også med seg konsernets første digitale roboter, som i konsernet kalles digitale assistenter. Disse utfører nå oppgaver som før ble gjort manuelt, noe som både reduserer tidsbruken og optimaliserer kvaliteten. Digitale assistenter frigjør også tid for rådgiverne til mer rådgivning overfor kundene.

For å lykkes med denne innføringen har flere prosesser blitt redefinert slik at korrekte data mates inn i de digitale assistentene. Arbeidet med de digitale assistentene vil fortsette i 2017, og de vil spille en viktig rolle i bankens arbeide med digitalisering og automatisering.

I løpet av 2016 har konsernet nådd de regulatoriske kravene til soliditet.

I sum er SpareBank 1 Nord-Norge meget godt rustet til å forsterke sin posisjon som en tradisjonsrik og moderne landsdelsbank – for Nord-Norge.

Mål og strategi

SpareBank 1 Nord-Norge har en unik posisjon i landsdelen, med et sterkt kontornett og nesten halve befolkningen som kunder. Kundesenteret er åpent til midnatt, mens nettbank, mobile og digitale løsninger sikrer kunden tilgang til banken hele døgnet.

Visjonen vår er **For Nord-Norge!**

SpareBank 1 Nord-Norge skal kjennetegnes av å være landsdelens egen bank:

- En virksomhet som skaper og legger igjen verdiene i Nord-Norge
- Nær og dyktig – med korte beslutninger
- Solid, raus og folkelig. Tradisjonsrik og moderne
- En aktør som utvikler Nord-Norge – vi bryr oss om deg!

Forretningssidé

Som landsdelens egen bank leverer SpareBank 1 Nord-Norge helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med tilhørighet til det nordnorske markedet. Bankens eiermodell med et eierskap dels knyttet til en børsnotert, privateid del, og en samfunns-eid del, har over tid vist seg å bidra til at konsernet har en ledende markedsmessig posisjon i landsdelen. Eiermodellen er således ikke til hinder for at konsernet har en lønnsomhet på linje med, eller bedre enn, sammenlignbare banker – snarere tvert om. Dette til glede for begge eiergruppene.

Å være landsdelsbanken betyr også at det aller meste av overskuddet som genereres i konsernet, blir igjen i landsdelen. Enten i form av samfunnsutbytte som skal bidra til utvikling av ulike prosjekter i Nord-Norge, utbytte til nordnorske egenkapitalbeveiere, eller gjennom styrking av konsernets egenkapital, som grunnlag for ytterligere vekst.

Konsernet driver sin kjernevirksomhet gjennom 16 lokale finanssentre som tilbyr rådgivning og tjenester fra hele konsernets produktbredde. Hvert finanssenter kan ha flere filialer. SpareBank 1 Nord-Norge tror på tilstedeværelse som en del av egenarten som skiller konsernet fra konkurrentene i et stadig mer homogent finansmarked.

Konsernet vil forsterke samfunnsengasjementet som konkurransefortrinn gjennom tilstedeværelse og lokalkunnskap. SpareBank 1 Nord-Norge skal være en aktør innenfor kunnskapsutvikling, en regional og nasjonal arenabygger, og en støttespiller for landsdelens næringsliv.

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen. Som en del av en nasjonal allianse, sikres banken en effektiv utvikling av moderne tjenester, produkter og løsninger til konkurransedyktige betingelser.

SpareBank 1 Nord-Norge er en attraktiv arbeidsplass med en kultur preget av dynamisk læring, vinnervilje og samhandling. Virksomheten bygger på strenge krav til redelighet og forretningsetikk, nedfelt i SNN-koden. SNN-koden setter fokus på holdninger og etikk, hvordan SpareBank 1 Nord-Norge gjør forretninger med kunder og andre forbindelser, og skal underbygge en god og positiv bedriftskultur.

Konsernet skal hele tiden fornye seg for å sikre at banken alltid kan tilby de beste finansielle løsningene og rådene til folk og bedrifter i Nord-Norge. Virksomheten skal være offensiv og fremstå som et tydelig alternativ til nasjonale og internasjonale konkurrenter.

Gjennom en klar visjon, en unik eiermodell og et sterkt kultur- og verdigrunnlag – felles for hele konsernet – er ambisjonen at SpareBank 1 Nord-Norge skal være det klare førstevalget for alle kunder med en tilhørighet til landsdelen.

Strategiske mål

SpareBank 1 Nord-Norges strategiske mål:

- Nummer 1 i Nord-Norge!
- De mest fornøyde kundene
- Den mest attraktive arbeidsplassen, med de dyktigste og mest engasjerte medarbeiderne
- Ubestridt solid, med bankdrift på topp internasjonalt nivå
- Kvalitet i alt vi gjør

Datterselskapene

SpareBank 1 Nord-Norges kunder tilbys en komplett tjenestepordefølge fra morbanken og de øvrige selskapene som inngår i konsernet.

SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS

Selskapet eies 100 % av SpareBank 1 Nord-Norge og har forretningsansvar for produktområdene leasing og salgspantfinansiering, med Nord-Norge som det primære markedsområdet. I tillegg tilbyr selskapet forbrukerfinansiering. Morbanken og kapitalvareleverandører er viktige distribusjonskanaler for selskapet.

Selskapet har en god inntjeningsbase og forvaltet ved årsskiftet leasing-, forbrukslån og salgspantavtaler for til sammen 4 713 mill kroner (4 401 mill kroner).

Selskapet er samlokalisert med banken i Bodø og Tromsø, og hadde 35 ansatte per 31.12.16.

EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS

Selskapet er medlem i en landsdekkende allianse med andre eiendomsmeglerselskap eid av SpareBank 1-banker. Selskapet eies 100 % av SpareBank 1 Nord-Norge og driver eiendomsmeglervirksomhet på 13 ulike steder i Nord-Norge, hvor selskapet flere steder er samlokalisert med banken.

Selskapet omsatte 3 063 enheter i 2016 (2 775) med en samlet provisjonsomsetning på 176 mill kroner (159 mill kroner).

Ved årsskiftet var det 78 ansatte i EiendomsMegler 1 Nord-Norge.

SpareBank 1 Nord-Norge Portefølge (tidligere SpareBank 1 Nord-Norge Invest)

Som et ledd i konsernets økte fokus på kjernevirksomhet, er selskapets tidligere virksomhet under omstrukturering/avvikling. Av juridiske og praktiske grunner, er SpareBank 1 Nord-Norge Portefølge likevel videreført som juridisk enhet. Formålet til selskapet er å drive med «forvaltning av eierposter eid av SpareBank 1 Nord-Norge-konsernet og virksomhet som naturlig hører dertil».

SNN Portefølge AS eier 100 % av aksjene i Sic Processing Property AS (SPP – industribygg tilknyttet tidligere solcelleproduksjon i Glomfjord, Nordland) og Nord-Norge Eiendom IV AS. Selskapene er vurdert etter IFRS 5 (IFRS – International Financial Reporting Standards) som tilgjengelig for salg, og er derfor ikke konsolidert inn i regnskapet som ordinære datterselskap.

Det er ingen ansatte i selskapet, som administreres av banken.

SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA

Selskapet er et nordnorsk kompetansebasert forvaltningsselskap, 100 % eid av SpareBank 1 Nord-Norge. Kjernevirksomheten er diskresjonær¹ formuesforvaltning, primært til nordnorske kunder. Gjennom nærhet til kunden og trygg forvaltning, er det en målsetting at selskapet skal velges fremfor konkurrerende aktører. Samarbeid mellom investeringsrådgivere i morbanken og forvalterne i SNN Forvaltning skal bidra til å nå målsettingen om økt kapital under forvaltning.

Den primære målgruppen for selskapets produkter er nordnorske private og institusjonelle investorer. Den private målgruppen består først og fremst av formuende privatpersoner og investeringsselskap. Den institusjonelle målgruppen er hovedsakelig bedrifter, større investeringsselskap, stiftelser, pensjonskasser og offentlige kunder som kommuner. Begge grupper ønsker rådgivning og tradisjonell eksponering innen obligasjoner og aksjer, herunder egenkapitalbevis.

Selskapet hadde ved årsskiftet 3 ansatte og forvalter en portefølge på 2,6 mrd kroner.

SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS

Banken startet i 2011 virksomhet innenfor økonomistyring og regnskapsføring. Bakgrunnen for satsingen på SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS er et ønske om å utnytte synergieffekter med konsernets øvrige virksomhet, herunder gjennom mersalg, økt kundetilfredshet og betalingstjenester.

Etter etableringen er flere selskap innenfor bransjen kjøpt opp. Selskapet hadde 133 medarbeidere per 31.12.16 og avdelinger i Hammerfest, Alta, Tromsø, Balsfjord, Finnsnes, Harstad, Bodø, Mo i Rana, Sandnessjøen og Mosjøen/Trofors. Satsingen på denne bransjen skjer i samarbeid med flere av alliansebankene som har tilsvarende virksomhet. Samarbeidet foregår på områder som merkevare, IT, kompetanse, kvalitet og arbeidsprosesser.

SpareBank 1-alliansen

Bankens deltakelse i SpareBank 1-alliansen og eierskapet i SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er en viktig del av konsernets strategi. Deltakelsen har betydd mye for SpareBank 1 Nord-Norges positive utvikling, og har vært en viktig bidragsyter til at banken har blitt en solid og sterk bank – For Nord-Norge.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet og utviklingen av produktselskapene gjennom felleseide SpareBank 1 Banksamarbeidet DA og holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen. SpareBank 1-alliansens formål er å anskaffe og levere konkurransedyktige finansielle tjenester og produkter, og oppnå stordriftsfordeler i form av lavere kostnader og/eller høyere kvalitet. Slik bidrar alliansen til at privatpersoner og bedrifter kan tilbys både dyktighet, lokal forankring og en enklere bankhverdag. Alliansen skal også bidra til å sikre bankenes verdiskaping, til fordel for egen region og bankens eiere.

Se også egen omtale av selskapene i SpareBank 1-alliansen senere i årsberetningen.

¹ Diskresjonær, som er undergitt skjønn; herunder en forvalters rett til etter avtale å treffe avgjørelser etter egen vurdering og eget skjønn. Diskresjonær forvaltning; også kalt aktiv forvaltning.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning, er årsregnskapet for 2016 avlagt under forutsetning av fortsatt drift. SpareBank 1 Nord-Norges konsernregnskap er avlagt i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-9, og i overensstemmelse med IFRS, godkjent av EU.

RESULTATUTVIKLING	KONSERN		MORBANK	
	2016	2015	2016	2015
Beløp i mill kroner				
Netto renteinntekter	1 644	1 512	1 452	1 320
Netto provisjons- og andre inntekter	924	933	646	682
Netto inntekter finansielle investeringer	509	249	800	248
Driftskostnader	1 320	1 461	1 026	1 178
Tap	213	200	158	216
Resultat før skatt	1 544	1 033	1 714	856
Skatt	291	163	258	126
Resultat virksomhet holdt for salg	0	-5		
Minoritetsinteresser		7		
Årsresultat	1 253	872	1 456	730

Mens konsernets resultat for 2015 var preget av omstillingskostnader og nedskrivninger som følge av økte kredittpåslag i verdipapirmarkedet, viser konsernet god inntjening for 2016. Dette gjelder også bankens kjernevirksomhet. Konsernet og morbanken har god soliditet, tilfredsstillende likviditet og god innskuddsdekning. Etter styrets vurdering er konsernet meget godt rustet til å møte landsdelens behov for finansielle tjenester i årene som kommer.

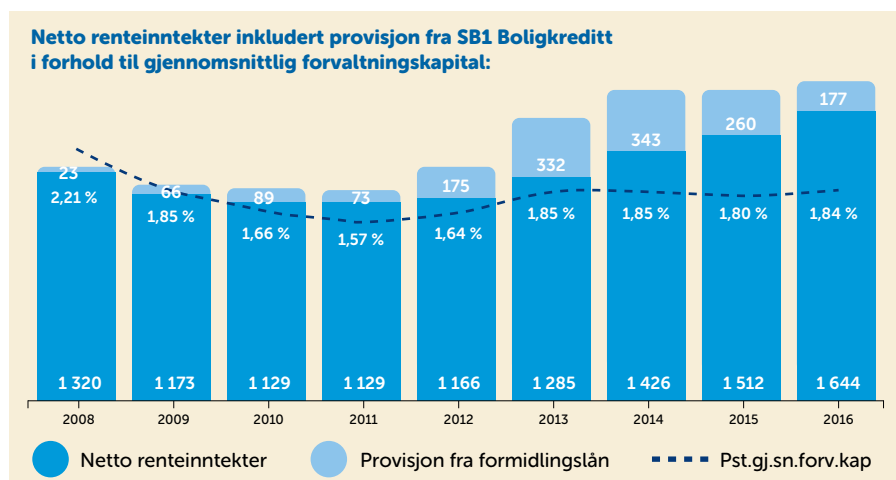
Netto renteinntekter

Konkurransen om utlånskundene er fortsatt sterk, med særlig press på rentevilkårene. Likevel økte konsernets samlede netto renteinntekter med 132 mill kroner fra 2015 til 2016. Utlånsmarginene er noe redusert i løpet av 2016, noe som er kompensert av økte innskuddsmarginer og lavere finansieringskostnader i pengemarkedet.

Utlånsveksten i personmarkedet var på 9,0 %, og 8,6 % i bedriftsmarkedet, en vekst som er høyere enn den generelle utlånsveksten i markedet. Bakgrunnen for den relativt sterke veksten innenfor bedriftsmarkedet, og da spesielt i SMB-markedet, er dels en strategisk prioritering av dette segmentet og dels positive markedsmuligheter i forbindelse med at konkurrenter har lagt ned kontorer. Sistnevnte har også påvirket utlånsveksten i personmarkedet positivt. Utlånsveksten i 2016 anses god. Samlet effekt av ovennevnte har bidratt til vekst i netto renteinntekter.

Utviklingen i netto renteinntekter påvirkes også av overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt (SB1BK). Inntektene på 177 mill kroner fra den overførte porteføljen er ført under provisjonsinntekter. Tilsvarende tall for 2015 var 260 mill kroner. Reduserte provisjonsinntekter fra SB1BK skyldes lavere marginer på boliglån i 2016 enn i 2015.

Norges Bank holdt styringsrenten uendret på rentemøtet 15.12.16, og signaliserte at styringsrenten mest sannsynlig blir liggende på dagens nivå ut 2017. Forutsatt konstante forhold i kapitalmarkedet, forventes bankens gjennomsnittlige innlånskostnad å reduseres i løpet av 2017. Banken har varslet renteøkning på eksisterende utlån fra 16.01.17.

Netto provisjons- og andre inntekter

SpareBank 1 Nord-Norge har, utover tradisjonell kredittvirksomhet, et mål om å øke inntektene gjennom et bredt produktspekter innenfor områder uten kredittrisiko, som sparing, plassering og forsikring. For 2016 utgjorde netto provisjons- og andre inntekter 36 % av de totale inntektene, mot 35 % i 2015.

Selskap	2016	2015	2016	2015
Beløp i mill kroner	Resultatandel i konsernregnskapet	Resultatandel i konsernregnskapet	Utbytte i morbankregnskapet	Utbytte i morbankregnskapet
SpareBank 1 Gruppen AS	307	251	486	189
SpareBank 1 Boligkreditt AS	-16	66	15	30
SpareBank 1 Næringskreditt AS	16	19	21	26
BN Bank ASA	61	29	40	62
SpareBank 1 Kredittkort AS	23	20		
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	-26			
SpareBank 1 Banksamarbeidet	1			
SpareBank 1 Markets AS		14		
SUM	366	399	562	307

Provisjonsinntektene fra SB1BK er som nevnt noe redusert i 2016. Netto renteinntekter, inklusive provisjonsinntekter fra overført utlånsportefølje, har økt med 47 mill kroner det siste året.

I 2. kvartal 2016 solgte SpareBank 1 Nord-Norge et bankbygg i Tromsø med en gevinst på 18 mill kroner som inngår i andre inntekter.

Netto inntekter fra finansielle investeringer

Netto inntekter fra finansielle investeringer i 2016 utgjør 509 mill kroner.

Utbytte

I forbindelse med inngått avtale mellom Visa Europe Ltd. (VE) og Visa Inc., der sistnevnte kjøper samtlige aksjer i Visa Europe Ltd, har banken i 2016 resultatført 70 mill kroner som utbytte. I tillegg er det mottatt 4 mill kroner i utbytter fra andre selskap.

Det er per 31.12.16 gjort et nytt estimat på restoppgjør i form av et fremtidig betinget vederlag (tre år) og verdi på preferanseaksjer i Visa Inc. Dette utgjør tilsammen 20 mill kroner som er resultatført som OCI (utvidet resultatpost – Other Comprehensive Income) og tilført egenkapitalen per 31.12.16.

Resultatandeler fra felleskontrollerte selskaper

Resultatandeler fra tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter bokføres i konsernregnskapet i henhold til bankens eierandel etter egenkapitalmetoden. I henhold til kostmetoden, bokføres bare mottatt utbytte i morbankens regnskap.

Som et ledd i optimalisering av kapitalstatusjonen i selskapet, vedtok SpareBank 1 Gruppen i november 2016 å utbetale 1 150 mill kroner i ekstraordinært utbytte til eierbankene. SpareBank 1 Nord-Norges andel på 224 mill kroner inngår i morbankens årsresultat for 2016. SpareBank 1 Boligkreditts underskudd i 2016 skyldes negativ verdiendring (positiv i 2015) i selskapets beholdning av sikringsforretninger i form av basiswapper. Den regnskapsmessige føringen av dette medfører ikke endring i løpende kontantstrømmer, og samlet resultat effekt blir over tid 0.

Disse fordeler seg som følger:

Utbytte	74 mill kroner
Resultatandeler fra felleskontrollerte virksomheter	366 mill kroner
Netto inntekter verdipapirer	69 mill kroner
• Aksjer	- 21 mill kroner
• Sertifikater/obligasjoner valuta og finansielle derivater	90 mill kroner

Andel av SpareBank 1 Mobilbetalings underskudd i 2014 skyldes kostnader vedrørende oppkjøp og utvikling av mobilappen mCash. Appen tilbyr mobilbetaling i butikk og på nett, samt vennebetaling. I februar 2017 offentliggjorde SpareBank 1-alliansen at over 100 banker går sammen om å bygge én norsk aktør på mobilbetaling gjennom et enda sterkere Vipps. mCash vil inngå i det nye selskapet, hvor SpareBank 1 blir nest største eier. Nye Vipps vil stå godt rustet i kampen mot store nordiske og internasjonale aktører.

I 2015 var en resultatandel fra SpareBank 1 Markets innarbeidet i konsernets resultat. Etter restrukturering av SpareBank 1 Markets ble denne aksjeposten høsten 2015 omklassifisert fra investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet, til aksjer verdsett til virkelig verdi. På bakgrunn av dette innarbeides ingen resultatandel fra selskapet i 2016. SpareBank 1 Nord-Norges eierandel i SpareBank 1 Markets er 9,99 % per 31.12.16.

Netto inntekter verdipapirer

Det er i 2016 resultatført netto tap/verdireduksjon på konsernets aksjeforfølge med 21 mill kroner. I tråd med strategien om konsentrasjon om kjernevirksomheten, ble investeringen i investeringsselskapet Nord II avvirket i 2. kvartal 2016, og et realisert tap på 40 mill kroner i datterselskapet SpareBank 1 Nord-Norge Portefølge ble bokført. Morbankens aksjeforfølge har i 2016 hatt en positiv verdiutvikling på 24 mill kroner.

Konsernets aksjeforfølge per 31.12.16 utgjør 306 mill kroner (569 mill kroner).

Konsernets beholdning av sertifikater og obligasjoner utgjør 10 164 mill kroner per 31.12.16, mot 11 178 mill kroner per samme tidspunkt i fjor. Samlede netto verdiendringer på denne porteføljen utgjør en inntektsføring på 96 mill kroner i 2016. Resultatbidraget skyldes i hovedsak en bedring av kredittpåslag (kredittspreader) fra nivåene observert i 2015.

Datterselskaper

Konsernets datterselskap har et samlet årsresultat på 77 mill kroner før skatt. Resultatbidraget på 66 mill kroner etter skatt er konsolidert inn i konsernregnskapet.

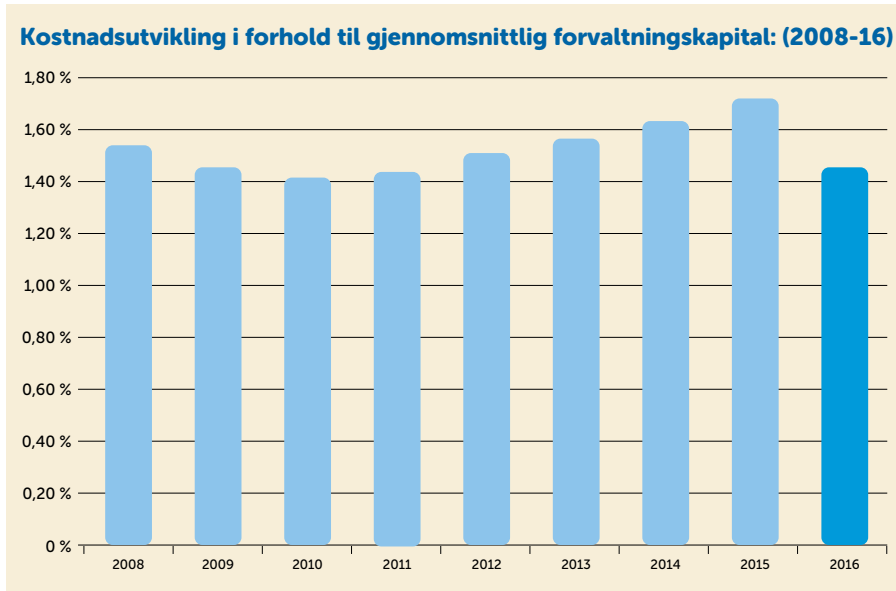
I morbankens regnskap bokføres kun mottatt utbytte fra datterselskapene i henhold til kostmetoden.

Datterselskap Tall i hele 1 000 kroner	Resultatandel 2016 etter skatt	Utbytte 2016 i morbank- regnskapet	Nedskrivninger 2016 i morbank- regnskapet
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	86 012	95 801	0
SpareBank 1 Portefølge AS	-49 254	0	-38 364
Nord-Norge Eiendom IV AS	-1 589	0	0
Alsgården AS	-1 507	0	0
EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS	20 445	13 000	0
SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA	1 980	1 740	0
Fredrik Langesg 20 AS	404	0	0
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS*	9 926	0	0
SUM	66 417	110 541	-38 364

* Konsolidert resultat eksklusive goodwillavskrivninger

Som nevnt tidligere har SNN Portefølge AS overtatt virksomheter som skal selges. Overtatte eiendeler og gjeld fremkommer på egne linjer i balansen. I resultatregnskapet fremkommer drift for året på en egen resultatlinje: "Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt". I 2016 har ikke dette gitt resultateffekter.

Driftskostnader

Som en følge av økt digitalisering og endret kundeadfærd, har SpareBank 1 Nord-Norge iverksatt en omstilling av virksomheten for å bedre konsernets lønnsomhet. Tiltakene omfatter både økte inntekter, reduserte kostnader og økt kapitaleffektivitet. Arbeidet har gitt betydelige resultatforbedrende effekter.

Konsernet har mål om at gjennomsnittlig årlig kostnadsøkning maksimalt skal være 0 %, eksklusive omstillingskostnader og eventuelle virksomhetsutvidelser. Med utgangspunkt i 2015 har styret kommunisert forventninger om negativ kostnadsvekst både i 2016 og 2017, dog uten å hensynta økte kostnader som følge av vedtatt finansskatt.

I forbindelse med avvikling av førtidspensjonsordning ved fylte 62 år for de fleste medlemmer av konsernledelsen, er 17 mill kroner ført som omstillingskostnader i 2016.

Videre er det kostnadsført 9 mill kroner tilknyttet fremtidige kostnader for avviklede bankkontorer. Kostnadene per utgangen av 2016, eksklusive avsetning til omstillingskostnader, er 32 mill kroner lavere enn i 2015, til tross for ny finansskatt på 6 mill kroner.

Ordinære driftskostnader utgjør 1 320 mill kroner for 2016, en reduksjon på 141 mill kroner. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital, utgjorde kostnadene 1,48 %, en nedgang på 0,26 prosentpoeng fra året før. Hensyntatt omstillingskostnader utgjør nedgangen 0,13 prosentpoeng.

Kostnadsprosenten i konsernregnskapet for 2016 er på 42,9 %, en reduksjon fra 54,2 % i 2015.

Formuesskatt på 9 mill kroner er i henhold til IFRS resultatført som en del av andre driftskostnader.

Tap og mislighold på utlån

Konsernets netto tap på utlån per 4. kvartal 2016 utgjør 213 mill kroner (200 mill kroner). Tapet fordeler seg med 194 mill kroner i bedriftsmarkedet og 19 mill kroner i personmarkedet.

Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjør 358 mill kroner per 31.12.16 (346 mill kroner), 0,4 % av brutto utlån inkludert formidlingslån.

Konsernets samlede avsetninger til individuelle tapsnedskrivninger på utlån er 216 mill kroner per 31.12.16 (231 mill kroner). Deler av reduksjonen i individuelle nedskrivninger skyldes ett engasjement hvor panteobjektet per 31.12.16 er ført som overtatt eiendom.

Gruppevis nedskrivninger utgjør 373 mill kroner per 31.12.16 (247 mill kroner), en økning på 126 mill kroner fra forrige år. Økningen i gruppevis nedskrivninger relaterer seg til bransjene industri, oljerelaterte næringer samt fiske og fangst. Innenfor industri og oljerelaterte næringer baseres økningen på underliggende risiko, mens økning innenfor fiske og fangst har bakgrunn i økt eksponering. Gruppevis nedskrivninger utgjør 0,5 % av konsernets samlede brutto utlån per 31.12.16 (0,4 % av brutto utlån inkludert formidlingslån).

Kvaliteten i bankens utlånsportefølje er etter styrets vurdering fortsatt god, og det arbeides godt med mislighold og tapsutsatte engasjement i konsernet. Det vil fortsatt være stort fokus på dette arbeidet i tiden fremover. Det generelle tapsnivået forventes å holde seg moderat den nærmeste tiden.

Ny IFRS 9 om finansielle instrumenter

Fra 2018 innføres nye internasjonale regnskapsregler for klassifisering og måling av finansielle instrumenter, nedskrivning av finansielle eiendeler og sikringsbokføring, herunder avsetninger for tap på utlån. Konsernet har startet forberedelser til implementering og konsekvensutredning av dette. I 2016 er det derfor arbeidet med modellverk og avklaringer rundt verdsettelse og klassifisering mv. av utlån. Arbeidet med modellverket og kartlegging av de økonomiske konsekvensene fortsetter i 2017. Konsernet forventer ikke vesentlige effekter på balanse eller egenkapital som følge av den nye standarden.

Det vises for øvrig til egen note i årsregnskapet.

Skatt

Konsernets skattekostnad for 2016 er estimert til 291 mill kroner. Grunnlaget for skatt er redusert med permanente forskjeller og effekter av fritaksmodellen.

Disponering av overskudd

Morbankens overskudd etter skatt er fordelt mellom egenkapitalbevisene og bankens samfunnsmessige eide kapital. Fordelingen samsvarer med den relative egenkapitalfordelingen mellom eiergrupperingene i morbanken.

Bankens eier- og utbyttepolitikk sier at banken tar sikte på å gi en langsiktig god og konkurransedyktig avkastning for bankens eiere. Den tidligere begrensningen om en utdelingsgrad på maksimalt 50 % av konsernets årsoverskudd er fjernet. Styret foreslår overfor bankens representantskap et kontantutbytte på 3,45 kroner (2,00 kroner) per egenkapitalbevis, totalt 346,4 mill kroner (200,8 mill kroner), og en avsetning til utjevningsfond på 328,6 mill kroner (135,1 mill kroner). Det foreslås videre en samlet avsetning på 400,8 mill kroner (60 mill kroner) til allmennyttige formål. Den foreslåtte resultatdisponeringen innebærer en lik utdelingsgrad til bankens egenkapitalbevisere og samfunnskapitalen. Utdelingsgraden utgjør 59,6 % av konsernets resultat, og 51,3 % av morbankens resultat. Utdelingsgraden vurderes som spesielt høy og over et normalnivå. Den høye utdelingsgraden skyldes at konsernets kapitalmål er mer enn oppfylt, og det ekstraordinære utbyttet fra SpareBank 1 Gruppen i 4. kvartal 2016.

Utbytte utbetales til de egenkapitalbevisere som er registrert som eiere per 28.03.17. Bankens egenkapitalbevis noteres ex utbytte 29.03.17.

Det vises også til eget avsnitt omhandlende eierforhold senere i beretningen og i årsrapporten.

Årsregnskapet med disponering av resultatet er godkjent av bankens representantskap.

Disponering resultat 2016	SUM
Resultat morbank etter skatt	1 456,1
Utdeling/utbytte	747,2
Tilbakeholdt overskudd	708,9
herav til utjevningsfond	328,6
herav til Sparebankens fond	380,3
Sum disponert	1 456,1
Tilbakeholdt andel, morbankresultat	48,7 %
Tilbakeholdt andel, konsernresultat	40,4 %

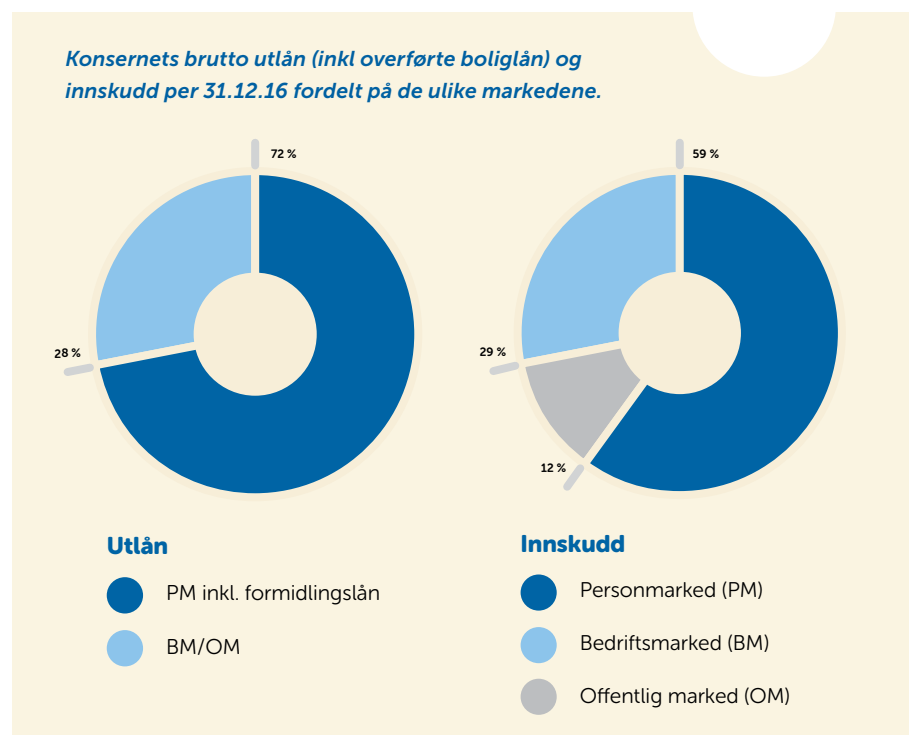
Balanseutvikling

Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15	Endring i kr	Endring i %
Forvaltningskapital	90 501	85 403	5 098	6 %
Brutto lån	70 763	64 053	6 710	10 %
Utlån til kunder inkludert formidlingslån	96 287	88 403	7 884	9 %
Innskudd fra kunder	53 870	48 087	5 783	12 %

Per 31.12.16 er utlån på til sammen 26 mrd kroner (24 mrd kroner) overført til Spare-Bank 1 Boligkreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse. Kommentarer som omhandler vekst i utlån inkluderer disse formidlingslånene.

Konsernets brutto utlån til kunder inklusive formidlingslån, utgjør 96 mrd kroner per 31.12.16. Sammenlignet med 31.12.15, er dette en økning på 8,9 % (4,0 %). Veksten fordeler seg med 9,0 % (6,5 %) i personmarkedet, og 8,6 % (-2,9 %) i bedriftsmarkedet og offentlig sektor.

Konsernet har lav eksponering mot olje- og gasssektoren. Samlet eksponering utgjør per 31.12.16 1 790 mill kroner, tilsvarende 1,86 % av brutto utlån (inklusive formidlingslån). Etter styrets vurdering er risikoen i denne delen av porteføljen oversiktlig og håndterbar. Om lag 43 % av porteføljen består av engasjement til forsyningsbaser med svært lange kontrakter og solide aktører. Det er fortsatt utfordringer for supplyrederier med virksomhet innenfor PSV (supplyfartøy til plattform) og AHTS (fartøy for ankerhåndtering for- og taving av plattformer). Konsernets portefølje innenfor denne delsektoren har imidlertid god kontraktsdekning og kontantstrøm. Konsernets kunder i industridelen av olje- og gasssektoren vil kunne påregne redusert omsetning og resultat som følge av en betydelig nedgang i investeringene i denne sektoren.

Bankens portefølje av utlån med fast rente i norske kroner utgjør 7,5 mrd kroner per 31.12.16 (7,6 mrd kroner). Denne porteføljen vurderes regnskapsmessig til virkelig verdi, men endringer i rentenivå og kredittpåslag kan medføre endringer. Det må derfor påregnes økt volatilitet i resultatregnskapet som følge av vurderingen av denne utlånsmassen. Det vises også til nærmere omtale i årsregnskapets note 11.

Ved nye utlån vektlegges særlig betalings- evne og tilfredsstillende sikkerhetsdekning for å holde kredittrisikoen på et akseptabelt nivå.

Likviditet

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde. Innskuddsdekningen (eksklusive formidlingslån) var 76,1 % (75,1 %) ved utgangen av 4. kvartal 2016. Foruten ansvarlig kapital og kundeinnskudd, er konsernets finansiering i hovedsak basert på langsiktige innlån fra kapitalmarkedet. Bankens tilgang på likviditet og nøkkeltall for likviditet er tilfredsstillende. Det er et mål for konsernet å holde likviditetsrisikoen på et lavt nivå. LCR (Liquidity Coverage Ratio) per 31.12.16 er beregnet til 121 % (95%).

Konsernet har innskudd fra kunder på 53 870 mill kroner per 31.12.16. Økningen siste 12 måneder er på 5 783 mill kroner eller 12,0 % (5,1 %). Økningen i innskudd fordeler seg med 6,8 % (6,2 %) fra personmarkedet, 8,8 % (-0,5 %) fra bedriftsmarkedet og 43,5 % (13,3 %) fra offentlig sektor.

SpareBank 1 Nord-Norge innehar konsesjon til å etablere et 100 % eiet boligkredittforetak, SNN Boligkreditt. Foretaket vil kunne være et supplement til SpareBank 1 Boligkreditt, som fortsatt vil være alliansebankenes hovedverktøy for låneopptak gjennom obligasjoner med fortrinnsrett (OMF).

Bankens langsiktig rating hos ratingbyråene Moody's og Fitch er henholdsvis A1 og A, med stabile utsikter.

Kapitaldekning

SpareBank 1 Nord-Norge fikk fra 01.01.07 tillatelse fra Finanstilsynet til å benytte interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko.

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om til enhver tid å være ubestridt solid, og skal tilfredsstillende de myndighetspålagte minstekrav til kapitaldekning. Konsernets mål for ren kjernekapitaldekning er for tiden 14,5 %.

Kapitaldekning	KONSERN		MORBANK	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Ren kjernekapitaldekning	15,0 %	13,9 %	19,2 %	17,2 %
Kjernekapitaldekning	16,3 %	15,1 %	20,3 %	18,3 %
Tilleggskapitaldekning	2,1 %	2,1 %	1,8 %	1,8 %
Totalkapitaldekning	18,4 %	17,2 %	22,1 %	20,1 %

Konsernet benytter proporsjonal konsolidering i kapitaldekningsrapporteringen av eierandelene i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt og BN Bank.

SpareBank 1 Nord-Norge mottok i november 2016 Finanstilsynets vedtak om konsernets kapitalbehov. Dette vedtaket konkluderer med et pilar-2 krav på 1,5 % av risikovektet balanse. Konsernets regulatoriske minimumskrav til ren kjernekapitaldekning er dermed 13,0 % per 31.12.16. Gjeldende krav til mot-syklisk kapitalbuffer er i dag 1,5 %. Finansdepartementet vedtok 15.12.16 at denne skulle øke med 0,5 prosentpoeng til 2,0 % fra 31.12.17. Formålet med den motsykliske kapitalbufferen er å gjøre bankene mer solide og robuste overfor utlånstap, samt å sikre mer stabil utlånsgivning i en nedgangskonjunktur.

Finansdepartementet fastsatte 20.12.16 nye krav til uvektet kapitalandel gjeldende fra 01.01.17. Nye krav er tatt inn i forskrift om kapitalkrav som sier at foretak til enhver tid skal ha en uvektet kjernekapitalandel som utgjør minst 3 % av institusjonens eksponering. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalbuffer som utgjør 2 % av institusjonens eksponering. For systemviktige banker skal uvektet kjernekapitalbuffer være minst 3 %.

Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) er per 31.12.16 beregnet til 6,8% (6,1%).

Bankens soliditet vurderes som god ut fra gjeldende regulatoriske krav.

Det vises for øvrig til eget avsnitt om Kapitalstyring og Nye regulatoriske krav senere i beretningen.

Virksomhetsstyring og selskapsledelse (Corporate Governance)

Styringen av SpareBank 1 Nord-Norge bygges på regnskapsloven og de prinsipper som er gitt i den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Det vises til eget kapittel i årsrapporten om virksomhetsstyring og selskapsledelse, som også dekker kravene i regnskapslovens § 3-3b. Kapitlet beskriver nærmere hvordan SpareBank 1 Nord-Norge følger opp anbefalingen.

God virksomhetsstyring i SpareBank 1 Nord-Norge omfatter de mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter. Dette skal sikre eiernes og andre gruppers interesser i konsernet. Konsernets prinsipper for god virksomhetsstyring skal sikre en forsvarlig formuesforvaltning og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir realisert og innfridd.

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs. Det foreligger ikke vedtektsbestemmelser som begrenser retten til å omsette disse. Styret er ikke kjent med avtaler mellom eiere av egenkapitalbevis som begrenser mulighetene til å omsette disse eller å utøve stemmerett.

Den som vil gjennomføre erverv som medfører at vedkommende blir eier av en kvalifisert eierandel i SpareBank 1 Nord-Norge, må på forhånd sende melding om dette til Finanstilsynet. Som kvalifisert eierandel, regnes en eierandel som representerer 10 % eller mer av kapitalen eller stemmene i finansforetaket, eller gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet.

SpareBank 1 Nord-Norges vedtekter inneholder særlige eierbeføyelser som beskytter egenkapitalbeviser eiernes interesse. Disse angir et krav om 2/3 tilslutning fra egenkapitalbeviserne ved en rekke beslutninger i bankens representantskap.

Det har ikke vært gjennomført emisjoner av egenkapital i 2016.

SpareBank 1 Nord-Norge har i 2016 inngått likviditetsgarantistavtale for bankens egenkapitalbevis med SpareBank 1 Markets AS.

Risiko- og kapitalstyring – generelle kommentarer

Ett av styrets prioriterte områder er å ha en risiko- og kapitalstyring som støtter opp under konsernets strategiske ambisjoner, mål og utvikling. Konsernet vektlegger en god risikostyring som skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig forvaltning av verdier over tid.

Det er et mål å styre alle vesentlige risikoer på linje med beste praksis for sammenlignbare banker.

Konsernets kontroll- og styringsmodell definerer ansvar og roller. SpareBank 1 Nord-Norge bruker betydelige ressurser på å etablere, følge opp og videreutvikle konsernets kvalitetssystemer, risikostyringssystemer og -prosesser.

Konsernets prinsipper og rammer for risikostyring og intern kontroll er nedfelt i et eget rammeverk. Dette gjennomgås og godkjennes årlig av styret. Rammeverket gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risikostyring, og skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette.

Risikojustert kapital beregnes for alle vesentlige risikoområder. Dette er en viktig forutsetning for vurderinger tilknyttet risikokspesjonering, kapitalbuffer og soliditetsmål.

Disse faktorene skal sikre konsernets drift også under stressede markedsforhold.

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være moderat og innenfor rammene som er satt i konsernets risikostrategi. Gjennom god risikostyring skal konsernet ha en stabil og forutsigbar inntjenings- og resultatutvikling.

Risiko og kapitalstyring – viktige delområder

Intern kontroll

Styret har årlig revisjon av rammeverk for styring og kontroll, og løpende oppfølging av utviklingen i sentrale kvalitets- og risikoindikatorer. Konsernet har etablert en kontrollmodell hvor en egen avdeling for risikostyring har et overordnet ansvar for å sikre at styrings- og rapporteringssystemer benyttes aktivt av ledere i oppfølgingen av forretnings- og fagområder. Styret behandler årlig en oppsummerende rapport for internkontrollen i konsernet.

Intern revisor og ansvarlig revisor rapporterer jevnlig til styret, med uavhengige vurderinger av konsernets risiko, og om den interne kontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende.

Risikostyring

Finansiell virksomhet innebærer behov for styring og forvaltning av risiko. Styret i SpareBank 1 Nord-Norge legger vekt på god virksomhetsstyring som strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen, og har ansvaret for å overvåke konsernets risikokspesjonering. Styret fastsetter rammer for alle sentrale forretnings- og risikoområder, som igjen måles og rapporteres i henhold til det vedtatte rammeverket.

Styret behandler kvartalsvis en oppsummering av risikobildet for konsernet. Denne danner grunnlaget for styrets diskusjoner og vurderinger av nødvendige tiltak. Sentralt i gjennomgangen er vurderinger av konsernets soliditet, lønnsomhet og effektivitet på bakgrunn av utviklingen i underliggende porteføljer og risikoer.

Forretningsrisiko

Konsernets forretningsrisiko knytter seg til eventuell svikt i inntjeningen, vesentlige endringer i kapitalbehovet som følge av nye regulatoriske krav, og/eller sviktende tillit og omdømme i markedet på grunn av alvorlige hendelser.

Forretningsrisiko kan oppstå som følge av ulike risikofaktorer, og konsernet benytter et bredt spekter av verktøy (kvantitative og kvalitative) for å identifisere og rapportere slik risiko.

God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere forretningsrisikoen, og innbefatter både forebyggende tiltak og planer for hvordan hendelser skal håndteres. Styret behandler årlig forretningsstrategier og forretningsplaner. Konsernets rammer og retningslinjer for god virksomhetsstyring (Corporate Governance) og SNN-koden er viktige elementer i den forretningsmessige styringen av virksomheten.

Kreditt risiko

Konsernets kredittportefølje i bedriftsmarkedet har moderat risiko, mens personmarkedsporteføljens risiko vurderes som lav. Risikoutviklingen i begge porteføljene er god, med økte andeler i lav og middels risikoklasse og reduserte andeler i høy og høyeste risikoklasse. Utviklingen gjenspeiler utviklingen i landsdelen, hvor den makroøkonomiske situasjonen fortsatt er god. Banken har relativt lav direkte eksponering mot oljeavhengige sektorer. Det meste av utlån til personmarkedet er sikret med pant i fast eiendom, og sikkerhetsdekningen er god. Nivået på misligholdte lån er lavere i 2016 enn i 2015, og vurderes å være på nivå med hva konjunkturutviklingen i landsdelen tilsier.

Tapene i 2016 kommer i hovedsak fra økte gruppevisse tapsnedskrivninger og ett enkeltstående engasjement. Økningen i gruppevisse tapsnedskrivninger relaterer seg til bransjene industri, oljerelaterte næringer samt fiske og fangst. Innenfor industri og oljerelaterte næringer baseres økningen på underliggende risiko, mens økningen på fiske og fangst har bakgrunn i økt eksponering. Analyser på nåværende portefølje og foreløpige kriterier i henhold til IFRS 9, tilsier at implementering av ny standard ikke vil medføre betydelige effekter for nivået på gruppevisse tapsavsetninger.

I kredittstrategien vektlegges etablering av rammer for løpende styring av kreditt risikoen. Bankens bevilgningsreglement og fullmakter er knyttet til sikkerhetsdekning og sannsynligheten for mislighold, og gjelder innenfor kredittstrategi og overordnede kredittpolitiske retningslinjer. Bevilgningsreglementet evalueres årlig i styret.

Styret følger løpende opp risikoen i bankens utlånsportefølje. Dette for å avdekke utviklingstrekk så tidlig som mulig, og om nødvendig justere kredittpolicyen.

Markedsrisiko

Konsernets markedsrisiko klassifiseres som moderat. Eksponeringen mot markedsrisiko oppstår i all hovedsak som følge av aktiviteter som skal understøtte andre deler av driften i konsernet. Porteføljen av eiendeler som er direkte utsatt for markedssvingninger utgjør således en liten del av totalbalansen, og banken driver i liten grad egenhandel med verdipapirer.

Stresstester for markedsrisiko viser at banken og konsernet har evne til å holde risiko innenfor vedtatte rammer.

Likviditetsrisiko

Selv om likviditetsrisikoen i konsernet vurderes som lav, har banken betydelig fokus på området. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og gjeld til kredittinstitusjoner er 21 165 mill kroner per 31.12.16, en reduksjon på 880 mill kroner fra 2015. Konsernets innskuddsdekning er 76,1 % per 31.12.16 mot 75,1 % i 2015 og 74,7 % i 2014. God innskuddsdekning og stabile kundeinnskudd er viktig for bankens likviditetsstyring, og banken forventer at nye krav til likviditetsbuffer og måling av likviditetsrisiko vil skjerpe konkurransen om stabile kundeinnskudd. Refinansieringsbehovet i kapitalmarkedet i 2017 er innenfor et nivå som vurderes som normalt for konsernet. Refinansieringsbehovet anses derfor ikke å skulle medføre likviditetsmessige utfordringer.

Konsernets fundingstrategi skal ivareta ulike hensyn, som avveininger mellom lavest mulig innlånskostnad i kapitalmarkedet og kostnadene knyttet til diversifisering av bankens innlån med hensyn til løpetid og innlånskilder. Styret behandler konsernets likviditetsstrategi og beredskapsplaner minimum én gang i året.

Nye krav til en forsvarlig likviditetsstyring reguleres blant annet ved minimumskrav til LCR (Liquidity Coverage Ratio) og NSFR (Net Stable Funding Ratio). SpareBank 1 Nord-Norges finansiering er tilpasset disse nye kravene.

Operasjonell risiko

Styring av operasjonell risiko er en viktig del av den samlede risikostyringen. Det er derfor utviklet et eget system for oppfølging, dokumentasjon og rapportering av risiko- og forbedringsområder.

Den operasjonelle risikoen i konsernet overvåkes kontinuerlig. Avdeling for risikostyring koordinerer dette arbeidet og rapporterer til ledelsen og styret.

Internrevisjonen foretar uavhengige gjennomganger og tester av sikkerhetsnivået i konsernet, både fysisk sikkerhet og IT-sikkerhet. Konsernet har betydelig oppmerksomhet rettet mot de til enhver tid mest aktuelle truslene, som IT-kriminalitet, svindel og andre typer trusler mot konsernet og kundene. Hendelser som har påvirket, eller kan påvirke konsernets lønnsomhet, omdømme eller kunder, følges opp i konsernets risikostyringssystem. SpareBank 1 Nord-Norge samarbeider også med SpareBank 1-alliansen for å sikre god og stabil drift og et høyt sikkerhetsnivå.

Området er etter styrets vurdering under tilfredsstillende kontroll, men krever kontinuerlig oppfølging.

Eierisiko

Eierandelene i felleskontrollerte selskap er betydelige og viktige for konsernets totale resultatskaping. På den annen side kan disse eierandelene gi både økt volatilitet i resultatene og påvirke kapitaldekningen.

Risikoen i de ulike selskapene er moderat, men banken er indirekte utsatt for betydelig markedsrisiko – særlig gjennom eierposten i SpareBank 1 Gruppen.

Kapitalstyring

Kapitaldekningsregelverket stiller minstekrav til ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital. Dette regelverket omfatter kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. I tillegg kreves det at finansinstitusjoner gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP). Finanstilsynet har gitt føringer for prosessen, og kapitalvurderingen skal innbefatte alle vesentlige risikoer, også utover det regulatoriske minstekravet. Kapitalvurderingen skal videre være fremoverskuende og basert på tilfredsstillende metoder og data. Det skal også tas høyde for usikkerhet i beregninger, metoder og data. Hvert kvartal vurderes og oppsummeres konsernets risiko- og kapital-situasjon i en egen rapport til styret.

Finanstilsynet kunngjorde tidlig i 2016 metodikk for fastsettelse av pilar 2-² kravene, samt prinsipper for dialog med den enkelte bank i denne forbindelse. I løpet av høsten har pilar 2-vedtakene for de enkelte banker blitt publisert, som et ledd i den økte transparensten. Konsernet har etablert prosesser som skal vurdere kapitalbehovet i forhold til risikoprofil og kvaliteten på etablerte risikostyrings- og kontrollsystemer i henhold til Finanstilsynets metoder. Finanstilsynet vedtok i november 2016 konsernets pilar 2-påslag til 1,5 %. Dette er i samsvar med konsernets egne beregninger.

Konsernets soliditetsmål inngår som en sentral størrelse i strategi- og planprosessen.

Ytterligere omtale av virksomhetsstyring og selskapsledelse, finnes i kapitlene som omhandler risikostyring, kapitalstyring, virksomhetsstyring og selskapsledelse i årsrapporten.

Nye regulatoriske krav

Flere nye regler på finansmarkedsområdet er foreslått og/eller innført i 2016, og det pågår fortsatt et betydelig regelverksarbeid både internasjonalt og i Norge. Sentrale endringer i 2016 og varslede regelverksendring i 2017 kan kort oppsummeres til:

- Økning av motsyklisk kapitalbuffer (2 % fra 31.12.17)
- Fastsettelse av pilar 2-krav (1,5 % for SpareBank 1 Nord-Norge)
- Krav til uvektet kapitalandel (5 % fra 30.06.17)
- Videreføring og innskjerping av boliglånsforskriften (Gjeldende til 30.06.18)
- Innføring av finansskatt (Anslått årlig økning i kostnadene med om lag 30 mill kroner)
- IFRS 9 – ny nedskrivningsmodell for utlån i banker (Implementeres fra 01.01.18)
- Finansdepartementet har varslet
 - forslag om innføring av SMB-rabatten i Norge
 - vurdering av dagens Basel I-gulv
 - forslag om å forskriftsfeste krav til likviditetsreserve i signifikante valutaer

For mer utfyllende omtale vises det til kapitlet risikostyring, interkontroll og kapitalstyring annet sted i årsrapporten.

Revisjon

Ekstern revisor for konsernet er KPMG. Intern revisjon utføres av Ernst & Young, som rapporterer til styret.

² Pilar 2: Kapital ut over minstekravet og bufferkrav for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstekravet i pilar 1 (pilar 2-krav). Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital.

Forskning og utviklingsaktiviteter

SpareBank 1 Nord-Norge driver forretningsutvikling i egen regi, og deltar samtidig i et omfattende utviklings samarbeid innenfor SpareBank 1-alliansen.

Utviklingsarbeidet har dels relatert seg til nye produkter og tjenester. Et godt eksempel på utviklingsarbeid i SpareBank 1-alliansen er mobil betaling (mCash) og mobile tjenester, som enkel etablering av spareavtaler i mobilbanken.

Utvikling i SpareBank 1 Nord-Norge handler også om å forbedre prosesser og arbeidsmetodikk. I løpet av 2016 har banken tatt i bruk sin første robot – en digital assistent. Ved bruk av digitale assistenter blir saksbehandlingen raskere samtidig som feil elimineres.

Også på samfunnsarenaen driver SpareBank 1 Nord-Norge utviklingsarbeid. Sammen med LO og NHO har banken etablert Agenda Nord-Norge, som har utviklet seg til å bli landsdelens viktigste møteplass for næringsutvikling. Her deltar både offentlige og private aktører, på tvers av geografi, bransjer og partipolitikk.

Konsernet driver ikke aktiviteter som kan karakteriseres som forskning. Gjennom SNN-fondet tildeler konsernet midler til kunnskaps- og forskningsformål i landsdelen, og bidrar dermed til utvikling av ny kunnskap på viktige områder.

Organisasjon og HR

Dyktige og engasjerte medarbeidere er den viktigste forutsetningen for å skape verdi for SpareBank 1 Nord-Norges kunder, for eierne og for Nord-Norge. Det forplikter å være en attraktiv arbeidsplass for engasjerte og dyktige medarbeidere. De raske endringene som skjer i finansbransjen, i kundeatferd og i regulatoriske forhold, fører til at konsernet må være en endringsdyktig organisasjon med medarbeidere som kontinuerlig utvikler seg i takt med forventninger og krav.

SpareBank 1 Nord-Norge har en stor søkermasse til ledige stillinger og et sykefravær, som er blant landets laveste, på kun 2,7 %. Videre har konsernet høyt engasjement og stolthet blant medarbeiderne, noe som er dokumentert i egne årlige organisasjonsundersøkelser med anonymiserte tilbakemeldinger fra konsernets medarbeidere. Dette vitner om at konsernet lykkes i å være en attraktiv arbeidsplass.

I 2016 ble både en omfattende frivillig nedbemanningsprosess og større organisatoriske endringer gjennomført. Dette var nødvendige omstillingstiltak som samlet bidrar til å ruste konsernet for fremtiden. Parallelt med avslutning av arbeidsforhold, tok konsernet imot i overkant av 60 nye medarbeidere. SpareBank 1 Nord-Norges medarbeidere har altså takket farvel til 150 gode kolleger, tatt vel imot nye, og håndtert større organisatoriske endringer med nedleggelse av kontorer og endringer i konsernfunksjonene.

Likestilling og mangfold

SpareBank 1 Nord-Norge fremmer likestilling blant alle ansatte, uavhengig av kjønn, legning, språk, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, religion og livssyn. Konsernet har medarbeidere fra ulike nasjoner, og mange er flerspråklige. I vår landsdel har det vært særlig viktig å ha medarbeidere som behersker samisk og russisk. I kundemottak og flere andre funksjoner er det påkrevd at medarbeiderne har gode engelskkunnskaper.

I konsernet er det 53 % kvinner og 47 % menn. Når det gjelder kvinner i ledelsen, er andelen 35 % for konsernet og 37 % for bankvirksomheten. Dette er en forbedring, men ambisjonen er å øke kvinneandelen blant ledere til 40 %. Så langt er det benyttet kvalitative og individuelle tiltak for å nå dette målet, særlig gjennom intern karriereveiledning.

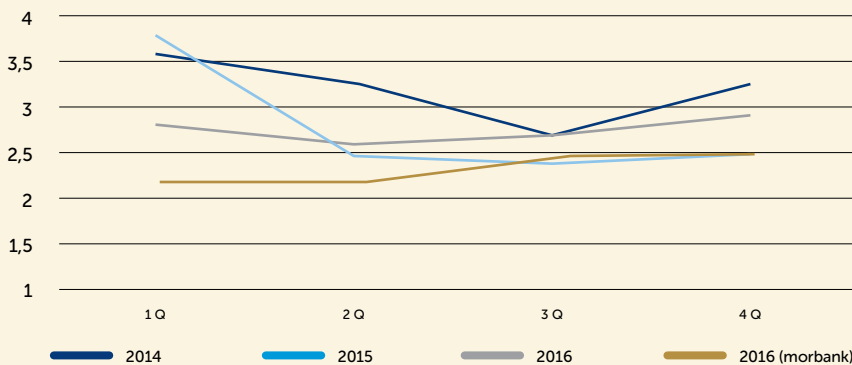
Helse, miljø og sikkerhet

Meningsfylt arbeid og godt arbeidsmiljø med samhold og felles mål, er grunnlaget for trivsel, økonomisk vekst og optimal produktivitet. Konsernet arbeider offensivt med helse, miljø og sikkerhet (HMS). Et aktivt tiltak som bidrar til arbeidsmiljøet, er at alle ledere og tillitsvalgte gjennomfører HMS-kurs som tilfredsstiller Arbeidstilsynets anbefalinger til innhold og omfang. I 2016 var det 12 ledere som gjennomførte kurset. Når det gjelder sikkerhet, er det gjennom året gjennomført flere mindre kurs om utvalgte sikkerhetstema. Konsernets medlemmer av krisestab og kriseledelse har i tillegg gjennomført trening i krisehåndtering og metodikk sammen med SpareBank 1-alliansen.

I omstillingsprosessen ble det utarbeidet en risikovurdering i samarbeid med verne-tjenesten. Risikovurderingen inneholdt risikoreducerende tiltak både før, under og etter nedbemanningen og de betydelige organisatoriske endringene. Etter styrets vurdering har dette arbeidet medvirket til en vellykket omstillingsprosess. Dette vises også tydelig gjennom indikatorer for arbeidsmiljø i den nevnte organisasjonsundersøkelsen.

Konsernets SPOR-konsept har fokus på fysisk hverdagsaktivitet og sunt kosthold. SPOR er blitt en naturlig del av konsernets satsing på HMS og et viktig ledd i å bygge bedriftskultur. Hele 87 % tar del i programmet, og konsernet ligger godt over Helse-direktoratets anbefalinger om fysisk aktivitet for ansatte.

Utvikling sykefravær SNN

Note: 2014 og 2015 er tall for konsernet uten SNN Regnskaphuset, i tall for 2016 er disse inkludert.

SpareBank 1 Nord-Norge tilstreber å forebygge skader som følge av ran, trusler eller andre uønskede hendelser. I 2016 hadde konsernet ingen ransforsøk. Det var tre registrerte tilfeller av trusler mot ansatte, og to ulykker i forbindelse med arbeid. Begge ulykkene var av mindre alvorlig karakter.

Sykefravær og inkluderende arbeidsliv

Alle selskapene i konsernet er IA-bedrifter. Avtalen om inkluderende arbeidsliv varer ut 2018. SpareBank 1 Nord-Norge har de siste årene arbeidet systematisk og bredt for å redusere sykefraværet. Deltakelse i SINTEF Nords forskningsprosjekt om sykefravær i landsdelen har gitt god kunnskap og bevissthet om denne tematikken. Som nevnt er konsernets legemeldte og egenmeldte sykefravær på 2,7 % for 2016.

Sammenlignet med finansbransjen (per 3. kvartal 2016), som kun rapporterer legemeldt sykefravær, har SpareBank 1 Nord-Norge ett prosentpoeng lavere sykefravær.

Eierforhold

SpareBank 1 Nord-Norge har to eiergrupperinger. Egenkapitalbeveiseiernes beregnede eierandel av bankens egenkapital, gjennom eierandelskapitalen (eierandelsbrøken), utgjorde 46,36 % per 01.01.16, mens 53,64 % av egenkapitalen var samfunnseid.

SpareBank 1 Nord-Norges eierandelskapital utgjør 1 807 mill kroner per 31.12.16. Antall egenkapitalbevis var på samme tidspunkt 100 398 016 à 18 kroner, fullt innbetalt.

Antall egenkapitalbeveiseiere var 7 465 per 31.12.16 (7 641) og andelen nordnorske eiere var 18,1 % (19 %).

Resultat per egenkapitalbevis (konsern) var 5,82 kroner (4,11 kroner). Per 31.12.16 var kursen 52,25 kroner (36,20 kroner). Pris/Inntjening og Pris/Bok for konsernet var henholdsvis 9,0 (8,9) og 1,0 (0,8) per 31.12.16.

Bankens eier- og utbyttepolitikk tilsier at banken tar sikte på å gi en konkurransedyktig avkastning for bankens eiere. Den tidligere begrensningen om en utdelingsgrad på maksimalt 50 % av konsernets årsoverskudd er fjernet. Utdelingsgraden for 2016 på 59,6 % av konsernets resultat karakteriseres som ekstraordinær høy. Årsaken til den høye utdelingsgraden er at konsernets kapitalmål er mer enn oppfylt og det ekstraordinære utbyttet fra SpareBank 1 Gruppen i 4. kvartal 2016. For 2017 tas det sikte på en utbyttegrad på minimum 50 %.

Morbanks overskudd etter skatt fordeles mellom egenkapitalbeveiseierne og bankens samfunnseide kapital ut fra egenkapitalens relative fordeling mellom disse eiergrupperingene.

Utjevningsfondet utgjør 1 656,3 mill kroner per 31.12.16, etter tildeling av 328,6 mill kroner fra årets resultat. I utjevningsfondet inngår også avsatt kontantutbytte på 346,4 mill kroner (3,45 kroner per egenkapitalbevis). Etter IFRS behandles dette som egenkapital i regnskapet frem til utdeling av utbytte er vedtatt av representantskapet. Utbytte til den samfunnseide kapitalen gis gjennom tildeling av midler til allmenntilgitt formål. For 2016 utgjør dette 400,8 mill kroner.

Det vises for øvrig til utdypende avsnitt om eierforhold senere i årsrapporten.

Samfunnsansvar

SpareBank 1 Nord-Norge tar hensyn til hvordan aktiviteter påvirker mennesker, miljø og samfunn. Samfunnsansvaret skal gjenspeiles i alle ledd av virksomheten. Det innebærer blant annet å ha en høy etisk standard og troverdig forretning i samarbeid med kunder, leverandører, myndigheter og samfunnet banken er en del av. Samfunnsansvaret reguleres gjennom rammeverk i norske lover og forskrifter, samt SpareBank 1 Nord-Norges egne retningslinjer, strategi og policyer.

I 2016 har SpareBank 1 Nord-Norge igangsatt et arbeid med både å tydeliggjøre og synliggjøre egne retningslinjer for samfunnsansvar i virksomheten. Dette arbeidet videreføres i 2017. For mer utfyllende informasjon om samfunnsansvar og samfunnsengasjement, se eget kapittel i årsrapporten.

Samfunnsengasjement

– Sammen får vi ting til å skje

Samfunnsengasjementet til SpareBank 1 Nord-Norge er en viktig del av konsernets samfunnsansvar. Siden 2006 har SpareBank 1 Nord-Norge bidratt med over 700 mill kroner fra SNN-fondet. Pengene går til prosjekter som bidrar til å utvikle kultur, idrett, utdanning og det frivillige arbeidet i landsdelen. Dette er prosjekter som skaper bolyst, skaper arbeidsplasser og som bygger landsdelen.

Miljø og klima

SpareBank 1 Nord-Norge har i 2016 fortsatt arbeidet for å bli en enda mer ressursbesparende og miljøeffektiv organisasjon. Dette gjøres blant annet gjennom å stille krav til leverandører, samarbeidspartnere og til rutiner og egne medarbeidere i konsernet. SpareBank 1 Nord-Norge er sertifisert miljøfyrtårn og følger de forpliktelser som ligger i sertifiseringsordningen.

Miljømessige tiltak i den daglige driften og i konsernets investeringer, vil være bærekraftige både i et miljømessig og et økonomisk perspektiv på kort og lang sikt. I 2016 har konsernet hatt fokus på å optimalisere og redusere tidsbruk, kostnader og miljømessige aspekter tilknyttet reiseaktiviteten for ansatte. I tillegg har konsernet i løpet av 2016 lagt ned 21 lokalkontorer, noe som indirekte har bidratt til redusert behov for oppvarming, renhold, reising og forbruk av papir og energi.

SpareBank 1 Nord-Norge utarbeider et energi- og klimaregnskap som dokumenterer konsernets forbruk, gjenvinningsgrad og energiforbruk. Regnskapet følger de internasjonale standardene i «The Greenhouse Gas Protocol» og ISO 14064-1. Energi- og klimaregnskapet for 2016 viser et totalt klimagassutslipp for SpareBank 1 Nord-Norge på 1 070 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette er en reduksjon på 326,2 CO₂-ekvivalenter, tilsvarende 23,4 % sammenlignet med 2015. I 2016 brukte konsernet 7 729 MWh elektrisitet fra strømmettet/fjernvarme. Dette er en nedgang på 36 % fra 2015.

Høsten 2016 startet konsernet opp prosjektet «jobb smartere, reis mindre». Prosjektets målsetning er at ansatte skal øke bruken av nettbaserte møter og redusere behovet for reiser gjennom mer aktiv bruk av teknologi, som video- og skypeteknologi. Resultatene er gode, og utslipp fra flyreiser i 2016 tilsvarer 524 tCO₂e. Dette er en reduksjon på 15 % fra 2015 og skyldes mindre reisevirksomhet.

Mer utfyllende informasjon om energi- og klimaregnskapet for 2016 kan leses i årsrapportens kapittel om samfunnsansvar.

Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge

Banken opprettet Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge i 2011. Stiftelsens hovedformål er å utøve et langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 Nord-Norge, herunder å forvalte de egenkapitalbevis som stiftelsen ble tilført ved opprettelsen, og så langt det er mulig å delta i emisjoner i SpareBank 1 Nord-Norge. Stiftelsen skal også yte gaver til allmennyttige formål av avkastningen på kapitalen den forvalter.

Bakgrunnen for opprettelsen var ny finansieringsvirksomhetslov i 2009, som la til rette for likebehandling av de to eiergrupperingene i sparebanker; samfunnet og egenkapitalbevisiere. Tidligere utfordringer knyttet til såkalt utvanning av egenkapitalbevisierne, med høy utdeling av utbytte til egenkapitalbevisierne, var med dette løst. Banken vedtok derfor en utbyttepolitikk som fastslo likebehandling av eiergrupperingene, med en i utgangspunktet lik utdelingsgrad av overskuddet til utbytte og gaver. Dette kunne imidlertid medført svært store utdelinger av utbytte/gaver til samfunnet som eier – en eier som ikke kan delta i fremtidige emisjoner. Over tid kunne dette ført til en forvitring av bankens samfunnsmessige eierskap, noe som ble vurdert til verken å være i bankens eller det samfunnsmessige eierskapets interesse.

SpareBank 1 Nord-Norges intensjon er at deler av det årlige samfunnsutbyttet skal tildeles stiftelsen. Stiftelsen vil dermed kunne bygge opp kapital som kan benyttes i fremtidige emisjoner i banken.

Stiftelsen har siden opprettelsen fått flere tildelinger fra banken, og forvalter til sammen 439 mill kroner per 31.12.16. I styrets forslag til disponering av årsresultatet for 2016 legges det opp til en tildeling av ytterligere midler til stiftelsen.

Gavetildeling

Stiftelsens vedtekter sier at den skal yte gaver til allmennyttige formål innenfor SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde. I 2016 er det gitt gaver på til sammen 11 mill kroner, fordelt på 83 prosjekter. Blant disse er det gitt 10 stipender til nordnorske kulturtalenter.

Sparebankstiftelsens hjemmeside og Facebook oppdateres regelmessig med aktuelle nyheter: www.snnstiftelsene.no/sparebankstiftelsen.

Sparebankstiftelsen har to deltidsansatte; en daglig leder i 20 % stilling og en kontorleder i 50 % stilling.

SpareBank 1 Nord-Norges Kulturnæringsstiftelse

SpareBank 1 Nord-Norges Kulturnæringsstiftelse ble etablert i 2012. Formålet er å bidra til allmennyttig utvikling av kulturnæring i landsdelen. Dette skal skje ved at stiftelsen gir økonomiske bidrag (gaver eller investeringer) til kulturnæringsvirksomhet eller kulturnæringsfremmende aktiviteter. Det overordnede målet er å bidra til å skape flere arbeidsplasser.

Ved tildelinger skal det blant annet legges vekt på

- mangfoldet innenfor kulturnæringen
- utvikling av kulturnæringen i SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde
- mulighetene for å utvikle bærekraftige strukturer som over tid kan danne grunnlag for økt sysselsetting innenfor kulturnæringen

I løpet av 2016 har Kulturnæringsstiftelsen bevilget 15,5 mill kroner til 123 prosjekter.

Stiftelsens viktigste virkemiddel er søknadsbaserte tilskudd innenfor musikk, litteratur, film, scenekunst og visuell kunst.

Prosjektene var i størrelsesorden 15 000 til 250 000 kroner, med et gjennomsnitt på om lag 100 000 kroner.

I 2016 gikk Kulturnæringsstiftelsen inn i to store strukturbyggende samarbeidsprosjekter. Det ene er etableringen av det regionale investeringsfondet Filmfond Nord i samarbeid med fylkeskommunene i Nordland, Troms og Finnmark, der det gis et tilskudd på 1,5 mill kroner i fondskapital. Det andre er etableringen av stiftelsen Artica Svalbard i samarbeid med Kulturdepartementet og Fritt Ord, der fondstilskuddet er på 1 mill kroner. Tilsvarende bevilgninger vil bli gitt til Filmfond Nord og Artica Svalbard i 2017 og 2018.

Kulturnæringsstiftelsen er aktiv i forhold til å påvirke opinion og beslutningstakere i retning av en sterkere satsing på kulturnæring. I denne forbindelse er det holdt en rekke foredrag på workshops og konferanser, og det er skrevet kronikker i nordnorske aviser.

Både nasjonalt og regionalt har stiftelsen fått gjennomslag i saker den har engasjert seg i.

Se også Kulturnæringsstiftelsens hjemmeside: www.snnstiftelsene.no/kulturnaeringsstiftelsen, for regelmessig oppdatering av nyheter.

SpareBank 1 Nord-Norges kunststiftelse

SpareBank 1 Nord-Norges kunststiftelse ble etablert i 2007 av bankens styre. Hovedformålet er å bygge opp og forvalte en samling av kunstverk av betydning for landsdelen. Verkene vises i bankens lokaler eller deponeres i offentlige institusjoner. Samlingen teller i dag 835 verk, hvorav 131 er innkjøpt etter oppstarten.

Styret i stiftelsen arbeider med å utvikle kvaliteten og tilgjengeligheten til kunstsamlingen. Ved innkjøp rettes oppmerksomheten særlig mot visuell kunst og kunsthåndverk med tilknytning til bankens markedsområde og virkefelt; landsdelen og nordområdene. Samtidig vektlegges det at samlingen bør reflektere nasjonale og internasjonale strømninger. Formidling av samlingen til offentligheten er også et viktig arbeidsområde.

Styret og konsernledelsen

SpareBank 1 Nord-Norges styreleder er Karl Eirik Schjøtt-Pedersen. I representantskapsmøtene i mars 2016 ble det gjort tre endringer i styret. Styremedlem og tidligere kringkastingssjef Hans-Tore Bjerkaas, ble valgt som ny nestleder. Kjersti Terese Stormo, direktør for BE Kraftsalg AS/økonomisjef Bodø Energi, og Bengt Olsen, økonomi- og finansdirektør for DIPS ASA, ble valgt som nye medlemmer. Det ble avholdt totalt 16 styremøter i 2016.

Fra styret utgår det følgende underutvalg:

Revisjonsutvalget skal forberede styresaker som vedrører overvåking av finansiell informasjon og selskapets interne kontroll og risikohåndtering. Konsernsjef er ansvarlig for å gjøre informasjon og anbefalinger tilgjengelig for utvalget etter behov og på forespørsel. Styret har valgt en løsning hvor utvalget består av styrets nestleder og to øvrige styremedlemmer. Disse er uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Risikoutvalget skal forberede styresaker som vedrører konsernets samlede risiko og skal gjøre vurderinger hvorvidt styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang. Risikoutvalget har lik sammensetning og har samme medlemmer som revisjonsutvalget.

Godtgjørelsesutvalget skal forberede styresaker som vedrører godtgjørelsesordninger, vurdere godtgjørelser til konsernsjef og foreslå eventuelle endringer i disse. I SpareBank 1 Nord-Norge består utvalget av styrets leder og to øvrige medlemmer, og er uavhengig av ledende ansatte. Konsernet innordner sin praksis i henhold til bestemmelsene fastsatt i forskrift om godtgjørelser i finanssektoren, og godtgjørelsesutvalgets mandat oppfyller disse bestemmelsene.

Se også kapitlet Eierstyring og selskapsledelse annet sted i årsrapporten.

Konsernsjef i SpareBank 1 Nord-Norge er Jan-Frode Janson. Den samlede konsernledelse utgjorde 11 personer i 2016, dette etter at Ronni Møller Pettersen tiltrådte som konserndirektør for Salg og kunderelasjoner. Hanne Johansen Nordgaard fratrådte som konserndirektør for region Helgeland 31.12.16, for å starte i ny stilling som administrerende direktør i Helgeland Sparebank. Trude Glad er konstituert som konserndirektør for region Helgeland, og vil inntil videre lede både denne og region Salten.

Makroøkonomiske forhold – status og utsiktene for 2017

Ved starten av 2016 var det uro og kraftige svingninger i finansmarkedene. Dette var drevet av frykt for nedtur i Kina og fremvoksende økonomier, samt kollaps i enkelte europeiske banker. Den globale veksten i 2016 ser ut til å bli 3,1 %, en marginal nedgang fra 3,2 % i 2015. Veksten for 2017 ser ut til å kunne ta seg litt opp. Det er fortsatt særlig de fremvoksende økonomiene som bidrar til veksten, men det er også tegn til bedring i industrilandene. Arbeidsledigheten er fal-

lende, og det er signaler som tyder på at inflasjonen er på vei opp. Risikoen for deflasjon har avtatt, noe som gjør at stimulanter fra sentralbankene ikke bør være like nødvendige som tidligere. Rentene vil sannsynligvis stige svakt i tiden fremover.

Det er på denne bakgrunn grunn til å være relativt positiv til utsiktene for verdensøkonomien i 2017. Etter finanskrise, statsgjeldskrise og et betydelig oljeprisfall, kan en nå håpe på et noe mer stabilt år. Til tross for en noe økende optimisme er det likevel fortsatt mye usikkerhet i verdensøkonomien. Fare for handelskrig og økt proteksjonisme, usikkerhet rundt kommende valg i Europa, og Brexit-forhandlingene, er faktorer som kan redusere den globale veksten. I tillegg er det bekymring rundt gjeldsoppbyggingen i Kina og muligheten for et betydelig tilbakeslag i kinesisk økonomi.

Norge og norsk økonomi er fortsatt preget av fallet i oljeprisen. Dette gjenspeiler seg i den svake økonomiske veksten de siste årene. BNP-veksten for fastlands-Norge ble svakere i 2016 enn både Statistisk Sentralbyrå (SSB) og Norges Bank så for seg ved inngangen til året. Anslag før offentliggjoring av 4. kvartalstallene viser en vekst på 0,7 % i 2016. Det er imidlertid tegn som tyder på at norsk økonomi er i bedring, men det går fremover med små skritt. Veksten i fastlands-BNP ventes å øke til om lag 2 % i 2017. Det er først og fremst privat konsum og høye investeringer i bolig og offentlig sektor som vil drive veksten.

Veksten i husholdningenes disponible inntekt ble vesentlig lavere enn antatt i 2016. SSB anslo at den ville øke med 1,4 %, mens fasit ser ut til å bli om lag 0 %. Til tross for nedgangen i realinntekt i 2016, har privat konsum vokst omtrent som forventet med 1,5 %. Forklaringen er at folk sparer mindre. Boliginvesteringene økte kraftig i 2016. Igangsetting av nye boliger var det høyeste på 30 år, og tallene vil fortsatt være sterke inn i det nye året.

Boligprisene og husholdningenes gjeld fortsatte å øke i 2016. I desember 2016 var boligprisene for hele landet 12,8 % høyere enn i desember året før. De regionale forskjellene er store; fra 23,3 % prisvekst i Oslo til et prisfall på 2,3 % i Stavanger. I Nord-Norge har prisveksten i Tromsø og Bodø vært på henholdsvis 7,5 % og 10,1 %, mens resten av landsdelen hadde en prisvekst på 10,2 %. Dette er litt lavere enn veksten for hele landet, men representerer fortsatt en høy prisvekst. I markedet er det forventet at boligprisveksten vil avta utover i 2017. Dette fordi veksten den siste tiden ikke er bærekraftig på sikt, og fordi effekten av lav rente i stor grad er tatt ut. Det bygges også mye for tiden, noe som vil øke tilbudet av boliger.

Generelt har nordnorske husholdninger en sunn økonomi. Det er likevel slik, særlig i de største byene i landsdelen, at de stigende boligprisene har medført en høy gjeldsbelastning i mange husholdninger. Dersom rentene skulle stige mer enn antatt, kan det gi utfordringer for enkelthusholdninger. Myndighetene har lenge vært bekymret for utviklingen i boligprisene, særlig fordi de bidrar til å øke husholdningenes gjeldsvekst. For å begrense veksten besluttet Finansdepartementet å skjerpe kravene i boliglånsforskriften fra og med 01.01.17. Endringene inkluderer en låneramme på maksimalt fem ganger brutto inntekt og mer restriktive regler for Oslo. SpareBank 1 Nord-Norge deler myndighetenes bekymring for gjeldsveksten, og er i det daglige kredittarbeidet opptatt av å drive en forsvarlig utlånspolitikk som ikke skal bidra ytterligere til boligprisveksten.

Tilbakeslaget i petroleumssektoren førte til en markant oppgang i arbeidsledigheten i løpet av 2015. I 2016 var utviklingen mer stabil. I norsk målestokk er arbeidsledigheten høy, og de fleste analytikere forventer at den vil holde seg relativt uforandret på om lag 5 % i 2017. Nord-Norge har lavere ledighet enn i landet for øvrig, og mange steder er det problemer med å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft.

Nordnorsk økonomi går fortsatt godt, og har en betydelig høyere vekst enn i resten av landet. Mens fastlands-Norge som helhet hadde en anslått vekst på 0,7 % i 2016, er Konjunkturbarometer for Nord-Norges anslag for Nord-Norge på om lag 4 %. Dette skyldes i stor grad en kraftig vekst i sjømat- og reiselivsnæringen, økende eksport fra prosessindustrien, og at Nord-Norge kun i liten grad har vært påvirket av nedgangen i oljeindustrien. For den kraftkrevende industrien i Nordland har effekten av svak krone og lave kraftpriser også vært positiv. Et annet bidrag til at veksten er høyere i Nord-Norge enn landet for øvrig, er at privat konsum vokser raskere i nord enn ellers i landet.

Sjømat er en av landsdelens viktigste næringer målt i verdiskaping. Eksportverdien av nordnorsk sjømat steg med 22 % fra 2015, til 24,5 mrd kroner i 2016. Det er verdt å merke seg at veksten ikke kommer som et utslag av høyere volum, men av høyere priser. Sjømatnæringens fremtid ser fortsatt lys ut i nord, med store muligheter for økt produksjon av laks langs kysten, og en torskesektor med bærekraftige bestander og høye kvoter.

Reiselivet i landsdelen hadde om lag 9 % flere gjestedøgn per november 2016 enn for tilsvarende periode i 2015. Samtidig steg antall utenlandske gjestedøgn med 18 %. En økende andel av trafikken er vinterturisme. Troms hadde for eksempel 33 % flere utenlandske gjestedøgn i november 2016 enn i november 2015.

I bygg og anlegg har veksten avtatt noe, men er fortsatt på i overkant av 4 %.

Olje og gass representerer en betydelig verdiskaping for landsdelen. Dette selv om sektoren fortsatt er i en tidlig fase i nord, kun med feltene Norne, Snøhvit, Skarv og Goliat i drift. I tillegg er gassfeltet Aasta Hansteen under utbygging. Sammen med nye funn, på feltene Johan Castberg, Gotha og Alta, og åpning av nye leteområder, er oljesektoren i nord i større grad satt på kartet. Fallet i oljepris får på kort sikt begrenset betydning for aktivitetsnivået. I tillegg har den lave oljeprisen forsterket selskapenes arbeid med kostnadsreduksjoner. Sistnevnte vil gjøre det lettere å realisere fremtidige prosjekter også i nord. Ett eksempel er utbyggingen av Johan Castberg-feltet, hvor betydelige kostnadsbesparelser er gjennomført. Dette har vært et svært viktig bidrag til at utbygging av dette feltet i Barentshavet ble besluttet videre utredet.

De makroøkonomiske forholdene ligger til rette for at også 2017 vil gi vekstmuligheter for Nord-Norge og SpareBank 1 Nord-Norge. Samtidig finnes det usikkerhetsmomenter i det internasjonale makrobildet og da særlig knyttet til den fremtidige utviklingen i kronkursen. Med et relativt sett betydelig større innslag av eksport i nordnorsk økonomi enn i Norge som helhet, er valutakursen meget viktig, særlig for eksportnæringene og reiselivet. En sterkere krone vil derfor være negativt for utviklingen i landsdelens økonomi.

Mer proteksjonisme og mindre verdenshandel vil heller ikke være positivt for nordnorsk økonomi. Mange steder og næringer opplever det som vanskelig å skaffe kvalifisert arbeidskraft. Et stramt arbeidsmarked kan dermed bli en utfordring for veksten i Nord-Norge. Det samme gjelder en infrastruktur som ikke er tilstrekkelig effektiv. Samlet sett vurderes likevel de makroøkonomiske utsiktene som noe bedre for Nord-Norge enn for landet som helhet.

En av SpareBank 1 Nord-Norges roller er å sørge for at gode prosjekter får riktig finansiering. Konsernet ønsker også å bruke sin kompetanse til å bidra til at landsdelen får gjennomført tiltak og investeringer som styrker verdiskapingen. Samarbeidet med NHO og LO om Agenda Nord-Norge og Konjunkturbarometer for Nord-Norge er viktige bidrag i denne sammenheng.

Avslutning

Til tross for stor usikkerhet internasjonalt, vurderer banken vekstutsiktene for nordnorsk økonomi som relativt gode. Prognosen i Konjunkturbarometer for Nord-Norge tilsier en vekst i økonomien på 3 % i 2017. Eksport og reiseliv er viktig for landsdelen, og derfor vil Nord-Norges konkurransekraft bli utfordret med en sterkere krone. Et verdensbilde med mindre samhandel og økt proteksjonisme vil også kunne være negativt for landsdelen.

Høsten 2016 ble prosjektet «Ett konsern – én kundeopplevelse» igangsatt. Fokus i dette prosjektet er å sørge for at konsernet SpareBank 1 Nord-Norge setter kunden i sentrum. Kunden skal til enhver tid få det beste tilbudet og den beste individuelt tilpassede rådgivningen, uavhengig av hvilket kontaktpunkt kunden velger i konsernet. Gjennom en kombinasjon av gode, sømløse digitale løsninger, fysisk tilstedeværelse, de beste rådgiverne, og en kultur som setter kundebehovet øverst, skal SpareBank 1 Nord-Norge tilby en nordnorsk kundeopplevelse i verdensklasse.

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Konsernets langsiktige strategiske plan og resultatprognoser for de nærmeste årene ligger til grunn for dette.

Konsernet er i en sunn økonomisk og finansiell stilling. SpareBank 1 Nord-Norge vil derfor være en aktiv partner i utviklingen av landsdelen også i årene fremover, og er godt rustet til fortsatt å styrke sin ledende posisjon i Nord-Norge.

Som nevnt innledningsvis i beretningen, har konsernet gjort betydelige strategiske grep de siste årene, for å sikre fremtidig lønnsomhet i tråd med konsernets lønnsomhetsmål. Tiltakene har gitt god effekt og konsernets resultat for 2016 betegnes som meget godt. Arbeidet med å videreutvikle banken fortsetter.

Styret takker alle konsernets medarbeidere for stor arbeidsvilje og innsats i året som har gått. Dette er et viktig bidrag til utviklingen av konsernet SpareBank 1 Nord-Norge.

Styret takker også konsernets kunder og forretningsforbindelser for samarbeidet i 2016.

Tromsø, 1. mars 2017

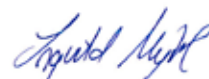
Styret for SpareBank 1 Nord-Norge

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
(leder)

Hans-Tore Bjerkaas
(nestleder)

Ingvild Myhre

Kjersti Terese Stormo

Greger Mannsverk

Bengt Olsen

Sonja Dønne

Vivi-Ann Pedersen
(ansattevalgt)

Jan-Frode Janson
(konsernfjef)

Maskinentreprenør

Over 25 300 bedrifter i nord er kunder i SpareBank 1 Nord-Norge. Blant dem maskinentreprenør Harald Nilssen. Harald er nærmest "født" inn i Tromsø Sparebank og har vært kunde siden 1959.

Foto: Lars Åke Andersen

ÅRSREGNSKAP

2016

ÅRSREGNSKAP - RESULTATREGNSKAP

MORBANK				KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	Noter	2016	2015
2 520	2 359	Renteinntekter	20	2 548	2 702
1 200	907	Rentekostnader	20	904	1 190
1 320	1 452	Netto renteinntekter		1 644	1 512
739	682	Provisjonsinntekter	21	871	908
72	78	Provisjonskostnader	21	85	75
15	42	Andre inntekter	21	138	100
682	646	Netto provisjons- og andre inntekter		924	933
8	74	Utbytte	22	74	8
354	612	Inntekt av eierinteresser	22	366	399
-114	114	Gevinst/tap og netto verdiendringer på finansielle eiendeler	22	69	-158
248	800	Netto inntekter fra finansielle eiendeler		509	249
2 250	2 898	Sum netto inntekter		3 077	2 694
670	503	Personalkostnader	23,25	689	850
508	523	Andre driftskostnader	24,32	631	611
1 178	1 026	Sum kostnader		1 320	1 461
1 072	1 872	Resultat før tap		1 757	1 233
216	158	Tap	14	213	200
856	1 714	Resultat før skatt		1 544	1 033
126	258	Skatt	26	291	163
		Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	30		-5
		Minoritetsandel av regnskapsårets resultat			-7
730	1 456	Resultat for regnskapsåret		1 253	872
Resultat per egenkapitalbevis (majoritet)					
3,44	6,72	Resultat per egenkapitalbevis *		5,79	4,11
3,44	6,72	Utvannet resultat per egenkapitalbevis		5,79	4,11
Utvidet resultatregnskap etter IAS 1					
730	1 456	Resultat for regnskapsåret (majoritet)		1 253	872
		Verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr			-10
8	10	Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring		10	8
80	-60	Netto endring i virkelig verdi finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		-60	80
		Omklassifiseringsjusteringer			30
		Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet		0	34
61	-5	Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger		-1	58
-18	-1	Skatt på utvidede resultatposter		-2	-17
131	-56	Netto utvidede resultatposter		-53	183
861	1 400	Totalresultat for regnskapsåret (majoritet)		1 200	1 055
		Minoritetsandel av regnskapsårets totalresultat			-7
Totalresultat per egenkapitalbevis (majoritet)					
4,06	6,47	Resultat per egenkapitalbevis *		5,55	4,94
4,06	6,47	Utvannet resultat per egenkapitalbevis		5,55	4,94
Skatt på utvidede resultatposter					
-2	-2	Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring		-2	-2
-16	1	Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger		0	-15
-18	-1	Skatt på utvidede resultatposter		-2	-17

* Resultat multiplisert med egenkapitalbevisernes andel av resultatet dividert på antall egenkapitalbevis.

ÅRSREGNSKAP - BALANSE

MORBANK			KONSERN		
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	Noter	31.12.16	31.12.15
EIENDELER					
274	775	Kontanter og fordringer på sentralbanker		775	274
5 683	5 871	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10	1 946	2 124
59 487	65 670	Netto utlån til og fordringer på kunder	11	70 236	63 637
388	291	Aksjer og andeler	30	306	569
11 178	10 164	Sertifikater og obligasjoner	29	10 164	11 178
1 946	1 390	Finansielle derivater	17	1 390	1 946
626	728	Investering i konsernselskaper	31,41		
2 836	2 849	Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	31,41	4 370	4 424
443	361	Eiendom, anlegg og utstyr	32	501	553
		Virksomhet holdt for salg	30	30	28
		Immatrielle eiendeler	33	63	51
522	425	Andre eiendeler	34	720	619
83 383	88 524	Sum eiendeler		90 501	85 403
GJELD					
1 829	833	Gjeld til kredittinstitusjoner	10	818	1 816
48 115	53 924	Innskudd fra og gjeld til kunder	35	53 870	48 087
21 470	21 165	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	36	21 165	21 470
1 525	985	Finansielle derivater	17	985	1 525
750	846	Andre forpliktelser	37,25	1 128	956
		Virksomhet holdt for salg	30		
146	83	Utsatt skatt	26	174	238
1 350	1 350	Ansvarlig lånekapital	39	1 350	1 350
75 185	79 186	Sum gjeld		79 490	75 442
EGENKAPITAL					
1 807	1 807	Eierandelskapital	42	1 807	1 807
843	843	Overkursfond		843	843
1 179	1 657	Utjevningfond		1 657	1 179
4 074	4 459	Sparebankens fond		4 459	4 074
180	521	Gavefond		521	180
80	20	Fond for urealiserte gevinster		20	80
35	31	Annen egenkapital		1 704	1 798
8 198	9 338	Sum egenkapital eksklusiv minoritetsinteresser		11 011	9 961
		Minoritetsinteresser			
8 198	9 338	Sum egenkapital		11 011	9 961
83 383	88 524	Sum egenkapital og gjeld		90 501	85 403

Tromsø, 1. mars 2017

Karl-Eirik Schjøtt Pedersen
(leder)

Hans-Tore Bjerkaas
(nestleder)

Ingvild Myhre

Sonja Djønné

Kjersti Terese Stormo

Bengt Olsen

Greger Mannsverk

Vivi-Ann Pedersen
(ansattevalgt)

Jan-Frode Janson
(konsernsjef)

ÅRSREGNSKAP - ENDRINGER I EGENKAPITALEN

Beløp i mill kroner	Eier- andels- kapital	Overkurs- fond	Utjevnings- fond	Spare- bankens fond	Fond for urealiserte gevinster	Gavefond	Annen egen- kapital	Sum majoritets- interesser	Minoritets- interesser	Sum egen- kapital
MORBANK										
Egenkapital 01.01.15	1 807	843	1 020	3 745		332	-12	7 735		7 735

Totalresultat for regnskapsåret

Resultat for regnskapsåret			346	324		60		730		730
----------------------------	--	--	-----	-----	--	----	--	-----	--	-----

Utvidede resultatposter:

Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet					80			80		80
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger							61	61		61
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			4	4				8		8
Skatt på utvidede resultatposter			-1	-1			-16	-18		-18
Sum utvidede resultatposter			3	3	80	0	45	131		131
Totalresultat for regnskapsåret			349	327	80	60	45	861		861

Transaksjoner med eierne

Emisjon										
Avsatt til utbytte			-201					-201		-201
Tilbakeført utbytte			201					201		201
Utbetalt utbytte for 2014/Utdelinger			-191			-212		-403		-403
Andre føringer mot EK			1	2			2	5		5
Sum transaksjoner med eierne			-190	2	0	-212	2	-398		-398
Egenkapital 31.12.15	1 807	843	1 179	4 074	80	180	35	8 198		8 198

Totalresultat for regnskapsåret

Resultat for regnskapsåret			675	380		401		1 456		1 456
----------------------------	--	--	-----	-----	--	-----	--	-------	--	-------

Utvidede resultatposter:

Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger							-5	-5		-5
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg					-60			-60		-60
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			4	6				10		10
Skatt på utvidede resultatposter				-2			1	-1		-1
Sum utvidede resultatposter			4	4	-60	0	-4	-56		-56
Totalresultat for regnskapsåret			679	384	-60	401	-4	1 400		1 400

Transaksjoner med eierne

Emisjon										
Avsatt til utbytte								0		0
Tilbakeført utbytte								0		0
Utbetalt utbytte for 2015/Utdelinger			-201			-60		-261		-261
Andre føringer mot EK				1				1		1
Sum transaksjoner med eierne			-201	1		-60	0	-260		-260
Egenkapital 31.12.16	1 807	843	1 657	4 459	20	521	31	9 338	0	9 338

Beløp i mill kroner	Eier- andels- kapital	Overkurs- fond	Utjevnings- fond	Spare- bankens fond	Fond for urealiserte gevinster	Gavefond	Annen egen- kapital	Sum majoritets- interesser	Minoritets- interesser	Sum egen- kapital
KONSERN										
Egenkapital 01.01.15	1 807	843	1 020	3 745	-30	332	1 611	9 328	15	9 343
Totalresultat for regnskapsåret										
Resultat for regnskapsåret			346	324		60	141	871	-7	864
<i>Utvidede resultatposter:</i>										
Omregningsdifferanser					30			30		30
Verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr							-10	-10		-10
Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet							34	34		34
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg					80			80		80
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger							58	58		58
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			4	4				8		8
Skatt på utvidede resultatposter			-1	-1			-15	-17		-17
Sum utvidede resultatposter			3	3	110	0	67	183	0	183
Totalresultat for regnskapsåret			349	327	110	60	208	1 054	-7	1 047
Transaksjoner med eierne										
Emisjon								0		0
Avsatt til utbytte			-201					-201		-201
Tilbakeført utbytte			201					201		201
Utbetalt utbytte for 2014/Utdelinger			-191			-212		-403		-403
Endringer i minoritetsinteresser							-11	-11	-8	-19
Andre føringer mot EK			1	2			-10	-7		-7
Sum transaksjoner med eierne	0	0	-190	2		-212	-21	-421	-8	-429
Egenkapital 31.12.15	1 807	843	1 179	4 074	80	180	1 798	9 961	0	9 961
Totalresultat for regnskapsåret										
Resultat for regnskapsåret			675	380		401	-203	1 253		1 253
<i>Utvidede resultatposter:</i>										
Omklassifiseringsjusteringer								0		0
Verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr								0		0
Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet								0		0
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg					-60			-60		-60
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger								0		0
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			4	6				10		10
Skatt på utvidede resultatposter				-2				-2		-2
Sum utvidede resultatposter			4	4	-60	0	0	-52	0	-52
Totalresultat for regnskapsåret			679	384	-60	401	-203	1 201	0	1 201
Transaksjoner med eierne										
Emisjon								0		0
Avsatt til utbytte								0		0
Tilbakeført utbytte								0		0
Utbetalt utbytte for 2015/Utdelinger			-201			-60		-261		-261
Endringer i minoritetsinteresser								0		0
Andre føringer mot EK				1			109	110		110
Sum transaksjoner med eierne			-201	1		-60	109	-151	0	-151
Egenkapital 31.12.16	1 807	843	1 657	4 459	20	521	1 704	11 011	0	11 011

ÅRSREGNSKAP - KONTANTSTRØMANALYSE

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
856	1 714	Resultat av ordinær drift	1 544	1 033
48	50	+ Ordinære avskrivninger	60	56
2	-20	+ Nedskrivninger og gevinst/tap anleggsmidler	-20	2
216	158	+ Tap på utlån, garantier m.v.	213	200
126	258	- Skattekostnader/Resultat virksomhet holdt for salg	291	163
403	261	- Utbetalt utbytte egenkapitalbevis/utdelinger	261	403
593	1 383	Tilført fra årets drift	1 245	725
167	-563	Endring diverse gjeld: + økning/- nedgang	-374	191
173	653	Endring diverse fordringer: - økning/+ nedgang	440	178
-2 703	-6 341	Endring utlån til og fordringer på kunder: - økning/+ nedgang	-6 837	-2 860
-1 605	1 111	Endring kortsiktige verdipapirer: - økning/+ nedgang	1 277	-1 554
2 379	5 779	Endring innskudd fra og gjeld til kunder: + økning/- nedgang	5 778	2 351
-935	-965	Endring gjeld til kredittinstitusjoner: + økning/- nedgang	-967	-942
-1 931	1 057	A. Netto likviditetsendring fra virksomhet	562	-1 911
-47	-40	- Investeringer i varige driftsmidler	-80	-52
20	92	+ Salg av varige driftsmidler	92	37
-154	-115	Endring langsiktige verdipapirer: - økning/+ nedgang	54	-237
-181	-63	B. Likviditetsendring fra investeringer	66	-252
158	-305	Endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer: + økning/ - nedgang	-305	156
		Endring ansvarlig lånekapital/eierandelskapital: + økning/ - nedgang		
158	-305	C. Likviditetsendring fra finansiering	-305	156
-1 954	689	A + B + C. Sum endring likvider	323	-2 007
7 911	5 957	+ Likviditetsbeholdning ved periodens begynnelse	2 398	4 405
5 957	6 646	= Likviditetsbeholdning ved periodens slutt	2 721	2 398

ÅRSREGNSKAP - NOTER

- 1 Generell informasjon
- 2 Regnskapsprinsipper
- 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
- 4 Segmentinformasjon
- 5 Kapitaldekning
- 6 Finansiell risikostyring

KREDITTRISIKO

- 7 Kreditteksponering for hver interne risikoring
- 8 Maksimal kreditttrisikoeksponering
- 9 Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
- 10 Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
- 11 Utlån til og fordringer på kunder
- 12 Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån
- 13 Overføring av finansielle eiendeler
- 14 Tap på utlån og garantier

MARKEDSRISIKO

- 15 Markedsrisiko knyttet til renterisiko
- 16 Markedsrisiko knyttet til valutarisiko
- 17 Finansielle derivater

LIKVIDITETSRISIKO

- 18 Gjenværende kontraktsmessig løpetid på forpliktelse
- 19 Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

RESULTATREGNSKAPET

- 20 Netto renteinntekter
- 21 Netto provisjonsinntekter og andre driftsinntekter
- 22 Inntekter fra andre finansielle investeringer
- 23 Personalkostnader, ytelser og lån til - samt egenkapitalbevis eid av - ledende ansatte og tillitsvalgte
- 24 Driftskostnader
- 25 Pensjoner
- 26 Skatt

BALANSE

- 27 Finansielle instrumenter til virkelig verdi
- 28 Virkelig verdi på finansielle instrumenter til amortisert kost
- 29 Sertifikater og obligasjoner
- 30 Aksjer og andeler
- 31 Eierinteresser i konsernselskap, tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter
- 32 Eiendom, anlegg og utstyr
- 33 Immatrielle eiendeler
- 34 Andre eiendeler
- 35 Innskudd fra kunder
- 36 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer
- 37 Andre forpliktelser
- 38 Garantier
- 39 Ansvarlig lånekapital

ØVRIGE OPPLYSNINGER

- 40 Oppkjøp av virksomheter
- 41 Nærstående parter
- 42 Eierandelskapital og eierstruktur
- 43 Årsdisponeringer
- 44 IFRS 9
- 45 Hendelser etter balansedagen

ÅRSREGNSKAP - NOTER

NOTE 1 GENERELL INFORMASJON

Beskrivelse av virksomheten

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig norsk finanskonsern i SpareBank 1-alliansen, med egenkapitalbevis og obligasjoner notert på Oslo Børs. Banken kjenner Nord-Norge, og er en ledende leverandør av finansielle tjenester i person- og bedrifts-markedet i Nord-Norge. SpareBank 1 Nord-Norge leverer helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med basis i det nordnorske markedet.

Forretningsadresse

SpareBank 1 Nord-Norge har hovedkontor i Tromsø, med forretningsadresse Storgata 65, 9008 Tromsø.

Dato for vedtak av konsernregnskapet

Foreløpig årsregnskap for 2016 er vedtatt av styret 07.02.17. Endelig årsregnskap for 2016 er vedtatt av styret 01.03.17. Årsregnskap for 2016 vedtas på representantskapsmøtet 28.03.17.

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER

Grunnlaget for utarbeidelse av årsregnskapet

Konsernregnskapet og morbankregnskapet 2016 for SpareBank 1 Nord-Norge er avlagt i samsvar med EU-godkjent IFRS (International Financial Reporting Standards), IAS (International Accounting Standards) og tilhørende fortolkninger som kan anvendes per 31.12.16, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven og årsoppgjørskravet for banker og finansieringsforetak per 31.12.16.

Der ikke noe annet er særskilt presisert, er regnskapsprinsippene de samme for morbank og konsern. Regnskapet er basert på historisk kost-prinsippet, med unntak av finansielle eiendeler tilgjengelige for salg og finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistent med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer i IFRS som har vært relevant for konsernet med virkning for regnskapsåret 2016. Med unntak av IFRS 9, forventes ingen vesentlige effekter i konsernets årsregnskap, som følge av endringene. Endringene kan medføre ytterligere spesifikasjoner i noter og kontantstrømanalysen.

- IFRS 9 Finansielle instrumenter
Standarden skal erstatte IAS 39. Ny tapsmodell, implementering og regnskapsmessige konsekvenser er omtalt i note 44.
- IAS 12 Inntektsskatt
Endringen klargjør regnskapsføringen av utsatt skattefordel knyttet til investering i gjeldsinstrumenter målt til virkelig verdi.
- IAS 7 Oppstilling over kontantstrømmer
Det introduseres krav til noteopplysninger som gjør det mulig å evaluere endringer i forpliktelser som følge av finansieringsaktiviteter, herunder både endringer som følge av kontantstrømmer og andre hendelser.
- IFRS 12 Opplysninger om interesser i andre foretak
Klargjør virkeområdet til standarden. Noteopplysningskravene i IFRS 12 (med noen unntak) gjelder nå eierinteresser i andre foretak, klassifisert som holdt for salg eller ikke-videreført virksomhet i tråd med IFRS 5.

IFRS og fortolkningsuttalelser som er utgitt frem til forslag til årsregnskap er fastsatt, og som ikke er obligatoriske å anvende per 31.12.16 antas, basert på de vurderinger som er gjort så langt, ikke å få vesentlig effekt for rapporterte tall.

Forslag til årsregnskap ble fastsatt av styret og konsernsjef på det tidspunkt som fremgår av datert og signert balanse. Årsregnskapet skal behandles av representantskapet 28.03.17 for endelig godkjenning. Frem til endelig godkjenning, har styret myndighet til å endre årsregnskapet.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens gjeldende valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner, med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterselskap som ikke er planlagt avhendet i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterselskap regnes alle selskap hvor banken har kontroll, det vil si makt til å styre et selskaps finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av selskapets aktiviteter. Datterselskap er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll.

Per 31.12.16 er følgende selskap fullt ut konsolidert inn i konsernregnskapet: SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS (100 %), SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS (100 %), SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA (100 %), EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS (100 %), SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS (100 %), Nord-Norge Eiendom IV AS (100 %), Alsgården AS (100 %), og Fredrik Langesg 20 AS (100 %).

Ved overtakelse av kontroll i et selskap (virksomhetssammenslutning), blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. Positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler. I morbankens balanse er eierandeler i datterselskap, tilknyttede- og felleskontrollerte virksomheter bokført til kostpris iht IFRS.

I morbankens resultatregnskap fremkommer kun mottatte årlige utbytter fra datterselskap, samt resultat effekt av eventuelle nedskrivninger av verdi på aksjene (kostmetoden). I konsernregnskapet brukes egenkapitalmetoden, der resultater fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttet selskap tas inn i konsernets resultatregnskap etter eierandel (enlinjeskonsolidering), og hensyntas i balanseført verdi på eierandelene i balansen. Døtrenes resultatregnskap og balanse konsolideres fullt ut, inn på respektive linjer i morbankens resultat- og balanseoppstilling. Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskapene er eliminert. Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert på egen linje i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises også minoritetens andel på egen linje.

Bokførte verdier er testet for verdifall og eventuell nedskrivning.

Tilknyttet selskap

Tilknyttet selskap er selskap der banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Normalt inntreffer betydelig innflytelse når eierandel er mellom 20 % og 50 %. Tilknyttede selskap føres i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost, og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede selskapet. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede selskapet i konsernregnskapet, mens man i morbankens regnskap bokfører eierposten etter kostmetoden, tilsvarende som for datterselskap.

Per 31.12.16 er følgende tilknyttede selskap konsolidert inn etter egenkapitalmetoden: SpareBank 1 Boligkreditt AS (14,61 %), SpareBank 1 Næringskreditt AS (16,64 %), BN Bank AS (23,5 %), SpareBank 1 Kredittkort AS (17,80 %) og SpareBank 1 Mobilbetaling AS (19,7 %).

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte selskap. Felles kontroll innebærer at banken gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler regnskapsføres ved at bankens forholdsmessige andel av eiendeler, forpliktelser og balanseposter innregnes i bankens

konsernregnskap. Felleskontrollert virksomhet regnskapsføres i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. I morbankens regnskap benyttes kostmetoden.

Per 31.12.16 er følgende felleskontrollerte virksomheter konsolidert inn etter egenkapitalmetoden: SpareBank 1 Gruppen AS (19,5 %) og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA (17,74 %). I morbankens regnskap benyttes kostmetoden.

Virksomhet holdt for salg

Konsernet klassifiserer virksomhet som holdt for salg etter IFRS 5, når ledelsen har vedtatt en plan for avhendelse. Dette gjelder også datterselskaper som er ervervet med tanke om videresalg, herunder selskaper som er overtatt som ledd i restrukturering av utlån, dersom konsernet forventer å avhende selskapet innen rimelig tid.

Klassifisering og verdsettelse av balanseposter

Konsernets balanseposter er klassifisert i forhold til om de er finansielle eiendeler og forpliktelser, eller øvrige poster.

Finansielle eiendeler eller forpliktelser klassifiseres i en av følgende kategorier:

- Holdt for omsetning
- Bestemt verdsatt til virkelig verdi første gang
- Utlån og fordringer
- Tilgjengelig for salg
- Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Tabellen på neste side viser konsernets generelle prinsipper for klassifisering av balansen. I tillegg illustreres verdsettelsesmetodene som brukes for finansielle instrumenter.

For instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, hensyntas transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.

Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

	Finansiell eiendel eller gjeld	KLASSIFISERING				Amortisert kost (effektiv rentes metode)	Anskaffelses-kost	Sikringsbokføring (Hedge)	
		Kriterier for at en finansiell eiendel eller forpliktelse kan følge reglene om virkelig verdi over resultatet						Virkelig verd-isikring	Kontant-strøm-sikring
		Holdt for omsetning	Bestemt til virkelig verdi første gang	Utlån og fordringer	Tilgjengelig for salg				
Eiendeler									
Kontanter og fordringer på sentralbanker	Ja	x							x
Utlån til kredittinstitusjoner	Ja			x		x			x
Utlån til kunder	Ja		x	x		x			x
Aksjer	Ja	x	x		x		x		
Sertifikater og obligasjoner	Ja	x	x			x			
Finansielle derivater	Ja	x							
Eiendom	Nei								
Anlegg og utstyr	Nei								
Immaterielle eiendeler	Nei								
Andre eiendeler	Nei								
Gjeld									
Gjeld til kredittinstitusjoner	Ja					x			
Innskudd fra kunder	Ja					x			
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer/funding	Ja					x		x	
Finansielle derivater	Ja	x							
Andre forpliktelser	Nei								
Fondsobligasjon	Ja					x			
Ansvarlig lånekapital	Ja					x			

Måling av finansielle eiendeler målt til virkelig verdi:

	Finansiell eiendel eller gjeld	Finansielle instrument-er målt til virkelig verdi		Måling til:				
		Holdt for omsetning	Bestemt til virkelig verdi første gang	Virkelig verdi over resultat IFRS 7.25-26	Virkelig verdi opsjon	Virkelig verdi hierarki IFRS 13.93 (b), BC216		
						Nivå 1 Marked IFRS 13.76	Nivå 2 Markedsdata IFRS 13.81	Nivå 3 Annet IFRS 13.86
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	Ja	x		x		x	x	
Utlån til kredittinstitusjoner	Ja							
Utlån til kunder	Ja		x		x			x
Aksjer	Ja	x		x		x		x
Sertifikater og obligasjoner	Ja	x	x	x		x	x	
Finansielle derivater	Ja	x		x			x	
Gjeld								
Finansielle derivater	Ja	x		x			x	

Innregning og fraregning

Banken har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. I tillegg til salgssummen mottar banken et vederlag i form av løpende provisjoner for lånene. Det foreligger en gjenværende involvering knyttet til solgte utlån ved, mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Kredittforetakene kan foreta videresalg av utlån samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre har banken opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser. Banken har derfor verken beholdt eller overført det vesentligste av risiko og avkastning knyttet til solgte utlån. Banken bokfører som eiendel og forpliktelse det beløp som knytter seg til gjenværende involvering. Viser for øvrig til note 13.

Ved tilbakekjøp av egne obligasjoner fraregnes de tilbakekjøpte obligasjoner med resultatføring av forskjellen mellom vederlaget og bokført beløp av tilbakekjøpt obligasjon.

Utlån og tap på utlån

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette og som ikke er notert i et aktivt marked. Utlån og fordringer regnskapsføres til virkelig verdi med tillegg av direkte marginale transaksjonskostnader ved første-gangsinnregning, og til amortisert kost etter effektiv rentes metode i etterfølgende perioder. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. I perioder etter første måling verdivurderes utlån til amortisert kost etter effektiv rentemetode i samsvar med IAS 39, som et uttrykk for virkelig verdi på utlånet. Fastrentelån øremerkes ved første gangs innregning som vurdert til virkelig verdi med verdiendringer ført mot resultat. Virkelig verdi fastsettes ved at faktiske kontantstrømmer fra kunder neddiskonteres etter konsernets eget fastsatte avkastningskrav iht faktisk løpetid på lånet. I avkastningskravet inngår også kreditt-risiko. Gevinst og tap som skyldes endringer i virkelig verdi føres i resultatregnskapet som verdiendringer. Opptjente renter og over-/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrente-utlånene styres med renteswapper som bokføres til virkelig verdi.

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall for enkelt utlån eller grupper av utlån, er lånene nedskrevet. Nedskrivningsbeløp beregnes som forskjell mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Den effektive renten som benyttes for neddiskontering, blir ikke justert som følge av endring i lånets kredittrisiko og lånebetingelser. Nedskrivning er klassifisert som tap på utlån. Renteinntekter resultatføres etter effektiv rentemetode.

Objektive bevis for verdifall for individuelle utlån inkluderer blant annet:

- Vesentlige finansielle problem hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse med betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anes som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitors bo blir tatt under konkursbehandling

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir også vurdert i grupper. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovednæringer samt risikoklasse.

Grupper av utlån nedskrives for verdifall dersom det foreligger objektive bevis som:

- negative endringer i nasjonale eller lokale økonomiske forhold for gruppen
- andel i gruppen klassifisert som høyrisiko, samt negativ migrasjon i risiko/betjeningsevne

Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Et engasjement anses som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager, og beløpet er over 1 000 kroner. Et engasjement anses for å være tapsutsatt når det foreligger objektive bevis for at én eller flere tapshendelser har funnet sted, og tapshendelsen har en effekt på den forventede fremtidige kontantstrøm som lar seg anslå på en pålitelig måte.

Verdipapirer og derivater

Konsernets verdipapirer består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner. Våre derivater er valuta-, rente- og råvareinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres enten til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater, obligasjoner og derivater klassifiseres til virkelig verdi. Konsernet benytter kurs på handelsdato ved førstegangsinnregning av verdipapirer.

Alle finansielle instrumenter som er klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt eller kostnad fra andre finansielle investeringer. Dette gir etter konsernets syn mest relevant informasjon. Aksjer og andeler som er klassifisert som tilgjengelig for salg, måles også til virkelig verdi, men endringen i verdi fra inngående balanse føres mot egenkapital. Der det ikke har vært mulig å finne virkelig verdi på unoterte aksjer, er kostpris benyttet.

Derivater som er øremerket som sikringsinstrumenter er ført til virkelig verdi i balansen.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består av goodwill. Immaterielle eiendeler innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jamfør omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36.

Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av goodwill overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet og reverseres ikke.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr, med unntak av investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom, førsteganginnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan, splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Ved implementering av IFRS 01.01.04 ble alle eiendommer verdiregulert til virkelig verdi. Etter IAS 16 ansees disse eiendommene å ha en estimert anskaffelseskost som tilsvarer verdiregulert beløp på tidspunktet for verdireguleringen. Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36, når omstendighetene indikerer det.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar banken i enkelte tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Overtatte eiendeler som skal realiseres, klassifiseres som beholdninger eller anleggsmidler holdt for salg, og regnskapsføres etter henholdsvis IAS 2 eller IFRS 5. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler, føres som tillegg eller fradrag i tap på utlån.

Gjeld

Innlån førstegangsinregnes til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån med flytende rente måles deretter til amortisert kost og eventuell over-/underkurs blir periodisert over løpetiden. Lån til fast rente inngår i sikringsbøkføring med neddiskontering etter gjeldende rentekurve. Det benyttes ikke virkelig verdi opsjon for konsernets gjeld.

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Usikre forpliktelser

Konsernet utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Latente forpliktelser fremgår av note 38. Tapsvurderinger skjer som et ledd i vurderingen av tap på utlån og etter samme prinsipper, og rapporteres sammen med disse, jf. note 11. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser, dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg, og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld, klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og verdsettes til amortisert kost. En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men konsernet har ikke plikt å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og en investor har ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt. Fondsobligasjoner klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og verdsettes til amortisert kost.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på effektiv rentes metode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres over forventet løpetid. For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi, vil markedsrenten klassifiseres som renteinntekt eller -kostnad, mens effekten av renteendringer klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelig, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket av tidligere foretatte individuelle tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger resultatføres.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres, med mindre de føres rett mot egenkapital etter prinsippene om sikringsbokføring. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbokføring

Konsernet benytter derivater i operasjonelt sikringsøyemed for å minimere renterisiko på fastrenteinstrumenter. Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet, både ved første gangs klassifisering og på løpende basis. Ved virkelig verdisikring, blir verdiendring av den sikrede risiko regnskapsført og endringer fra inngående balanse blir resultatført. Banken har i ubetydelig grad benyttet seg av kontantstrømsikring.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Formuesskatt beregnes og kostnadsføres som andre driftskostnader. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat. Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Se for øvrig note 26.

Pensjoner

SpareBank 1 Nord-Norge er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov. Konsernet har to typer pensjonsavtaler, én ytelsesbasert ordning og én innskuddsbasert ordning. Ytelsesbasert ordning forvaltes i egen pensjonskasse. Innskuddspensjonsordningen ble etablert 01.07.06. Alle nytilsatte etter denne dato meldes inn i denne ordningen. Pensjoner behandles regnskapsmessig i henhold til internasjonale standarder for beregning og bokføring av pensjoner (IAS 19). Se note 25.

Segmentrapportering

Konsernet har ordinær bankdrift i personmarked og bedriftsmarked, som sitt primære rapporteringsformat, og inntekter fra markets og leasing som sitt sekundære rapporteringsformat. Se note 4.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det. Hendelser frem til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater, og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige. Slike forhold fremgår i note 44.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse. Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen. Foreslått utbytte og utdelinger til allmenntilfelle formål klassifiseres som egenkapital inntil regnskapet er endelig vedtatt.

NOTE 3 - KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Tap på utlån og garantier

Banken gjennomgår hele bedriftsmarkedsporteføljen årlig. Store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt mer enn 55 dager, eller dersom de har en særlig dårlig betalingshistorikk. Det beregnes en misligholdssannsynlighet for hver bedriftskunde, basert på historiske regnskapsdata og anmerkingshistorikk, og da med utgangspunkt i likningstall og anmerkingshistorikk. Banken har i dag ni risikoklasser for friske engasjement og to klasser for misligholdte engasjement, basert på misligholdssannsynligheten til hver kunde. Disse 11 klassene deles videre inn i gruppene lav, middels, høy, høyeste risiko, samt mislighold og tap i forhold til misligholdssannsynlighet. Hele porteføljen scores månedlig med bruk av automatisk datafangst, og med utgangspunkt i objektive data. Banken foretar individuelle nedskrivninger for lån hvor det foreligger objektive bevis for at lånet er tapsutsatt.

Individuelle nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av diskontert kontantstrøm, basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs nedskrivning. Senere renteendringer hensyntas for låneavtaler med flytende rente.

Gruppevis nedskrivninger beregnes på undergrupper av utlån der det foreligger objektiv informasjon som viser at kreditt risikoen har økt etter at kredittene er bevilget, men hvor det ikke er mulig å gjennomgå alle engasjementer på individuell basis, eller informasjonen ikke lar seg spesifisere på engasjementsnivå. Slik informasjon kan være negativ utvikling i risikoklassifisering eller informasjon om negativ utvikling i sikkerhetsverdier, lønnsomheten i en bransje eller grupper av debitorers betalingsevne.

Vurdering av tapsnedskrivninger vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilke relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. I mange tilfeller vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og prisfastsettelsen kan derfor være beheftet med betydelig usikkerhet.

Virkelig verdi av verdipapirer

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet, vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet. For eiendeler som klassifiseres som tilgjengelig for salg, vil ikke dette nødvendigvis være tilfellet. Tilsvarende vil markedsverdier for eiendeler og forpliktelser som regnskapsføres til amortisert kost og som fremkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike verdier vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak for noen få aksjer, er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs. I noen tilfeller der likviditeten er dårlig, og det fremkommer større uforklarte prisbevegelser rundt årsskiftet, vil

kursen kunne være fastsatt som volumvektet gjennomsnitt over en tidsperiode, vanligvis desember.

Dersom det ikke har vært representative transaksjoner, har man benyttet andre verdsettelsesmetoder i henhold til verdsettelseshierarkiet i IAS 39.

Virkelig verdi av derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verdi-vurderingsmodeller, der prisen på underliggende instrument, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser.

Immaterielle eiendeler

Nedskrivningstester av immaterielle eiendeler er i hovedsak basert på neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Det vil alltid være betydelig usikkerhet knyttet til kontantstrømestimer, og i noen tilfeller vil også metodene for tilordning av kontantstrømmer til ulike eiendeler være beheftet med usikkerhet.

Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater, herunder avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i G og den generelle utviklingen i antall uføretrygdede og levealder. Usikkerheten er i stor grad knyttet til bruttoforpliktelsen og ikke til den nettoforpliktelsen som fremkommer i balansen.

Konsernet har tidligere benyttet korridormetoden for regnskapsføring av uamortiserte estimatavvik. Korridormetoden er ikke lenger tillatt, og alle estimatavvik skal føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader under utvidede resultatposter, såkalt OCI (Other Comprehensive Income).

Oppkjøp

Oppkjøp av annet selskap regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden, jf. IFRS 3. Ved oppkjøpsmetoden foretas det en oppkjøpsanalyse med fullstendig merverdiallokering, der kjøpesummen allokteres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, oppføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier (badwill) kan, etter gitte kriterier, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret. Oppkjøpsanalysen kan anses som foreløpig eller endelig.

Oppkjøpsanalysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er etter beste evne underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner mv. Se også note 33 og 40.

NOTE 4 - SEGMENTINFORMASJON

Ledelsen har vurdert hvilke segmenter som er rapporterbare med utgangspunkt i distribusjonsform, produkter og kunder. Det primære rapporteringsformatet tar utgangspunkt i eiendelenes risiko og avkastningsprofil, og er delt opp i privatmarked, bedriftsmarked, marked og datterselskap av vesentlig betydning. Under posten ufordelt er aktiviteter som ikke lar seg allokere til privat, bedriftsmar-

ked, marked eller datterselskap av vesentlig betydning. Banken opererer i et geografisk avgrenset område, og rapportering på geografiske sekundærsegmenter gir lite tilleggsinformasjon. Viktige eiendelsklasser (utlån) er imidlertid fordelt geografisk i egen note under utlån.

31.12.16

Beløp i mill kroner	PM	BM	Leasing	Markets	Ufordelt	Totalt
Netto renteinntekter	779	493	195	2	175	1 644
Netto provisjonsinntekter	366	21			382	769
Andre driftsinntekter	273	75		52	264	664
Driftskostnader	888	118	54	20	240	1 320
Resultat før tap	530	471	141	34	581	1 757
Tap på utlån og garantier	19	139	55			213
Resultat før skatt	511	332	86	34	581	1 544

Utlån til kunder	44 123	21 865	4 775			70 763
Individuell nedskrivning utlån	-12	-96	-46			-154
Gruppenedskrivning utlån	-49	-308	-16			-373
Andre eiendeler	0	1 758	220		18 287	20 265
Sum eiendeler per segment	44 062	23 219	4 933		18 287	90 501

Innskudd fra og gjeld til kunder	30 651	23 219				53 870
Annen gjeld og egenkapital	13 411		4 933		18 287	36 631
Sum egenkapital og gjeld per segment	44 062	23 219	4 933		18 287	90 501

31.12.15

Beløp i mill kroner	PM	BM	Leasing	Markets	Ufordelt	Totalt
Netto renteinntekter	713	456	188	6	149	1 512
Netto provisjonsinntekter	442	7			384	833
Andre driftsinntekter	247	89		51	-38	349
Driftskostnader	1 014	154	86	29	178	1 461
Resultat før tap	388	398	102	28	317	1 233
Tap på utlån og garantier	10	131	11	2	46	200
Resultat før skatt	378	267	91	26	271	1 033

Utlån til kunder	39 495	20 128	4 430			64 053
Individuell nedskrivning utlån	-25	-129	-15			-169
Gruppenedskrivning utlån	-40	-194	-13			-247
Andre eiendeler			39		21 727	21 766
Sum eiendeler per segment	39 430	19 805	4 441		21 727	85 403

Innskudd fra og gjeld til kunder	28 686	15 929	3 472			48 087
Annen gjeld og egenkapital	10 742	3 878	969		21 727	37 316
Sum egenkapital og gjeld per segment	39 428	19 807	4 441		21 727	85 403

NOTE 5 - KAPITALDEKNING

Konsernet følger EU's kapitaldekningsregelverk for banker og verdipapirforetak CRD IV/CRR (Capital Requirements Directive/ Capital Requirements Regulations). Bruk av IRB (Internal Rating Based approach) stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer.

SpareBank 1 Nord-Norge har fra 2015 tillatelse fra Finanstilsynet om å benytte avanserte interne målemetoder IRB (Advanced Internal Rating Based approach), som innebærer at banken kan bruke interne modeller for tapsgrad i BM (bedriftsmarkedsporteføljen) for å beregne nødvendig krav til kapitalbinding.

Finanstilsynet har gitt overgangsregler for IRB-banker som ikke får full effekt av reduserte regulatoriske kapitalkrav dersom risikovektet beregningsgrunnlag etter nytt regelverket er lavere enn

beregningsgrunnlag beregnet etter gammel kapitalberegning (Basel I). Da må beregningsgrunnlaget oppjusteres (såkalt korreksjon for "gulv") til 80 % av beregningsgrunnlag etter Basel I.

I beregning av kapitaldekning gjelder ikke samme regelverk for konsolidering av tilknyttede- eller felleskontrollerte selskaper som for regnskapet. Konsernet benytter proporsjonal konsolidering i kapitaldekningsrapporteringen på eierandelene i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt og BN Bank.

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om til enhver tid å være ubestridt solid, og skal tilfredsstillende de myndighetspålagte minstekrav til kapitaldekning. Konsernet har et langsiktig mål for ren kjernekapitaldekning på 14,5 %.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
ANSVARLIG KAPITAL				
Kjernekapital				
1 807	1 807	Eierandelskapital	1 807	1 807
843	843	Overkursfond	843	843
4 074	4 459	Sparebankens fond	4 459	4 074
1 179	1 657	Utjevningfond	1 657	1 179
180	521	Gavefond	521	180
80	20	Fond for urealiserte gevinster	20	80
35	31	Annen egenkapital	1 704	1 798
8 198	9 338	Balansført egenkapital	11 011	9 961
		Justert kjernekapital fra konsoliderte finansinstitusjoner	-116	-48
-260	-750	Avsatt utbytte til eiere og samfunn	-750	-260
-22	-21	Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-33	-23
		Immaterielle eiendeler	-67	-55
-95		Justering av forventet tap IRB	-64	-309
-82	-95	Overfinansiering av pensjonsforpliktelse	-99	-82
		Beholdning av ren kjernekapital i andre selskaper i finansell sektor med ikke vesentlig eierandel		
-81	-26	Beholdning av ren kjernekapital i andre selskaper i finansell sektor med vesentlig eierandel utover unntaksgrensen på 10 %	-727	-817
7 658	8 446	Ren kjernekapital	9 155	8 367
500	500	Fondsobligasjonskapital	800	756
		Beholdning av egen fondsobligasjonskapital	-4	-13
500	500	Annen kjernekapital	796	743
8 158	8 946	Kjernekapital	9 951	9 110

MORBANK

KONSERN

31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Tilleggs kapital				
850	850	Ansvarlig lånekapital som kvalifiserer som tilleggs kapital	1 361	1 341
		Beholdning av egen ansvarlig lånekapital		
	1	Forventet tap utover regnskapsmessige avsetninger (50 %)		
		Beholdning av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansell sektor med ikke vesentlig eierandel		
-61	-61	Beholdning av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansell sektor med vesentlig eierandel	-83	-93
		Andre poster vedrørende tilleggs kapitalen		
789	790	Tilleggs kapital	1 278	1 248
8 947	9 736	Ansvarlig kapital	11 229	10 358
Risikovektet beregningsgrunnlag				
31 713	32 096	Kreditrisiko IRB	33 805	33 670
6 964	5 650	Kreditrisiko unntatt IRB (Standardmetoden)	12 095	15 573
1 984	2 118	Tilleggsvektning ansvarlig lånekapital og ren kjernekapital i selskaper i finansell sektor med vesentlig eierandel	2 470	2 358
40 661	39 864	Sum kreditrisiko	48 370	51 601
157	150	Gjeldsrisiko	150	156
39	75	Egenkapitalrisiko	75	219
		Valutarisiko		
3 422	3 675	Operasjonell risiko (Sjablongmetoden)	3 700	3 536
278	299	Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-tillegg "Credit Valuation Adjustment")	588	751
44 557	44 063	Risikovektet beregningsgrunnlag IRB	52 882	56 263
		Overgangsordning - tillegg i forhold til "gulv" etter Basel I	8 238	4 064
44 557	44 063	Risikovektet beregningsgrunnlag	61 120	60 327
20,0 %	20,0 %	Korreksjon andel "gulv" etter Basel I	20,0 %	20,0 %
Kapitalkrav				
717	778	Engasjement med spesialiserte foretak	878	850
125	96	Engasjement med øvrige foretak	123	165
406	359	Engasjement med SMB (små og mellomstore bedrifter)	367	413
855	898	Engasjement med massemerked	1 253	1 215
39	69	Øvrige engasjement med massemerked	71	40
395	368	Egenkapitalposisjoner	12	12
2 537	2 568	Sum interne målemetoder (IRB)	2 704	2 695
557	452	Engasjement standardmetoden	968	1 246
159	169	Ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansell sektor med vesentlig eierandel	198	189
3 253	3 189	Sum kreditrisiko	3 870	4 129

NOTE 5 - KAPITALDEKNING

31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
13	12	Gjeldsrisiko	12	12
3	6	Egenkapitalrisiko	6	18
		Valutarisiko		
274	294	Operasjonell risiko (Sjablongmetoen)	296	283
22	24	CVA-tillegg	47	60
		Overgangsordning	659	325
3 565	3 525	Kapitalkrav	4 890	4 827
18,3 %	20,3 %	Kjernekapitaldekning	16,3 %	15,1 %
1,8 %	1,8 %	Tilleggskapitaldekning	2,1 %	2,1 %
20,1 %	22,1 %	Kapitaldekning	18,4 %	17,2 %
17,2 %	19,2 %	Ren kjernekapitaldekning	15,0 %	13,9 %
18,3 %	20,3 %	Kjernekapitaldekning IRB	18,8 %	16,2 %
20,1 %	22,1 %	Kapitaldekning IRB	21,2 %	18,4 %
17,2 %	19,2 %	Ren kjernekapitaldekning IRB	17,3 %	14,9 %

		Regulatorisk minimumskrav CRD IV	2013	2014	2015	2016		
2 005	1 983	Minimumskrav ren kjernekapital	2,0 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	2 750	2 715
		Bufferkrav						
1 337	1 322	Systemrisikobuffer		3,0 %	3,0 %	3,0 %	1 834	1 810
446	661	Motsyklisk buffer			1,0 %	1,5 %	917	603
1 114	1 102	Bevaringsbuffer		2,5 %	2,5 %	2,5 %	1 528	1 508
4 901	5 067	Sum regulatorisk krav til ren kjernekapital etter bufferkrav	2,0 %	10,0 %	11,0 %	11,5 %	7 029	6 636
	661	Pilar 2-krav				1,5 %	917	
2 757	2 057	Tilgjengelig ren kjernekapital	2,0 %	10,0 %	11,0 %	13,0 %	1 209	1 731

Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)

Finansdepartementet fastsatte 20.12.16 nye krav til uvektet kapitalandel gjeldende fra 30.06.17. Nye krav sier at foretak skal til enhver tid ha en uvektet kjernekapitalandel som utgjør minst 3 % av institusjonens eksponering. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalbuffer som utgjør 2 % av institusjonens eksponering, det vil si totalt minimumskrav på 5 %.

93 701	89 550	Eksporeringsmål	142 564	152 116
8,7 %	10,0 %	Uvektet kjernekapitalandel	7,0 %	5,5 %

NOTE 6 - FINANSIELL RISIKOSTYRING

Risikostyringen i SpareBank 1 Nord-Norge skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal bidra til å sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- Å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Å tilstrebe en lik risikojustert avkastning på kundene over tid innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter
- En tilstrekkelig kjernekapital/ansvarlig kapital ut fra valgt risikoprofil

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være innenfor konsernets risikoappetitt, som definert av styret og innenfor de rammer som konsernets kapital og øvrige avsetninger setter. Gjennom god risikostyring skal konsernet fremstå med en inntjenings- og resultatutvikling som er stabil og forutsigbar over tid. Forretningsstrategi og overordnede mål er styrets instrument for styring av konsernets risikoprofil og finansielle utvikling. Konsernsjefen er ansvarlig for at dette legges frem for styret minimum årlig, eller når andre forhold tilsier det. Konsernet har en målsetting om minimum å opprettholde nåværende internasjonale rating, for å sikre en langsiktig god tilgang på ordinære innlån fra kapitalmarkedene.

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av:

- Forventet tap som beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en 12 måneders periode.
- Uventet tap som beskriver hvor mye kapital (risikojustert kapital) som konsernet må ha for å dekke faktisk risiko

Risikojustert kapital skal dekke 99,9 % av mulige uventede tap. Statistiske metoder er lagt til grunn ved beregningen, men i noen tilfeller benyttes også kvalitative vurderinger. Konsernet benytter også modeller for fullfordeling av bokført egenkapital ut til forretningsområdene hvor regulatoriske og interne risikomodeller ligger til grunn for fordelingen. Dette skal sikre at forretningsområdenes lønnsomhetsbidrag kan aggregeres opp til konsernets overordnede lønnsomhetsmål. Avkastningen på fullfordelt kapital er et strategisk resultatmål i den interne styringen av konsernet. Vesentlige forretningsområder tildeles kapital i forhold til den beregnede risikoen ved virksomheten, og det foretas oppfølging av kapitalavkastningen.

Beregningene av risikojustert kapital gjør det mulig å sammenligne risiko på tvers av risikogrupper og forretningsområder. I tillegg måles og følges risiko opp gjennom rapportering av rammebruk og viktige porteføljerisikomål.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring, er rammeverket basert på følgende elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer konsernet på.

- Strategi
- Organisering og organisasjonskultur
- Risiko- og kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

For ytterligere informasjon vises til "Pilar III-dokumentet", som ligger på bankens hjemmeside.

Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, likvidetsrisiko og markedsrisiko.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet. Kredittrisiko styres gjennom konsernets kredittstrategi, rammer for kredittvirksomheten, retningslinjer for kredittgivning og fullmaktsreglement.

SpareBank 1 Nord-Norge benytter interne målemetoder IRB (Internal Rating Based Approach) ved beregning av det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning for kredittrisiko. Minimumskravet blir dermed mer risikosensitivt og vil i større grad samsvare med risikoen i de underliggende porteføljer.

Kredittstrategi og rammer for kredittvirksomheten fastsettes av styret, og revideres og oppdateres minimum årlig. Konsernets kredittstrategi fastsetter de overordnede prinsipper for kredittgivning, og hvordan kredittrisiko skal styres og prises i SpareBank 1 Nord-Norge. SpareBank 1 Nord-Norge baserer seg på de prinsipper som er anbefalt av Baselkomiteen i dokumentet "Principles for the Management of Credit Risk", og på kapitaldekningsregler (Basel II). For øvrig legges til grunn at styring av kredittrisiko skal skje innenfor rammen av relevante lover og forskrifter.

De kredittstrategiske målene er:

- Avkastning og vekst
- Risikoprofil
- Konsentrasjonsrisiko
- Operative kredittmål

De kredittstrategiske mål er gjenstand for regelmessig rapportering til ledelse og styre.

Styret er ansvarlig for konsernets låne- og kredittinnvilgelser. Bevilgningsreglementet, som godkjennes av styret, fastsetter prinsippene for tildeling av kredittfullmakter, prinsippene for kreditt-

NOTE 6 - FINANSIELL RISIKOSTYRING

beslutninger og beskriver beslutningsstrukturen. Styret delegerer fullmakter til konsernsjefen, som innenfor bestemmelsene i bevilgningsreglementet videredelegerer sine fullmakter. De delegerte kredittfullmaktene er knyttet opp mot et engasjements størrelse, misligholdssannsynlighet og sikkerhetsstillelse. Kredittmedarbeidere opererer i henhold til kredittfullmakter, kredittpolicy og kredittbehandlingsrutiner som stiller klare kvalitetskrav til kredittbehandlingsprosessen.

Styring og kontroll med porteføljen skjer ved risikoklassifisering av enkeltkunder, risikoprisingsmodell og et porteføljestyrings-system for å styre utlånsporteføljen i tråd med fastsatte rammer og retningslinjer. Risikomodelle som ligger til grunn for styring og kontroll tar utgangspunkt i statistiske beregninger, og er under kontinuerlig videreutvikling og testing.

Risikomodelle baserer seg på tre hovedkomponenter:

1. **Sannsynlighet for mislighold.** Kundene blir klassifisert i risikoklasse ut fra sannsynligheten for at kunden skal misligholde sine forpliktelser i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynligheten for mislighold beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall, samt ikke finansielle kriterier som adferd og alder. For å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser (A-I). I tillegg har konsernet to risikoklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.
2. **Forventet eksponering ved mislighold.** Dette er en beregnet størrelse over hvor stor den forventede eksponeringen er hvis en kunde går i mislighold.
3. **Tapsgrad ved mislighold.** Dette er en vurdering av hvor mye konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Vurderingen tar hensyn til realisasjonsverdien av de sikkerhetene kundene har avgitt, og de kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement. Disse størrelsene fastsettes på bakgrunn av historiske erfaringer. Det benyttes sju klasser (1-7) for klassifisering i henhold til sikkerhetsdekning.

De tre ovennevnte komponentene danner også grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering, statistisk baserte beregninger av forventet tap og behovet for risikojustert kapital. Porteføljeklassifiseringen har som formål å gi informasjon om nivået og utviklingen i den samlede kreditttrisikoen i totalporteføljen, og porteføljen er derfor delt inn i fem risikogrupper – henholdsvis laveste, lav, middels, høy og høyeste risiko. Inndelingen i risikogrupper foretas på grunnlag av en statistisk beregning av hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold og dets sikkerhetsdekning.

Konsernet tilstreber å prise engasjementene ut fra risikoeksponeringen slik at engasjementer med høyest risiko får høyest pris. Prismodellen er basert på konsernets avkastningskrav på risikojustert kapital.

For ytterligere informasjon vises til ovennevnte "Pilar III dokument", samt notene 7, 8, 9, 11 og 14. Konsernet har også kredittisiko tilknyttet plasseringer i rentebærende verdipapirer. Slik kredittisiko gir først og fremst løpende utslag i endrede priser/verdier på de ulike verdipapirene. Dette er nærmere beskrevet under avsnittet "Markedsrisiko" nedenfor.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansierte kommitterte økninger i eiendelene.

Styret har betydelig fokus på forutsigbarhet og stabilitet, og gjennomgår minimum årlig konsernets likviditetsstrategi hvor styring av konsernets finansieringsstruktur er sentral. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets konservative risikoprofil, og det er et viktig mål at tilfeldige hendelser ikke skal få alvorlige konsekvenser for konsernets betalingsevne. Denne evnen defineres gjennom daglig stresstest av likviditetsrisiko.

Konsernets Treasury-avdeling har ansvaret for likviditetsstyringen, mens avdeling for risikostyring og compliance overvåker og rapporterer utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

Liquidity Coverage Ratio (LCR) er et av likviditetsområdet mest sentrale ramme og styringsparameter. Nøkkeltallet ble utformet gjennom Basel III-regelverket og gjort gjeldene i norsk lov den 25.11.15 fra Finansdepartementet gjennom ny forskrift. Kravet til LCR innebærer at et foretak til enhver tid ha en likviditetsreserve på minst 100 %. Det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Foretakene kan innfase kravet til likviditetsreserve med 70 % fra og med 31.12.15, 80 % fra og med 31.12.16 og 100 % fra og med 31.12.17. LCR per 31.12.16 for konsernet er 121.

Finanstilsynet beregner konsernets forhold mellom stabile finansieringskilder med løpetid over 1 år/1 mnd og lite likvide eiendeler, gjennom Likviditetsindikator 1/2. Administrasjonen har definert rammen til å være over 110 for indikator I og 112 for indikator II til enhver tid. Per 31.12.16 rapporteres Likviditetsindikator 1 og 2 henholdsvis å være 113,3 og 120,9 på konsolidert basis.

Kredittvurderingen gjort av de internasjonale ratingselskapene Moody's og Fitch Ratings, anses som viktig i forhold til internasjonale innlånskilder. Bankens langsiktige rating hos Moody's er A1 med "stable outlook", mens Fitch's rating er A med "stable outlook".

SpareBank 1 Nord-Norge søker en finansieringsstruktur som er veldiversifisert innenfor gitte rammer både med hensyn på

marked, produkt og forfall. SpareBank 1 Nord-Norge skal ha en aktiv politikk (Investor Relations) ovenfor norske og utenlandske investormiljøer. I SpareBank 1-alliansen er det etablert et felles EMTN (standardprogram for låneopptak i EUR), et boligkreditselskap for utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet; SpareBank 1 Boligkreditt AS, og SpareBank 1 Næringskreditt AS. SpareBank 1 Nord-Norge skal i sin likviditetsstyring aktivt utnytte disse verktøyene, på linje med sammenlignbare banker.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån var 76,1 % ved utgangen av 2016 mot 75,1 % og 74,7 % for henholdsvis ett og to år siden.

Konsernets likviditetssituasjon og likviditetsstyring vurderes å være meget tilfredsstillende. For ytterligere informasjon vises det til "Pilar III dokument", samt note 18 og 19.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Markedsrisiko oppstår hovedsakelig fra konsernets investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, samt aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften – som funding, rente- og valuta-handel.

Markedsrisikoen måles og overvåkes på bakgrunn av rammer som er vedtatt av styret. Rammene gjennomgås og fornyes på årlig basis. Størrelsen på rammene fastsettes på bakgrunn av stresstester og analyser av negative markedsbevegelser.

Avdeling for risikostyring og compliance har ansvaret for den løpende uavhengige overvåkingen av markedsrisikoen.

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Den måles gjennom delta vektor analyse, basert på 2 % renteskift, og overvåkes på bakgrunn av rammeverket som er beskrevet ovenfor. Konsernets renterisiko anses som lav.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta. Konsernets valutarisiko ligger godt innenfor posisjonsgrensen som er angitt i forskrift.

Kursrisiko på verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på obligasjoner, sertifikater og egenkapitalpapirer som konsernet har investert i. Konsernets risikoeksponering mot denne formen for risiko er regulert gjennom rammer for maksimale investeringer i de ulike porteføljene.

Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak som følge av aktiviteter som understøtter øvrig drift i konsernet. Markedsrisikoeksponeringen vurderes som begrenset. For ytterligere informasjon vises til "Pilar III dokumentet", samt notene 15 og 16.

NOTE 7 - KREDITTRISIKOEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKORATING

SpareBank 1 Nord-Norge benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. Ut-over misligholdssannsynlighet, benytter banken vurdert verdi av sikkerheter som et element i gruppering av kunder etter risiko.

Fordeling skjer ved tilordning av sikkerheter til det enkelte utlån. Misligholdssannsynlighet og sikkerhetsklasse grupperer deretter den enkelte kunde inn i risikogrupper, som vist nedenfor. Klassifiseringsmatrisen omfatter 77 risikoklasser i forhold til sannsynlighet for mislighold og sikkerhetsdekning.

MORBANK

Beløp i mill kroner	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp
	2016	2016	2015	2015
Svært lav risiko	0,5 %	29 266	0,1 %	20 572
Lav risiko	2,1 %	20 665	2,0 %	15 894
Middels risiko	0,5 %	15 826	0,4 %	22 122
Høy risiko	0,1 %	2 108	0,1 %	2 701
Svært høy risiko	0,1 %	2 248	0,2 %	3 192
Misligholdt og nedskrevet	0,0 %	990	0,1 %	632
Totalt	3,4 %	71 103	2,9 %	65 113

KONSERN

Beløp i mill kroner	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp
	2016	2016	2015	2015
Svært lav risiko	0,5 %	30 770	0,1 %	22 076
Lav risiko	2,0 %	21 401	1,8 %	16 630
Middels risiko	0,5 %	17 194	0,4 %	23 490
Høy risiko	0,1 %	2 594	0,1 %	3 187
Svært høy risiko	0,1 %	2 527	0,2 %	3 471
Misligholdt og nedskrevet	0,0 %	1 046	0,1 %	688
Totalt	3,3 %	75 532	2,7 %	69 542

NOTE 8 - MAKSIMAL KREDITTRISIKOEKSPONERING

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto, etter eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger. For maksimal kreditteksponering i balansen hensyntatt pantstillelser er denne vist netto for 2016.

MORBANK			KONSERN		
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15	
Maksimal kreditteksponering i balansen					
274	775	Fordringer på sentralbanker	775		274
5 683	5 871	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 946		2 124
52 439	58 677	Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	63 143		56 315
7 610	7 489	Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	7 593		7 738
11 178	10 164	Sertifikater og obligasjoner	10 164		11 178
1 946	1 390	Finansielle derivater	1 390		1 946
79 130	84 366	Sum brutto maksimal kredittrisikoeksponering i balansen	85 011		79 575
Maksimal kreditteksponering utenfor balansen					
2 222	1 577	Betingete forpliktelser	1 556		2 222
5 703	5 294	Ubenyttede kreditter	5 304		6 545
2 431	1 571	Lånetilsagn	1 604		2 431
10 356	8 442	Sum maksimal kredittrisikoeksponering utenfor balansen	8 464		11 198
89 486	92 807	Total kredittrisikoeksponering	93 475		90 773
Maksimal kreditteksponering i balansen hensyntatt pantstillelser					
274	775	Fordringer på sentralbanker	775		274
5 683	5 871	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 945		2 124
4 713	3 363	Utlån til og fordringer på kunder	4 211		5 229
11 178	10 164	Sertifikater og obligasjoner	10 164		11 178
1 946	1 390	Finansielle derivater	1 390		1 946
23 794	21 563	Sum maksimal kredittrisikoeksponering i balansen	18 485		20 751
Bankaktiviteter geografisk					
27 806	35 723	Nord-Norge, inkl Svalbard	34 178		30 030
38 146	36 832	Landet for øvrig	39 020		36 367
54	257	Utlandet	259		54
66 006	72 812	Totalt	73 457		66 451
Aktiviteter kapitalmarked geografisk					
10 614	9 066	Norge	9 066		10 614
2 471	2 488	Europa/Asia	2 488		2 471
39		USA			39
13 124	11 554	Totalt	11 554		13 124
79 130	84 366	Totalt kreditteksponering i balansen fordelt geografisk	85 011		79 575

NOTE 9 - KREDITTKVALITET PER KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

MORBANK

VERKEN MISLIGHOLDT ELLER NEDSKREVET

Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
2016							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5 809					62	5 871
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	22 588	13 698	5 136	364	417	128	42 330
Bedriftsmarked	3 976	5 343	10 349	1 557	2 191	419	23 836
Sum	32 373	19 041	15 485	1 920	2 609	609	72 037
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 137						1 137
Noterte andre obligasjoner	7 258	153	655	27	30		8 123
Unoterte obligasjoner	1 284	55	520	7	1		1 867
Sum	9 679	209	1 175	34	31		11 127
Totalt	42 052	19 250	16 659	1 954	2 639	609	83 163

Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
2015							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5 620					63	5 683
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	15 413	10 397	10 517	548	822	134	37 831
Bedriftsmarked	3 165	4 560	9 732	2 026	2 179	556	22 218
Sum	24 198	14 957	20 249	2 574	3 001	753	65 732
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 137						1 137
Noterte andre obligasjoner	7 309	153	655	27	30		8 174
Unoterte obligasjoner	1 284	55	520	7	1		1 867
Sum	9 730	208	1 175	34	31		11 178
Totalt	33 928	15 165	21 424	2 608	3 032	753	76 910

KONSERN

VERKEN MISLIGHOLDT ELLER NEDSKREVET

Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
2016							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 884					62	1 946
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	23 893	13 935	5 255	410	487	144	44 123
Bedriftsmarked	4 501	6 266	11 223	1 806	2 475	369	26 640
Sum	30 278	20 201	16 478	2 216	2 962	574	72 709
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 137						1 137
Noterte andre obligasjoner	7 309	153	655	27	30		8 174
Unoterte obligasjoner	1 284	55	520	7	1		1 867
Sum	9 730	208	1 175	34	31		11 178
Totalt	40 008	20 409	17 653	2 250	2 993	574	83 887

Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
2015							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 124						2 124
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	16 539	10 773	10 751	598	835	134	39 630
Bedriftsmarked	3 541	5 093	10 338	2 462	2 390	599	24 423
Sum	22 204	15 866	21 089	3 060	3 225	733	66 177
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 137						1 137
Noterte andre obligasjoner	7 309	153	655	27	30		8 174
Unoterte obligasjoner	1 284	55	520	7	1		1 867
Sum	9 730	208	1 175	34	31		11 178
Totalt	31 934	16 074	22 264	3 094	3 256	733	77 355

NOTE 10 - KREDITTINSTITUSJONER - FORDRINGER OG GJELD

MORBANK				KONSERN				
31.12.15	Gj.snittlig rentesats % *	31.12.16	Gj.snittlig rentesats % *	Beløp i mill kroner	31.12.16	Gj.snittlig rentesats % *	31.12.15	Gj.snittlig rentesats % *
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner								
970	0,55 %	918	0,30 %	Utlån til og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	918	0,30 %	970	0,55 %
4 713	1,91 %	4 953	2,09 %	Utlån til og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1 028	1,71 %	1 154	0,81 %
5 683	1,84 %	5 871	1,80 %	Totalt	1 946	1,15 %	2 124	0,68 %
Spesifisert på de vesentligste valutasorter								
4 867		5 449		NOK	1 800		1 308	
41		0		GBP	0		41	
451		115		EUR	115		451	
298		300		USD	24		298	
5		1		SEK	1		5	
21		6		Andre valutasorter	6		21	
5 683		5 871		Totalt	1 946		2 124	
Gjeld til kredittinstitusjoner								
15	1,22 %	16	8,19 %	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	16	9,23 %	15	1,22 %
1 814	2,30 %	817	0,91 %	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	802	0,91 %	1 801	2,40 %
1 829	2,30 %	833	1,22 %	Totalt	818	1,23 %	1 816	2,40 %
Spesifisert på de vesentligste valutasorter								
1 825		827		NOK	812		1 812	
1		0		USD	0		1	
3		4		EUR	4		3	
		2		Andre valutasorter	2			
1 829		833		Totalt	818		1 816	

* Gjennomsnittlig rente er beregnet som sum årlige renter/snittvolum.

NOTE 11 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Som det fremgår i note 2, har konsernet utlån til kunder verdsett til amortisert kost og en fastrentelånportefølje verdsatt til virkelig verdi. Amortisert kost innebærer verdifastsettelse etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for eventuelt verditap.

Fastrentelån verdsettes til virkelig verdi i samsvar med IFRS 13. Se nærmere beskrivelse senere i noten.

Totalt engasjement er definert som summen av saldo lån, garantiramme, ramme på kreditt samt påløpte renter.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Klassifisering av utlån og fordringer på kunder				
52 439	58 677	Utlån til kunder verdsatt til amortisert kost	63 143	56 315
7 610	7 489	Fastrentelån til kunder verdsatt til virkelig verdi	7 593	7 738
60 049	66 166	Brutto utlån og fordringer på kunder	70 736	64 053
Utlån fordelt på produkt				
		Leiefinansieringsavtaler (finansiell leasing)	2 442	2 352
6 113	6 627	Kasse-/drifts- og brukskreditter	6 627	5 958
1 666	1 638	Byggelån	1 638	1 666
52 270	57 901	Nedbetalingslån	60 056	54 077
60 049	66 166	Brutto utlån og fordringer på kunder	70 763	64 053
328	139	Individuelle tapsnedskrivninger	154	169
234	357	Gruppevise tapsnedskrivninger	373	247
59 487	65 670	Netto utlån og fordringer på kunder	70 236	63 637
Utlån fordelt på markeder				
37 921	42 330	Personmarkedet	44 123	39 617
21 886	23 713	Næringsmarkedet	26 505	24 180
242	123	Offentlig	135	256
60 049	66 166	Brutto utlån og fordringer	70 763	64 053
562	496	Nedskrivninger	527	416
59 487	65 670	Netto utlån og fordringer	70 236	63 637
Herav ansvarlig lånekapital				
50	62	Ansvarlig kapital i kredittinstitusjoner	62	50
50	62	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	62	50
Utlån til ansatte				
1 038	1 071	Lån til ansatte	1 071	1 038

NOTE 11 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

MORBANK

KONSERN

UTLÅN FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

31.12.15		31.12.16			31.12.16		31.12.15	
Brutto andel	Utlån	Brutto andel	Utlån		Utlån	Brutto andel	Utlån	Brutto andel
17 %	9 707	17 %	11 230	Finnmark	12 128	17 %	10 608	17 %
30 %	18 117	31 %	20 425	Troms inkl Svalbard	22 133	31 %	19 425	30 %
40 %	24 244	40 %	26 187	Nordland	27 651	39 %	25 353	40 %
13 %	7 927	13 %	8 276	Øvrige fylker	8 801	12 %	8 613	13 %
0 %	54	0 %	48	Utlandet	50	0 %	54	0 %
100 %	60 049	100 %	66 166	Sum brutto utlån	70 763	100 %	64 053	100 %

UTLÅN FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING

31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
Totalt engasjement				
33	12	Bergverksdrift og utvinning	34	65
1 104	1 007	Bygge- og anleggsvirksomhet	1 429	1 500
16	22	Bygging av skip og båter	24	18
1 079	908	El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	913	1 083
618	603	Faglig og finansiell tjenesteyting	863	818
2 451	3 501	Fiske og fangst	3 538	2 481
437	492	Fiskeoppdrett og klekkerier	789	712
372	428	Forretningsmessig tjenesteyting	707	762
1 148	1 216	Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	1 216	939
1 195	814	Fylkeskommuner og kommuner	815	1 209
2 291	2 224	Industri	2 421	2 421
77	91	Informasjon og kommunikasjon	97	82
1 040	1 137	Jordbruk og tilknyttede tjenester	1 234	1 116
7 333	8 353	Omsetning og drift av fast eiendom	8 394	7 635
527	561	Overnatting- og serveringsvirksomhet	578	540
10	9	Skogbruk og tilknyttede tjenester	15	15
	0	Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen	0	0
		Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	13	15
924	819	Tjenesteytende næringer ellers	917	1 006
2 814	2 890	Transport ellers og lagring	3 575	3 495
953	822	Utenriks sjøfart og rørtransport	822	955
1 135	737	Utvikling av byggeprosjekter	738	1 137
233	235	Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet	317	307
1 132	1 126	Varehandel, reparasjon av motorvogner	1 384	1 343
39 116	44 155	Personmarked	46 103	40 813
55	49	Personmarked utland	49	55
66 093	72 211	Totalt	76 985	70 522

31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
Brutto utlån				
28	9	Bergverksdrift og utvinning	45	61
686	562	Bygge- og anleggsvirksomhet	994	1 082
15	21	Bygging av skip og båter	23	17
684	760	El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	765	688
700	694	Faglig og finansiell tjenesteyting	944	900
2 239	3 351	Fiske og fangst	3 379	2 269
387	364	Fiskeoppdrett og klekkerier	657	662
318	347	Forretningsmessig tjenesteyting	619	707
919	1 014	Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	1 017	710
242	123	Fylkeskommuner og kommuner	135	256
1 803	1 734	Industri	1 944	1 933
64	60	Informasjon og kommunikasjon	66	70
944	999	Jordbruk og tilknyttede tjenester	1 081	1 019
6 515	7 513	Omsetning og drift av fast eiendom	7 559	6 392
486	532	Overnatting- og serveringsvirksomhet	550	499
10	8	Skogbruk og tilknyttede tjenester	13	15
	0	Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen	0	0
		Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	0	15
752	758	Tjenesteytende næringer ellers	840	834
3 151	3 173	Transport ellers og lagring	3 858	3 832
284	260	Utenriks sjøfart og rørtransport	260	286
939	636	Utvikling av byggeprosjekter	637	941
196	182	Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet	264	270
767	736	Varehandel, reparasjon av motorvogner	990	978
37 868	42 284	Personmarked	44 077	39 563
53	46	Personmarked utland	46	53
60 049	66 166	Totalt	70 763	64 053

UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER KNYTTET TIL FINANSIELLE LEIEAVTALER

Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler

- Forfall innen 1 år	80	71
- Forfall 1-5 år	1 577	1 617
- Forfall etter 5 år	917	777
Totalt	2 575	2 464
Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	-158	-123
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	2 417	2 341

Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte

- Forfall innen 1 år	76	67
- Forfall 1-5 år	1 480	1 536
- Forfall etter 5 år	861	738
Totalt	2 417	2 341

NOTE 11 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Banken benytter et klassifiseringssystem for overvåking av kreditt-risiko i næringsporteføljen. Mislighold defineres som overtrekk/restanse over 90 dager, eller når det finnes objektive bevis på hendelser som tilsier mislighold hos kunden. Det beregnes en misligholdssannsynlighet for hver bedriftskunde basert på historiske regnskapsdata og anmerkningshistorikk. Tilsvarende for privatkunder, og da med utgangspunkt i ligningstall og anmerkningshistorikk. Banken har ni klasser for friske engasjement, basert på misligholdssannsynligheten til hver kunde, samt to egne klasser for misligholdte og nedskrevne engasjement.

Hele porteføljen scores månedlig med bruk av automatisk datafangst og med utgangspunkt i objektive data. Overvåkning skjer med bakgrunn i engasjementsstørrelse, risikoklasse og migrasjon. Scoringsmodellene blir årlig validert og justert. Dette medførte for 2016 ingen vesentlige endringer i fordelingen mellom risikogrupperne eller i beregning av forventet årlig tap.

Fordelingen til risikogruppe (svært lav etc) bestemmes av kundens misligholdssannsynlighet samt sikkerhetsdekning. Andel eksponering med høy risiko utgjør 7 % per 31.12.16. Andel misligholdte og tapsutsatte utgjør 1,5 % av bankens totale eksponering på samme tidspunkt. Forventet gjennomsnittlig årlig netto tap over en konjunktursyklus er satt lik ett års forventet tap, slik dette er beregnet ved anvendelse av bankens klassifiseringssystem. Under en høykonjunktur vil de faktiske årlige tap ligge under en fremtidig lavkonjunktur. Under lavkonjunktur forventes tapene for det enkelte år likeledes å ville overstige det forventede gjennomsnittlige tap. Forventet tap er ett av parametrene i bankens prismodell ved beregning av anbefalt pris.

Viser forøvrig til note 44, hvor ny metode for beregning av tap på utlån (IFRS 9) fra og med 2018 er beskrevet.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
FORDELING PÅ RISIKOGRUPPER				
Totale engasjementer				
20 572	29 266	Svært lav risiko	31 099	22 076
16 578	20 665	Lav risiko	21 825	17 314
22 142	16 790	Middels risiko	17 957	23 510
2 887	2 108	Høy risiko	2 403	3 373
3 193	2 835	Svært høy risiko	3 189	3 734
721	547	Misligholdt og tapsutsatt	512	515
66 093	72 211	Totalt	76 985	70 522
Brutto utlån				
18 578	26 564	Svært lav risiko	28 394	19 950
14 957	19 041	Lav risiko	20 201	15 586
20 249	15 485	Middels risiko	16 478	21 472
2 574	1 920	Høy risiko	2 216	3 044
2 970	2 609	Svært høy risiko	2 962	3 486
721	547	Misligholdt og tapsutsatt (A)	512	515
60 049	66 166	Totalt	70 763	64 053
328	139	Individuelle nedskrivninger på misligholdte og tapsutsatte (B)	154	169
393	408	Netto misligholdte og tapsutsatte (A-B)	358	346
Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap				
6	7	Svært lav risiko	9	6
12	16	Lav risiko	18	13
67	63	Middels risiko	68	70
45	30	Høy risiko	33	47
121	108	Svært høy risiko	116	126
33	56	Mislighold	65	45
284	280	Totalt	309	307

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall for enkelt utlån eller grupper av utlån, er lånene nedskrevet. Nedskrivningsbeløp beregnes som forskjell mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente.

Den effektive renten som benyttes for neddiskontering blir ikke justert som følge av endring i lånets kredittrisiko og lånebetingelser. Nedskrivning er klassifisert som tap på utlån. Renteinntekter resultatføres etter effektiv rentemetode.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Individuelle nedskrivninger				
13	16	Bygge- og anleggsvirksomhet	20	17
		Bygging av skip og båter		0
	2	Faglig og finansiell tjenesteyting	2	0
1	0	Fiske og fangst	0	1
	0	Forretningsmessig tjenesteyting	30	0
		Fylkeskommuner og kommuner		0
14	19	Industri	19	15
	10	Informasjon og kommunikasjon	10	
12	17	Jordbruk og tilknyttede tjenester	17	13
187	47	Omsetning og drift av fast eiendom	16	17
3	1	Overnatting- og serveringsvirksomhet	1	3
		Skogbruk og tilknyttede tjenester		0
10	9	Tjenesteytende næringer ellers	9	10
1	0	Transport ellers og lagring	2	6
54		Utenriks sjøfart og rørtransport		54
3	5	Utvikling av byggeprosjekter	5	3
		Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet		
5	1	Varehandel, reparasjon av motorvogner	1	5
25	12	Personmarked	22	26
0	0	Personmarked utland	0	
328	139	Totalt	154	169

NOTE 11 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
Forventet årlig gjennomsnittlig tap				
0	0	Bergverksdrift og utvinning	0	2
14	4	Bygge- og anleggsvirksomhet	7	18
0	0	Bygging av skip og båter	0	0
2	2	El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	2	2
7	8	Faglig og finansiell tjenesteyting	9	7
11	23	Fiske og fangst	23	11
1	1	Fiskeoppdrett og klekkerier	2	1
3	3	Forretningsmessig tjenesteyting	4	5
5	15	Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	15	5
0	0	Fylkeskommuner og kommuner	0	0
41	31	Industri	32	42
3	0	Informasjon og kommunikasjon	0	3
5	3	Jordbruk og tilknyttede tjenester	3	5
77	100	Omsetning og drift av fast eiendom	100	77
3	3	Overnatting- og serveringsvirksomhet	3	4
0	0	Skogbruk og tilknyttede tjenester	0	0
		Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen		0
	0	Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	0	0
4	10	Tjenesteytende næringer ellers	11	4
11	8	Transport ellers og lagring	10	13
1	2	Utenriks sjøfart og rørtransport	2	1
17	6	Utvikling av byggeprosjekter	6	17
		Utvinning av råolje og naturgass		0
1	0	Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet	0	1
7	4	Varehandel, reparasjon av motorvogner	5	10
72	57	Personmarked	75	79
0	0	Personmarked utland	0	0
284	280	Totalt	309	307

Fastrentelån verdsatt til virkelig verdi

Bankens portefølje av utlån med fast rente i norske kroner utgjør 7,5 mrd kroner per 31.12.16. Denne porteføljen vurderes regnskapsmessig til virkelig verdi.

Virkelig verdi er fastsatt ved at lånenes kontantstrømmer blir neddiskontert med en diskonteringsfaktor basert på swaprente med tillegg av et marginkrav. Diskonteringsfaktoren er basert på en vurdering av markedsforholdene og hva en ekstern investor ville lagt til grunn ved en investering i en tilsvarende portefølje. I tillegg til ovennevnte fastsettelse av virkelig verdi, gjøres en vurdering av en eventuell forskjell mellom diskonteringsrenten og

observerbare markedsrenter for tilsvarende utlån. Dersom denne forskjellen er vesentlig gjør banken en vurdering av hvorfor differansen oppstår og foretar eventuelt en nødvendig endring i diskonteringsrenten.

Innsatsfaktorer som analyseres med hensyn til verdivurdering av fastrentelån er i hovedsak premie for kredittrisiko. Sensitiviteten på verdsettelsen (dvs resultat effekt) av denne utlånsporteføljen ved 10 basispunkter endring i diskonteringsrenten var +/- 21 mill kroner per 31.12.16.

NOTE 12 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN

Kredittrisiko

Tabellen viser saldo på konti med forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd, fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelser i betalingsformidlingen.

MORBANK

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2016					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	400	32	12	59	503
Bedriftsmarked	59	8	1	11	79
Sum	459	40	13	70	582

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2015					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	408	45	12	54	520
Bedriftsmarked	374	29	16	42	461
Sum	782	74	28	96	981

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet, utlån til kredittinstitusjoner og kunder var virkelig verdi på tilhørende pantstillelser per 31.12.16, 516 mill kroner (681 mill kroner per 31.12.15). Verdien av pantstillelser er satt til realisasjonsverdi (virkelig verdi med fradrag for reduksjonsfaktor).

KONSERN

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2016					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	400	65	18	76	559
Bedriftsmarked	59	54	27	27	167
Sum	459	119	45	103	726

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2015					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	408	70	17	69	565
Bedriftsmarked	374	212	42	66	694
Sum	782	282	59	135	1 259

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet, utlån til kredittinstitusjoner og kunder var virkelig verdi på tilhørende pantstillelser 638 mill kroner per 31.12.16 (915 mill kroner per 31.12.15). Verdien av pantstillelser er satt til realisasjonsverdi (virkelig verdi med fradrag for reduksjonsfaktor).

NOTE 13 - OVERFØRING AV FINANSIELLE EIENDELER

SpareBank 1 Nord-Norge har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene. Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte utlånene er overført. Det innebærer full fraregning. Mottatt vederlag for lån som er overført til Sparebank 1 Boligkreditt AS og Sparebank 1 Næringskreditt AS, tilsvarer bokført verdi, og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på overføringstidspunktet. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved overføringen separat, som eiendeler eller forpliktelser.

Hvis kredittforetakene får tap på overtatte lån, har de en viss motregningsrett i provisjoner fra samtlige banker som har overført lån. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte utlån, ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne motregningsadgangen anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Kredittforetakene kan foreta videresalg av utlån som er kjøpt av banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene, kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser.

SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 14,61 % per 31.12.16 (14,45 % per 31.12.15). SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 % av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene, og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2016 solgt boliglån til en netto verdi av 1,1 mrd kroner til SpareBank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt for 25,5 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret.

Gjenværende involvering er som følger:

VEDVARENDE ENGASJEMENT:

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap (siste års provisjon mill kr)
Gjenværende involvering	0	0	0	0	177

Gjennomsnittlig løpetid på porteføljen er om lag tre år.

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av 12 måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall, at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, har SpareBank 1 Nord-Norge også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst 9 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt.

SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Næringskreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 16,64 % per 31.12.16 (20,83 % per 31.12.15). SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver utlån med pant i næringsseiendom, og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringsseiendom innenfor 60 % av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS, og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene, og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2016 ikke overført lån til SpareBank 1 Næringskreditt AS ved utgangen av regnskapsåret.

Gjenværende involvering er som følger:

VEDVARENDE ENGASJEMENT:

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap (siste års provisjon mill kr)
Gjenværende involvering	0	0	0	0	0

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Næringskreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe OMF for det tilfellet at SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste 12 måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen, trekkes fra framtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Næringskreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall, at banken vil rapportere noe engasjement her i henhold til kapitaldekning eller store engasjementer.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS, har banken også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Næringskreditt AS til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 9 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Næringskreditt AS.

NOTE 14 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall for enkelt utlån eller grupper av utlån, er lånene nedskrevet. Nedskrivningsbeløp beregnes som forskjell mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente. Den effektive renten som benyttes for neddiskontering, blir ikke justert som følge av endring i lånets kredittrisiko og lånebetingelser. Nedskrivning er klassifisert som tap på utlån. Renteinntekter resultatføres etter effektiv rentemetode. Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir

også vurdert i grupper. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper, basert på inndeling av kundene etter hovednæringer og risikoklasse.

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelig, klassifiseres tapene som konstaterede tap. Konstaterede tap som er dekket av tidligere foretatte individuelle tapsavsetninger, føres mot avsetningene. Konstaterede tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger, resultatføres. Det vises også til note 44.

MORBANK			KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	2016	2015
55	-188	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-15	-3
51	122	Periodens endring i gruppenedskrivninger/ending langtidsovervåking	125	54
88	221	Konstaterede tap som det tidligere er avsatt individuelle nedskrivninger for	82	92
54	9	Konstaterede tap som det tidligere ikke er avsatt individuelle nedskrivninger for	11	64
-32	-9	Inngang på tidligere nedskrevet utlån, garantier mv.	-11	-7
216	155	Sum tap på utlån og garantier	192	200
	3	Øvrige tap	21	
216	158	Sum tap	213	200

Individuelle nedskrivninger

273	328	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 01.01.	169	171
63	221	- Konstaterede tap i perioden på utlån og garantier hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	82	132
35	9	- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	11	
65	21	+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	31	38
88	20	+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	47	92
328	139	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier til kunder per 31.12.	154	169
		Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån til kredittinstitusjoner per 31.12.		
328	139	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12.	154	169

Gruppenedskrivninger

215	234	Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 01.01.	247	236
19	123	+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	126	11
234	357	Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12.	373	247

MORBANK

KONSERN

TAP FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING

2015		2016			2016		2015	
Andel tap	Tap	Andel tap	Tap		Andel tap	Tap	Andel tap	Tap
0 %	0	0 %	0	Bergverksdrift og utvinning	0 %	0	0 %	0
14 %	31	-4 %	-6	Bygge- og anleggsvirksomhet	-3 %	-6	15 %	32
0 %	0	0 %	0	Bygging av skip og båter	0 %	0	0 %	0
0 %		0 %	0	El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	0 %	0	0 %	0
-5 %	-11	-3 %	-5	Faglig og finansiell tjenesteyting	-2 %	-5	-5 %	-11
0 %	0	0 %	0	Finans og forsikring	0 %	0	0 %	0
-2 %	-4	18 %	29	Fiske og fangst	14 %	29	-2 %	-4
0 %	0	-1 %	-2	Fiskeoppdrett og klekkerier	-1 %	-2	0 %	0
1 %	2	1 %	2	Forretningsmessig tjenesteyting	17 %	34	1 %	2
0 %		0 %		Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	0 %		0 %	0
0 %		0 %		Fylkeskommuner og kommuner	0 %		0 %	0
11 %	23	52 %	86	Industri	42 %	86	11 %	23
1 %	2	5 %	8	Informasjon og kommunikasjon	4 %	8	1 %	2
3 %	6	4 %	7	Jordbruk og tilknyttede tjenester	3 %	6	3 %	7
11 %	24	0 %		Næring utland	0 %		0 %	0
21 %	46	-4 %	-6	Omsetning og drift av fast eiendom	-3 %	-6	22 %	46
1 %	2	0 %	0	Overnatting- og serveringsvirksomhet	0 %	0	1 %	2
0 %	0	0 %	0	Skogbruk og tilknyttede tjenester	0 %	0	0 %	0
0 %		0 %		Statsforvaltningen og tryggdeforvaltningen	0 %		0 %	0
0 %		0 %		Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	0 %		0 %	0
5 %	10	1 %	2	Tjenesteytende næringer ellers	1 %	2	5 %	10
1 %	3	5 %	8	Transport ellers og lagring	4 %	8	4 %	8
32 %	70	10 %	17	Utenriks sjøfart og rørtransport	8 %	17	34 %	70
1 %	2	3 %	5	Utvikling av byggeprosjekter	3 %	5	1 %	2
0 %		0 %		Utvinning av råolje og naturgass	0 %		0 %	0
0 %		0 %		Ufordelt	0 %		0 %	0
0 %		0 %	0	Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet	0 %	0	0 %	0
0 %	1	-1 %	-1	Varehandel, reparasjon av motorvogner	0 %	-1	0 %	1
5 %	12	12 %	20	Personmarked	14 %	28	9 %	19
100 %	220	100 %	164	Tap på utlån til kunder	100 %	203	100 %	209
	-4		-9	Inngått på tidligere konstaterte tap		-11		-9
	216		155	Netto tap		192		200
			3	Øvrige tap		21		
	216		158	Netto tap på utlån til kunder		213		200

NOTE 14 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

MISLIGHOLDTE OG TAPSUTSATTE ENGASJEMENT MORBANK

	31.12.16	31.12.15	31.12.14	31.12.13	31.12.12	31.12.11
Misligholdte engasjement	267	387	403	444	357	452
Øvrig tapsutsatte engasjement	280	334	356	373	586	322
Sum misligholdte og tapsutsatte engasjement	547	721	759	817	943	774
Individuelle nedskrivninger misligholdte	78	203	198	171	104	88
Individuelle nedskrivninger øvrige	61	125	75	50	183	105
Sum individuelle nedskrivninger	139	328	273	221	287	193
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	408	393	486	596	656	581

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Inntektsførte renter nedskrevne lån 1)	3	13	53	58	56	50

MISLIGHOLDTE OG TAPSUTSATTE ENGASJEMENT KONSERN

	31.12.16	31.12.15	31.12.14	31.12.13	31.12.12	31.12.11
Misligholdte engasjement	301	270	457	486	397	471
Øvrig tapsutsatte engasjement	211	245	90	373	592	338
Sum misligholdte og tapsutsatte engasjement	512	515	547	859	989	809
Individuelle nedskrivninger misligholdte	93	69	218	194	120	96
Individuelle nedskrivninger øvrige	61	100	-47	50	183	112
Sum individuelle nedskrivninger	154	169	171	244	303	208
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	358	346	376	615	686	601

	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Inntektsførte renter nedskrevne lån 1)	3	13	53	58	56	50

- 1) Inntektsført ordinær effektiv rente redusert med amortiseringseffekt av renter på individuelle nedskrivninger. Tilsvarende beregning gjøres på lån med gruppenedskrivning etter gjennomsnittlig effektiv rente.

NOTE 15 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

Renterisiko oppstår ved at banken har ulik rentebindingstid på sine eiendeler og forpliktelser.

Renterisikoen håndteres innenfor rammer gitt av bankens styre, der renterisikoen uttrykkes ved en maksimum verdiendring på 2 prosentpoeng parallelt renteskift gitt ved yield kurve. Det er gitt rammer for total renterisiko og innenfor spesifiserte tidsintervall.

Noten viser en sensitivitetsanalyse gjort med utgangspunkt i relevante balanseposter per 31.12.16 og fremover i tid. Bankens renterisiko beregnes som nevnt ved at det simuleres et parallelt renteskift på 2 prosentpoeng for hele rentekurven. I analysen inngår alle rentesensitive balanseposter på aktiva- og passiva-siden. Videre inkluderes "off-balance"-poster som benyttes i bankens risikostyring, herunder renteswapper.

Beregningene er gjort med utgangspunkt i bankens posisjoner per 31.12 og markedsrentene på samme tidspunkt.

Renterisikoen har vært lav gjennom hele 2016, og innenfor den totale rammen på 60 mill kroner fastsatt av bankens styre. Den lave eksponeringen gjør at markedsrisiko knyttet til renterisiko har liten effekt på bankens resultatutvikling.

SpareBank 1 Nord-Norge utstedte i november 2014 et obligasjonslån, pålydende 125 mill CHF. Lånet betaler fastrente 0,875% p.a. Renterisiko på nevnte lån, hensyntas i vurderingen av samlet renterisiko, men er unntatt de generelle rammene. Renterisiko for obligasjonslånet er 81,9 mill omregnet til NOK per 31.12.16.

SENSITIVITETSANALYSE VED 2 PROSENTPOENG RENTESKIFT

Alle beløp er like for morbank og konsern

Beløp i mill kroner	2016	2015
Obligasjoner og sertifikater	-26	-37
Fastrentelån til kunder	-24	-10
Obligasjonslån	140	160
Annen finansiering og plassering	0	-1
Utlån / innskudd kunder	-12	-17
Øvrige derivater	-4	-4
Total renterisiko	74	90

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Tabellen under viser renterisikoen innenfor ulike tidsintervall ved et 2 % parallelt renteskift.

RENTERISIKO VED 2 PROSENTPOENG RENTESKIFT FORDELT PÅ LØPETID

	2016	2015
0 - 1 måned	3	5
1 - 3 måneder	-15	-19
3 - 6 måneder	3	-3
6 - 12 måneder	13	7
1 - 3 år	2	-5
3 - 5 år	72	95
5 - 10 år	-5	11
Total renterisiko	74	90

RENTERISIKO VED 2 PROSENTPOENG RENTESKIFT FORDELT PÅ VALUTA

	2016	2015
NOK	-7	-15
EUR	2	-1
USD	-1	-1
CHF	82	107
Øvrige	-2	0
Total renterisiko	74	90

NOTE 16 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL VALUTARISIKO

Valutarisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg tap som følge av endringer i valutakursene. Risikoen oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta.

Bankens styre har satt rammer for den kursutsatte valutaposisjonen innenfor dag og over natt vedrørende aggregert posisjon og største posisjon i enkeltvaluta. Valutarisiko måles som netto valutaeksponering innenfor hver enkelt valutasort der long- og shortposisjoner motregnes. Aggregert posisjon er den største av absolutt sum av long- eller shortposisjon.

MORBANK			KONSERN	
Netto valutaeksponering NOK		Beløp i mill kroner	Netto valutaeksponering NOK	
2015	2016		2016	2015
Valuta				
-0,8	-8,0	USD	-8,0	-0,8
-7,9	-1,0	EUR	-1,0	-7,9
0,3	0,4	GBP	0,4	0,3
1,6	0,2	RUB	0,2	1,6
2,4	1,0	Andre	1,0	2,4
-4,4	-7,5	Netto valutaeksponering	-7,5	-4,4
50,0	50,0	Total valutaramme (abs)	50,0	50,0
40,0	40,0	Total per valuta (abs)	40,0	40,0
0,1	0,2	Resultateffekt ved 3 prosentpoeng endring	0,2	0,1
0,4	0,7	Resultateffekt ved 10 prosentpoeng endring	0,7	0,4

NOTE 17 - FINANSIELLE DERIVATER

SpareBank 1 Nord-Norge inngår sikringsforretninger med anerkjente norske og utenlandske banker for å redusere egen risiko. Derivatforretninger er knyttet til ordinær bankvirksomhet og gjennomføres for å redusere risiko knyttet til bankens innlån i finansmarkedene, og for å avdekke og redusere risiko relatert til kunderttede aktiviteter. Kun sikringer knyttet til bankens innlånsvirksomhet defineres som "virkelig verdi sikring" i henhold til IFRS standard IAS 39.

Øvrig sikring defineres som ordinær regnskapsmessig sikring. Banken benytter seg ikke av kontantstrømssikring.

Bankens styre har fastsatt rammer for maksimal risiko på bankens renteposisjoner. Det er etablert rutiner som sørger for at de fastsatte posisjoner holdes.

Valuta- og renteavtaler

Renteswapper

- Avtaler om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode.

Valutaterminforretninger

- Avtaler om å kjøpe eller selge et gitt valutabeløp på en gitt dato frem i tid, og til en på forhånd avtalt kurs.

Valutabytteavtaler

- Avtaler om å bytte valutabeløp til en på forhånd avtalt kurs og periode.

Rente- og valutabytteavtaler

- Avtaler om å bytte valuta- og rentebetingelser over en på forhånd avtalt periode og til et avtalt beløp.

Opsjoner

- Avtale hvor selger gir kjøper en rett, men ikke en plikt til, enten å selge eller kjøpe et finansielt instrument eller valuta før eller på et bestemt tidspunkt, og til en forhåndsavtalt pris.

MORBANK OG KONSERN

Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Netto tap resultatført knyttet til sikringsinstrumentene ved virkelig verdisikring	195	133
Total gevinst på sikringsobjekter knyttet til den sikrede risikoen	-191	-129
Sum virkelig verdi sikringer	4	4

NOTE 17 - FINANSIELLE DERIVATER

MORBANK OG KONSERN
VALUTA- OG RENTEINSTRUMENTER

Til virkelig verdi over resultatet	2016			2015		
Beløp i mill kroner	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer (forwards)	2 143	14	9	1 610	47	42
Valutabytteavtaler (swap)	13 468	193	47	2 256	272	208
Sum valutainstrumenter	15 610	207	56	3 866	319	250
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	26 701	685	913	16 409	858	1 193
Andre rentekontrakter	480	14	16	30	82	82
Sum ikke-standardiserte kontrakter	27 181	700	929	16 439	940	1 275
Standardiserte rentekontrakter (futures)						
Sum renteinstrumenter	27 181	700	929	16 439	940	1 275
SIKRING AV INNLÅN						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	11 963	483	-	28 701	687	-
Sum renteinstrumenter	11 963	483	-	28 701	687	-
Sum valuta- og renteinstrumenter						
Sum rentederivater	39 144	1 182	929	45 140	1 627	1 275
Sum valutaswap og terminer	15 610	207	56	3 866	319	250
Sum	54 754	1 390	985	49 006	1 946	1 525

NOTE 18 - GJENVÆRENDE KONTRAKTSMESSIG LØPETID PÅ FORPLIKTELSER

Likviditetsrisiko

SpareBank 1 Nord-Norge utarbeider årlig en likviditetsstrategi, som blant annet tar for seg bankens likviditetsrisiko. Konsernets likviditetsrisiko avdekkes, for utenom ved opptak av fremmedkapital, gjennom bankens likviditetsreserve/buffer. Tabellen viser inn- og utbetalinger inklusive fremtidige rentebetalinger på de ulike tidspunkt.

Banken har et daglig og aktivt forhold til styringen av likviditetsrisikoen i konsernet. SpareBank 1 Nord-Norge skal til en hver tid overholde regulatoriske minimumsnivå til forsvarlig likviditetsstyring.

Det kortsiktige likviditetsmålet, Liquidity Coverage Ratio (LCR), viste ved utgangen av året 121 % i norske kroner.

MORBANK

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
2016						
Gjeld til kredittinstitusjoner	270	3	11	234	315	833
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	8 442					8 442
Innskudd fra og gjeld til kunder	51 886	527	1 511			53 924
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		737	4 191	12 576	2 137	19 641
Derivater	985					985
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut			347	987	321	1 655
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-272	-386	-781	-105	-1 544
Andre forpliktelser		846				846
Ansvarlig lånekapital		15	1 042	364		1 421
Totale forpliktelser	61 583	1 856	6 716	13 380	2 668	86 203
2015						
Gjeld til kredittinstitusjoner	848	900	9	47	25	1 829
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	8 543	136	155	1 058	438	10 330
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 694	135	1 286			48 115
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		287	4 684	14 238	1 845	21 054
Derivater	1	36	110	775	603	1 525
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		0	409	1 234	492	2 135
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-388	-399	-1 026	-340	-2 153
Andre forpliktelser		655				655
Ansvarlig lånekapital		15	44	1 420		1 479
Totale forpliktelser	56 086	1 776	6 298	17 746	3 063	84 969

NOTE 18 - GJENVÆRENDE KONTRAKTSMESSIG LØPETID PÅ FORPLIKTELSER

KONSERN

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
2016						
Gjeld til kredittinstitusjoner	255	3	11	234	315	818
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	8 464					8 464
Innskudd fra og gjeld til kunder	51 832	527	1 511			53 870
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		737	4 191	12 576	2 137	19 641
Derivater	985					985
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut			347	987	321	1 655
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-272	-386	-781	-105	-1 544
Andre forpliktelser		1 128				1 128
Ansvarlig lånekapital		15	1 042	364		1 421
Totale forpliktelser	61 536	2 138	6 716	13 380	2 668	86 438

2015

Gjeld til kredittinstitusjoner	835	900	9	47	25	1 816
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	8 543	136	155	1 058	438	10 330
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 666	135	1 286			48 087
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		287	4 684	14 238	1 845	21 054
Derivater	1	36	110	775	603	1 525
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		0	409	1 234	492	2 135
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-388	-399	-1 026	-340	-2 153
Andre forpliktelser			652			652
Ansvarlig lånekapital		15	44	1 420		1 479
Totale forpliktelser	56 045	1 121	6 950	17 746	3 063	84 925

NOTE 19 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Tabellen nedenfor viser forfallstidspunktet etter balansedagen for eiendeler og forpliktelser.

MORBANK

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.16						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	775					775
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 832	1 884	70		147	5 933
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	9 082	1 623	3 414	9 987	42 060	66 166
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-139	-139
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-357	-357
Aksjer og andeler	115			20	156	291
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		523	450	7 969	1 222	10 164
Finansielle derivater	1 390					1 390
Investeringer i konsernselskaper					728	728
Investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 849	2 849
Eiendom, anlegg og utstyr					361	361
Andre eiendeler	48	50	95		232	425
Sum eiendeler	15 242	4 080	4 029	17 976	47 197	88 524
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	266	500			67	833
Innskudd fra og gjeld til kunder	51 886	527	1 511			53 924
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		284	3 608	13 573	3 700	21 165
Finansielle derivater	985					985
Andre forpliktelser		733	81	32		846
Utsatt skatt				83		83
Ansvarlig lånekapital			1 000	350		1 350
Sum gjeld	53 137	2 044	6 200	14 038	3 767	79 186

NOTE 19 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE

KONSERN

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.16						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	775					775
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		2 008				2 008
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	9 082	1 623	3 414	9 987	46 657	70 763
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-154	-154
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-373	-373
Aksjer og andeler	115			20	171	306
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		523	450	7 969	1 222	10 164
Finansielle derivater	1 390					1 390
Investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					4 370	4 370
Eiendom, anlegg og utstyr					501	501
Virksomhet holdt for salg	30					30
Immaterielle eiendeler					63	63
Andre eiendeler	48	50	384		238	720
Sum eiendeler	11 440	4 204	4 248	17 976	52 633	90 501
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	251	500			67	818
Innskudd fra og gjeld til kunder	51 832	527	1 511			53 870
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		284	3 608	13 573	3 700	21 165
Finansielle derivater	985					985
Andre forpliktelser		915	181	32		1 128
Utsatt skatt				174		174
Ansvarlig lånekapital			1 000	350		1 350
Sum gjeld	53 068	2 226	6 300	14 129	3 737	79 490

MORBANK

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.15						
Eiendeler						
Konter og fordringer på sentralbanker	274					274
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 301	1 566	804	74		5 745
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	8 865	701	2 698	10 400	37 385	60 049
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-328	-328
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-234	-234
Aksjer og andeler			62	326		388
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		815	1 712	5 554	2 986	11 067
Obligasjoner - holde til forfall				87		87
Obligasjoner - lån og fordringer					24	24
Finansielle derivater		14	354	830	748	1 946
Investeringer i konsernselskaper					626	626
Investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 836	2 836
Eiendom, anlegg og utstyr					443	443
Andre eiendeler			522			522
Sum eiendeler	12 440	3 096	6 152	17 271	44 424	83 383

Gjeld

Gjeld til kredittinstitusjoner	848	900	9	47	25	1 829
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 694	135	1 286			48 115
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	681	197	3 786	15 118	1 688	21 470
Finansielle derivater	1	36	110	775	603	1 525
Andre forpliktelser		750				750
Utsatt skatt	146					146
Ansvarlig lånekapital					1 350	1 350
Sum gjeld	48 370	2 018	5 191	15 940	3 666	75 185

NOTE 19 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE

KONSERN

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.15						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	274					274
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	84	1 478	550	74		2 186
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	8 865	701	2 698	10 400	41 389	64 053
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-169	-169
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-247	-247
Aksjer og andeler			62	507		569
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		815	1 712	5 554	2 986	11 067
Obligasjoner - holde til forfall				87		87
Obligasjoner - Lån og fordringer					24	24
Finansielle derivater		14	354	830	748	1 946
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					4 424	4 424
Eiendom, anlegg og utstyr					553	553
Virksomhet holdt for salg		28				28
Goodwill					51	51
Andre eiendeler			619			619
Sum eiendeler	9 223	3 036	5 995	17 452	49 697	85 403

Gjeld

Gjeld til kredittinstitusjoner	835	900		81		1 816
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 666	135	1 286			48 087
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	681	197	3 786	15 118	1 688	21 470
Finansielle derivater	1	36	110	775	603	1 525
Andre forpliktelser		956				956
Utsatt skatt	238					238
Ansvarlig lånekapital					1 350	1 350
Sum gjeld	48 421	2 224	5 182	15 974	3 641	75 442

NOTE 20 - NETTO RENTEINNETEKTER

MORBANK			KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	2016	2015
Renteinntekter				
120	88	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	6	20
2 211	2 097	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	2 371	2 497
189	174	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	171	185
2 520	2 359	Sum renteinntekter	2 548	2 702
Rentekostnader				
53	60	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	59	55
628	395	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	393	616
425	356	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	356	425
94	96	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	96	94
1 200	907	Sum rentekostnader	904	1 190
1 320	1 452	Netto renteinntekter	1 644	1 512

NOTE 21 - NETTO PROVISJONSINNETEKTER OG ANDRE DRIFTSINNETEKTER

MORBANK			KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	2016	2015
Provisjonsinntekter				
243	263	Betalingstjenester	263	244
142	151	Forsikring	157	145
24	19	Garantiprovisjoner	19	24
		Eiendomsmegling	133	119
36	37	Forvaltning	47	45
34	35	Øvrige provisjonsinntekter	75	71
479	505	Sum provisjonsinntekt eks Boligkreditt	694	648
260	177	Boligkreditt	177	260
739	682	Sum provisjonsinntekt	871	908
72	78	Provisjonskostnader	85	75
		Regnskapstjenester	101	87
15	42	Andre driftsinntekter	37	13
15	42	Sum andre driftsinntekter	138	100
682	646	Netto provisjons- og andre inntekter	924	933

NOTE 22 - INNETEKTER FRA ANDRE FINANSIELLE INVESTERINGER

MORBANK			KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	2016	2015
8	74	Sum utbytte fra aksjer	74	8
46	72	Utbytte og netto inntekter fra datterselskap		
308	540	Inntekt av eierinteresser i felleskontrollert virksomhet	366	399
354	612	Sum inntekter av eierinteresser	366	399
-24	14	Obligasjoner og sertifikater - til virkelig verdi over resultat	14	-24
-1	0	Obligasjoner til amortisert kost - lån og fordringer	0	-1
-25	14	Sum inntekter fra obligasjoner og sertifikater	14	-25
-133	4	Netto verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	4	-133
-1	-6	Netto verdiendring på sikrede fastrente utlån og derivater	-6	-1
17	52	Verdiendring på øvrige finansielle derivater	48	17
-117	50	Sum inntekter fra finansielle derivater	46	-117
-4	24	Aksjer - til virkelig verdi over resultat	-21	-50
-4	24	Sum inntekter fra aksjer	-21	-50
32	26	Sum inntekt fra valutahandel	30	34
-114	114	Gevinst/tap og netto verdiendringer på finansielle eiendeler	69	-158
248	800	Sum netto inntekter fra andre finansielle investeringer	509	249

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER, YTELSER OG LÅN TIL- SAMT EGENKAPITALBEVIS EID AV LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

I henhold til allmennaksjelovens bestemmelse § 6-16 a skal styret fastsette retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Retningslinjene skal forelegges bankens representantskap, jf. allmennaksjeloven § 5-6 (3).

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

Styret bekrefter at retningslinjene om lederlønn for 2016, gitt i fjorårets erklæring, er blitt fulgt.

Retningslinjene

Styret behandlet retningslinjene for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i møte 01.03.17, hvor man videreførte fjorårets retningslinjer.

Følgende ble vedtatt for det kommende regnskapsåret:

1. Definisjoner

Ledende ansatte forstås som konsernsjefen og konserndirektører (konsernledelsen). De samlede kompensasjonsordningene for ledende ansatte omfatter fast lønn, naturalytelser, og kollektive pensjonsavtaler, med unntak av tre konserndirektører som har individuell førtidspensjonsavtale. I tillegg har styret en diskresjonær adgang til å tilby konsernledelsen kjøp av rabatterte egenkapitalbevis.

2. Hovedprinsipper for fastsettelse av de samlede kompensasjonsordningene

Lederlønningene i SpareBank 1 Nord-Norge skal, innenfor rammen av godtgjørelsespolitikken, være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenlignet med bransjen for øvrig.

Hovedelementet i kompensasjonsordningen skal være den faste grunnlønnen. Konsernledelsen i SpareBank 1 Nord-Norge har ingen individuelle eller kollektive bonusavtaler.

Styret kan beslutte at konsernledelsen skal ha rett til å kjøpe egenkapitalbevis med inntil 30 % rabatt innenfor en definert beløpsramme, med en bindingstid på 3 år fra kjøp.

Ordnningen skal bidra til at konsernledelsen skal ha økt eierskap og deling av interessefellesskap med selskapets aksjonærer.

Vilkårene i ordningen tilfredsstiller de krav som følger av finansforetaksforskriften kapittel 15.

Styret tar ikke sikte på å gi konsernledelsen særskilt tilbud om kjøp av rabatterte egenkapitalbevis i 2017, slik det ble gjort i 2015.

Styret skal påse at lederlønningene ikke gir uheldige virkninger for konsernets omdømme.

3. Fastsettelse av lønn

Styret skal årlig vurdere konsernsjefens totale prestasjoner og på denne bakgrunn foreta en lønnsvurdering.

Tilsvarende skal konsernsjefen vurdere prestasjonene til konsernledelsen og på denne bakgrunn foreta en lønnsvurdering.

4. Godtgjørelsesutvalget

Retningslinjene for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge gjøres gjeldende etter at saken er forelagt representantskapet.

PERSONALKOSTNADER, ANTALL ANSATTE OG ÅRSVERK MORBANK

MORBANK			KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	2016	2015
552	378	Lønn	540	713
28	46	Pensjonskostnader (note 25)	53	36
90	79	Sosiale kostnader	96	101
670	503	Sum personalkostnader	689	850
674	616	Gjennomsnittlig antall ansatte	841	809
639	540	Antall årsverk per 31.12.	774	830
670	562	Antall ansatte per 31.12.	807	875

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER, YTELSE OG LÅN TIL- SAMT EGENKAPITALBEVIS EID AV LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

YTELSER TIL STYRET 2016

Beløp i hele 1 000 kroner	Styrehonorar	Honorar utvalg 2)	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (leder)	450	12	2 000	3 755
Hans-Tore Bjerkaas (nestleder)	237	90		4 761
Pål Andreas Pedersen (nestleder, sluttet 31.03.16)	63			
Sonja Djønne	200	10	3 820	5 000
Kjersti Terese Stormo	150			
Greger Mannsverk	200	10		18 219
Bengt Olsen	150	70		
Ingvild Myhre	200	70		
Vivi Ann Pedersen	200		5	19 733
May Britt Nilsen	180		530	7 652
Anita Persen (sluttet 31.03.16)	50			
Sum	2 080	262	6 355	59 120
Nærstående til styremedlemmer			9 483	

YTELSER TIL STYRET 2015

Beløp i hele 1 000 kroner	Styrehonorar	Honorar utvalg 2)	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (leder, ny fra 01.04.15)	338			
Kjell Olav Pettersen (leder, sluttet 31.03.15)	112			
Sonja Djønne	200	10	3 973	5 000
Ingvild Myhre	200	70		
Hans-Tore Bjerkaas	200	10		4 761
Greger Mannsverk	200			14 464
Pål Andreas Pedersen (nestleder)	250	90		
Vivi Ann Pedersen	200			13 312
Vivi Ann Movik	40			
May Britt Nilsen	135		545	6 714
Anita Persen	200	70		3 081
Sum	2 075	250	4 518	47 332
Nærstående til styremedlemmer			2 917	

1) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i.

Styret har vilkår på utlån og eventuelle sikkerhetsstillelser som for ordinære kunder, med unntak av de ansattes representanter som har ansattevilkår. Styrets leder har verken bonusavtale eller avtale om etterlønn.

2) Honorar for deltakelse i revisjonsutvalg, risikoutvalg og godtgjørelsesutvalg.

YTELSER TIL KONSERNLEDELSEN OG LEDENDE ANSATTE I DATTERSLSKAPER I 2016

Tittel/navn Beløp i hele 1 000 kroner	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Honorar 3)	Bonus	Pensjons- avtale	Pensjonsrettigheter/ pensjonssparing	Utlån	Antall EK-bevis 5)
Konsernsjef							
Jan-Frode Janson	4 056			1)	481 2)		49 126
Konserndirektør							
Rolf Eigil Bygdnes	2 730			1)	997 4)		69 897
Konserndirektør							
Geir Andreassen	2 252			1)	671 4)		75 329
Konserndirektør							
Liv Bortne Ulriksen	1 989			1)	191 2) 4)	6 620	79 747
Konserndirektør							
Petter Høiseith	2 194			1)	123 2)	9 483	46 768
Konserndirektør							
Ronni Møller Pettersen (ny 01.03.16)	1 505			1)	92 2)	2 691	3 755
Konserndirektør							
Trond Hanssen	1 716			1)	102 2)	3 298	35 848
Konserndirektør							
Christian Overvaag	1 734			1)	97 2)		64 372
Konserndirektør							
Lasse Hagerupsen	1 733			1)	95 2)	2 044	35 848
Konserndirektør							
Trude Glad	2 208			1)	496		46 606
Konserndirektør							
Hanne J. Nordgaard (sluttet 31.12.16)	1 916			1)	108 2)	644	41 970
Adm. direktør SpareBank 1 Finans							
Hermod Bakkejord	1 947			1)	329	1 216	33 000
Adm. direktør EiendomsMegler 1							
Kristin Amundsen	1 551		288		76 2)		32 394
Adm. direktør SNN Forvaltning							
Stig-Arne Pettersen	952		470		48 2)	5 591	40 001
Daglig leder SNN Regnskapshuset							
Tom Robert Aasnes	1 256		25		68 2)	2 685	13 467
Tidligere konsernsjef							
Hans Olav Karde	330						

1) Pensjonsordning for inntekt over 12 G

2) Har avtale om innskuddspensjon

3) Styrehonorar fra datterselskap

4) Har avtale om førtidspensjon

5) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.16. Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

Konsernsjefen og ledende ansatte har alle en gjensidig oppsigelsestid på 3 måneder. Det foreligger ingen avtaler om etterlønn.

Utlån til ansatte 1) 1 071 746

1) Lånerenten er 1 % lavere enn den til enhver tid gjeldende beste boliglånsrente for våre ordinære kunder, innenfor et maksimalt lånebeløp på 4 mill kroner. Ingen sikkerhetsstillelser er gitt på vegne av ansatte.

Verdien på samlet rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør 10,7 mill kroner for 2016.

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER, YTELSE OG LÅN TIL- SAMT EGENKAPITALBEVIS EID AV LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

YTELSER TIL KONSERNLEDELSEN OG LEDENDE ANSATTE I DATTERSLSKAP I 2015

Tittel/navn	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Honorar 3)	Bonus	Pensjons-avtale	Pensjonsrettigheter/ pensjonssparing	Utlån	Antall EK-bevis 5)
Konsernsjef							
Jan-Frode Janson	4 095			1)	644 2)		45 371
Konserndirektør							
Rolf Eigil Bygdnes	2 965			1)	1 024 4)	1 375	66 142
Konserndirektør							
Geir Andreassen	2 398			1)	688 4)	1 981	71 594
Konserndirektør							
Liv Bortne Ulriksen	2 382			1)	126 2) 4)		72 237
Konserndirektør							
Petter Høiseeth	2 487			1)	119 2)	3 620	37 002
Konserndirektør							
Trond Hansen	1 247			1)	44 2)	3 420	35 848
Konserndirektør							
Christian Overvaag	1 801			1)	91 2)		60 617
Konserndirektør							
Lasse Hagerupsen	1 731			1)	83 2)	148	35 848
Konserndirektør							
Trude Glad	2 431			1)	854		42 851
Konserndirektør							
Hanne J. Nordgaard	2 043			1)	106 2)	578	40 093
Adm. direktør SpareBank 1 Finans							
Hermod Bakkejord	2 058			1)	347	375	30 025
Adm. direktør EiendomsMegler 1							
Kristin Amundsen	1 430	20	200		76 2)		28 639
Adm. direktør SNN Forvaltning							
Stig-Arne Pettersen	829		443		45 2)	8 731	29 963
Daglig leder SNN Regnskapshuset							
Tom Robert Aasnes	1 179				66 2)	1 370	9 712
Tidligere konsernsjef							
Hans Olav Karde	286						

1) Pensjonsordning for inntekt over 12 G

2) Har avtale om innskuddspensjon

3) Styrehonorar fra datterselskap

4) Har avtale om førtidspensjon

5) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.15. Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

Konsernsjefen og ledende ansatte har alle en gjensidig oppsigelsestid på 3 måneder. Det foreligger ingen avtaler om etterlønn.

Utlån til ansatte 1)	1 038 674
-----------------------------	-----------

1) Lånerenten er 1 % lavere enn den til enhver tid gjeldende beste boliglånsrente for våre ordinære kunder, innenfor et maksimalt lånebeløp på 4 mill kroner. Ingen sikkerhetsstillelser er gitt på vegne av ansatte.

Verdien på samlet rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør 10,4 mill kroner for 2015.

YTELSER TIL KONTROLLKOMITEEN 2016

Beløp i hele 1 000 kroner	Honorar	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Rigmor Abel	23		
Kåre Brynjulfsen	23		2 596
Dag Norvang	23		
Tore Bråthen (leder)	38		
Sum	107		2 596

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.16.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

SpareBank 1 Nord-Norge avviklet kontrollkomiteen den 31.12.15, men det ble utbetalt honorar for 1. kvartal 2016

YTELSER TIL KONTROLLKOMITEEN 2015

Beløp i hele 1 000 kroner	Honorar	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Rigmor Abel	92		
Kåre Brynjulfsen	92		2 596
Dag Norvang	92		
Tore Bråthen (leder)	151		
Sum	427		2 596

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.15.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER, YTELSE OG LÅN TIL- SAMT EGENKAPITALBEVIS EID AV LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

EGENKAPITALBEVIS EID AV REPRESENTANTSKAPSMEDLEMMER I SPAREBANK 1 NORD-NORGE PER 31.12.16

	Antall 1)
Trond Mohn	2 124 024
Odd Erik Hansen	291 902
Håkon Løbach Willumsen	170 000
Marie M. Fangel	92 012
Berit Berg	46 363
Sissel Ditlefsen	32 098
Einar Frajfjord	21 955
Roar Dons	12 852
Ulf Mathisen	12 820
Tom Rømer Svendsen	12 058
Kjell Kolbeinsen	11 046
Asbjørg Jensvoll Strøm	8 404
Åshild Strømmesen	8 203
Ane Engel Røger	7 384
Øyvind Pallesen	5 795
Daniel Nyhagen	5 499
Linn Knudsen	4 326
Tone Marie Myklevoll	3 678
Frode Helgerud	3 050
Hans Olav Gjøvik	2 173
Anne Kathrine Nygaard	270
Hans Johan Lorentzen	189

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.16.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

EGENKAPITALBEVIS EID AV REPRESENTANTSKAPSMEDLEMMER I SPAREBANK 1 NORD-NORGE PER 31.12.15

	Antall 1)
Trond Mohn	2 124 024
Odd Erik Hansen	291 902
Håkon Løbach Willumsen	170 000
Marie M. Fangel	92 012
Berit Berg	46 363
Sissel Ditlefsen	32 098
Einar Frajfjord	21 955
Roar Dons	12 852
Ulf Mathisen	12 820
Tom Rømer Svendsen	12 058
Kjell Kolbeinsen	11 046
Asbjørg Jensvoll Strøm	8 404
Åshild Strømmesen	8 203
Ane Engel Røger	7 384
Øyvind Pallesen	5 795
Daniel Nyhagen	5 499
Linn Knudsen	4 326
Tone Marie Myklevoll	3 678
Frode Helgerud	3 050
Hans Olav Gjøvik	2 173
Anne Kathrine Nygaard	270
Hans Johan Lorentzen	189

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.15.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

NOTE 24 - DRIFTSKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	2016	2015
670	503	Personalkostnader	689	850
508	523	Andre driftskostnader	631	611
1 178	1 026	Sum driftskostnader	1 320	1 461

SPESIFIKASJONER AV DRIFTSKOSTNADER

Personalkostnader

552	378	Lønn	540	713
28	46	Pensjonskostnader	53	36
90	79	Sosiale kostnader	96	101
670	503	Sum personalkostnader	689	850

Administrasjonskostnader

119	120	Utviklingskostnader	120	119
61	71	EDB kostnader	75	66
51	52	Markedsføring	71	68
31	26	Reise- og opplæringskostnader	30	35
27	26	Kommunikasjon og kontorhold	31	32
35	38	Konsulentbistand inkl ekstern revisor 1)	43	40
48	50	Ordinære avskrivninger	60	56
26	31	Driftskostnader lokaler/eiendommer	37	31
110	109	Øvrige driftskostnader	164	164
508	523	Sum andre driftskostnader	631	611

1) Godtgjørelse til ekstern revisor inkl MVA (Beløp i hele 1 000 kroner)

1 694	1 186	Lovbestemt revisjon	1 985	2 308
192	85	Andre attestasjonstjenester	258	302
		Andre ikke-revisjonstjenester	140	
1 886	1 271	Sum godtgjørelse til ekstern revisor	2 383	2 610

NOTE 25 - PENSJONER

SpareBank 1 Nord-Norge hadde frem til 01.07.06 ytelsesbasert tjenestepensjon for alle ansatte i form av en kollektiv pensjonsforsikring dekket i SpareBank 1 Nord-Norges Pensjonskasse. Pensjonsytelsene omfattet alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon, og supplerte ytelsene fra Folketrygden. Full pensjon krevde en opptjeningstid på 30 år og ga rett til alderspensjon på differansen mellom 70 % av lønn og beregnet ytelse fra Folketrygden. Ytelsespensjonsordningen for alders- og uførepensjon ble lukket per 30.06.06. Fra 01.01.08 opphørte pensjonsdekningene for ektefellepensjon. Ordningen oppfylder kravene i Lov om foretakspensjon.

Fra 01.07.06 inngår nyansatte i en innskuddspensjonsordning for alders- og uførepensjon tegnet hos SpareBank 1 Forsikring AS. Premiesatsene for innskuddspensjonen følger lovens tidligere maksimum:

- Lønn tilsvarende 1 til 6 ganger G: 5 %
- Lønn tilsvarende 6 til 12 ganger G: 8 %

Konsernet har også forpliktelser knyttet til lønn over 12 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), og avtaler om førtidspensjonering for ledende ansatte. Pensjonsforpliktelsene knyttet til lønn over 12G er sikret gjennom forsikringsavtaler. I 2016 inngår 7 ansatte i denne ordningen (7 ansatte i 2015). Bankens premie utgjør i 2016 om lag 1,6 mill kroner (1,2 mill kroner i 2015). Førtidspensjonering finansieres over driften. Bankens førtidspensjonsordning ved fylte 62 år er ved årsskiftet terminert for de fleste medlemmer av konsernledelsen. Det er i den forbindelse kostnadsført 17 mill kroner i 2016.

Konsernets selskaper er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon, AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen. Den private AFP-ordningen vil bli finansiert gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1 G. Premien for 2016 er fastsatt til 2,5 % (2,5 % i 2015).

Beregning av ytelsesbasert pensjonsforpliktelse etter IAS 19

Aktuarberegningene foretas av aktuarselskapet Eikos AS.

Ved verdsettelse av pensjonsmidlene, og ved måling av påløpne forpliktelser, benyttes estimerte verdier. Disse estimatene korrigeres hvert år i samsvar med faktiske forhold og forskjellen mellom faktisk avkastning på pensjonsmidlene og den resultatførte, regnskapsføres fortløpende mot OCI (Other Comprehensive Income).

Etter IAS 19 beregnes periodens netto rentekostnad ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelse. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene, begge beregnet med diskonteringsrenten. Endringer i netto pensjonsforpliktelse som følge av premiebetaling og utbetaling av pensjon, hensyntas.

Både verdien av pensjonskassens forpliktelser, pensjonsforsikring i annet forsikringselskap, og de usikrede forpliktelsene er medtatt i beregningene nedenfor.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Netto pensjonsforpliktelse i balansen				
770	721	Nåverdi av fremtidige pensjonsforpliktelser	747	796
912	878	Estimert verdi av pensjonsmidler	910	935
-142	-157	Netto pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	-163	-139
1	0	Arbeidsgiveravgift	0	1
-141	-157	Netto pensjonsforpliktelse/-midler i balansen	-163	-138
3 %	1 %	Avvik mellom forventet og virkelig avkastning av pensjonsmidler i %	1 %	3 %

MORBANK			KONSERN	
2015	2016		2016	2015
Periodens pensjonskostnad				
14	9	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	10	15
18	20	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	21	18
-20	-24	Forventet avkastning på pensjonsmidler	-25	-20
12	5	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad	6	13
5	4	Periodisert arbeidsgiveravgift	4	5
17	9	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad inkl arbeidsgiveravgift	10	18
-7	-1	Curtailment/settlement	-1	-7
12	11	Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning	12	13
5	28	Øvrig pensjonskostnad	28	5
27	47	Total pensjonskostnad inkl arbeidsgiveravgift	49	29
4,8 %	3,5 %	Faktisk avkastning på pensjonsmidler	3,5 %	4,8 %
Bevegelse i netto balanseført pensjonsforpliktelse fra ytelsesbasert ordning				
-50	-144	Netto pensjonsforpliktelse i balansen per 01.01	-141	-50
-2	22	Korrigerings mot egenkapital inngående balanse 01.01.	12	-3
-60	-8	Korrigerings mot egenkapital utgående balanse 31.12.	-9	-55
10	8	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	10	11
-4	-4	Utbetalt over drift	-5	-4
-38	-30	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	-30	-40
-144	-156	Netto pensjonsforpliktelse/-midler i balansen per 31.12.	-163	-141
43	32	Øvrige pensjonsforpliktelser (førtidspensjonsavtale)	32	43
-101	-124	Netto total pensjonsforpliktelse per 31.12.	-131	-98
Forutsetninger				
2,70 %	2,60 %	Diskonteringsrente	2,60 %	2,70 %
2,70 %	2,60 %	Forventet avkastning på midlene	2,60 %	2,70 %
2,25 %	1,50 %	Fremtidig lønnsutvikling	1,50 %	2,25 %
2,25 %	2,25 %	G-regulering	2,25 %	2,25 %
0,00 %	0,00 %	Pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %
14,10 %	14,10 %	Arbeidsgiveravgift forpliktelse	14,10 %	14,10 %
14,10 %	14,10 %	Arbeidsgiveravgift kostnad	14,10 %	14,10 %
	5,00 %	Finansskatt	5,00 %	
0,00 %	0,00 %	Frivillig avgang over 50 år	0,00 %	0,00 %
0,00 %	0,00 %	Frivillig avgang inntil 50 år	0,00 %	0,00 %
90,00 %	50,00 %	Forventet AFP-uttak fra 62 år	50,00 %	90,00 %
K2013BE	K2013BE	Dødelighet, giftemåls sannsynlighet etc.	K2013BE	K2013BE
IR2003	IR2003	Uførhet	IR2003	IR2003
837	827	Antall ansatte som er omfattet av ordningen	843	853

NOTE 25 - PENSJONER

31.12.15	31.12.16	SAMMENSETNING AV PENSJONSMIDLER	31.12.16	31.12.15
Prosentvis fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier				
<i>Investeringskategori</i>				
58 %	56 %	Obligasjoner	56 %	58 %
39 %	41 %	Aksjer	41 %	39 %
1 %	1 %	Eiendom	1 %	1 %
2 %	2 %	Annet	2 %	2 %
100 %	100 %	Sum	100 %	100 %

Sensitivitet

Estimatene er basert på fakta og omstendigheter per 31.12.16 forutsatt at alle andre parametre er konstante.

Faktiske resultater kan avvike fra disse estimater.

	Diskonterings- rente		Lønns- regulering		Årlig (G) regulering		Pensjons- regulering		Forventet gjenstående levetid	
MORBANK	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 år	-1 år
Endringer i pensjon										
- Forandring ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	-84	103	25	-21	-10	11	85		29	-29
- Estimert forandring netto pensjonskostnader	-6	5	2	-1	-1	1	3		1	-1

KONSERN**Endringer i pensjon**

- Forandring ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	-88	108	26	-22	-10	12	89		30	-30
- Estimert forandring netto pensjonskostnader	-6	5	2	-1	-1	1	3		1	-1

NOTE 26 - SKATT

MORBANK			KONSERN	
2015	2016	Beløp i mill kroner	2016	2015
Sammensetning av resultatført skatt				
212	323	Resultatført periodeskatt	355	234
-76	-62	Resultatført utsatt skatt	-63	-64
		Skatt virksomhet holdt for salg		2
-10	-3	For mye/lite avsatt skatt tidligere år/korrekasjoner	-1	-9
126	258	Skatt	291	163
8	9	Formueskatt (ført som andre driftskostnader)	9	8
		Skatt virksomhet holdt for salg		-2
134	267	Resultatført skatt	300	169
220	332	Balansført betalbar skatt	364	242
Endring i netto utsatt skatt/-skattefordel				
-76	-62	Resultatført utsatt skatt	-63	-64
22		Endring mellom utsatt skatt/betalbar skatt etter balansedag		22
		Konsolideringseffekter		12
15	-1	Estimatendringer pensjonsmidler/andre endringer ført direkte mot egenkapital	-1	15
-39	-63	Sum endring i netto utsatt skatt/-skattefordel	-64	-15
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
Midlertidige forskjeller og balansført utsatt skatt/skattefordel				
24	-7	- Anleggsmidler	285	339
145	157	- Pensjonsforpliktelse/-midler	164	145
413	183	- Andre midlertidige forskjeller	256	471
		Fremførbart underskudd	-11	-5
582	333	Sum midlertidige forskjeller	694	950
-146	-83	Balansført utsatt skatt/skattefordel - 25 %	-174	-238
2015	2016		2016	2015
Endring i midlertidige forskjeller				
8	-31	- Anleggsmidler	-54	62
95	12	- Pensjonsforpliktelse	19	95
-206	-230	- Andre midlertidige forskjeller	-215	-152
		Fremførbart underskudd	-6	7
-103	-249	Sum endring midlertidige forskjeller	-256	12
-26	-62	Endring i utsatt skatt/skattefordel - 25 %	-64	3
-17	-1	Endringer ført direkte mot egenkapital		-15
-22		Endring mellom utsatt skatt/betalbar skatt etter balansedag		-22
-12		Effekt av overgang fra 27 % til 25 % utsatt skatt		-18
		Konsolideringseffekter		-12
-76	-63	Korrigert resultatført endring i utsatt skatt/skattefordel - 25 %	-64	-64
Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt				
233	431	25 % av resultat før skatt	388	281
-86	-170	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller)	-97	-93
8	9	Formueskatt	9	8
-10	-3	For mye/lite avsatt tidligere år		-9
-12		Effekt av overgang fra 27 % til 25 % utsatt skatt		-18
134	267	Resultatført periodeskatt	300	169
15,5 %	15,5 %	Effektiv skattesats (skattekostnad i prosent av resultat før skatt)	19,3 %	16,2 %

NOTE 27 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

I tabellen under fremkommer finansielle eiendeler og forpliktelser som er klassifisert som holdt for omsetning eller bestemt ved første gangs innregning verdsatt til virkelig verdi over resultatregnskapet. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes til, eller en forpliktelse kan innfris ved en transaksjon mellom uavhengige parter.

Verdien fastsettes etter ulike metoder innenfor tre nivåer.

Nivå 1: Finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser. I kategorien inngår børsnoterte aksjer eller fondsandeler, statsobligasjoner og sertifikater som omsettes i aktive markeder. Pris på balansedagen er benyttet. Markedet anses aktivt dersom det er mulig å fremskaffe eksternt observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene er faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

Nivå 2: Finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene. Kategorien inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser. I kategorien inngår også obligasjoner og interbankderivater som renteswapper, valuta-swapper og terminkontrakter med observerbare prisnoteringer på Reuters eller Bloomberg, basisswapper mellom valutslagene

NOK, EUR, USD, og GBP og rente- og valutaderivater mot kunder med uvesentlig kredittmargin.

Verdien er basert på nylige observerbare markedsdata i form av en transaksjon i instrumentet mellom informerte, villige og uavhengige parter. Alternativt at instrumentet er handlet i et aktivt marked som er substansielt likt det aktuelle instrument.

Nivå 3: Finansielle instrumenter som verdsettes på annen måte enn basert på observerbare markedsdata, og hvor kredittmarginer utgjør en vesentlig del av justeringen til markedsverdi. Instrumenter i denne kategori verdsettes etter metoder som er basert på estimerte kontantstrømmer, vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper, modeller hvor vesentlige parametere ikke er basert på observerbare markedsdata eller eventuelle bransjestandarder.

Ved bruk av verdsettelsesteknikker justeres verdien for kreditt- og likviditetsrisiko. Prisen for risiko for tilsvarende instrumenter legges til grunn for vurderingen. Fra og med 2013 har banken benyttet modell i samsvar med IFRS 13 om måling av virkelig verdi, hvor en "exit-pris"-vurdering legges til grunn. I verdsettelsesmodellen tas det hensyn til kredittpåslag og endringer i kredittisiko.

MORBANK

	Verdsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	Total
Beløp i mill kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
Eiendeler 31.12.16				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	235	539		775
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			7 489	7 489
Aksjer til virkelig verdi	105		156	261
Obligasjoner til virkelig verdi	7 048	3 070		10 118
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 390		1 390
Sum eiendeler	7 388	4 999	7 645	20 032
Forpliktelser 31.12.16				
Finansielle derivater		985		985
Sum forpliktelser		985		985
Eiendeler 31.12.15				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	252	22		274
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			7 610	7 610
Aksjer til virkelig verdi	105		194	299
Obligasjoner til virkelig verdi	3 385	7 630		11 015
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 946		1 946
Sum eiendeler	3 742	9 598	7 804	21 144
Forpliktelser 31.12.15				
Finansielle derivater		1 525		1 525
Sum forpliktelser		1 525		1 525

KONSERN

Beløp i mill kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	Total
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
Eiendeler 31.12.16				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	235	539		775
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			7 593	7 593
Aksjer til virkelig verdi	105		171	276
Obligasjoner til virkelig verdi	7 048	3 070		10 118
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 390		1 390
Sum eiendeler	7 388	4 999	7 764	20 151

Forpliktelser 31.12.16

Finansielle derivater		985		985
Sum forpliktelser		985		985

Eiendeler 31.12.15

Kontanter og fordringer på sentralbanker	252	22		274
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			7 738	7 738
Aksjer til virkelig verdi	105		375	480
Obligasjoner til virkelig verdi	3 385	7 630		11 015
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 946		1 946
Sum eiendeler	3 742	9 598	8 113	21 453

Forpliktelser 31.12.15

Finansielle derivater		1 525		1 525
Sum forpliktelser		1 525		1 525

ÅRETS VERDIENDRINGER PÅ INSTRUMENTER I NIVÅ 3

Beløp i mill kroner	Finansiell eiendel				Finansiell forpliktelse
	Fastrentelån	Aksjer	Obligasjoner	Finansielle derivater	Finansielle derivater
Balanseført verdi 01.01.	7 918	184			
Netto gevinst (-)/tap (+) gjennom året	-120				
Tilgang/kjøp i året	-1 521	157			
Avgang/salg	-1 830	-170			
Balanseført verdi 31.12.	4 447	171			

NOTE 28 - VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

Finansielle instrumenter til amortisert kost

Som det fremgår i note 2 har banken og konsernet finansielle instrumenter i balansen som vurderes til amortisert kost. Amortisert kost innebærer verdifastsettelse etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for eventuelt verditap. Beregningene er gjort med utgangspunkt i de enkelte instrumentenes egenskaper og verdier på balansetidspunktet. Amortisert kost vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurderinger av de samme finansielle instrumentene.

Dette kan blant annet skyldes ulik oppfatning av markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav. Tabellen nedenfor viser en oversikt over estimert virkelig verdi på poster som i regnskapet er bokført til amortisert kost. Som det fremgår i note 27, fastsettes virkelig verdi etter ulike metoder innenfor tre nivåer.

MORBANK					KONSERN						
2015		2016		Nivå	Beløp i mill kroner		2016		2015		
Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi		Eiendeler	Nivå	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	
5 683	5 683	5 871	5 871	3	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3	1 946	1 946	2 124	2 124	
51 877	51 916	59 467	59 571	3	Utlån til og fordringer på kunder	3	70 335	70 231	56 066	55 899	
24	23			2,3	Obligasjoner lån og fordringer	2,3			23	24	
139	140			2,3	Obligasjoner holde til forfall	2,3			140	139	
57 723	57 762	65 338	65 442		Sum eiendeler balanseført til amortisert kost		72 281	72 177	58 353	58 186	
Forpliktelser											
1 829	1 829	833	833	3	Gjeld til kredittinstitusjoner	3	818	818	1 816	1 816	
48 115	48 115	53 924	53 924	3	Innskudd fra kunder	3	53 870	53 870	48 087	48 087	
21 470	21 594	21 164	21 456	2	Verdipapirgjeld	2	21 456	21 164	21 594	21 470	
1 350	1 356	1 350	1 359	2	Ansvarlig lånekapital	2	1 359	1 350	1 356	1 350	
72 764	72 894	77 271	77 572		Sum forpliktelser balanseført til amortisert kost		77 503	77 202	72 853	72 723	
<i>Forpliktelser og garantiansvar utenfor balansen</i>											
1 893		1 577			Garantiansvar			1 577		1 893	
<i>Forpliktelser i balansen</i>											
5 089		7 641			Balanseført verdi av obligasjoner som ligger i Norges Bank depot			7 641		5 089	

NOTE 29 - SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Obligasjoner og sertifikater vurderes til virkelig verdi.

Tidligere porteføljer definert som lån og fordringer og holde til forfall, er oppgjort per 31.12.16.

SERTIFIKATER, OBLIGASJONER OG ANDRE RENTEBÆRENDE PAPIRER FORDELT PÅ UTSTEDERSEKTOR.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
		Stat og statsgaranterte		
1 569	2 158	- pålydende	2 158	1 569
1 639	2 248	- virkelig verdi	2 248	1 639
1 639	2 248	- balanseført beløp	2 248	1 639
		Annen offentlig utsteder		
2 347	1 293	- pålydende	1 293	2 347
2 359	1 305	- virkelig verdi	1 305	2 359
2 359	1 305	- balanseført beløp	1 305	2 359
		Finansielle foretak		
6 390	6 525	- pålydende	6 525	6 390
6 357	6 531	- virkelig verdi	6 531	6 357
6 357	6 531	- balanseført beløp	6 531	6 357
		Ikke-finansielle foretak		
674	38	- pålydende	38	674
660	34	- virkelig verdi	34	660
660	34	- balanseført beløp	34	660
11 015	10 118	Sum sertifikater og obligasjoner holdt for omsetning	10 118	11 015
24		Sum sertifikater og obligasjoner klassifisert som lån og fordringer		24
87		Sum sertifikater og obligasjoner klassifisert som holde til forfall		87
52	46	Påløpte renter	46	52
11 178	10 164	Sum sertifikater og obligasjoner	10 164	11 178
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
		<i>Holde til forfall</i>		
87		Bokført verdi		87
88		Nominell verdi (pålydende)		88
88		Teoretisk markedsverdi		88
		<i>Lån og fordringer</i>		
24		Bokført verdi		24
24		Nominell verdi (pålydende)		24
23		Teoretisk markedsverdi		23
111		Sum bokført verdi		111

NOTE 30 - AKSJER OG ANDELER

Som det fremgår i note 2, har SpareBank 1 Nord-Norge aksjeporteføljer innen kategoriene holdt for omsetning (handelsportefølje), bestemt verdsatt til virkelig verdi og tilgjengelig for salg. Handelsporteføljen er verdsatt til børskurs på balansedagen.

Øvrige aksjer til virkelig verdi er verdsatt etter verdsettelsesmetoder basert på observerbare markedsdata, estimerte kontantstrømmer eller vurdering av eiendeler og gjeld. Der virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig nok måte er kostpris benyttet. Aksjer i kategorien tilgjengelig for salg er kjøpt med intensjon om å beholde dem som en langsiktig plassering og er verdsatt til kostpris.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
105	105	Aksjer i handelsportefølje til virkelig verdi	105	105
194	156	Aksjer bestemt verdsatt til virkelig verdi	171	375
89	30	Aksjer tilgjengelig for salg	30	89
388	291	Sum aksjer og andeler	306	569

AKSJER HOLDT FOR OMSETNING

Spesifikasjon per 31.12.16

Selskapets navn Beløp i hele 1 000 kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris -eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
Egenkapitalbevis					
SpareBank 1 Ringerike Hadeland (RING)	5 394	0,039 %	680	992	992
Sparebanken Øst (SPOG)	2 755	0,013 %	109	149	149
SpareBank 1 SMN (MING)	53 496	0,041 %	2 547	3 450	3 450
Sandnes Sparebank (SADG)	1 652	0,007 %	140	67	67
Sparebanken Vest (SVEG)	52 725	0,089 %	1 848	2 552	2 552
Sum egenkapitalbevis			5 323	7 211	7 211

Spesifikasjon per 31.12.16

Selskapets navn Beløp i hele 1 000 kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris -eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
Aksjer					
Statoil ASA (STL)	35 071	0,001 %	4 849	5 590	5 590
Borregaard ASA (BRG)	11 601	0,012 %	719	983	983
Yara International (YAR)	6 247	0,002 %	1 746	2 125	2 125
Schibsted ASA A-aksjer (SCHA)	2 882	0,003 %	512	569	569
Telenor ASA (TEL)	27 207	0,002 %	3 578	3 521	3 521
DNB ASA (DNB)	20 617	0,001 %	2 105	2 639	2 639
Kongsberg Automotive (KOA)	161 992	0,040 %	950	915	915
TGS Nopec Geophysic (TGS)	4 304	0,004 %	718	829	829
Storebrand ASA (STB)	17 900	0,004 %	573	823	823
Subsea 7 S.A. (SUBC)	13 184	0,004 %	1 155	1 441	1 441
Orkla (ORK)	17 321	0,002 %	1 071	1 364	1 364
Marine Harvest ASA (MHG)	10 930	0,002 %	1 097	1 709	1 709
Norsk Hydro ASA (NHY)	63 314	0,003 %	2 105	2 628	2 628
Petroleum Geo-Service (PGS)	23 250	0,010 %	604	679	679
XXL (XXL)	14 320	0,010 %	1 459	1 403	1 403
Aker Solutions (AKSO)	20 211	0,007 %	749	845	845
Aker ASA (AKER)	2 244	0,003 %	658	723	723
Visa Inc. C-Aksjer (USD)	16 784	0,000 %	7 187	45 384	45 384
Sum aksjer			31 836	74 170	74 170
Fond					
DNB OBX ETF	11 309	0,060 %	542	671	671
DBX MSCI WORLD ETF (EUR)	24 500	0,040 %	5 827	10 066	10 066
MSCI Emerging Markets Index (EUR)	7 500	0,009 %	2 243	2 268	2 268
MSCI Europe Index UCITS ETF (EUR)	22 400	0,040 %	7 229	10 445	10 445
Sum fond			15 842	23 451	23 451
Sum egenkapitalbevis, aksjer og fond holdt for omsetning			53 001	104 832	104 832
AKSJER BESTEMT VERDSATT TIL VIRKELIG VERDI					
Sparebanken Hedmark	1 713 942	1,61 %	107 978	111 589	111 589
SpareBank 1 Markets	226 555	9,99 %	77 148	44 405	44 405
Bank Tavrichesky (RUB)	104 821 999	9,35 %	122 284		
Sum aksjer bestemt verdsatt til virkelig verdi			307 410	155 994	155 994
AKSJER TILGJENGELIG FOR SALG					
Spama AS	2 312	7,3 %	225	225	225
TIL Holding AS	1 346 293	26,2 %	13 450	3 002	3 002
S.W.I.F.T (EUR)	11		79	90	90
Visa Norge	94 564			26 099	20 000
Trygg Parkering	120		4 200	4 200	4 200
Diverse mindre aksjer			2 460	2 471	2 471
Sum aksjer tilgjengelig for salg			20 414	36 087	29 988
Sum aksjer og andeler morbank			380 825	296 912	290 814

NOTE 30 - AKSJER OG ANDELER

Aksjeposter eid av SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS per 31.12.16

Aksjene og andelene er klassifisert som aksjer bestemt bokført til virkelig verdi med verdiendring over resultat.

AKSJER BESTEMT VERDSATT TIL VIRKELIG VERDI

Beløp i hele 1 000 kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris	Markedsverdi	Bokført verdi
Nord I IS	60 900	60,9 %	63 492	4 327	4 327
Viking Venture III IS	9 000	0,9 %	2 307	3 294	3 294
Norinnova Invest AS	3 620	8,1 %	2 900	2 756	2 756
Nordisk Areal Invest AS	238 247	4,0 %	5 599	1 549	1 549
Helse Investering AS	611	40,7 %	604	720	720
Saltenposten AS	50	2,6 %	565	565	565
Nord I AS	618 300	61,8 %	1 855	481	481
Kapnord Fond AS	4 842	6,8 %	4 936	283	283
Aksis Eiendom AS	18	0,6 %	51	51	51
Nordkyn kraftlag AL	6	6,0 %	10	10	10
Nordavis AS	15	0,2 %	2	2	2
Autosim AS	16 666	0,2 %	1	1	1
Inko Industri og kompetansesenter AS	64	1,8 %	1	1	1
Sentrum Næringshage AS	387	6,3 %	517	0	0
Tromsprodukt AS	10	1,9 %	392	0	0
MariNor AS	60	6,2 %	343	0	0
Kunnskapsparken Nord AS	220	1,2 %	211	0	0
Kunnskapsparken Bodø AS	200	2,5 %	217	0	0
Nord Kapitalforvaltning AS	1 000 000	30,0 %	68	0	0
Bodø Industri AS	12	0,4 %	108	0	0
Målselv Industribygg AS	10	8,6 %	104	0	0
Bodøregionens Utviklingsselskap AS	1 000	0,0 %	100	0	0
Skibotnhallen AS	5	2,0 %	37	0	0
Blåbyen AS (Sortland Næringssselskap)	40	4,2 %	17	0	0
Nordnorsk Reiseliv AS B Aksjer	12 429	0,3 %	14	0	0
Bodø Boligbyggelag AL	2	2,0 %	4	0	0
Breivoll Inspection Technologies AS	1 150	1,6 %	1 549	0	0
Ibidium AS	105 988	10,5 %	2 449	0	0
Nord Norge Eiendom IV AS	1 685	100,0 %	20 037	0	0
Torgar Næringshage AS	2 208	3,0 %	113	0	0
Meløy Næringsutvikling AS	337	12,5 %	1 452	0	0
Norinnova Invest B Aksjer	332	0,7 %	332	0	0
Norinnova Invest AS A Aksjer	3 288	7,4 %	3 669	0	0
Sic Processing Property AS	105	100,0 %	0	0	0
Sum aksjer SNN Portefølje AS			114 056	14 040	14 040
Aksjer eid av SNN Regnskapshuset: div aksjer (under kroner 100 000)				796	796
Aksjer eid av EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS				456	456
Sum aksjer og andeler konsern			494 880	312 204	306 105

Nord Norge Eiendom IV AS er konsolidert inn i SpareBank 1 Nord-Norge sitt konsernregnskap, og er derfor ikke konsolidert inn i SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS sitt regnskap.

Selskapet eier 60,9 % i Nord I AS og Nord I IS, og eide 69,7 % i Nord II IS. Underliggende avtaleverk mellom aksjonærene begrenser stemme- og innflytelsesrett til 50 %. Investeringene er derfor ikke å anse som datterselskap. Nord II IS ble solgt i juni 2016, og Nord I IS og Nord I AS ble avvirket i februar 2017.

Nord I og Nord II forvaltes som og kategoriseres som en risiko-kapitalorganisasjon etter IAS 28. Selskapet er derfor unntatt fra å benytte egenkapitalmetoden for investeringer/eierskap på mellom 20 % og 50 %. I andre typer selskaper ville slike investeringer vært vurdert som et tilknyttet selskap, med plikt til å konsolidere inn sin andel i regnskapet.

NOTE 31 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP, TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

MORBANK

EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP

Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Eierinteresser i kredittinstitusjoner	591	476
Eierinteresser i andre konsernselskaper	137	150
Sum eierinteresser i konsernselskaper	728	626

AKSJER OG ANDELER I DATTERSELSKAP SOM ER INKLUDERT I KONSERNREGNSKAPET OG SOM BOKFØRES TIL KOSTPRIS I MORSELSKAPET

Selskap Beløp i 1 000 kroner	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Kostpris	Eierandel og stemmeberettiget kapital	Balanseført verdi
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS, Tromsø	532 000	106 400	591 000	100 %	591 000
SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS, Tromsø	18 227	18 227	67 227	100 %	25 000
EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS, Tromsø	21 100	21 100	28 000	100 %	29 636
SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA, Tromsø	3 000	300 000	6 548	100 %	8 261
Fredrik Langesg 20 AS, Tromsø	151	42	30 392	100 %	30 392
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS, Tromsø	150	1 500	43 610	100 %	43 610
Sum investering i konsernselskaper i morbank					727 899

Ingen av datterselskapene er børsnoterte.

AKSJER EID AV DATTER- OG DATTERDATTERSELSKAPER

Selskap Beløp i 1 000 kroner	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Kostpris	Eierandel og stemmeberettiget kapital
Nord-Norge Eiendom IV AS, Tromsø	1 685	1 685	20 037	100 %
Alsgården AS, Bodø	513	513	77 826	100 %

EIERINTERESSER I FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER OG TILKNYTTETE SELSKAP

Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Eierinteresser i kredittinstitusjoner	1 932	1 928
Eierinteresser i andre selskaper	917	908
Sum eierinteresser i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap	2 849	2 836

AKSJER OG ANDELER I FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER OG TILKNYTTETE SELSKAP, SOM BOKFØRES TIL KOSTPRIS I BANKREGNSKAPET

Selskap	Klassifisering	Eierandel og andel stemmeberettiget kapital	Forretningskontor
SpareBank 1 Gruppen AS	Felleskontrollert virksomhet	19,50 %	Oslo
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	Felleskontrollert virksomhet	17,74 %	Oslo
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	Tilknyttet selskap	19,70 %	Oslo
SpareBank 1 Boligkreditt AS	Tilknyttet selskap	14,61 %	Stavanger
SpareBank 1 Næringskreditt AS	Tilknyttet selskap	16,64 %	Stavanger
BN Bank ASA	Tilknyttet selskap	23,50 %	Trondheim
SpareBank 1 Kredittkort AS	Tilknyttet selskap	17,80 %	Trondheim

Mellomværende mellom banken og selskapene: Se note 41.

NOTE 31 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP, TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

KONSERN

EIERINTERESSER I FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER OG TILKNYTTETE SELSKAP

2016	Total eierandel	SpareBank 1 Gruppen AS 19,5 %	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA 17,74 %	BN Bank ASA 23,5 %	SpareBank 1 Boligkreditt AS 14,61 %	SpareBank 1 Næringskreditt AS 16,64 %	Øvrige
Beløp i mill kroner							
Per 01.01.	4 424	1 584	18	823	1 410	395	194
Tilgang/avgang	34				80	-77	31
Resultatandel IFRS	434	307	70	61	-16	16	-4
Resultatandel ført som administrasjonskostnader	-69		-69				
Posteringer rett mot egenkapitalen	109	109					
Utbetalt utbytte	-562	-486		-40	-15	-21	
Per 31.12.	4 370	1 514	19	844	1 459	313	221

2015	Total eierandel	SpareBank 1 Gruppen AS 19,5 %	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA 17,74 %	BN Bank ASA 23,5 %	SpareBank 1 Boligkreditt AS 14,45 %	SpareBank 1 Næringskreditt AS 20,83 %	Øvrige
Beløp i mill kroner							
Per 01.01.	4 187	1 488	18	856	1 251	403	171
Tilgang/avgang	112				122		-10
Resultatandel IFRS	467	251	68	29	67	19	33
Resultatandel ført som administrasjonskostnader	-68		-68				
Posteringer rett mot egenkapitalen	34	34					
Utbetalt utbytte	-308	-189		-62	-30	-27	
Per 31.12.	4 424	1 584	18	823	1 410	395	194

I kolonnen "Øvrige" inngår SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank 1 Mobilbetaling AS.

KONSERNETS EIERANDELER I TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

Navn	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Resultat	Eierandel
2016					
SpareBank 1 Gruppen AS (konsern)	12 302	10 788	2 747	307	19,50 %
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	9	4	0	- 27	19,70 %
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	175	150	187	1	17,74 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	39 331	37 911	- 16	- 16	14,61 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	2 270	19 302	20	16	16,64 %
BN Bank ASA	6 532	5 687	139	61	23,50 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	962	770	182	23	17,80 %
Totalt	49 278	63 824	511	365	

SpareBank 1 Mobilbetaling AS ble stiftet høsten 2015. Regnskap per 31.12.16 dekker aktiviteten siden oppstart.

2015

SpareBank 1 Gruppen AS (konsern)	11 314	9 762	2 381	251	19,50 %
SpareBank 1 Mobilbetaling AS					19,70 %
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	133	111	167	4	17,74 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	38 900	37 496	95	65	14,45 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	3 308	2 909	28	19	20,83 %
BN Bank ASA	7 671	6 847	109	29	23,50 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	934	758	164	20	17,80 %
Totalt	160 816	48 120	563	388	

Virksomhet holdt for salg

Banken eier 100 % av aksjene i Bodø-Gruppen AS som følge av misligholdt engasjement. Investeringen er vurdert til virkelig verdi etter IFRS 5, og presentert som tilgjengelig for salg i konsernregnskapet. Verdiendringer i løpet av året er presentert på egen linje i resultatregnskapet, og skatteeffekt er hensyntatt. Tallene nedenfor inneholder regnskapstall for selskapet, 100 % eierandel.

2016 Beløp i mill kroner	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Resultat	Anntall aksjer	Eierandel
Bodø-Gruppen AS	60	60	0	-77	2 000	100 %

NOTE 32 - EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

MORBANK				KONSERN		
Bygning og annen fast eiendom	Maskiner og inventar	Totalt	Beløp i mill kroner	Bygning og annen fast eiendom	Maskiner og inventar	Totalt
2016						
270	898	1 168	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 01.01.16	384	990	1 374
	42	42	Tilgang	36	51	87
78	18	96	Avgang	78	25	103
192	922	1 114	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.16	342	1 016	1 358
2015						
292	851	1 143	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 01.01.15	406	953	1 359
	50	50	Tilgang		54	54
22	3	25	Avgang	22	17	39
270	898	1 168	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.15	384	990	1 374
53	625	678	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.15	56	709	765
2	46	48	Årets avskrivning	4	53	57
	1	1	Tilbakeført akkumulerte avskrivninger, solgte eiendeler		1	1
55	670	725	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.15	60	761	821
215	228	443	Balanseført verdi per 31.12.15	324	229	553
1-5 %	10-33 %		Økonomisk levetid etter følgende satser	1-5 %	10-33 %	
0 %			Boliger, tomter, kunst	0 %		

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler, fortsatt i bruk

Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler, fortsatt i bruk, utgjør 530 mill kroner per 31.12.16 (507 mill kroner).

Omvurderinger

Banken foretar ikke løpende omvurderinger av anleggsmidler. I forbindelse med første gangs implementering av IFRS ble bygningene omvurdert med til sammen 39 mill kroner. Basis for omvurderingen var uavhengige takster.

Forpliktelser

Konsernet har ingen bindende avtaler om å anskaffe anleggsmidler per 31.12.16.

Investerings eiendommer konsern

Banken har ingen eiendeler som er definert som investerings eiendommer per 31.12.16.

Anleggsmidler holdt for salg

I verdi for bygninger og annen fast eiendom inngår 14 leiligheter, 2 hytter og 5 tomter som er holdt for salg med en verdi på 20,6 mill kroner per 31.12.16.

NOTE 33 - IMMATERIELLE EIENDELER

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
0	0	Goodwill	63	51
0	0	Sum immaterielle eiendeler	63	51

Goodwill knytter seg i all hovedsak til oppkjøp av SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS, og oppkjøp/fusjon av underliggende regnskapskontorer.

Det foretas en årlig verdivurdering av goodwill- og lisenspostene, og verdiene nedskrives dersom det er grunnlag for det. Se note 3 for beskrivelse av verdivurderingsmodell.

NOTE 34 - ANDRE EIENDELER

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
75	75	Kapitalinnskudd i Sparebanken Nord-Norges Pensjonskasse	75	75
145	157	Netto pensjonsmidler	163	142
47	6	Øvrige debitorer	6	47
82	102	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	109	151
126	48	Interne konti	48	126
		Klientkonti eiendomsmegling	282	55
47	37	Annet	37	23
522	425	Andre eiendeler	720	619

NOTE 35 - INNSKUDD FRA KUNDER

MORBANK				KONSERN				
31.12.15		31.12.16		Beløp i mill kroner	31.12.16		31.12.15	
Andel	Innskudd	Andel	Innskudd		Andel	Innskudd	Andel	Innskudd
94 %	45 085	93 %	49 992	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	93 %	49 938	94 %	45 057
6 %	3 028	7 %	3 932	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	7 %	3 932	6 %	3 028
0 %	2			Påløpne renter			0 %	2
100 %	48 115	100 %	53 924	Sum innskudd	100 %	53 870	100 %	48 087
	1,33 %		0,78 %	Gjennomsnittlig rente *		0,78 %		1,33 %

* Gjennomsnittlig rente er beregnet som sum årlige renter/snittvolum.

INNSKUDD FRA KUNDER FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING

1 %	319	1 %	325	Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen	1 %	325	1 %	319
12 %	5 767	16 %	8 410	Fylkeskommuner og kommuner	16 %	8 410	12 %	5 767
1 %	393	1 %	397	Jordbruk og tilknyttede tjenester	1 %	397	1 %	393
0 %	18	0 %	19	Skogbruk og tilknyttede tjenester	0 %	19	0 %	18
1 %	695	2 %	1 035	Fiske og fangst	2 %	1 035	1 %	695
0 %	43	0 %	174	Akvakultur (Fiskeoppdrett og klekkeri)	0 %	174	0 %	43
0 %	58	0 %	72	Bergverkindustri og utvinning	0 %	72	0 %	58
1 %	618	1 %	617	Industri	1 %	617	1 %	618
0 %	4	0 %	6	Bygging av skip og båter	0 %	6	0 %	4
1 %	489	0 %	249	El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	0 %	249	1 %	489
0 %	148	0 %	164	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	0 %	164	0 %	148
0 %	212	1 %	317	Utvikling av byggeprosjekter	1 %	317	0 %	212
2 %	1 132	2 %	1 181	Bygge- og anleggsvirksomhet	2 %	1 181	2 %	1 132
3 %	1 330	3 %	1 532	Varehandel, reparasjon av motorvogner	3 %	1 532	3 %	1 330
0 %	5	0 %	2	Utenriks sjøfart og rørtransport	0 %	2	0 %	5
2 %	874	2 %	966	Transport ellers og lagring	2 %	966	2 %	874
1 %	293	1 %	301	Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 %	301	1 %	293
1 %	295	1 %	313	Informasjon og kommunikasjon	1 %	313	1 %	295
4 %	2 097	4 %	2 303	Omsetning og drift av fast eiendom	4 %	2 303	4 %	2 087
2 %	1 083	2 %	1 202	Faglig og finansiell tjenesteyting	2 %	1 202	2 %	1 073
1 %	528	1 %	420	Forettningsmessig tjenesteyting	1 %	395	1 %	528
5 %	2 640	5 %	2 865	Tjenesteytende næringer ellers	5 %	2 835	5 %	2 640
0 %	11	0 %	5	Næring utlandet	0 %	5	0 %	11
59 %	28 292	56 %	30 271	Personmarked	56 %	30 272	59 %	28 293
1 %	391	1 %	380	Personmarked utlandet	1 %	380	1 %	391
1 %	378	1 %	402	Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	1 %	402	1 %	369
0 %	2			Påløpne renter			0 %	2
100 %	48 115	100 %	53 924	Sum innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring	100 %	53 870	100 %	48 087

INNSKUDD FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

93 %	45 109	95 %	50 970	Nord-Norge inkl Svalbard	95 %	50 916	95 %	45 531
6 %	2 637	5 %	2 567	Øvrige fylker	5 %	2 567	4 %	2 163
1 %	367	1 %	387	Utlandet	1 %	387	1 %	391
0 %	2			Påløpne renter			0 %	2
100 %	48 115	100 %	53 924	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	100 %	53 870	100 %	48 087

NOTE 36 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Som det fremgår i note 2, har SpareBank 1 Nord-Norge gjeld stiftet ved verdipapirer med flytende og fast rente. Innlån til flytende rente verdsettes til amortisert kost. På innlån med fast rente, benyttes også amortisert kost, men med virkelig verdisikring.

Innlån med fast rente er sikret med renteswapavtaler for å sikre markeds-/renterisiko. Lånet reguleres i verdi i samsvar med virkelig verdi på rentesikringen. Virkelig verdi på rentesikringen hensyntar ikke kredittrisiko.

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
10 943	10 340	Obligasjonsgjeld med fast rente	10 340	10 943
10 527	10 825	Obligasjonsgjeld med flytende rente	10 825	10 527
21 470	21 165	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	21 165	21 470
2,17 %	1,76 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld *	1,76 %	2,17 %

* Gjennomsnittlig rente er beregnet på grunnlag av faktisk rentekostnad i året inkludert eventuelle rente- og valutaswapper i prosent av gjennomsnittlig verdipapirbeholdning.

Obligasjonsgjeld fordelt på forfallstidspunkt

3 983		2016		3 983
4 664	3 955	2017	3 955	4 664
3 476	4 128	2018	4 128	3 476
3 647	3 625	2019	3 625	3 647
5 018	3 239	2020	3 239	5 018
	5 726	2021 og senere	5 726	
682	492	Markedsverdi obligasjoner til fast rente	492	682
		Egenbeholdning		
21 470	21 165	Obligasjonsgjeld og andre langsiktige låneopptak	21 165	21 470

Gjeld fordelt på vesentlige valutaer

16 519	15 881	NOK	15 881	16 519
1 111	2 116	CHF	2 116	1 111
1 265	284	SEK	284	1 265
2 575	2 884	EUR	2 884	2 575
21 470	21 165	Sum gjeld fordelt på vesentlige valutaer	21 165	21 470

NOTE 37 - ANDRE FORPLIKTELSER

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
466	579	Annen gjeld	634	489
284	267	Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	494	467
		Avsetning påløpte kostnader/forpliktelser		
750	846	Sum andre forpliktelser	1 128	956
Annen gjeld				
75	88	Kreditorer	93	75
220	332	Påløpt skatt sist år	364	242
22	24	Skattetrekk	26	22
41	36	Vedtatte utbetalinger fra gavefondet	36	41
43	32	Pensjonsforpliktelser (IAS 19)	32	42
65	67	Øvrig gjeld	83	67
466	579	Sum annen gjeld	634	489
Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter				
208	194	Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	361	271
61	53	Påløpte personalkostnader	76	120
15	20	Øvrige periodiseringer	57	76
284	267	Sum påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	494	467

Pantstillelser

Banken har ingen pantstillelser med tilhørende forpliktelser i 2016. Obligasjoner og sertifikater er deponert som sikkerhet for D/F-lån i Norges Bank.

Forpliktende avtaler om anskaffelser av eiendom, anlegg og utstyr

Per 31.12.16 hadde konsernet ikke inngått vesentlige forpliktende avtaler om anskaffelse av eiendom, anlegg og utstyr.

Pågående rettsvister

Per 31.12.16 er konsernet saksøkt i tre saker. Bankens drift er ikke involvert i rettsvister som medfører prosessrisiko av betydning for bankens drift.

NOTE 38 - GARANTIER

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Fordeling av garantiansvar				
965	523	Betalingsgarantier	523	965
300	322	Kontraktsgarantier	322	300
75	69	Lånegarantier	69	75
527	325	Annet garantiansvar	325	527
26	26	Garanti overfor Bankenes sikringsfond	26	26
1 893	1 265	Sum garantiansvar	1 265	1 893
Garantier fordelt på sektor og næring				
8	7	Jordbruk, skogbruk, fiske, fangst og oppdrett	7	8
156	134	Industri og bergverk	134	156
517	321	Bygg og anlegg, kraft- og vannforsyning	321	517
163	144	Varehandel, hotell- og restaurantdrift	144	163
300	265	Utenriks sjøfart og rørtransport	265	300
66	81	Transport ellers og kommunikasjon	81	66
136	83	Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	83	136
11	15	Tjenesteytende næringer ellers	15	11
17	17	Personmarked	17	17
519	199	Finansinstitusjoner	199	519
1 893	1 265	Sum garantier fordelt på sektor og næring	1 265	1 893
Garantier fordelt på geografiske områder				
372	138	Finnmark	138	372
951	601	Troms inkl Svalbard	601	951
244	219	Nordland	219	244
326	307	Øvrige fylker	307	326
1 893	1 265	Sum garantier fordelt på geografiske områder	1 265	1 893

NOTE 39 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

MORBANK			KONSERN	
31.12.15	31.12.16	Forfallstruktur Beløp i mill kroner	31.12.16	31.12.15
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital				
350	350	2024 3 mnd Nibor + 1,5 (Call opsjon 2019)	350	350
500	500	2022 3 mnd Nibor + 2,75 (Call opsjon 2017)	500	500
850	850	Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	850	850
Evigvarende fondsobligasjon				
500	500	2099 3 mnd Nibor + 4,75 (Call opsjon 2017)	500	500
500	500	Sum evigvarende fondsobligasjon	500	500
1 350	1 350	Sum tidsbegrenset ansvarlig kapital og evigvarende fondsobligasjon	1 350	1 350
4,55 %	4,30 %	Gjennomsnittlig rente NOK	4,30 %	4,55 %

NOTE 40 - OPPKJØP AV VIRKSOMHETER/FUSJON

Oppkjøp/fusjon av regnskapsvirksomhet

SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS kjøpte i juli 2016 100 % av aksjene i KS Finans AS, som driver regnskapsvirksomhet med hovedkontor i Bodø.

Per 10.11.16 ble KS Finans AS fusjonert inn i SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS. Fusjonen skjedde til regnskapsmessig og skattemessig kontinuitet, og med regnskapsmessig virkning fra 01.07.16, og skattemessig virkning fra 01.01.16.

Det er for hvert kjøp utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3, hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

NOTE 41 - NÆRSTÅENDE PARTER

Morselskap	Datterselskaper	Felleskontrollerte virksomheter/ Tilknyttede selskap
SpareBank 1 Nord-Norge	SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	SpareBank 1 Gruppen AS
	EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS	SpareBank 1 Boligkreditt AS
	SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA
	SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS	BN Bank ASA
	SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS	SpareBank 1 Næringskreditt AS
	Nord-Norge Eiendom IV AS	SpareBank 1 Mobilbetaling AS
	Alsgården AS	SpareBank 1 Kredittkort AS
	Fredrik Langesg 20 AS	

MELLOMREGNINGSFORHOLD MED MORBANK OG DATTERSELSKAP

Beløp i mill kroner	2016	2015
Resultatposter morselskap		
Mottatte renter og lignende inntekter av utlån og fordringer	78	77
Innskuddsrenter til datterselskaper	6	6
Aksjeutbytte	111	98
Opptjent provisjon formidling salgspantlån	3	3
Andre gebyrer og provisjonskostnader	3	3
Andre driftskostnader	8	7

Det utføres enkelte administrative tjenester i morbanken, bl.a. lønningstjenester, for datterselskaper i konsernet.

Balanseposter morselskap

Utlån	4 058	3 810
Innskudd	524	431
Andre fordringer	5	32
Annen gjeld og påløpte kostnader	6	20

Salgspantlån og leasing formidlet til SpareBank 1 Finans AS per 31.12.16 var 1 664 mill kroner.

MELLOMREGNINGSFORHOLD MED TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET

Beløp i mill kroner	2016	2015
Resultatposter morselskap		
Mottatte renter og lignende inntekter av utlån og fordringer	63	75
Innskuddsrenter	1	1
Aksjeutbytte	562	308
Balanseposter morselskap		
Utlån	3 189	3 161
Innskudd	88	979
Obligasjoner	0	121

Transaksjoner mellom morbank og felleskontrollerte virksomheter

Som deltaker i SpareBank 1-alliansen gjennomføres forskjellige transaksjoner mellom morbank og de felleskontrollerte virksomheter. De transaksjoner som foretas inngår som en del av ordinær virksomhet og skjer til ordinære markedspriser.

De vesentligste transaksjonene er som følger:

- A) Kjøp av drifts- og vedlikeholdstjenester av IT- systemer, samt utviklingstjenester fra SpareBank 1 Banksamarbeidet DA til henholdsvis 120 mill kroner og 119 mill kroner i 2016 og 2015.
- B) Provisjon fra salg av forsikringsprodukter og spareprodukter med forsikringselement for SpareBank 1 Gruppen AS for henholdsvis 151 mill kroner og 142 mill kroner i 2016 og 2015.
- C) Utlån solgt til Sparebank 1 Boligkreditt AS per 31.12.16 25 524 mill kroner
Opptjent provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt AS i 2016 177 mill kroner
Fordring (provisjon) på SpareBank 1 Boligkreditt AS per 31.12.16 0 mill kroner
- D) Utlån solgt til Sparebank 1 Næringskreditt AS per 31.12.16 0 mill kroner
Opptjent provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt AS i 2016 0 mill kroner

NOTE 42 - EIERANDELSKAPITAL OG EIERSTRUKTUR

Etter vedtektenes § 2-2 er eierandelskapitalen 1 807 164 288 kroner, fordelt på 100 398 016 egenkapitalbevis, hvert pålydende 18 kroner. Den som er registrert eier av egenkapitalbevis i Verdipapirsentralen, innehar stemmerett.

Representantskapet kan vedta å utstede omsettelige og utbytteberettigede egenkapitalbevis i henhold til lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven). Egenkapitalbevisene skal være registrert i Verdipapirsentralen. Per 31.12.16 er det 7 465 egenkapitalbevisiere (7 641 per 31.12.15).

UTVIKLING I BANKENS EIERANDELSKAPITAL OG ANTALL EGENKAPITALBEVIS

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
2000	Ansattemisjon	10 453 101	659 701 800	6 597 018
2001			659 701 800	6 597 018
2002			659 701 800	6 597 018
2003			659 701 800	6 597 018
2004			659 701 800	6 597 018
2005	Fondsemisjon	131 940 500	791 642 200	7 916 422
2005	Splitt		791 642 200	15 832 844
2006			791 642 200	15 832 844
2007	Utbytteemisjon	49 055 400	840 697 600	16 813 952
2008	Utbytteemisjon	54 906 050	895 603 650	17 912 073
2009			895 603 650	17 912 073
2010			895 603 650	17 912 073
2011	Splitt og emisjoner	759 621 025	1 655 224 675	66 208 987
2012			1 655 224 675	66 208 987
2013	Fortrinnsrettemisjon og ansatt emisjon	750 029 552	1 807 164 288	100 398 016
2014			1 807 164 288	100 398 016
2015			1 807 164 288	100 398 016
2016			1 807 164 288	100 398 016

DE 20 STØRSTE EGENKAPITALBEVISEIERNE

Eier	Antall egenkapitalbevis	Andel	Endring antall
	31.12.16	31.12.16	2016
Pareto Aksje Norge	3 448 699	3,44 %	-835 443
The Northern Trust Comp	3 151 670	3,14 %	1 028 451
MP Pensjon PK	2 720 503	2,71 %	
FLPS - Princ All Sec Stock Sub	2 494 000	2,48 %	361 300
Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	2 194 357	2,19 %	-1 129 623
Merrill Lynch Professional	1 914 360	1,91 %	395 565
Meteva AS	1 614 670	1,61 %	1 614 670
Forsvarets Personellservice	1 561 630	1,56 %	61 700
Pope Asset Management	1 445 501	1,44 %	1 445 501
Morgan Stanley and Co Intl PLC BNY	1 442 490	1,44 %	1 387 573
Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge	1 411 606	1,41 %	
State Street Bank and Trust Comp F	1 358 380	1,35 %	-643 452
DNB Livsforsikring ASA	1 026 778	1,02 %	-60 210
Eika Utbytte c/o Eika Kapitalforvaltning AS	1 009 801	1,01 %	-94 990
Perestroika AS	984 609	0,98 %	984 609
Pareto AS	970 659	0,97 %	200 000
JP Morgan Chase Bank	827 968	0,82 %	769 880
Bergen Kommunale Pensjonskasse	817 000	0,81 %	-183 000
State Street Bank and Trust Comp West	816 511	0,81 %	48 632
State Street Bank and Trust Comp OM80	704 668	0,70 %	197 125
Sum 20 største eiere	31 915 860	31,79 %	5 548 288
Øvrige eiere	68 482 156	68,21 %	
Utstedte egenkapitalbevis	100 398 016	100,00 %	

Eierandelsbrøk

Resultat for regnskapsåret fordeles proporsjonalt mellom eiergrupperingene i henhold til deres relative andel av bankens egenkapital, justert for eventuelle emisjoner i regnskapsåret. Tallene er eksklusiv avsetninger til utbytte og utdelinger til gavefond per 31.12.

MORBANK

Beløp i hele 1 000 kroner	01.01.17	01.01.16	01.01.15	01.01.14
Eierandelskapital	1 807 164	1 807 164	1 807 164	1 807 164
Overkursfond	843 268	843 268	843 268	843 268
Utjevningsfond ekskl fond for urealiserte gevinster	1 678 819	976 302	820 211	684 995
A. Sum egenkapitalbeveiseiernes kapital	4 329 251	3 626 734	3 470 643	3 335 427
Sparebankens fond ekskl fond for urealiserte gevinster	4 487 697	4 075 650	3 742 061	3 591 627
Gavefond	520 628	119 861	119 861	119 861
B. Sum samfunnseid kapital	5 008 325	4 195 511	3 861 922	3 711 488
Egenkapital ekskl fond for urealiserte gevinster	9 337 576	7 822 245	7 332 565	7 046 915
Eierandelsbrøk (A/(A+B))	46,36 %	46,36 %	47,33 %	47,33 %

NOTE 43 - ÅRSDISPONERINGER

MORBANKENS OVERSKUDD ETTER SKATT DISPONERES SOM FØLGER

Beløp i mill kroner	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat etter skatt	1 456	731	743	915	515
Avsatt kontantutbytte	346	201	191	110	76
Avsatt til utjevningsfond	329	145	161	282	141
Sum til egenkapitalbeveiseierne	675	346	352	393	217
Andel til egenkapitalbeveiseierne	46,36 %	47,33 %	47,33 %	42,91 %	42,07 %
Avsatt til gaver	401	60	212	43	30
Avsatt til Sparebankens fond	380	325	179	479	268
Sum til samfunnseid kapital	781	385	391	522	298
Andel til samfunnseid kapital	53,64 %	52,67 %	52,67 %	57,09 %	57,93 %
Sum disponert	1 456	731	743	915	515
Utbytte per egenkapitalbevis	3,45	2,00	1,90	1,10	1,15

Utbytte utbetales til de egenkapitalbeveiseierne som er registrert som eiere per 28.03.17. Bankens egenkapitalbevis noteres ex utbytte 29.03.17.

NOTE 44 - IFRS 9 FINANSIELLE INSTRUMENTER

IFRS 9 Finansielle instrumenter skal erstatte dagens IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering, måling og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbøkføring. IFRS 9 er gjeldende fra 01.01.18 og er godkjent av EU. Det er adgang til tidlig anvendelse av standarden, det vil ikke SpareBank 1 Nord-Norge benytte seg av. SpareBank 1 Nord-Norge vil heller ikke vise sammenlignbare tall for tidligere perioder ved implementering av standarden 01.01.18.

I 2015 satte SpareBank 1-alliansen sammen et tverrfaglig implementeringsteam med deltakere fra alle bankene som anvender IFRS, som vil forberede gjennomføring og implementering av IFRS 9 (Prosjektet). Prosjektet har en styringsgruppe, og følgende undergrupper:

1. Modeller og metodikk.

Utvikling av beregningsløsning og modeller for å etablere forventningsrette fremadskuende estimater for forventet tap.

2. Strategi, organisering og prosesser.

Definere opp hvordan organiseringen av det løpende arbeidet med regnskapsføring etter IFRS 9 skal organiseres mellom de samarbeidende bankene.

3. Regnskap og rapportering

Konkretisere selve regnskapsføringen og noter inkl prinsippnote og notemaler

4. Klassifisering og måling

Kartlegge gruppens finansielle instrumenter og klassifisere instrumenter i ulike kategorier.

Samtidig har SpareBank 1 Nord-Norge opprettet et lokalt prosjekt for å løse de tekniske tilpasningene til nytt regelverk, samt å drøfte tilpasninger og effekter av nytt regelverk.

En beskrivelse av nye krav i IFRS 9 og endringer fra tidligere standard følger under. Videre følger en beskrivelse av hvilke valg SpareBank 1 Nord-Norge har tatt, og status i implementeringsprosjektet.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre kategorier: Virkelig verdi med verdiendring over andre inntekter og kostnader (OCI), virkelig verdi med verdiendring over resultatet, og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsregnskapsføring av eiendelen. For finansielle eiendeler skilles det mellom gjeldsinstrumenter, derivater og egenkapitalinstrumenter, hvor gjeldsinstrumenter er alle finansielle eiendeler som ikke er derivater eller egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av finansielle eiendeler bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, med renteinntekt og eventuell nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente (tidsverdi av penger, kredittmargin og andre normale marginer knyttet til utlån og fordringer) og hovedstol, samt instrumenter som inngår i porteføljer hvor formålet ikke er mottak av kontraktfestede kontantstrømmer.

Den foreløpige vurderingen er at utpeking av finansielle instrumenter til virkelig verdi vil være omtrent på samme nivå som i dag.

Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbøkføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument kan utpekes som målt til virkelig verdi med verdiendringer ført mot OCI. Når egenkapitalinstrumenter utpekes til virkelig verdi med verdiendringer ført mot OCI skal ordinære utbytter resultatføres, mens verdiendringer ikke skal reklassifiseres til resultatet verken løpende eller ved avhendelse.

Finansielle forpliktelser

For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak uendrede sammenlignet med dagens IAS 39. Som hovedregel skal finansielle forpliktelser fortsatt måles til amortisert kost, med unntak av finansielle derivater målt til virkelig verdi, finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje og finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer innregnet i resultatet.

Sikringsbokføring

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80-125 % er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav, herunder at det skal være en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Etter IFRS 9 er det tilstrekkelig med en prospektiv (fremadskuende) effektivitetstest, mens sikringseffektiviteten etter IAS 39 må vurderes både retrospektivt (tilbakeskuende) og prospektivt. Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt. Banken vurderer fortsatt omfanget av bruken av sikringsbokføring, men den foreløpige vurderingen er at sikringsbokføring vil bli videreført om lag i samme utstrekning som i dag.

Etter å ha avsluttet sin innledende vurdering har banken gjort følgende vurdering for utvalgte problemstillinger:

P.t. lån

Dette er flytende rente-utlån hvor bankene har rett til å justere låntakers rentevilkår ut fra endringer i markedsrenter, endringer i kredittsponering, endringer i konkurranseforhold og lignende forhold. Samtidig har låntager rett til å innløse/innfri lånet til pålydende. Det er et spørsmål om vilkårene i disse lånene er konsistente med at lånenes kontantstrømmer bare er betaling av renter og hovedstol på gitte datoer, i og med at renten fastsettes diskresjonært av banken. P.t. vilkår er normale vilkår i Norge for utlån til bolig med flytende rente, og låntagers rett til tidlig innløsning og konkurransen mellom banker gjør at lånenes kontantstrømmer i liten grad vil kunne avvike fra hva som er definert som betaling av renter og hovedstol på gitte datoer etter IFRS 9. Prosjektgruppens vurdering er derfor at disse utlånenes betingelser er konsistente med måling til amortisert kost. Forretningsmodellen som lånene inngår i, det vil si om lånene holdes for å motta kontraktmessige kontantstrømmer, må derved vurderes for å fastslå klassifisering etter IFRS 9.

Utlån med fast rente og rett til tidlig innløsning

Fasterenteutlån kan innløses før forfall mot betaling av over- eller underkurs. Kontraktmessige vilkår som gir rett til innløsning til underkurs kan medføre at fastrentelån må måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette på grunn av at slike kontraktmessige vilkår ikke er vurdert å være konsistente med at instrumentets kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer. Rettigheter som følger av lovgivning og ikke kontrakt kan ses bort fra i vurderingen av klassifisering. Bankens foreløpige vurdering er at disse lånene etter IFRS 9 skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Spørsmålet om tilsvarende innløsningsretter medfører plikt til å måle instrumentet til virkelig verdi over resultatet er imidlertid reist med IASB, og det kan ikke utelukkes at det blir justeringer i regelverket på dette området.

Salg av lån til heleid eller deleid boligkredittforetak

Banken benytter seg av heleide eller deleide obligasjonsutstedende boligkredittforetak som finansieringsverktøy. Bankene overfører bare deler av de utlån som kvalifiserer for overføring til boligkredittselskapene. Med heleid boligkredittforetak og på konsolidert basis konkluderes det med at utlånene holdes for å motta kontraktmessige kontantstrømmer da utlånene ikke fraregnes som følge av finansieringstransaksjonene. Dette er en forretningsmodell som er konsistent med amortisert-kost måling. I det separate regnskapet til selskapet som utsteder utlånene konkluderes det imidlertid med at lånene ikke bare holdes for å motta kontraktmessige kontantstrømmer, men også for salg. Utlån som inngår i forretningsmodeller (porteføljer) med utlån som kvalifiserer for overføring holdes derfor både for å motta kontraktmessige kontantstrømmer og for salg, en forretningsmodell som er konsistent med måling til virkelig verdi med verdiendringer over OCI. Det samme gjelder i konsernregnskapet ved overføringer til deleid boligkredittforetak.

Likviditetsporteføljer

Bankene har likviditetsporteføljer med varierende grad av omsetning, som påvirker hvorvidt porteføljen skal måles til amortisert kost, virkelig verdi med verdiendring over OCI eller resultat. Klassifiseringen av en portefølje avhenger av om instrumentene som inngår i porteføljen holdes for å motta kontraktmessige kontantstrømmer eller om de både holdes for å motta kontraktmessige kontantstrømmer og for salg, eventuelt om graden av handel i porteføljen tilsier at porteføljen skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg

IFRS 9 inneholder ingen «tilgjengelig for salg»-kategori, slik som i IAS 39. Aksjer klassifisert som «tilgjengelig for salg» under IFRS 9 vil derfor bli klassifisert som til virkelig verdi med verdiendring over resultatet etter overgang til IFRS 9.

Fondsobligasjoner

Fondsobligasjoner med bestemmelser om at utsteder har rett til å skrive ned obligasjonene i gitte omstendigheter («bail-in» bestemmelser) er vurdert å ikke ha kontraktmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer. Bankens vurdering er derved at investeringer i slike instrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Syndikerte lån

I de tilfeller hvor bankens andel i utlån som skal syndikeres ikke er fastlagt på det tidspunktet lånet gis og innregnes i balansen, vil det ikke være mulig å slå fast på innregningstidspunktet om lånet holdes for å motta kontraktmessige kontantstrømmer eller for salg. Bankens vurdering er derved at syndikatlån i disse tilfellene må måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Den foreløpige vurderingen er at den regnskapsmessige klassifiseringen ikke vil medføre vesentlige balanse- eller resultatmessige konsekvenser. Grunnlaget for at det forventes liten effekt er at det basert på iboende risiko i balansepostene vil være liten forskjell i måling mellom amortisert kost og virkelig verdi.

Tapsnedskrivning utlån

Etter dagens regler skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kreditttap (ECL – expected credit losses). Målingen av avsetningen for forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden.

Metodikken i IFRS 9-standarden innebærer noe større volatilitet i nedskrivningene, og det forventes at nedskrivninger kommer tidligere enn ved dagens praksis. Dette vil være spesielt merkbart ved inngangen til en nedgangskonjunktur.

Nærmere beskrivelse av konsernets fremtidige nedskrivningsmodell

Tapsanslaget skal lages kvartalsvis, og vil bygge på datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen, utlån, kreditt og garantier. Tapsestimatene vil bli beregnet basert på sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette vil danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine lån i tre trinn basert på anvendt metodikk. Alle grenser er foreløpige, og vil bli justert i tråd med utvikling av metodikk, eventuell ny veiledning og observert praksis.

Trinn 1:

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning til tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

Trinn 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner man kontoer med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske, dvs at risikoklasse ikke er J eller K. Grensen mellom trinn 2 og 3 er derfor klar. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, må banken selv definere hva som er vesentlig grad av kredittforverring.

Trinn 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedato. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Banken har definert objektive bevis for tap slik at dette omfatter eiendeler i risikoklasse J eller K.

Videre utvikling av modellen

Modellen for nedskrivninger er fortsatt under utvikling. Banken vurderer fremtidsrettet informasjon som makroøkonomiske faktorer som for eksempel arbeidsledighet, BNP-vekst, renter og boligpriser, og økonomiske prognoser for å kunne gi fremtidsrettet informasjon som er så korrekt som mulig. Modellen vil beregne nedskrivninger på data per månedslutt, og justeringer vil bli gjort for viktige hendelser som inntreffer før rapporteringstidspunktet.

Effekt på regnskapsrapportering

Eventuelle implementeringseffekter vil føres mot egenkapitalen ved overgang til IFRS 9 fra 01.01.18. Foreløpig gjennomgang av fremtidige notekrav viser at det vil bli en del endringer i notekrav knyttet til tapsnedskrivninger, men liten effekt knyttet til noter relatert til finansielle instrumenter.

Kvantitative effekter ved implementering av IFRS 9

Basert på en foreløpig gjennomgang, forventes det ikke vesentlige effekter knyttet til overgang til IFRS 9. Dette gjelder både eventuelle effekter knyttet til endring av klassifisering og måling samt endret metodikk knyttet til tapsnedskrivninger. Effekten på kapitaldekningen vil ifølge våre foreløpige beregninger være begrenset eller ikke-eksisterende som følge av fradragsbestemmelsene knyttet til regulatorisk forventet tap, da konsernets samlede nedskrivninger er lavere enn disse. Med bakgrunn i dette, ser derfor ikke SpareBank 1 Nord-Norge behov for en 5-årig implementeringsperiode slik kapitaldekningsregelverket åpner for.

NOTE 45 - HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Det er foreslått å dele ut kontantutbytte på 346 mill kroner av årets resultat til egenkapitalbeviserne i SpareBank 1 Nord-Norge og 401 mill kroner i gaver til samfunnseid kapital. Forslaget er ikke vedtatt på balansedagen, og er derfor ikke bokført som gjeld i balansen, men ligger fortsatt som en del av egenkapitalen.

I SpareBank 1-alliansen har mobilbetaling med mCash vært organisert i selskapet SpareBank 1 Mobilbetaling AS, hvor banken eier 19,7 %. 13.02.17 ble det offentliggjort at DNB, bankene i SpareBank 1-alliansen, bankene i Eika-alliansen, Sparebanken Møre og 15 selvstendige sparebanker, som også er deleiere i Frende Forsikring, har inngått en intensjonsavtale som innebærer at partene sammen skal videreutvikle Vipps som hele Norges mobile lommebok. Vipps har hittil vært en del av DNB-konsernet, men legges nå inn i et frittstående selskap der DNB blir største eier med omtrent 52 % av aksjene og SpareBank 1-alliansen skal eie 25 %. Dette innebærer at merkevaren mCASH blir tatt ut av markedet i løpet av 2017.

Det nye selskapet skal bygge videre på SpareBank 1 Mobilbetaling AS, med nye eiere i tråd med eierskapet skissert over. Samarbeidet forutsetter godkjenning fra Konkurransetilsynet og Finanstilsynet. Som en konsekvens av transaksjonen, vedtok styret i SpareBank 1 Mobilbetaling 01.03.17 å nedskrive de immaterielle eiendeler på 35,3 mill kroner knyttet til mCASH. Bankens andel utgjør 7 mill kroner og vil bli resultatført i 1. kvartal 2017.

27.02.17 offentliggjorde SpareBank 1 Markets at de etablerer kapitalforvaltning som eget forretningsområde med utspring i forvaltningsmiljø i Trondheim og Tromsø. SpareBank 1 Markets kjøper Allegro Kapitalforvaltning i Trondheim og SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning i Tromsø av henholdsvis SpareBank 1 SMN og SpareBank 1 Nord-Norge. De to selskapene fusjoneres og blir spydspiss i SpareBank 1 Markets' nysatsing på kapitalforvaltning med en samlet forvaltningskapital på nær 10 mrd kroner. SpareBank 1 Nord-Norge som per 31.12.16 eier 9.99 %, vil etter oppkjøpet eie cirka 13 % av aksjene SpareBank 1 Markets.

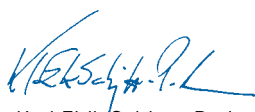
ERKLÆRING FRA STYRET OG KONSERNSJEF

Styret og konsernsjef har i dag behandlet og fastsatt årsberetningen og det konsoliderte årsregnskapet for SpareBank 1 Nord-Norge for perioden 1. januar til 31. desember 2016.

Vi erklærer etter beste overbevisning at regnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2016 er utareidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet. Videre at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet, de mest sentrale risiko- og sikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode samt nærstående vesentlige transaksjoner

Tromsø, 01. mars 2017

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
(leder)

Hans Tore Bjerkås
(nestleder)

Ingvina Mynre

Kjersti Terese Stormo

Greger Mannsverk

Bengt Olsen

Sonja Dønne

Vivi Ann Pedersen
(ansattevalgt)

Jan-Frode Janson
(konsernsjef)

KPMG AS
Stakkevollvegen 41
Postboks 6262
9292 Tromsø

Telephone +47 04063
Fax +47 77 64 30 10
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til Representantskapet i SpareBank 1 Nord-Norge

Uavhengig revisors beretning

Utalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert SpareBank 1 Nord-Norges årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til SpareBank 1 Nord-Norge per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet SpareBank 1 Nord-Norge per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2016. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Verdien av utlån til kunder

Se note 3, note 7, note 9, note 11 og note 14 til regnskapet for en beskrivelse av bankens kredittrisiko og nedskrivning av utlån til kunder.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslø	Elverum	Mo i Rana	Stord
Alla	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hømar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Den regnskapsmessige håndteringen av utlån til kunder krever bruk av skjønn både når det gjelder tidspunkt for identifikasjon av en eventuell tapshendelse og estimering av størrelsen på den eventuelle nedskrivningen. Ledelsen i banken gjør nedskrivningsvurderinger for inntrufne tapshendelser både på individuell basis og samlet for grupper av utlån.</p> <p>Sentrale elementer som inngår i ledelsens vurdering av hvorvidt nedskrivning skal foretas eller ikke er;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifisering av det konkrete utlån som har en objektiv tapshendelse • Identifisering av tapshendelser som påvirker gruppevise tapsvurderinger • Forutsetninger og skjønnsmessige vurderinger som er benyttet av ledelsen for å underbygge beregningen av individuelle og gruppevise nedskrivninger. <p>Tapsvurderinger har en vesentlig innvirkning på den regnskapsførte verdien av utlån til kunder.</p>	<p>Vår revisjonstilnærming inkluderer en kombinasjon av revisjonshandlinger bestående av test av bankens etablerte interne kontroller over nedskrivninger av utlån til kunder samt substanshandlinger.</p> <p>Våre revisjonshandlinger inkluderer blant annet følgende;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi har vurdert og testet utformingen og effektiviteten av utvalgte kontroller for å identifisere og vurdere tapsutsatte engasjement. • Vi har vurdert og testet utformingen og effektiviteten av utvalgte kontroller for beregning av nedskrivninger av utlån både på individuell basis og på gruppenivå • Vi har testet beregningen av nedskrivninger på et utvalg av identifiserte tapsengasjementer samt vurdert og utfordret ledelsen på forutsetninger for størrelse og tidfesting av kontantstrømmer • Vi har vurdert rimeligheten av de forutsetninger og skjønn som ledelsen har lagt til grunn i modellen som beregner nedskrivninger samlet for grupper av utlån; herunder sett på historisk treffsikkerhet i estimater.

Verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi over resultatet

Se note 3 og note 27 til regnskapet for en beskrivelse av bankens verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Betydelige porteføljer av finansielle eiendeler og forpliktelser er verdsatt til virkelig verdi basert på modellberegninger med bruk av enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare i et marked.</p> <p>Endringer i modell og bruk av forutsetninger og skjønn kan ha en vesentlig innvirkning på den regnskapsmessige verdien av disse finansielle eiendelene og forpliktelsene.</p>	<p>Våre revisjonshandlinger inkluderer blant annet følgende;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang og vurdering av de modeller som banken har benyttet for verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, herunder vurdert metode som er benyttet samt forutsetninger og skjønn som er anvendt og sammenlignet med vår kjennskap til bransjepraksis. • Vi har testet foretatt verdsettelse på et utvalg av finansielle eiendeler og forpliktelser samt vurdert og utfordret ledelsen på forutsetninger og skjønnsmessige vurderinger som er benyttet • Vi har vurdert og testet bankens klassifisering av nivå i verdsettingshierarkiet med tilhørende noteopplysninger

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets eller konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

Revisors beretning - 2016
SpareBank 1 Nord-Norge

- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Tromsø 1. mars 2017
KPMG

Lars Inge Pettersen
Statsautorisert revisor

Fiskeri

Verdien av sjømateksporten i Nord-Norge har økt med 22 % fra 2015 til 2016. Ivan Lorentzen Fiskeforretning er en tradisjonsrik fiskekjøper. Fiskebruket er lokalisert nær fiskefelt og er ett av to fiskemottak i området. Deres markedsområde er Tromsø og omegn samt eksport av saltfisk til Portugal.

Foto: Marius Fiskum

VIRKSOMHETEN

KONSERNLEDELSEN

Konsernsjef Jan-Frode Janson

Utdannelse

Siviløkonom og doktorgrad i Industriell Økonomi og Teknologiledelse

Erfaring

- Viseadministrerende direktør i Fokus Bank
- Daglig leder i ABB Installasjon Midt-Norge
- Marketing- og produksjef i Nidar AS
- Senior konsulent/forsker ved NTNU/Sintef

Konserndirektør forretningsdrift Liv B. Ulriksen

Utdannelse

Fiskerikandidat med hovedfag i økonomi

Erfaring

- SpareBank 1 Nord-Norge
 - Bedriftsrådgiver i storkundeavdelingen
 - Banksjef konsernkundeavdelingen
- Assisterende direktør i Fiskeriforskning
- Direktør for forretningsområdet Marin i Nofima

Konserndirektør risikostyring og IT Geir Andreassen

Utdannelse

Bachelor i revisjonsfag

Erfaring

- Revisor i Noraudit Harstad
- Fagsjef regnskap i Tromsø Sparebank
- Intern revisjonssjef i Sparebanken Nord
- SpareBank 1 Nord-Norge
 - Konsernbanksjef økonomi/regnskap

Konserndirektør økonomi og finans (CFO) Rolf Eigil Bygdnes

Utdannelse

Siviløkonom og MBA

Erfaring

- Soussjef/ass. banksjef Sparebanken Nord
- Økonomidirektør i A/L Håko, Tromsø
- Økonomisjef/prosjektleder, Barlinnhaug Gruppen
- Adm. dir. i NORFICO
- Foreleser ved Handelshøyskolen BI
- SpareBank 1 Nord-Norge
 - Ass. regionbanksjef, Tromsø
 - Adm. dir. SpareBank 1 Securities
 - Konserndirektør finans siden 2004

Konserndirektør konsernfunksjoner Petter Høiseith

Utdannelse

Cand.jur. fra Det juridiske fakultet i Tromsø

Erfaring

- Advokatfullmektig Advokatfirmaet Selmer
- Amanuensis Det juridiske fakultet i Tromsø
- Dommerfullmektig Nord-Troms tingrett
- Advokat i Advokatfirmaet BAHN
- Advokat SpareBank 1 Nord-Norge
- Leder av Juridisk avdeling SpareBank 1 Nord-Norge

Konserndirektør salg og kunderelasjoner Ronni Møller Pettersen

Utdannelse

Siviløkonom ved Siviløkonomutdanningen i Bodø og Fiskeriøkonom ved Høgskolesenteret i Nordland

Erfaring

- Salgsdirektør Storebrand
- Daglig leder Formuesforvaltning Norge
- Partner Industrifinans Kapitalforvaltning
- Administrerende direktør Bladet Nordlys

Konserndirektør Finnmark
Trond Hanssen

Utdannelse

Diplomøkonom m/spesialisering i markedsføring
Praktisk pedagogikk

Erfaring

- Avdelingsbanksjef personmarked Vest-Finnmark, DnB NOR
- Regionbanksjef Person- og bedriftsmarked Finnmark, DNB
- Regionbanksjef bedriftsmarked Finnmark, DNB

Konserndirektør Troms
Christian Overvaag

Utdannelse

Diplomøkonom

Erfaring

- Næringslivsassurandør Gjensidige
- Adm. dir. Næringsforeningen i Tromsø-regionen
- Daglig leder Brigg Utvikling
- Banksjef bedriftsmarked Troms, SpareBank 1 Nord-Norge

Konserndirektør Hålogaland
Lasse Hagerupsen

Utdannelse

Master i Ledelse, Høgskolen i Harstad

Erfaring

- Oppgjørsmedarbeider, børsmegler og Risk-Manager Norse Securities ASA
- Adm.dir Interkraft Capital Management ASA
- Banksjef DNB/Postbanken
- Banksjef SpareBank 1 Nord-Norge

Konserndirektør Salten
Trude Glad

Utdannelse

Siviløkonom NHH, Master of Management, BI, Oslo

Erfaring

- Obligasjonsmegler og finansanalytiker hos Bergen Fondsmeglerforretning
- Soussjef Finans Norgeskreditt/Vestenfjelse Bykreditt Bergen
- Investor relations ansvarlig Rieber & Søn ASA
- SpareBank 1 Nord-Norge
 - Senior Bedriftsrådgiver
 - Banksjef Bedriftsmarked, region Salten
 - Regionbanksjef Salten

Konserndirektør Helgeland
Hanne J. Nordgaard

Utdannelse

Siviløkonom fra NHH og Copenhagen Business School

Erfaring

- Ledertrainee i Storebrand Liv, Oslo
- Prosjektleder i Storebrand Liv, Oslo
- Økonomisjef i Nettbuss/Nettlast Helgeland
- Økonomisjef i Søndre Hegeland Miljøverk IKS
- Adm.direktør i Søndre Hegeland Miljøverk IKS

STYRET

Styreleder
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

Utdannelse

Universitetet i Oslo, samfunnsvitenskapelig embetsek-samen av lavere grad (cand.mag). Master of Business Administration, Copenhagen Business School.

Erfaring

- Stortingsrepresentant
- Fiskeriminister
- Finansminister
- Stabs sjef ved Statministerens kontor
- Statsråd ved Statsministerens kontor
- Riksrevisor - nestleder i riksrevisorkollegiet

Nestleder
Hans-Tore Bjerkaas

Utdannelse

Cand.mag fra Universitetet i Tromsø

Erfaring

- Journalist i NRK
- Distriktsredaktør i NRK Troms og Finnmark
- Fjernsynsdirektør i NRK
- Kringkastingsdirektør i NRK
- Kringkastings sjef

Styremedlem
Kjersti Therese Stormo

Utdannelse

Utdannelse: Siviløkonom, Nord universitet, Bodø

Erfaring

- Leder for plan og analyseavdelingen i Nordlandssykehuset
- Økonomisjef ved Nordland Psykiatriske sykehus
- Styremedlem BE Energimontasje AS
- Styremedlem BE Varme AS
- Styremedlem Nordland Bompengeselskap
- Styremedlem Energiselskapenes Felles Pensjonskasse
- Styremedlem Nordlandsnett AS

Styremedlem
Sonja Dønne

Utdannelse

Diplomøkonom i bedriftsøkonomi

Erfaring

- Prosjektanalytiker ROI Invest
- Innkjøpsleder Helgelandssykehuset HF
- Innkjøpsleder Rana kommune
- Personalkonsulent/saksbehandler, Rana trygdekontor
- Sysselsettingsleder Rana kommune

**Styremedlem
Bengt Olsen**

Utdannelse

Utdannelse: Siviløkonom

Erfaring

- Revisormedarbeider KPMG
- Økonomisjef Nordlandsbanken
- Controller Catch Communications
- Styrevern i oppdrettselskapet Øyfisk AS og Kunnskapsparken Bodø

**Styremedlem
Ingvild Myhre**

Utdannelse

Sivilingeniør fra NTNU Trondheim

Erfaring

- Produktsjef/eksportsjef/divisjonsdirektør STK/Alcatel/Nexans
- Adm.dir Alcatel Telecom AS
- Adm.dir Telenor Mobil AS
- Konsernsjef Network Norway AS

**Styremedlem
Greger Mannsverk**

Utdannelse

Oslo Tekniske Maritime Skole, Ingeniørskole linje for maritim teknologi og skipsteknikk

Erfaring

- Avdelingsleder Kværner Kimek AS
- Kimek AS
 - Produksjonssjef
 - Salgsingeniør/prosjektingeniør
 - Avdelingsingeniør
- Konstruktør/maskiningeniør A/S Sydvaranger
- Konstruktør Munch Internasjonal AS

**Ansattes representant
Vivi Ann Pedersen**

Utdannelse

Bankutdannet

Erfaring

- SpareBank 1 Nord-Norge
 - Saksbehandler innskuddsavdelingen
 - Gjeldsrådgiver inkassoavdelingen
 - Regiontillitsvalgt i region Troms
 - Hovedtillitsvalgt/konserntillitsvalgt i
 - Finansforbundet i SpareBank 1 Nord-Norge

STYRENDE ORGANER

REPRESENTANTSKAPET

Styreleder Roar Dons, Tromsø (leder) 2016/2017
Kultursjef Kari Ann Olsen Lind, Stokmarknes (nestleder) 2016/2017

Innskytervalgte medlemmer

Førstekonsulent Åshild Strømmesen, Sommarøy 2013/2016
Fagarbeider Terje Marius Nilsen, Straumsbukta 2014/2017
Daglig leder Arne Hammari, Alta 2014/2017
HR manager Hilde Sivertsen, Nordfjord 2013/2016
Daglig leder Trine Stenvold, Fauske 2014/2017
Kultursjef Kari Ann Olsen Lind, Stokmarknes 2013/2016
Fisker Jon Vegard Strømsnes, Leines 2015/2018
Juridisk seniorrådgiver Charlotte Ringkjøb, Bodø 2015/2018
Fiskerikandidat Line Mikkelsen, Tromsø 2016/2019
Daglig leder Rita Myrvang, Rossfjordstraumen 2016/2019
Regnskapsfører Aina Willumsen, Træna 2016/2019

Innskytervalgte varamedlemmer

Daglig leder Stig Arne Hansen, Honningsvåg 2016
Fabrikksjef Kristian Eilertsen, Stokmarknes 2016
Siviløkonom Anders J. H. Eira, Kautokeino 2016
Rådmann Hugo Thode Hansen, Harstad 2016
Innkjøpsansvarlig Thone Bjørklund, Hammerfest 2016
Lektor m/tillegg Kjetil Pedersønn Aasen, Moen 2016

Fylkestingsvalgte medlemmer

Varaordfører/Driftsleder Kurt Jenssen, Tengelfjord 2016/2019
Markeds- og kommunikasjonsleder Beate Bø Nilsen, Sortland 2016/2019
Distriktssekretær Synnøve Søndergaard, Tromsø 2016/2019
Daglig leder Kari Lene Olsen, Honningsvåg 2016/2019

Fylkestingsvalgte varamedlemmer

Sykepleier/prosjektleder Hilde Holand, Leknes 2016/2019
Politiker Allan Ellingsen, Bodø 2016/2019
Offiser Torbjørn Bongo, Krokeldalen 2016/2019
Prosjektarbeider/utdanna fysioterapeut Hanne Iversen, Varangerbotn 2016/2019

Egenkapitalbeviseiervalgte medlemmer

Adm. direktør Trond Mohn, Bergen 2014/2017
Adm. direktør Frode Helgerud, Oslo 2013/2016
Direktør Odd Erik Hansen, Tromsø 2013/2016
Ordfører Ole-Henrik Hjartøy, Bodø 2013/2016
Styreleder Roar Dons, Tromsø 2014/2017
Konsulent Øyvind Rafto, Oslo 2014/2017
Optiker Sissel Ditlefsen, Tromsø 2013/2016
Kunsthåndverker Marie M. Fangel, Tromsø 2013/2016
Finansanalytiker Tom Rømer Svendsen, Oslo 2014/2017
Daglig leder Håkon Løbach Willumsen, Tromsø 2015/2018
Advokatfullmektig Ane Engel Røger, Oslo 2015/2018
Økonomimedarbeider Linn Knudsen, Alta 2015/2018
Styreleder Kjell Kolbeinsen, Tromsø 2016/2019
Konserndirektør Erling Dalberg, Tromsø 2016/2019
Økonomisjef Gry-Janne Rugås, Fauske 2016/2019
Gullsmed Elin Wintervold, Tromsø 2016/2019

Egenkapitalbeviseiervalgte varamedlemmer

Daglig leder Trond Vidar Hansen, Tromsø 2014/2017
Seniorforsker Toril Ringholm, Tromsø 2016/2019
Kontorleder Rigmor S. Berntsen, Tromsø 2014/2017
Daglig leder John-Oskar Nyvoll, Tromsø 2016/2019
Prosjektleder Stig Vonka, Harstad 2015/2018
Daglig leder Jorhill Andreassen, Silsand 2015/2018
Daglig leder Hallgeir Angell, Sørreisa 2015/2018
Daglig leder Erik Tostrup, Bodø 2015/2018

Ansattevalgte medlemmer

Seniorrådgiver Hans Olav Gjøvik, Tromsø 2015/2018
Seniorrådgiver Einar Frafjord, Tromsø 2015/2018
Rådgiver Anne Kathrine Nygaard, Mo i Rana 2015/2018
Rådgiver Hans Johan Lorentzen, Bodø 2015/2018
Seniorrådgiver Ulf Mathisen, Hammerfest 2013/2016
Seniorrådgiver Daniel Nyhagen, Tromsø 2013/2016
Innkjøpssjef Øyvind Pallesen, Tromsø 2013/2016

Ansattevalgte varamedlemmer

Seniorrådgiver Elena Rushfeldt, Tromsø 2015/2016
Rådgiver Cecilie Øverli, Tromsø 2015/2016
Seniorrådgiver Lisbeth Johansen, Tromsø 2015/2016
Rådgiver Anne Sønvisen, Alta 2015/2016
Rådgiver Therese Isaksen, Mo i Rana 2015/2016
Rådgiver Linda Bornø, Harstad 2015/2016
Rådgiver June Pettersen, Tromsø 2015/2016

REPRESENTANTSKAPETS VALGKOMITÉ

Medlemmer

Jurist Charlotte Ringkjøb, Bodø (leder) - innskytervalgt	2016/2017
Kunsthåndverker Marie M. Fangel, Tromsø - egenkap.eiervalgt	2015/2016
Styreleder Kjell Kolbeinsen, Tromsø - egenkap.eiervalgt	2016/2017
Distriktssekretær Synnøve Søndergaard, Tromsø - fylkestingsvalgt	2016/2017
Seniorrådgiver Einar Frafjord, Tromsø - ansattevalgt	2015/2016

Varamedlemmer

Daglig leder Rita Myrvang, Rossfjordstraumen- innskytervalgt	2016/2017
Adm. direktør Trond Mohn, Bergen - egenkap.eiervalgt	2015/2016
Optiker Sissel Ditlefsen, Tromsø - egenkap.eiervalgt	2016/2017
Varaordfører/Driftsleder Kurt Jenssen, Tengelfjord - fylkestingsvalgt	2016/2017
Seniorrådgiver Ulf Mathisen, Hammerfest - ansattevalgt	2015/2016

STYRET

Medlemmer

Tidligere minister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, Hosle (leder)	2015/2016
Pensjonist Hans-Tore Bjerkaas, Tromsø (nestleder)	2015/2016
Daglig leder Sonja Djønne, Mo i Rana	2016/2017
Adm.dir Greger Mannsverk, Kirkenes	2016/2017
Partner Ingvild Myre, Oslo	2016/2017
Økonomisjef Kjersti Terese Stormo, Bodø	2016/2017
Økonomi- og finansdirektør Bengt Olsen, Bodø	2016/2017
Hovedtillitsvalgt Vivi Ann Pedersen, Tromsø - ansattevalgt	2015/2016

Varamedlemmer

Nestleder May Britt Nilsen, Sørkjosen - ansattevalgt	2016
Tillitsvalgt Vivi Ann Movik, Harstad - ansattevalgt	2016

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

CORPORATE GOVERNANCE

Ledelsen og styret vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse, og hvordan de fungerer i konsernet. SpareBank 1 Nord-Norge avlegger en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 30.10.14.

Regnskapsloven § 3-3 b (redegjørelse om foretaksstyring)

Nedenfor redegjøres det for hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd, er dekket i SpareBank 1 Nord-Norge. Inndelingen refererer til nummereringen i paragrafen.

1. En gjengivelse av anbefaling som SpareBank 1 Nord-Norge følger, opplysning om hvor anbefalingen er tilgjengelig og begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalingen.

Strukturen for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge er basert på norsk lov. SpareBank 1 Nord-Norge følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse, utgitt av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, NUES.

2. Opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1 er offentlig tilgjengelige.

Anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på www.nues.no.

3. En begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1.

Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres i kapittelet Eierstyring og selskapsledelse i Sparebank 1 Nord-Norge (Corporate Governance).

4. Beskrivelse av hovedelementene i SpareBank 1 Nord-Norges systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.

Se punkt 10 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, for en beskrivelse av internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.

5. Vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker allmennaksjelovens kapittel 5. SpareBank 1 Nord-Norge følger sparebankloven.

Det henvises til punkt 6 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, for en beskrivelse av SpareBank 1 Nord-Norge sin etterlevelse.

6. Sammensetningen av ledende organer samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjoner og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid.

Se punktene 6, 7, 8 og 9 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer.

Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 8.

8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte tilbakekjøp eller utstedelse av egne egenkapitalbevis.

Se punkt 3 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan de 15 punktene i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse av 30.10.14 er fulgt opp i SpareBank 1 Nord-Norge.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge

Det foreligger ingen vesentlig avvik mellom anbefalingen og hvordan den etterleveres i SpareBank 1 Nord-Norge.

Anbefalingen gjelder så langt den passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Eventuelle avvik er redegjort for nedenfor.

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge er de mål og overordnede prinsipper som banken styres og kontrolleres etter, for å sikre eiernes, innskytternes og andre gruppers interesser i banken. Bankens prinsipper for eierstyring og selskapsledelse skal dermed sikre en forsvarlig forvaltningsforvaltning, og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir realisert og nådd.

Banken følger Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance). www.nues.no.

Ut fra tre hovedpilarer – åpenhet, forutsigbarhet og transparens – har banken definert følgende hovedprinsipper:

- En struktur som sikrer målrettet og uavhengig styring og kontroll
- Systemer som sikrer måling og ansvarliggjøring
- En effektiv risikostyring
- Fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon for å underbygge tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen
- Likebehandling av eiere, og balansert forhold til øvrige interessegrupper
- Overholdelse av lover, regler og etiske standarder

Bankens regelverk for eierstyring og selskapsledelse ble sist vedtatt av styret 14.02.17. SpareBank 1 Nord-Norges medarbeidere skal kjennetegnes av høy etisk standard. Det innebærer at deres arbeidsadferd skal være tillitvekkende, ærlig og redelig, og i henhold til normer, regler og lover som gjelder i samfunnet. Banken har derfor utarbeidet en egen etikkhåndbok, SNN-koden – Etiske retningslinjer. Den omhandler blant annet habilitet, forhold til kunder, leverandører og konkurrenter, verdipapirhandel, innsideregler og relevante privatøkonomiske forhold. Dette regelverket gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte i styrende organer.

Alle ansatte og tillitsvalgte er, i henhold til lov og interne retningslinjer, pålagt taushetsplikt om konsernets eller kunders forhold, som de får kjennskap til i sitt arbeid. Taushetsplikten gjelder ikke bare overfor utenforstående, men også overfor medarbeidere som ikke har tjenstlig behov for de aktuelle opplysningene.

Ingen medarbeidere har lov til aktivt å søke opplysninger om andre medarbeidere, kunder eller utenforstående, via datasystemene eller på en annen måte, når det ikke er tjenstlig nødvendig.

SpareBank 1 Nord-Norge har egen varslingsrutine for medarbeidere som får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende lover og regler, eller vesentlige brudd på interne bestemmelser. Ansatte som varsler om kritikkverdige forhold i samsvar med interne rutiner, skal ikke utsettes for noen belastning som følge av varslingen.

SpareBank 1 Nord-Norge har samfunnsengasjement som en vesentlig del av bankens visjoner og verdier. Dette er forankret i strategien, der tilgjengelighet og kundeopplevelse er våre store fortrinn.

Det vises ellers til årsrapportens kapittel om samfunnsengasjement.

Avvik fra anbefalingens punkt 1: Ingen

2. Virksomhet

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen.

Bankens vedtektsfestede formål er: «Sparebanken har til formål å utføre tjenester som det er vanlig eller naturlig at banker utfører i henhold til den enhver tid gjeldende lovgivning som gjelder for sparebanker og de til enhver tid gitte konsesjoner.»

Bankens visjon er: *For Nord-Norge!*

Det vises til årsrapportens kapittel om Visjon og forretningsidé for mer informasjon om hva som ligger i bankens visjon, forretningsidé og overordnede økonomiske mål.

Avvik fra anbefalingens punkt 2: Ingen

3. Selskapskapital og utbytte

Styret vurderer foretakets kapitalsituasjon løpende i lys av mål, strategi og ønsket risikoprofil.

SpareBank 1 Nord-Norge hadde per 31.12.16 en kjernekapitaldekning på 14,98 %. Bankens og konsernets soliditet vurderes som meget god.

Bankens hovedmål, herunder mål for soliditet, kommuniseres på bankens hjemmesider, i periodiske regnskapspresentasjoner og bankens årsrapport (se også foregående punkt). Banken gjennomfører også periodiske gjennomganger av bankens risiko, som måles i forhold til risikokapitalen (ICAAP-prosess). Resultatene forelegges bankens styre.

For nærmere informasjon om selskapskapitalen, se kapitlet Risikostyring, internkontroll og kapitalstyring.

Utbytte

Styret har utformet en utbyttepolitikk som grunnlag for de utbytteforslagene som fremmes for representantskapet. Utbyttepolitikken gjøres kjent på bankens hjemmesider, i periodiske regnskapspresentasjoner og årsrapporten. Det vises til egen omtale av dette i styrets beretning.

Kjøp av egne egenkapitalbevis

For å ha fleksibilitet i forbindelse med salg av egenkapitalbevis til ansatte og tillitsvalgte, har representantskapet tidligere gitt styret fullmakt til å kjøpe tilbake eller utstede egne egenkapitalbevis. For å styrke denne muligheten, ga representantskapet den 16.03.16 styret fullmakt til å kjøpe og etablere pant i egne egenkapitalbevis, innenfor rammene som er angitt i lov og forskrift.

Den samlede beholdningen av egenkapitalbevis som banken eier og/eller har avtalepant i, kan ikke overstige 5 % av bankens eierandelskapital. Det laveste beløpet som kan betales for egenkapitalbevis er 12,50 kroner, og det høyeste er 75 kroner.

Egenkapitalbevis skal kjøpes i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Avhendelse skal skje gjennom samme marked, eventuelt som rettet salg mot ansatte og tillitsvalgte innenfor gjeldende lover og forskrifter. Pantsettelse skjer gjennom avtaler med kunder i forbindelse med kredittgivning og eventuell realisasjon av pantet i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Fullmakten gjelder til 16.05.17.

Underskudd

Eventuelt underskudd dekkes ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, herunder gavefondet og den eierandelskapitalen som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet. Underskudd som ikke blir dekt av dette, dekkes ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, og dernest ved nedsettelse av den vedtektsfastsatte eierandelskapitalen.

Kapitalforhøyelse

Styrefullmakter til kapitalforhøyelser gis på bakgrunn av konkrete og definerte formål. Per 31.12.16 foreligger det ingen styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse i SpareBank 1 Nord-Norge. Det har ikke vært gjennomført noen emisjoner i 2016.

Avvik fra anbefalingens punkt 3: Ingen

4. Likebehandling av eiere og transaksjoner med nærstående

Banken skal, gjennom løpende dialog, sikre eiere og øvrige interessegrupper mulighet til å gi uttrykk for deres holdninger til bankens strategiske og forretningsmessige utvikling. Banken skal ha en profil som sikrer troverdighet og forutsigbarhet i egenkapitalmarkedet.

SpareBank 1 Nord-Norge har én egenkapitalbevisklasse. Gjennom vedtektene og i styrets og ledelsens arbeid, legges det vekt på at alle egenkapitalbevisiere skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle egenkapitalbevis har lik stemmerett. Banken forholder seg til finansforetakslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger, så langt de gjelder for sparebanker med egenkapitalbevis.

Ved forhøyelse av eierandelskapitalen, skal eksisterende eiere ha fortrinnsrett, med mindre særlige forhold tilsier at dette fravikes. Fravikelsen vil i så fall bli begrunnet.

SpareBank 1 Nord-Norge har med ujevne mellomrom gjennomført salg av egenkapitalbevis og/eller ansatte-emisjoner med rabatt og bindingstid. Slike transaksjoner er gjennomført for å styrke de ansattes eierskap til egen arbeidsplass, interessen for bankens lønnsomhet og fremtid, samt bankens egenkapitalinstrument.

I 2016 fikk de ansatte kjøpe egenkapitalbevis med 30% rabatt fra minimum 10 000 kroner til maksimum 100 000 kroner (etter rabatt). Bindingstiden er på 3 år fra kjøp. Det var 210 ansatte som benyttet seg av tilbudet.

Transaksjoner med nærstående

Styreinstruksen i SpareBank 1 Nord-Norge fastslår at styremedlemmer ikke skal delta i behandling eller avgjørelser av saker med så stor betydning for medlemmet eller nærstående, at medlemmet må anses å ha en personlig økonomisk interesse i saken. Medlemmet plikter selv å påse at han eller hun ikke er inhabil.

Styret må, som representant for banken utad, ikke foreta seg noe som kan gi noen en urimelig fordel på bankens bekostning.

Styremedlemmer skal på eget initiativ opplyse om enhver interesse den enkelte eller nærstående kan ha i avgjørelsen av en sak styret har til behandling. Dette uavhengig av om den kan defineres som en særinteresse som medfører inhabilitet etter foranstående punkt.

Med mindre styremedlemmet selv velger å fratre ved behandlingen av saken, skal styret beslutte om vedkommende skal fratre. Ved vurderingen skal det legges vekt på alle former for personlige, økonomiske eller andre interesser hos medlemmet, og behovet for allmennhetens tillit til styrets vedtak og bankens virksomhet. Styrets vurdering av habilitetsspørsmål skal protokolleres.

Styret skal godkjenne avtaler mellom banken og et styremedlem. Det samme gjelder avtaler mellom banken og tredjeperson, der et styremedlem eller en nærstående måtte ha en særinteresse. Unntak gjelder for avtaler om kreditt innenfor bankens ordinære virksomhet.

Avvik fra anbefalingens punkt 4: Ingen

5. Fri omsettelighet

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs og er fritt omsettelige. Det er ikke vedtektsfestet noen form for omsetningsbegrensninger.

Avvik fra anbefalingens punkt 5: Ingen

6. Generalforsamlingen

Generalforsamling (Representantskapet)

Banken er en sparebank, og styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene skiller seg fra aksjeselskap, jf. finansforetakslovens kapittel 8 om Generalforsamling, styrings- og kontrollorganer. SpareBank 1 Nord-Norge har derfor organene generalforsamling (representantskap), styre, daglig leder (konsernsjef), internrevisjon, revisor, revisjonsutvalg og risikoutvalg. Bankens øverste organ er sammensatt av egenkapitalbevisiere, innskyttere, ansatte og representanter fra det offentlige.

Representantskapet skal se til at banken virker etter sitt formål og i samsvar med lov, vedtekter og representantskapets vedtak.

Representantskapet er bankens øverste ledelsesorgan og har følgende hovedoppgaver:

- Føre tilsyn med styrets forvaltning av selskapet
- Fastsette årsberetning og årsregnskap
- Velge medlemmene til bankens styre, kontrollkomité og valgkomité
- Velge ansvarlig revisor og fastsette revisors honorar
- Fordeling av det beløp som etter Finansforetaksloven § 10-17 kan gis til allmenntilretteleggende formål
- Opptak av ansvarlig lånekapital

Til møter i representantskapet, skal banken sikre at samtlige medlemmer får skriftlig innkalling og tilgang til alle saksdokumenter, inkludert valgkomiteens innstilling, med minst 21 dagers varsel. Dokumentene skal være tilgjengelige på bankens hjemmesider senest 21 dager før møtet. Representantskapet kan ikke treffe beslutninger i andre saker enn de som er angitt i innkallingen.

Representantskapet har 40 medlemmer og 26 varamedlemmer med følgende representasjon:

- Egenkapitalbevisiere: 16 medlemmer med 8 varamedlemmer
- Troms, Finnmark og Nordland – velges av fylkesting: 4 medlemmer med 4 varamedlemmer
- Innskyttere: 12 medlemmer med 6 varamedlemmer
- Ansatte: 8 medlemmer med 8 varamedlemmer

Representantskapet har normalt 2 møter per år.

Det er varamedlemmer til representantskapet. Egenkapitalbevisiere kan dermed ikke møte med fullmektig.

Avvik fra anbefalingens pkt. 6:

SpareBank 1 Nord-Norge forholder seg til finansforetakslovens bestemmelser, med hensyn til sammensetning av organer. Avvikene vurderes ikke å innebære noen reell forskjell fra anbefalingen.

7. Valgkomité

Valgkomité for representantskapet

Valgkomiteen består av 5 medlemmer og 5 varamedlemmer, og skal ha representanter fra alle fire grupper som er representert i representantskapet. Valgkomiteen skal forberede valg av

- medlemmer i representantskapet, styret og valgkomité, eksklusive de ansattes representanter

Retningslinjer for den ovennevnte valgkomiteen fastsettes av bankens representantskap.

Valgstyre for ansattes valg

I henhold til finansforetaksloven skal valget tilrettelegges av et valgstyre med representanter oppnevnt av styret. Valgstyret skal bestå av minst 3 medlemmer, hvor både de ansatte og ledelsen skal være representert.

Avvik fra anbefalingens punkt 7:

Alle medlemmene av valgkomiteen til representantskapet velges blant gruppene som er representert i representantskapet. Det er foreløpig ikke vurdert å utvide komiteen med et medlem hentet utenfor representantskapet.

8. Bedriftsforsamling og styret, sammensetning og uavhengighet

Det vises til punkt 6 for informasjon om generalforsamling/representantskapet.

Styret bestod i 2016 av 8 fast møtende medlemmer, hvor 7 var valgt av representantskapet og 1 av de ansatte. 4 av styrets 8 medlemmer er kvinner, hvorav 3 er valgt av representantskapet og 1 av de ansatte. 1 varamedlem for de ansatte møter også fast i styremøtene. Medlemmene velges for 2 år av gangen.

Konsernsjefen er ikke medlem av styret. Ingen av styremedlemmene valgt av representantskapet har noen ansettelses- eller oppdragstakerforhold til konsernet, utover sine verv som tillitsvalgte. Styremedlemmenes uavhengighet er vurdert av valgkomiteen og vurdert som uavhengige, med unntak av de ansattevalgte styremedlemmene. Leder og nestleder velges av representantskapet ved særskilte valg, og for 2 år av gangen.

Sammensetningen av styret er basert på kompetanse, kapasitet og mangfold, og i henhold til bankens vedtekter. Valgkomiteen har laget en kravspesifikasjon som utgangspunkt for styrets sammensetning.

Styret har minimum 12 møter i året, og medlemmenes deltakelse på styremøtene er beskrevet i årsrapporten. Deres beholdning av egenkapitalbevis i SpareBank 1 Nord-Norge fremkommer i noter til regnskapet, under presentasjonen av styret i årsrapporten og på bankens nettside. Det enkelte styremedlems bakgrunn er også beskrevet i årsrapporten og på bankens hjemmeside, www.snn.no.

Avvik fra anbefalingens punkt 8: Ingen

9. Styrets arbeid

Styrets funksjon

Styret leder bankens virksomhet i samsvar med lov, vedtekter og nærmere forskrifter gitt av representantskapet. Styret er ansvarlig for at midlene banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret har også plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret har i tillegg følgende hovedoppgaver:

- Ansette konsernsjef
- Fastsette instruks for den daglige ledelse av banken
- Fastsette bankens strategi, budsjett, markeds- og organisasjonsmessige mål
- Ansette og avskjedige leder for internrevisjonen

Habilitet / inhabilitet

Styrets medlemmer er definert som primærinsidere, og må forholde seg til bankens reglement for erverv av egenkapitalbevis i banken og banker i SpareBank 1-alliansen. Det samme gjelder for aksjekjøp i selskap med kundeforhold til banken.

Ved behandling av engasjement som et styremedlem har verv eller interesse i, skal den enkelte erklære seg inhabil og forlate møtet. Styremedlemmer og ledende ansatte skal også melde fra til styret, hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av banken.

Evaluerings av styret

Styret foretar årlig en egevaluering av sitt virke med henblikk på kompetanse, arbeidsform, saksbehandling, møtstruktur og prioritering av oppgaver.

Godtgjørelsesutvalg

SpareBank 1 Nord-Norge godtgjørelsesutvalg består av styrets leder og 2 styremedlemmer.

Styresekretær i banken har sekretærfunksjonen. Utvalgets mandat er å

- forberede og fremme forslag om godtgjørelse til konsernsjef
- forberede og fremme forslag til erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, i tråd med finansforetaksloven § 15-2, jf. allmennaksjeloven § 5-6 (3) og 6-16a
- forberede saker for styret om godtgjørelsesordningen

Styret har fastsatt godtgjørelsesutvalgets mandat. Utvalget møter når det selv finner det nødvendig, men minst 1 gang i året.

Revisjonsutvalg

Revisjonsutvalgets oppgaver etter finansforetakslovens § 8-18 er å

- a. forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen
- b. overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon om slik funksjon er etablert
- c. avgjøre uttalelse om valg av revisor
- d. ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet
- e. vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten

Finansforetakslovens § 8-19 b anses ivare tatt gjennom risikoutvalgets mandat, og revisjonsutvalget mottar risikoutvalgets gjennomgang til orientering.

Utvalget har blant annet følgende oppgaver:

- Vurdere og innstille for styret på valg av ekstern revisor, og innstille overfor styret på godkjenning av ekstern revisors godtgjørelse.
- Følge opp og overvåke revisors eller revisjonsfirmaets uavhengighet, med

spesielt fokus leveranse av tilleggstjenester, se til at ekstern revisjon opptrer uavhengig og diskutere omfang og plan for revisjonsarbeidet med revisor.

- Føre tilsyn med regnskapsavleggelsesprosessen.
- Etterse den lovpliktige revisjonen av årsregnskapet og det konsoliderte regnskapet. Herunder gjennomgå og vurdere konsernets kvartalsvise og årlige regnskapsrapporteringer med spesielt fokus på
 - endringer i regnskapsprinsipper og regnskapspraksis
 - vesentlige skjønsmessige verdifastsettelser og estimater
 - betydelige justeringer som følge av krav og anbefalinger fra revisor
 - etterlevelse av lov, forskrifter og regnskapsstandarder
- Gjennomgå og diskutere punkter hvor revisor er uenig med administrasjonen, og/eller punkter hvor det er påpekt stor usikkerhet fra revisor, og/eller andre forhold som revisor ønsker å diskutere.
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller revisjonsutvalget selv, eller som ønskes tatt opp av revisor.

Revisjonsutvalget skal bestå av 3 medlemmer fra styret. De skal være uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Revisjonsutvalget møter så ofte det selv finner det nødvendig, men minst 4 ganger i året. Det utarbeides årlig en møte- og arbeidsplan for utvalget, som skal godkjennes av styret.

Risikoutvalg

Utvalget har følgende oppgaver:

- Sikre at banken har gode systemer for intern kontroll og risikostyring, og at compliancefunksjon og intern revisjon fungerer tilfredsstillende.
- Sikre at risikostyringen er i tråd med beste praksis og styrets ambisjonsnivå.
- Innstille overfor styret på konsernets overordnede risikostrategi, herunder å vurdere konsernets risikoevne og -vilje, og gi styret råd om etablering av rammer for framtidig risikoeksponering, herunder

å sikre en tilfredsstillende risiko- og kapitalvurderingsprosess (ICAAP).

- Overvåke at konsernets kapitaldekning er tilfredsstillende, og tilstrebe en optimal kapitalallokering innenfor vedtatt konsernstrategi.
- Oppfølging av konsernets fundingsstrategi, herunder overvåking og kontroll av de faktorer som direkte og/eller indirekte påvirker bankens likviditets- og refinansieringsrisiko.
- Sikre at IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det beregner risikonivå og kapitalkrav på en betryggende måte.
- Overvåke i hvilken grad institusjonens prising av produkter ut mot kundene reflekterer den risikoen som institusjonen bærer, og i motsatt fall gi anvisninger på forbedringer.
- Vurdere hvorvidt de insentiver som følger av bankens belønningsordninger i tilstrekkelig grad tar hensyn til risiko, kapital, likviditet og inntjening.
- Sikre at konsernet har tilfredsstillende beredskapsplaner.
- Vurdere og innstille overfor styret på valg av intern revisor. Vurdere intern revisors årsplan og godtgjørelse, og innstille overfor styret som skal godkjenne disse.
- Sikre at konsernet har gode systemer og prosesser for intern kontroll og compliance (etterlevelse), og at disse fungerer effektivt.
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller risikoutvalget selv, eller som ønskes tatt opp av intern revisor.
- Holde seg oppdatert og gi råd til styret i forhold til gjeldende og framtidige endringer av lover og forskrifter.

Risikoutvalget skal bestå av 3 medlemmer fra styret. De skal være uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Risikoutvalget møter så ofte det selv finner det nødvendig, men minst 4 ganger årlig. Det utarbeides årlig en møte- og arbeidsplan som skal godkjennes av styret.

Rapportering

Styret mottar periodisk rapportering av

- resultatutvikling
- markedsutvikling
- ledelses-, personal- og organisasjonsmessig utvikling
- utvikling i risikobildet og risikoeksponeringen for banken

Foruten ovennevnte, presenteres bankens målekort som inneholder finansielle, organisatoriske, markedsmessige og kvalitetsmessige mål, periodisk.

Sentrale forretnings- og fagområder behandles minimum årlig, med evaluering og fastsetting av rammer og retningslinjer.

Intern revisjon

Intern revisor er et redskap for styret og administrasjonen for overvåking av at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Ernst & Young står for leveransen av internrevisjonstjenester for konsernet. Tjenestene omfatter morbanken, datterselskap underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll og øvrige datterselskap. Internrevisjonens hovedoppgave er å bekrefte at den etablerte internkontrollen fungerer som forutsatt, og påse at etablerte risikostyringstiltak er tilstrekkelige i forhold til bankens risikoprofil.

Internrevisjonen rapporterer kvartalsvis til styret, som vedtar årsplaner og budsjett for internrevisjonen. Revisjonens rapporter og deres anbefalinger til forbedringer i bankens risikostyring blir kontinuerlig gjennomgått og implementert.

Det utarbeides en revisjonsplan som diskuteres med konsernledelsen, behandles i risikoutvalget og godkjennes av styret. Revisjonens risikovurderinger ligger til grunn for hvilke områder som skal gjennomgås.

Det utarbeides særskilte revisjonsrapporter, med resultater og forslag til forbedringstiltak, som presenteres for ansvarlig leder og konsernets ledelse. Et sammendrag av rapportene sendes kvartalsvis til risikoutvalget og styret.

Eventuelle konsulentoppdrag utføres innenfor de standarder og anbefalinger som gjelder for internrevisorer (IIA/NIRF).

Funksjon for risikostyring

Funksjonen er uavhengig av kundenhetene, og avdelingen har overordnet ansvar for helhetlig risikostyring, intern kontroll og etterlevelse av regler og bestemmelser, herunder ansvar for konsernets risikomodeller og videreutvikling av effektive risikostyrings-systemer.

Avvik fra anbefalingens punkt 9: Ingen

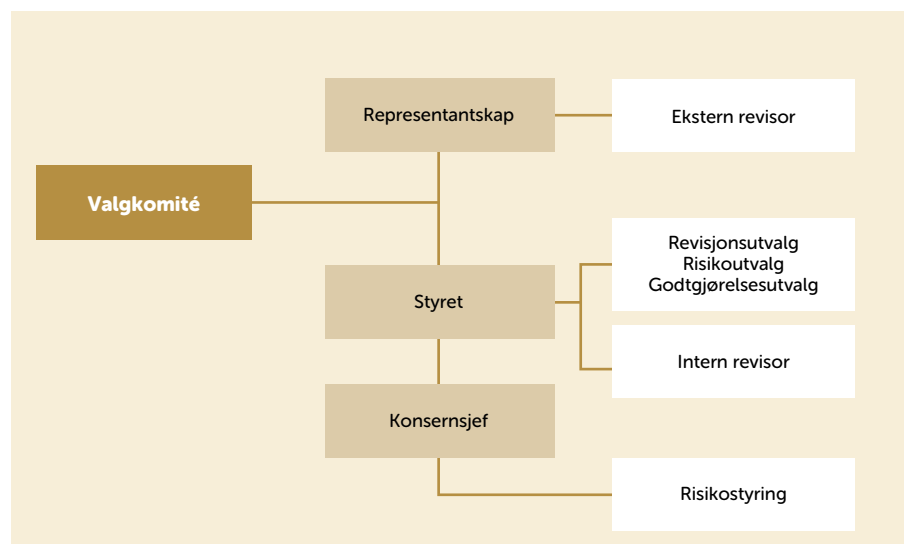
10. Risikostyring og internkontroll

Bankens styringsstruktur bygger på bankens visjon, etablerte mål, strategier og verdigrunnlag. Den skal sikre målrettet og uavhengig styring og kontroll som omfatter alle prosesser og kontrolltiltak iverksatt av bankens ledelse for å sikre effektiv forretningsdrift og gjennomføring av bankens strategier.

Det er etablert flere uavhengige kontrollorganer som skal sikre at eiere og andre interessentgrupper mottar korrekt informasjon om forretningsmessige og økonomiske forhold. Kontrollorganene har ulike oppgaver og formål, der deres roller og ansvar på øverste nivå er definert gjennom lovgivning, forskrifter og vedtekter.

Effektiv målstyring er en forutsetning for å kunne utføre en løpende måling av bankens strategiske måloppnåelse. Banken benytter strategisk målekort og rullerende prognoser som styringsverktøy. Ansvarliggjøring sikres med tydelig kommunikasjon av forretningsplaner og fastsatte mål til de ansatte. Dette blir operasjonalisert gjennom klart definerte roller, ansvar og forventninger, og ledere som holdes ansvarlige for måloppnåelsen innenfor de enkelte ansvarsområdene.

Konsernets prinsipper og rammer for intern kontroll og risikostyring er nedfelt i egen Policy for risikostyring, som gjennomgås årlig av styret. Policy for risikostyring og compliance er konsernets interne rammeverk for god styring og kontroll. Policyen gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risikostyring, og skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette. Risikostyringen er en integrert del av ledelsens beslutningsprosesser, og et sentralt element for organisering, rutiner og systemer.

Styret følger opp vedtatte rammeverk, prinsipper, kvalitets- og risikomål gjennom

- kvartalsvis rapport fra konsernsjef og avdeling for risikostyring
- halvårsrapport/årsrapport fra intern revisor

Bankens internkontroll og risikostyringssystemer omfatter også bankens verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsengasjement.

Det avkreves årlig en bekreftelse fra alle ledere på at rammeverk, retningslinjer og rutiner følges, og at systemer benyttes aktivt i oppfølging av egen resultatenheter.

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har hovedansvaret for å overvåke og sette grenser for konsernets risikokseponering. SpareBank 1 Nord-Norges risikoer måles og rapporteres i henhold til prinsipper og policy som styret har vedtatt.

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være moderat og innenfor rammene som konsernets ansvarlige kapital og øvrige avsetninger setter. Gjennom god risikostyring, skal konsernet fremstå med en inntjenings- og resultatutvikling som er stabil og forutsigbar.

I den løpende risikostyringsprosessen i banken, gjennomføres analyser, styring og oppfølging av vesentlige risikoer. Dette for å sikre at banken drives i tråd med godkjent risikoprofil og vedtatte strategier. Minst én gang i året går styret og ledelsen gjennom bankens risikoprofil, ut fra strategiske, driftsmessige og transaksjonsmessige forhold. Utviklingen i risikobildet rapporteres periodisk til konsernsjef og styret.

Styret mottar årlig en uavhengig rapport fra intern revisor og ansvarlig revisor, med en vurdering av konsernets risiko og om internkontrollen fungerer hensiktsmessig og er betryggende.

Internkontroll finansiell rapportering

Konsernet overholder gjeldende myndighetspålagte krav, og bidrar til å sikre relevant, pålitelig, tidsriktig og lik informasjon til bankens egenkapitalbevisiere og verdipapirmarkedet forøvrig. Dette gjelder også konsernets kontakt med investorer utenom representantskapet. Enheten økonomi og finans ledes av konserndirektør Rolf-Eigil Bygdnes (CFO), og er organisert uavhengig av forretningsområdene. Økonomi og finans ivaretar den finansielle rapporteringen, både på morbank- og konsernnivå. Avdelingen fastsetter retningslinjer for månedlig, kvartalsvis og årlig rapportering fra alle forretningsområdene og de fleste datterselskappene, på bakgrunn av interne og eksterne krav. CFO vurderer løpende forretningsområdenes finansielle resultater og måloppnåelse, og påser at alle enhetene presterer i tråd med konsernets overordnede økonomiske målsettinger. CFO rapporterer direkte til konsernsjef.

Konsernets økonomiavdeling utarbeider finansiell rapportering for SpareBank 1 Nord-Norge konsernet. Avdelingen påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, konsernets regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer.

Økonomiavdelingen har etablert prosesser som sørger for at regnskapsrapporteringen kvalitetssikres og at eventuelle feil og mangler følges opp og rettes løpende. Det er etablert kontrolltiltak for all finansiell rapportering. Dette for å sikre korrekt, gyldig og fullstendig rapportering. Tiltakene omfatter rimelighets- og sannsynlighetskontroller på hvert enkelt sted innenfor forretningsområdene og på et mer aggregert nivå. I tillegg utføres det detaljerte avstemmingskontroller daglig og månedlig. Konsernet har etablert gode målesystemer for alle forretningsområdene i konsernet, hvor de mest sentrale måltallene for hvert område følges opp. Hvert forretningsområde har ansvar

for slik månedlig finansiell rapportering og oppfølging, og samarbeider tett med Økonomiavdelingen om utvikling og forbedring av målesystemene. Etablerte kontrollaktiviteter evalueres jevnlig på design og effektivitet.

Ekstern revisor foretar årlig full revisjon av konsernets årsregnskap.

Etikk og varsling

Det er utarbeidet egne etiske retningslinjer for konsernet og dets ansatte. Verdigrunnlaget og de etiske verdier er godt kommunisert og kjent i hele organisasjonen. Det er etablert klare retningslinjer for intern kommunikasjon dersom ansatte får kunnskap om forhold som er i strid med eksterne eller interne bestemmelser, eller andre forhold som kan skade konsernets omdømme eller finansielle situasjon.

Mer informasjon om risikostyring og internkontroll finnes i styrets beretning og eget kapittel om Risikostyring, internkontroll og kapitalstyring.

Avvik fra anbefalingens punkt 10: Ingen

11. Godtgjørelse til styret

Styrets medlemmer mottar en fast årlig godtgjørelse. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig, og det er ikke utstedt opsjoner til styrets medlemmer.

Styret har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte i henhold til loven. Disse forelegges bankens representantskap. Godtgjørelsesutvalget avgir årlig innstilling om konsernsjefens fastlønn og eventuell bonus til styret.

Avvik fra anbefalingens punkt 11: Ingen

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Konsernet har etablert en godtgjørelsespolitikk som samsvarer med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Den skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy eller uønsket risikotaking, bidra til å unngå interessekonflikter og være i henhold til gjeldende lov og forskrift.

Konsernets godtgjørelsespolitikk har særskilte regler for ledende ansatte, andre ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikospesifisering. Det samme er tilfellet for ansatte og tillitsvalgte med kontrolloppgaver.

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg som et forberedende organ i saker som gjelder vurdering og fastsettelse av kompensasjon til konsernsjefen. Videre skal utvalget innstille overfor styret på retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte (konsernledelsen). Det er styret som fastsetter godtgjørelsesutvalgets mandat. Retningslinjene fremlegges for representantskapet. Styrets erklæring om lederlønn er et eget saksdokument til representantskapet. I notene til årsregnskapet framkommer godtgjørelsen til konsernsjefen og ledende ansatte.

Se også omtale av styrets godtgjørelsesutvalg under punkt 9.

Når det gjelder opsjoner til ledende ansatte vises det til ordningen omtalt tidligere under punkt 4 om rabatterte egenkapitalbevis.

Avvik fra anbefalingens punkt 12: Ingen

13. Informasjon og kommunikasjon

Fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon underbygger tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen, og sørger for at bankens interessentgrupper har mulighet til løpende å vurdere og forholde seg til banken. Bankens informasjonspolitikken legger derfor vekt på en aktiv dialog med bankens ulike interessegrupper, der åpenhet, forutsigbarhet og innsyn settes i fokus.

Banken legger videre vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit i investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner, hjemmesiden og børs- og pressemeldinger. Det avholdes også regelmessige presentasjoner for internasjonale samarbeidspartnere, långivere, investorer og andre interessegrupper.

Den åpne informasjonspraksisen følger de til enhver tid gjeldende taushetspliktsregler.

SpareBank 1 Nord-Norges finanskalender offentliggjøres på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens punkt 13: Ingen

14. Selskapsovertakelse

Den som vil gjennomføre erverv som vil medføre at vedkommende blir eier av en kvalifisert eierandel i en sparebank, må på forhånd sende melding om dette til Finanstilsynet, jf. Finansforetaksloven § 6-1. Det samme gjelder erverv som vil medføre at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 30 eller 50 % av kapitalen eller stemmene i finansforetaket, eller slik at eierandelen gir bestemmende innflytelse som nevnt i allmennaksjeloven § 1-3 i finansforetaket.

Oversikt over de 20 største egenkapitalbevisierne i SpareBank 1 Nord-Norge finnes i noter til regnskapet og på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens punkt 14:

Lovpålagt eierbegrensninger

15. Revisor

Ekstern revisor

Eksternrevisorvelgesavrepresentantskapet etter innstilling fra revisjonsutvalget. Banken har samme revisor i morselskapet og alle datterselskapene.

Ekstern revisor legger frem en årlig plan for revisjonsutvalget, med hovedtrekkene for gjennomføringen av revisjonsarbeidet.

Revisor deltar i styremøter som behandler årsregnskapet og i revisjonsutvalgets møter som behandler regnskapet. I tillegg gjennomgår konsernets internkontroll, herunder identifisering av svakheter og forslag til forbedringer. Styret avholder minst ett årlig møte med revisor uten at konsernsjefen eller andre fra den daglige ledelsen er til stede.

Ekstern revisor avgir beretning til representantskapet og kontrollkomiteen om disse forholdene.

Det er fastsatt retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon.

Avvik fra anbefalingens punkt 15: Ingen

RISIKOSTYRING, INTERNKONTROLL OG KAPITALSTYRING

Risikostyring, internkontroll og kapitalstyring er nøkkelområder innenfor finansiell virksomhet, og styring og forvaltning av risiko er et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen i SpareBank 1 Nord-Norge.

SpareBank 1 Nord-Norge skal ha høy kvalitet i all ekstern og intern rapportering. Konsernet er avhengig av godt omdømme og tillit hos kunder, eiere, myndigheter og andre forretningsforbindelser, for å være en attraktiv samarbeidspartner og et naturlig førstevalg. For å oppnå dette, må konsernet ha en tydelig og effektiv struktur for ansvarsfordeling og styring.

SpareBank 1 Nord-Norge skal til enhver tid drive virksomheten i samsvar med relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer, herunder konsernets verdigrunnlag og etikkregler (SNN-koden).

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Nord-Norge skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og den skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Dette skal oppnås gjennom

- en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen i størst mulig grad å prise produkter i tråd med den underliggende risikoen
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å utnytte synergi- og diversifiseringseffekter
- å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

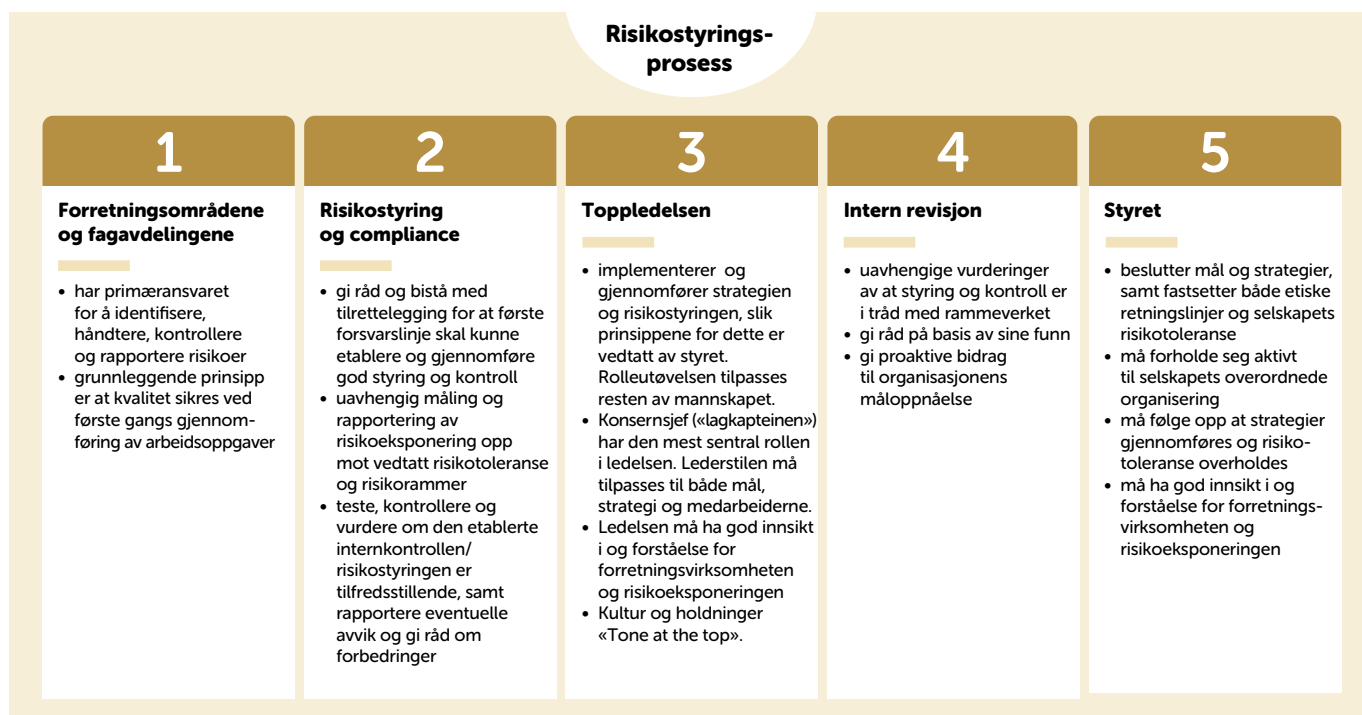
Konsernet skal ha en moderat risikoprofil og en målsetting om minimum å opprettholde nåværende internasjonale rating. Dette skal sikre en langsiktig og god tilgang på innlån fra kapitalmarkedene.

Konsernets kontroll- og styringsmodell

Konsernets kontroll- og styringsmodell tar sikte på uavhengighet i risikorapporteringen, hvor ansvar og roller i den daglige risikostyringen er vektlagt spesielt.

SpareBank 1 Nord-Norge har i flere år, både i egen regi og gjennom samarbeid i SpareBank 1-alliansen, lagt ned store ressurser i å utvikle effektive prosesser for å identifisere, måle og styre risiko.

Alle ledere er ansvarlige for til enhver tid å ha full innsikt i risikobildet innenfor sitt eget forretnings- og/eller fagområde. For å tilfredsstille konsernets overordnede mål, har konsernet valgt å dele risikostyringsprosessen i fem.

Et viktig fundament for effektiv risikostyring er en sterk risikokultur, med høy bevissthet om risiko og risikostyring i hele konsernet. Dette krever at alle medarbeidere har en god forståelse for sin egen virksomhet og sine handlinger, og risikoer som er forbundet med dette.

Ansvar for løpende risikostyring er delt mellom styret, styrene i datterselskapene, konsernledelsen, fagansvarlige og linjeledelsen. Risikostyring og kontroll er en del av SpareBank 1 Nord-Norges virksomhetsstyring, som er beskrevet i kapitlet Eierstyring og selskapsledelse. Det er lagt vekt på ansvar gjennom personlige fullmakter og uavhengighet mellom forretningsområdene og avdelingene og personene som overvåker dem.

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har ansvaret for å godkjenne en forsvarlig risiko-profil, avkastningsmål, overordnede rammeverk for risiko- og kapitalstyring inkludert IRB-systemet og risikomodeller generelt. Styret er videre ansvarlige for å godkjenne risikorammer og fullmakter samt ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) med tilhørende vurdering av forsvarlig soliditet og likviditet sett i forhold til konsernets risikoprofil og regulatoriske krav.

Styret skal forsikre seg om at rammeverk for risiko- og kapitalstyring er tilstrekkelig kommunisert og implementert i hele konsernet. Styret skal videre forsikre seg om at rammeverket følges opp med tilstrekkelig autoritet og ressurser.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring, er rammeverket basert på elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer konsernet på.

- Strategisk målbylde
- Organisering og organisasjonskultur
- Risikoidentifikasjon
- Risikoanalyse
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

I prosessen for risiko- og kapitalstyring, er organisasjonskulturen grunnmuren for de andre elementene. Organisasjonskulturen omfatter ledelsesfilosofi, lederstil og integriteten, verdigrunnet og de etiske holdningene til menneskene i organisasjonen. En mangelfull organisasjonskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll-

og styringstiltak. SpareBank 1 Nord-Norge har derfor etablert et tydelig verdigrunnet og etiske retningslinjer som er godt kommunisert og kjent i hele organisasjonen.

Styrets oppgaver er nedfelt i en egen årsplan som revideres årlig. Den sikrer at styret har tilstrekkelig tid til- og fokus på tillagte, sentrale oppgaver.

Konsernsjef har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Dette betyr at konsernsjef er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Konsernsjef er også ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Ledereavforretnings- og støtteområdene og ansatte har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. De skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller konsernsjef.

Avdeling for risikostyring skal være organisert uavhengig av forretningsenhetene og skal rapportere direkte til konsernsjef. Konserndirektør for risikostyring har også mulighet å rapportere direkte til styret hvis ekstraordinære situasjoner skulle kreve det. Avdel-

ingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risiko- og kapitalstyring, inkludert risikomodeller og risikostyrings-systemer. Avdelingen har også ansvaret for oppfølging og rapportering av risikoeksponering og rammeutnyttelser.

Kredittavdelingen er konsernets sentrale avdeling innenfor kredittområdet, med ansvar for utarbeidelse og vedlikehold av mål, strategier, retningslinjer og rutiner, operativ styring og oppfølging av konsernets kredittvirksomhet og kredittisikohåndtering. Avdelingen har en frittstående rolle i forhold til forretningsområdene og lokalbankene.

Internrevisjonen overvåker at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger om forbedringer skal følges opp av organisasjonen.

Kredittutvalgene har ansvaret for å avgi en uavhengig innstilling til fullmaktshaver. Kredittutvalgene gjør i innstillingen en vurdering av låne- og kredittsøknadene i henhold til gjeldende kredittstrategi, kredittpolitikk, bevilgningsreglement og kredittbehandlingsrutiner. Kredittutvalgene legger spesiell vekt på å avdekke risiko i tilknytning til den enkelte søknad og foretar en egen selvstendig vurdering av kredittisiko.

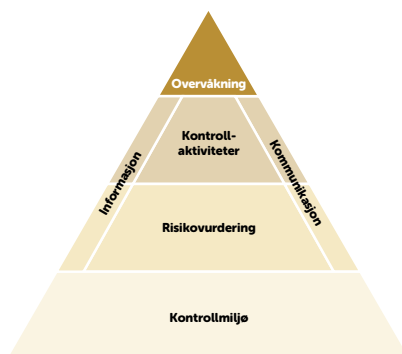
Styringsforum for Risiko- og kapitalstyring ivaretar overordnet oppfølging av konsernets risikoprofil, funding, likviditet, soliditet og at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter. Komiteen behandler også utkast til risikostrategier, kapitalallokering (kapitalplan), valideringsrapporter og anbefaler nye risikomodeller. Styringsforum for risiko- og kapitalstyring skal være bredt sammensatt med ledende ansatte fra forretningsenhetene og fra risiko- og kapitalstyring.

Internkontroll og lederbekreftelse

Konsernets internkontroll baseres på COSO-rammeverket (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions).

COSO er et rammeverk med fem nivåer.

1. **Kontrollmiljø**
2. **Risikovurdering:** Vurdering av interne og eksterne forhold som påvirker måloppnåelsen
3. **Kontrollaktiviteter:** Retningslinjer og prosedyrer som skal sikre at risikoer reduseres og håndteres på en effektiv måte
4. **Informasjon og kommunikasjon:** Prosesser som sikrer at relevant informasjon identifiseres og kommuniseres i tide
5. **Overvåking:** Prosesser for å sikre at internkontrollen er hensiktsmessig definert og gjennomført, og at den er effektiv og tilpasningsdyktig

De fem nivåene skal bidra til at konsernet når sine strategiske mål gjennom god risiko- og virksomhetsstyring. COSO-rammeverket er etablert i tråd med konsernets øvrige prinsipper for risiko- og kapitalstyring, hvor kontinuerlig forbedring, effektivitet i driften, pålitelig finansiell rapportering og etterlevelse av lover og regler er viktige aspekter.

Direktører, banksjefer, fagsjefer og avdelingsledere skal rapportere oppover i organisasjonen, hvordan risikostyringen innenfor deres ansvarsområder er gjennomført i forhold til godkjent rammeverk og risikoeksponering. Dette skal gi konsernsjefen og styret et grunnlag for å kontrollere at risikostyringen er forsvarlig ivaretatt. Lederbekreftelse (internkontrollrapporteringen) gjennomføres én gang i året. Dette arbeidet koordineres av avdeling for risikostyring.

Hensikten med den årlige lederbekreftelsen er først og fremst

- å kartlegge konsernets styrker og svakheter innen internkontroll og risikostyring, slik at nødvendige forbedringstiltak kan iverksettes
- å legge grunnlaget for et aktivt engasjement og forståelse rundt internkontroll og risikostyring blant ledere på alle nivåer i konsernet

Rapporteringen skal brukes aktivt i en lederutviklingsprosess som skaper økt forståelse for viktigheten av god risikostyring og kvalitet.

For IT-området brukes CobiT-rammeverket (Control Objectives for Information and related technology) som grunnlag for internkontroll og risikostyring. CobiT er et rammeverk som skal sikre helhetlig styring og kontroll innenfor tre sentrale områder:

- Interne og regulatoriske krav og kontroller
- Tekniske problemstillinger og utfordringer
- IT-risiko

Forretningsmål og strategiske mål kobles til IT-mål innenfor disse områdene. God styring sikres gjennom løpende beregninger og oppfølging av mål og prestasjoner, og gjennom ansvarliggjøring av prosesseiere innenfor forretningsområder og IT-området. Rammeverket forener anerkjente IT-standarder og beste praksis med øvrige overordnede og strategiske mål.

Risikoområder

SpareBank 1 Nord-Norge identifiserer og styrer risiko innenfor følgende overordnede risikoområder:

En helhetlig risikostyring er viktig for å vise hvilke risikoer konsernet er eksponert for, og hvor stor eksponeringen er. Det vises også til nærmere informasjon i noter til regnskapet og konsernets Pilar 3-rapport på www.snn.no.

De viktigste risikoene:

Strategisk risiko

Risiko for svikt i inntjening og generering av kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, dårlig implementering av beslutninger eller manglende tilpasning til endringer i forretningsmessige rammebetingelser.

SpareBank 1 Nord-Norge reviderer konsernets strategi løpende, med gjennomgang av endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen og krav fra myndighetene, endringer i kundeferd og krav til kompetanse og organisering.

Omdømmerisiko

Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, som innbefatter kunder, motparter, egenkapitalbeveiere og myndigheter.

Konsernets rammer og retningslinjer for god virksomhetsstyring og SNN-koden har viktige roller i den forretningsmessige styringen

av virksomheten. I tillegg til overholdelse og etterlevelse av de til enhver tid gjeldende lover og regler for konsernets virksomhetsområde, setter retningslinjene fokus på holdninger og etikk, og hvordan SpareBank 1 Nord-Norge gjør forretninger med kunder og andre forbindelser.

Konsernets strategi for samfunnsengasjement legger til rette for strategisk bruk av kommunikasjon og styrking av eksterne og interne relasjoner. Samfunnsengasjementet skal være et virkemiddel for å styrke vårt omdømme hos alle relevante interessegrupper.

Kredittrisiko

Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Kredittrisiko er den dominerende risikoen i bankens virksomhet. Banken skal ha god kapasitet innenfor kredittområdet og tilby konkurransedyktige kredittvilkår til gode kunder. God styring av kredittrisiko krever høy kompetanse hos alle som arbeider med kredittgivning. Bankens rammeverk for styring av kredittområdet er omfattende. Bruk av kredittscoremodeller i kredittinnvilgelsen, porteføljestyling og beregning av kapitalbehov stiller betydelige krav til struktur, oppfølging og rapportering.

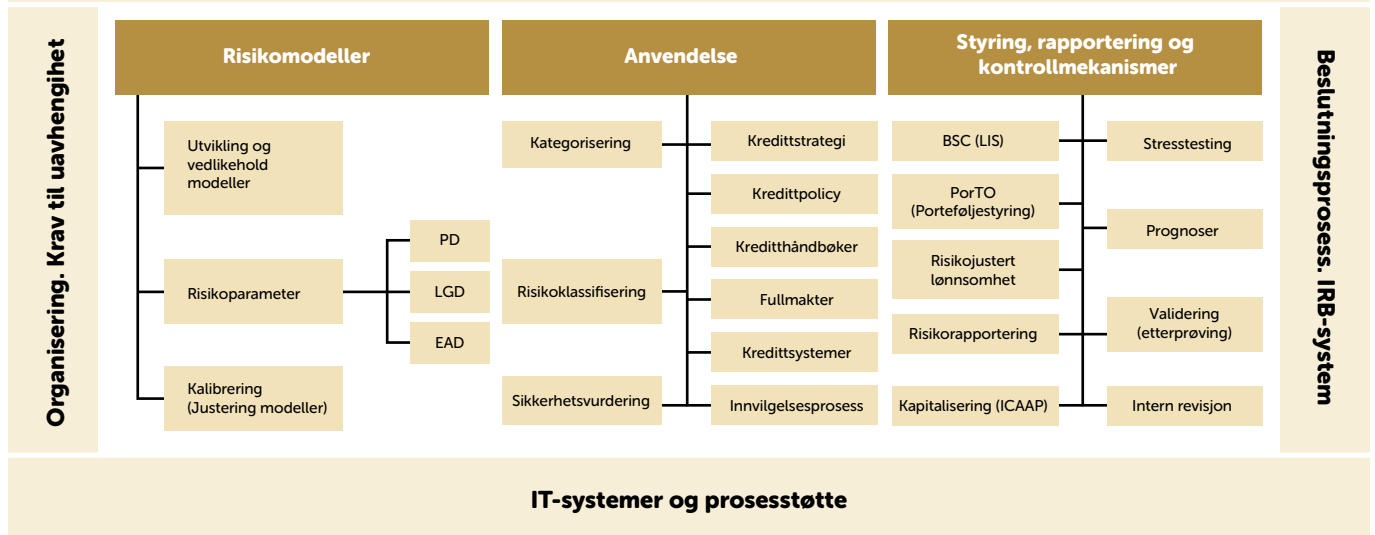
SpareBank 1 Nord-Norge har i rammeverk og prinsipper for god kredittstyring vektlagt følgende hovedprinsipper:

- **Fullstendighet;** det skal være bestemmelser som regulerer den forretningsmessige driften
- **Rapportering;** alle handlinger og beslutninger skal være sporbare, og det skal rapporteres på at bestemmelser, rutiner og fullmakter følges
- **Uavhengighet;** skille mellom forretningsenhetene som innvilger kredittene, kredittavdelingen som har ansvar for støtte og kontroll av at retningslinjer og rutiner følges, og avdeling for risikostyring med ansvar for overvåking av kredittrisikoen
- **«Armlengdes avstand»;** kredittgivningskriteriene skal være objektive
- **Styrets og ledelsens** ansvar og oppgaver

Data og analytiske verktøy er en integrert del av risikostyringen. SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med bankene i SpareBank 1-alliansen, en løpende utvikling av klassifiseringssystemet. Systemet er en viktig støtte i kredittprosessen, og beregning av forventede tap og risikostyrt kapital (uventede tap) benyttes som en integrert del i kredittbeslutningsprosessen.

IRB-system

“De modeller, organisering, arbeids- og beslutningsprosesser, kontrollmekanismer, IT-systemer, rammeverk, interne retningslinjer og rutiner som er knyttet til klassifisering og kvantifisering av kredittrisiko”

Kredittrisikoen styres gjennom:**Kredittstrategien**

Kredittstrategien fastsetter overordnede prinsipper for kredittgivning, og hvordan kredittrisiko skal styres og prises. Dette innbefatter oppbyggingen av bankens styringsdokumenter, organisering av kredittfunksjonen (ansvars- og rollefordeling), overordnede prinsipper for kredittgivning og kredittstrategiske rammer.

Styringen av kredittrisikoen baserer seg på prinsippene anbefalt av Basel-komiteen i dokumentet Principles for the Management of Credit Risk, nye kapitaldekningsregler og relevante lover og forskrifter.

Objekter og verdigrunnlag

Retningslinjene beskriver verdigrunnlag, omsetningsverdi og reduksjonsfaktorer for de ulike objektene det etableres pant i. Dette skal trygge lik standard for verdigrundingen og sikre kvalitet og treffsikkerhet i verdigrundingen og sørge for konsistent bruk av objektbetegnelse. Retningslinjene påvirker forventet og uventet tap og er således viktig for kapitalallokering.

Retningslinjer for porteføljestyling

Beskriver rammer og retningslinjer for styring av kredittporteføljen. Dette gjelder fordeling av ansvar og roller i forbindelse med

måling og rapportering av risiko og lønnsomhet i porteføljen, og tiltak for å styre porteføljen innenfor rammene i kredittstrategien og kredittpolicyen.

Porteføljens sammensetning styres ved å fastsette prinsipper og rammer for innvilgelse av nye kreditter, eller ved å endre eksisterende engasjementer.

Kredittpolicy for bedrifts- og privatmarkedene (BM og PM)

Dokumentene beskriver hvordan kredittstrategien skal implementeres gjennom fastsettelse av detaljerte kriterier for kredittgivning for henholdsvis PM og BM. Utarbeidelse og vedlikehold av kredittpolicy er konsernsjefens ansvar.

Bevilgningsreglement**– utøvelse av kredittfullmakter**

I personmarkedet er alle fullmakter personlige og inndelt etter engasjementets størrelse og risiko. Ved utøvelse av kredittfullmakter innenfor BM, skjer dette i hovedsak i kredittkomiteer. Beslutningsgrunnlaget skal samsvare med bankens kredittstrategi og kredittpolicy, og være preget av fullstendighet, god kvalitet og profesjonalitet. Dette dokumenteres ved bruk av bankens ordinære saksbehandlingssystem.

Klassifiserings- og risikomodeller

Bankens risikoklassifiseringssystem bygger på en ratingmodell for beregning av sannsynlighet for mislighold og tap. Risikovurderingen av enkeltkunder tar utgangspunkt i kundens betjeningsevne og adferd, kreditens størrelse og sikkerheter for den.

Sannsynligheten for mislighold (PD)

Kundene blir klassifisert i risikoklasser ut fra sannsynligheten for mislighold av forpliktelser i en 12-måneders periode. Sannsynligheten for mislighold beregnes ut fra historiske dataserier for finansielle nøkkeltall, og ikke-finansielle kriterier som adferd og alder. For å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet, benyttes 9 risikoklasser (A - I), for den friske porteføljen. I tillegg har konsernet 2 risikoklasser (J og K), for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Intervallene for misligholdssansynligheten i hver risikoklasse

SpareBank 1 Nord-Norges misligholdsklasser			
Misligholdsklasse (PD)	Risiko	Nedre grense	Øvre grense
A	Lav	-	0,10 %
B		0,10 %	0,25 %
C		0,25 %	0,50 %
D		0,50 %	0,75 %
E		0,75 %	1,25 %
F	Middels	1,25 %	2,50 %
G		2,50 %	5,00 %
H		5,00 %	10,00 %
I	Høy	10,00 %	99,99 %
J	Misligholdt over 90 dager	100 %	100 %
K	Tapsmerket	100 %	100 %

Kredittmodellene valideres minimum årlig, både med hensyn til evnen til å rangere kundene og estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

Forventet eksponering ved mislighold (EAD)

Konsernet estimerer eksponering på misligholdstidspunktet ved å ta hensyn til forventet trekk på kommitterte rammer.

Tapsgrad gitt mislighold (LGD)

Konsernet estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene og direkte kostnader ved inndrivelse. Verdiene fastsettes etter faste modeller, og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

Basert på sikkerhetsdekningen (RE-verdi/EAD), klassifiseres engasjementene i syv klasser, der beste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på over 120 % og laveste en dekning på under 20 %.

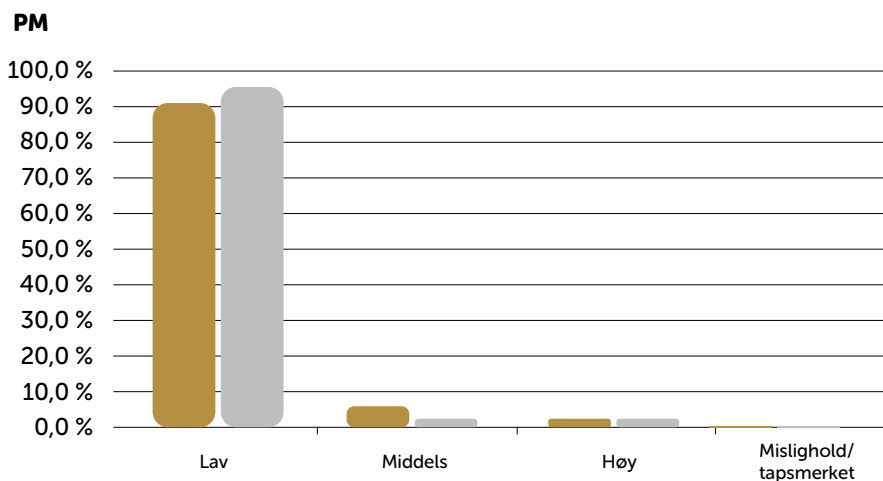
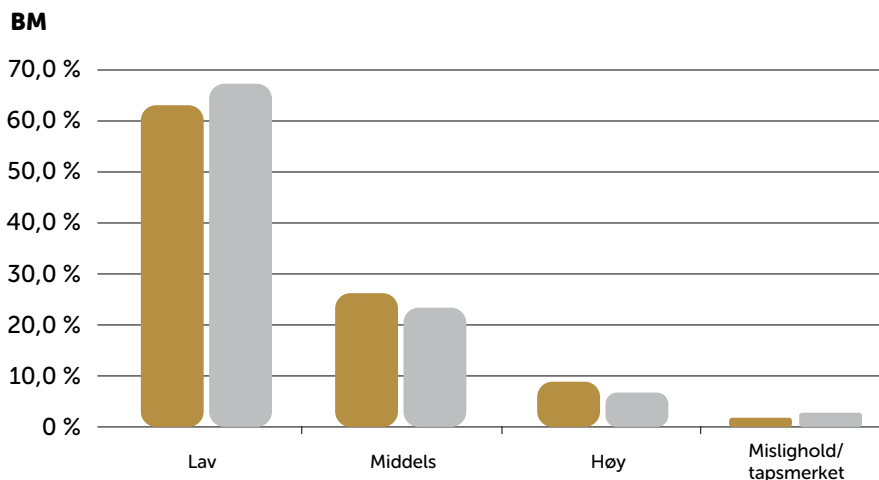
Disse parameterne (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistiske beregninger av forventet tap (EL), og behovet for nødvendig økonomisk kapital/risikojustert kapital (UL). Porteføljeklassifiseringen gir informasjon om nivået og utviklingen i den samlede kreditt-risikoen i totalporteføljen.

Konsernets totale eksponeringer inndelt etter risikoklasser.

Prosentvis volumfordeling i risikoklassene per 31.12.16 og 31.12.15.

● 2015

● 2016

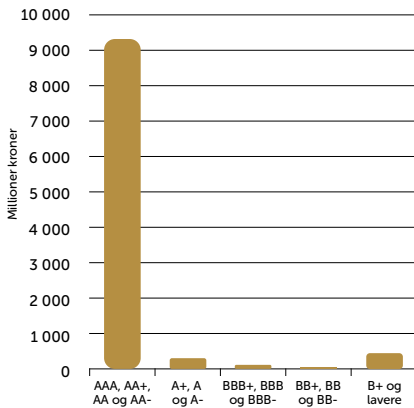
Markedsrisiko

Risiko for tap som skyldes endringer i observertbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som funding, rente- og valuta-handel.

Markedsrisiko kontrolleres hovedsakelig gjennom daglig oppfølging av risikokspone- ringer ut fra hovedstyrets vedtatte ram- mer og løpende analyser av utestående po- sisjoner. Rammene for eksponeringer gjen- nomgås og fornyes minst én gang i året. SpareBank 1 Nord-Norges markedsrisiko- eksponering er moderat.

Obligasjoner og sertifikater fordelt etter rating:

Papirer med høyere rating enn AA- utgjør 92 % av porteføljen, og 95 % av porteføljen har BBB eller bedre (investment grade).

Innenfor styrets vedtatte rammer for valuta- risiko, er eksponeringen liten. Aggregert va- lutaposisjon utgjør 9,2 mill kroner per 31.12.16 (10 mill kroner i 2015). I tillegg har banken noen eierposter i utenlandsk valuta.

Konsernets portefølje av aksjer og andeler er lavere per 31.12.16 enn ved utgangen av 2015. Den bokførte verdien av beholdning- en av aksjer, andeler og egenkapitalbevis var på 306 mill kroner per 31.12.16, 263 mill kroner mindre enn ved forrige årsskifte.

Styret har valgt å holde bankens renterisiko lav. Risikoen målt som verdiendring ved 2 prosentpoeng renteendring per valuta, var fordelt på følgende måte ved årsslutt 2015 og 2016:

	2016	2015
NOK	-7,5	-15
EUR	1,7	-0,5
USD	-0,6	-1
CHF	81,9	106
Øvrige	-2,1	0
Total renterisiko	73,4	89,5

Operasjonell risiko

Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller syst- emer, menneskelige feil eller eksterne hen- delser. Operasjonell risiko omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko eller om- dømmerrisiko.

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alle vesentlige kostnader i for- bindelse med kvalitetsbrister i bankens løp- ende virksomhet. Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå. Lederens viktigste hjelpemiddel i dette arbeidet er fag- lig innsikt, ledelseskompentanse, handlings- planer, kontrollrutiner og gode oppfølgings- systemer.

Det systematiske arbeidet med risikovurde- ring og styringstiltak, bidrar til økt kunn- skap og bevissthet omkring behovet for for- bedringer innenfor eget forretnings- og fag- område.

Banken har tatt i bruk et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy for å bedre struk- turen i og oppfølgingen av risiko, hendelser og forbedringsområder i konsernet.

Avdeling for risikostyring har ansvaret for den løpende, uavhengige overvåkingen av den operasjonelle risikoen.

Styret mottar årlig, fra intern revisjon og an- svarlig revisor, en uavhengig vurdering av konsernets risiko og om den interne kon- trollen er hensiktsmessig og betryggende.

Banken har i 2016 ikke hatt vesentlige ope- rasjonelle hendelser med tap utover risiko- viljen definert i Risikostrategien.

Likviditetsrisiko

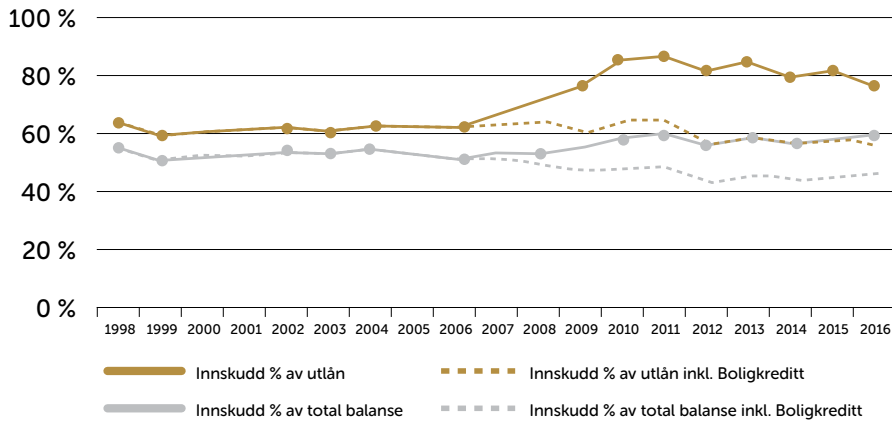
Risiko for at konsernet ikke klarer å finansi- ere økninger i eiendelene og innfri sine for- pliktelser etter hvert som finansieringsbe- behovet øker.

Styringen av konsernets finansieringsstruk- tur bygger på en overordnet likviditetsstra- tegi, som gjennomgås og vedtas av styret minimum årlig. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlån på ulike mark- eder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Sårbarheten for refinansiering øker med for mange konsentrerte forfall. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte ram- mer.

Konsernets fundingkilder fordelt etter type innlån

Utvikling egenfinansiering morbank

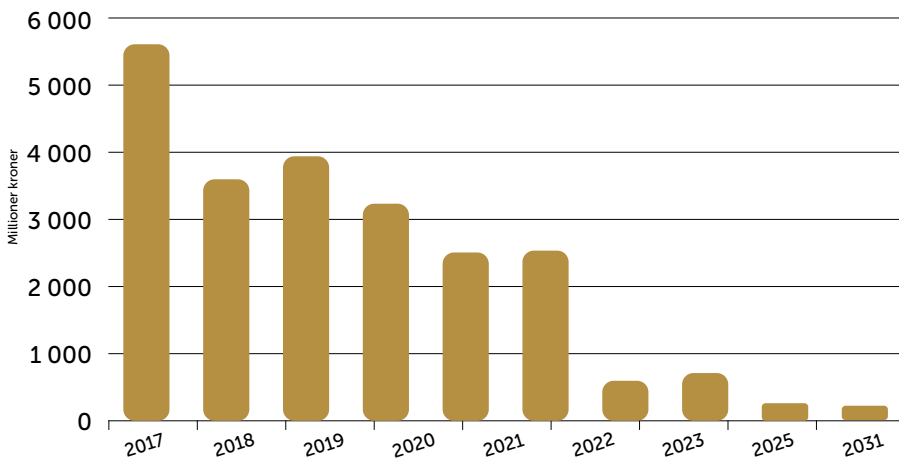

Ved utgangen av 2016 hadde konsernet 72 % av fundingen fra det norske markedet, og 28 % fra det internasjonale markedet.

Konsernets viktigste finansieringskilde er innskudd fra kunder. Innskuddsdekningen var 76,1 % for konsernet per 31.12.16, mot 75,1 % og 74,7 % for ett og to år siden.

Morbanken er ansvarlig for funding av alle aktiviteter i konsernet. God innskuddsvekst og utnyttelse av OMF-ordningen, med flytting av godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS, viser seg å ha bidratt til en betydelig bedring i morbankens egenfinansiering de siste årene.

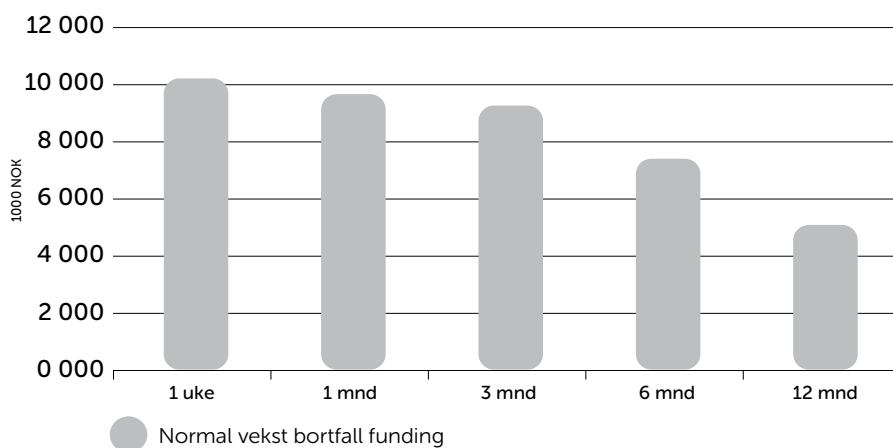
Innlånportefølgens forfallsstruktur fordelt på forfallsperiode

Konsernets likviditetssituasjon per 31.12.16 anses som god. Fra 31.12.15 til utgangen av 2016, har overførte boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt økt med omlag 1 200 mill kroner, og gitt en tilsvarende positiv likviditetseffekt. Ved årsskiftet har banken overført 25,5 mrd kroner til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Bankens mulighet til å plassere godt sikrede boliglån her, vil ha en positiv effekt på fundingbehovet også fremover.

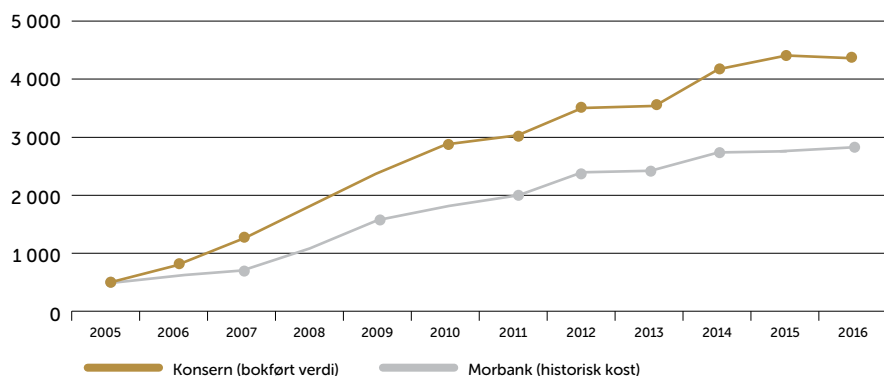
Faktisk overskuddslikviditet er ved utgangen av året på 20,3 mrd kroner, definert som kontanter i Norges Bank, Level I og Level II-papirer og boliglån klare for overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Av konsernets totale innlånsvolum på 22,5 mrd kroner ved årsskiftet, skal 5,6 mrd kroner refinansieres i 2017. Bankens kapitalmarkedsinnlån har per 31.12.2016 en vektet løpetid på 2,87 år.

Sviktende refinansiering

Styret har betydelig fokus på forutsigbarhet og stabilitet. Et viktig mål er å forhindre at tilfeldige hendelser får alvorlige konsekvenser for konsernets betalingsevne. Konsernet har som mål at banken under normale markedsforhold skal overleve i 12 måneder uten ny ekstern finansiering. Konsernet har en beredskapsplan for å håndtere både bankspesifikke og markedsmessige krisescenarier.

Utvikling tilknyttede selskaper (Bokført verdi balansen)

Målsettingen ved «sviktende refinansiering» er overlevelse i 12 måneder, uten tilgang på ekstern funding. Resultatet av testen viser positiv likviditet per 12 måneder på 5,1 mrd kroner.

Konsernet benytter Finanstilsynets definisjon som grunnlag for beregning av Likviditetsindikator 1 og 2. Dette er forholdstall som angir hvor stor del av bankens illikvide eiendeler som er langsiktig finansiert med løpetid på over ett år eller én måned. Indikatoren beregnes på konsolidert nivå, det vil si at modellen tar hensyn til overført volum til boligkredittforetak, OMF-bytteordningen med staten og lange F-lån fra Norges Bank. Likviditetsindikator 1 og 2 utgjør per 31.12.16 henholdsvis 113,3 % og 120,9 %.

Konsernets Treasury-avdeling har ansvaret for likviditetsstyringen, mens etterlevelse av rammene overvåkes av avdeling for risikostyring. Status i forhold til styrevedtatte rammer rapporteres månedlig til styret.

Eierrisiko

Risiko for tap i tilknyttede selskaper er knyttet til den risiko det enkelte selskap påtar seg i sin drift, og risikoen for at det må tilføres ny kapital i ett eller flere av disse selskapene.

Risiko knyttet til eierandeler i tilknyttede selskaper er betydelig. Dette medfører økt risiko for volatilitet i bankens resultater og effekt på kapitaldekningen.

Tilknyttede selskaper er viktige for bankens totale forretningsmodell, og det vurderes løpende hvilke eierposter som er strategisk viktige, og hvilke som kan klassifiseres som finansiell investering. Konsernets inntekter i disse selskapene er resultatført med 369 mill kroner i 2016. Resultatet for 2015 var 399 mill kroner.

Bokført verdi på eierandeler i tilknyttede selskaper er betydelig, og figuren ovenfor viser utviklingen i bokført verdi for morbanken og konsernet. Underliggende verdier i SpareBank 1 Gruppen er betydelig over bokført verdi i konsernets balanse.

Risikoen i de ulike selskapene er moderat, men banken er gjennom eierposten i SpareBank 1 Gruppen indirekte utsatt for økt markedsrisiko.

Forretningsrisiko

Risiko for sviktende inntjening og kapitaltilførsel knyttet til mangel på diversifisering av forretningsgrunnlag, eller mangel på tilstrekkelig og permanent lønnsomhet – for eksempel på grunn av for høy cost/income rate.

Forretningsrisikoen gir seg uttrykk i en uventet svekkelse i resultatet. Nedgangen kan skyldes konkurranseforhold som fører til reduserte volumer og prispress, konkurrenter som introduserer nye produkter, myndighetsreguleringer eller negativ medieomtale. Tapet oppstår dersom konsernet ikke makter å tilpasse kostnadene til slike endringer.

God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere forretningsrisikoen. Omdømmerisiko blir styrt gjennom policyer og forretningsaktiviteter, inkludert compliance.

Ettersom forretningsrisiko kan oppstå som følge av ulike risikofaktorer, benyttes et bredt sett av verktøy (kvantitative og kvalitative) for å identifisere og rapportere slik risiko.

Compliancerisiko

Risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter, økonomisk tap eller svekket omdømme, som følge av manglende etterlevelse av lover/forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter.

Effektive virkemidler er

- et tydelig verdigrunnlag, som er klart kommunisert og forstått i organisasjonen
- en prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter
- en prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

Omfattende eksterne lover og regler, nye direktiver og reguleringer og økt digitalisering krever høyt fokus fra konsernets side for å sikre god implementering og etterlevelse. I tillegg har konsernets compliance-utvalg i oppgave å sikre at nye regulatoriske rammebetingelser fanges opp og distribueres til ansvarlige ledere i organisasjonen. Utvalget skal også sikre at nødvendige tiltak iverksettes og følges opp, slik at konsernet er compliant når de nye rammebetingelsene trår i kraft. Compliance-utvalget samarbeider med compliance-avdelingen og avdeling for risikostyring for å sikre helhetlig og god styring. Status og fremgang rapporteres jevnlig til konsernledelsen og styret.

Kapitalstyring

SpareBank 1 Nord-Norges prosess for kapitalstyring skal i størst mulig grad sikre

- en effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske mål bilde og vedtatte forretningsstrategi
- konkurransedyktig avkastning
- en tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil
- konkurransedyktige vilkår og god, langsiktig tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- at konsernet minimum klarer å opprettholde nåværende internasjonale ratinger
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Det er en langsiktig målsetting i den vedtatte forretningsstrategien, at den risikojus-terte kapitalen i størst mulig grad skal allokeres til områder som gir tilfredsstillende risikojustert avkastning. Fornuftig kapitalallokering er et resultat av, og grunnlag for konsernets øvrige mål (for vekst, lønnsomhet og soliditet, ofte uttrykt ved "sunn vekst" eller avkastning på risikojustert kapital).

Gjennom lovverket er SpareBank 1 Nord-Norge underlagt et regelverk for minstekrav til kapitaldekning og soliditet. EBA (European Banking Authority) har gitt retningslinjer for tilsynsmyndigheter, når de skal vurdere institusjonenes prosesser for styring av risiko og kapitalbehov i form av en ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

Styret er ansvarlig for å initiere ICAAP-prosessen og kapitalplanleggingen, og godkjenne utforming og metodevalg. Styret er også ansvarlig for å sette mål for konsernets kapitalnivå som er tilpasset risikoprofil og forretningsmessige rammebetingelser.

Kapitalstyringsprosessen skal

- være risikodrevet, og omfatte alle vesentlige typer risiko i konsernet
- være en integrert del av forretningsstrategien, styringsprosessen og beslutningsstrukturen
- være framoverskuende
- være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko
- gjennomgås regelmessig og minst årlig av styret

Denne prosessen er en integrert del av konsernets samlede risikostyring:

Prognoser og stresstester

Prosess og modeller for stresstester er sentrale i vurderingen av konsernets langsiktige kapitalbehov. Hensikten er å identifisere forhold som kan påvirke risikobildet og kapitaldekningen negativt. Stresstestene skal omfatte alle vesentlige deler av risikobildet, og inkludere en vurdering av betydningen for konsernets soliditet.

Stresstestene skal ta for seg forhold som vil kunne inntreffe, og som SpareBank 1 Nord-Norge bør ta høyde for av hensyn til langsiktig drift. Vurdering og fastsettelse av nødvendig kapitalbehov og analyser av fremtidige vekstplaner og strategier inngår i en samlet risikovurdering.

Risikomåling og risikojustert kapital

Internt benytter konsernet risikojustert kapital som målebegrep for beregning av risiko.

Risikojustert kapital angir hvor stort tap som kan oppstå i virksomheten under ekstreme forhold. Beregning av risikojustert kapital er en sentral størrelse i vurderingen av konsernets egenkapitalbehov for å kunne drive forsvarlig. Risikojustert kapital gjør det mulig å sammenligne risiko på tvers av risikoformer og forretningsområder.

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om til enhver tid å være ubestridt solid, og tilfredsstillende de myndighetspålagte minstekrav til kapitaldekning. Konsernets mål for ren kjernekapitaldekning er for tiden på 14,5 %. Dette inkluderer en management buffer på ett og et halvt prosentpoeng sett mot regulatoriske minimumskrav per 31.12.16. Ren kjernekapitaldekning er 15,0 % per 31.12.16, og konsernets soliditet vurderes som god sett opp mot gjeldende regulatoriske krav.

Nye regulatoriske krav

Flere nye regler på finansmarkedsområdet er foreslått og/eller innført i 2016, og det pågår fortsatt et betydelig regelverksarbeid både internasjonalt og i Norge. Følgende områder har vært gjennom ny eller revidert regulering:

Uvektet kapitalandel

Finansdepartementet fastsatte 20.12.16 krav til uvektet kapitalandel med ikrafttredelse 30.06.17. Hvis kravet brytes, må en plan for nødvendig kapitaløkning sendes inn til Finanstilsynet. Det innføres et generelt minstekrav på 3 %, i tråd med Baselkomiteens anbefaling og EU-kommisjonens forslag. Norske banker må i tillegg ha en uvektet kjernekapitalbuffer på minst 2 %, og de sys-

temviktige bankene må holde en tilsvarende buffer på 3 %. Det samlede kravet på henholdsvis 5 og 6 % må også oppfylles på konsolidert nivå. Det skal også rapporteres uvektet kapitalandel ved konsolidering av eierandelene i de såkalte samarbeidende gruppene.

Videreføring av skjerpet boliglånforskrift

Finanstilsynets tidligere retningslinjer for utlån med pant i bolig ble i juni 2015 erstattet av forskriftsbestemmelser. Forskriften trådte i kraft 01.07.15 og skulle gjelde til 31.12.16. På bakgrunn av forslag fra Finanstilsynet besluttet Finansdepartementet den 14.12.16 å videreføre en skjerpet boliglånforskrift fra 01.01.17 til 30.06.18. Det er innført krav om at samlet gjeld ikke skal overstige fem ganger brutto årsinntekt, og avdragsplikten inntreder dersom belåningsgraden overstiger 60 % (tidligere 70 %). Fleksibilitetskvoten på inntil 10 % av nytt lånevolum hvert kvartal videreføres, men for lån med pant i bolig i Oslo er kvoten redusert til 8 %. Dessuten skal belåningsgraden ikke overstige 60 % for nedbetalingslån med pant i sekundær bolig i Oslo.

SMB-rabatten

Finansminister Siv Jensen varsløt i desember at den såkalte SMB-rabatten vil bli innført i Norge. SMB-rabatten innebærer at bankenes kapitalkrav for engasjementer inntil 1,5 mill EUR med små og mellomstore bedrifter (bedrifter med en omsetning på maksimalt 50 mill EUR) reduseres med 23,81 %. For banker som benytter interne modeller for beregning av kapitalkravet (IRB-bankene) vil imidlertid ikke SMB-rabatten ha noen praktisk betydning dersom kapitalkravet etter Basel I-gulvet overstiger kapitalkravet beregnet etter de interne modellene. Det er foreløpig ikke offentliggjort noe forslag til norske regelverksbestemmelser eller innføringstidspunkt. Innenfor EU var SMB-rabatten opprinnelig ment som en midlertidig ordning, men EU-kommisjonen foreslo i november en videreføring av rabatten, og en utvidelse til også å omfatte en reduksjon i kapitalkravet med 15 % for den delen av engasjementene som overstiger 1,5 mill EUR.

Motsyklisk kapitalbuffer

Norsk sats skal anvendes for land som ikke har fastsatt motsyklisk kapitalbuffer. Finansdepartementet besluttet 15.12.16 at nivået på det motsykliske kapitalbufferkravet skal økes til 2 % fra 31.12.17, i tråd med råd fra Norges Bank og Finanstilsynet. Skjerpelsen begrunnes med økt systemrisiko som følge av vekst i boligpriser og husholdningenes gjeldsbelastning. Det er verdt å merke seg at bufferkravets referanseverdier, som baseres på forholdet mellom samlet kreditt og BNP og denne størrelsens avstand fra sin trendutvikling (jf. EU-regelverkets «bufferguide»), isolert sett tilsier en redusert motsyklisk kapitalbuffer. Administrasjonen konstaterer at Norge er det landet med størst avvik mellom faktisk motsyklisk kapitalbuffer og beregnet referanseverdi.

Finansforetaksforskriften

Finansforetaksforskriften ble fastsatt i desember. Dette er en samleforskrift for å «rydde opp» i eksisterende forskriftsverk som følger av den nye finansforetaksloven. En rekke eksisterende forskrifter er dermed opphevet.

Banklovkommisjonens utredning om innskuddsgarantiordninger og krisehåndtering

I slutten av oktober overleverte Banklovkommisjonen sin utredning om utkast til ny lovgivning for innskuddsgarantiordninger og krisehåndtering i banksektoren. I tillegg til bestemmelser om innskuddsgarantiordninger, omfatter det nye regelverket også bestemmelser om krisefond, beredskaps- og krisetiltaksplaner samt regler om nedskrivning eller konvertering av ansvarlig kapital og vanlige fordringer, såkalt «bail-in».

Pilar 2

Kapitalkrav som følge av pilar 2 har fått stadig større betydning. Norske banker har derfor over lang tid arbeidet aktivt opp mot norske myndigheter for å sikre tilfredsstillende og transparente prosesser på området. Finanstilsynet kunngjorde tidlig i 2016 sine metoder for pilar 2-prosessen, samt prinsipper for dialogen med den enkelte bank. I løpet av høsten ble pilar 2-vedtakene for de enkelte banker publisert, som et ledd i den økte transparensten. Ved utgangen av 2016 var 29 slike enkeltvedtak offentliggjort.

For SpareBank 1 Nord-Norge ble det fastsatt et pilar 2-krav på 1,5 % av risikovektet balanse. Selv om det fortsatt er enkelte viktige forbedringsønsker fra bransjens side, særlig når det gjelder den enkelte banks innsikt i Finanstilsynets beregninger og datagrunnlag, så er vurderingen at den implementerte praksisen har styrket både forutsigbarhet og transparensten i pilar 2-prosessen.

Gjeldsregister

Forbrukslån har stått høyt på agendaen til media, myndigheter og politikere i høst og i vinter. Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) gjennomførte før nyttår en høring om et lovforslag om gjeldsregister. Det foreslåtte gjeldsregisteret skal kun omfatte usikret gjeld. Det legges opp til at gjeldsregistre skal drives i privat regi, basert på konsesjon fra BLD, og eventuelt også fra Datatilsynet. All usikret gjeld er registreringspliktig, og plikten til registrering påhviler alle som tilbyr slik usikret kreditt i Norge.

Likviditetskrav i signifikante valutaer

Finansdepartementet har sendt ut på høring et forslag om å forskriftsfeste krav til likviditetsreserve i signifikante valutaer. Kort fortalt foreslås det at:

- Foretak som «kun eller i hovedsak» har norske kroner som signifikant valuta (forpliktelser i en valuta som utgjør mer enn 5 % av foretakets totale gjeld) skal ha et krav i NOK tilsvarende minstekravet på totalnivå, altså 70 % i år, 80 % fra 31.12.16 og 100 % fra 31.12.17. For systemviktige foretak er kravet allerede satt til 100 %.
- Tilsynet foreslår videre at foretak som har euro og/eller dollar som signifikant valuta skal ha en LCR i NOK på minst 50 %. Underdekning i NOK må dekkes opp med likvide eiendeler i euro og/eller dollar.
- For øvrige signifikante valutaer skal LCR-kravet følge minstekravet på totalnivå.

Endringer i konsolideringsbestemmelsene for Basel I-gulvet

Finansdepartementet fastsatte før jul endringer i konsolideringsbestemmelsene for IRB-banker som har eierandeler i forsikringsforetak. De nye reglene innebærer at man ved fastsettelse av beregningsgrunnlaget for Basel I-gulvet skal redusere dette med samme beløp som man har redusert ren kjernekapital med, som følge av eierandelen i forsikringsforetaket. Den delen av eierandelen som ikke er fradratt i ren kjernekapital skal risikovektes med 250 %. Dette innebærer i praksis samme håndtering av slike eierandeler etter både Basel III og Basel I.

Forslag til ny hvitvaskingslov

Hvitvaskingslovutvalget la før jul frem sin siste delutredning. Forslaget til ny hvitvaskingslov og en lov om opprettelse av register over reelle rettighetshavere, legger blant annet opp til strengere regler om risikovurderinger og rutiner, kundetiltak og behandling av personopplysninger.

Finansskatten

Skatteforliket på Stortinget innebar enighet om innføring av en finansskatt fordi det ikke er merverdiavgiftsplikt for finansielle tjenester. Finansskatten, som ble vedtatt som en del av statsbudsjettet, vil dels bli innført som en forhøyet arbeidsgiveravgift og dels som en forhøyet skattesats på overskudd.

Det vises til nærmere kommentarer i styrets beretning.

Skyggerating

Det europeiske organet for tilsyn med verdipapirforetak og finansielle markeder, ESMA, har sterkt indikert at praksisen med publisering av såkalte skyggeratinger kan være i strid med kredittbyråforordningen (CRAR). De aller fleste nordiske banker og verdipapirforetak har derfor allerede avvirket denne praksisen.

CRD V / CRR II (kapitaldekningsdirektivet/kapitaldekningsforordningen)

EU-kommisjonen presenterte i november en pakke (CRD V og CRR II) med forslag til endringer i kapitaldekningsdirektivet og kapitaldekningsforordningen. For det første omfatter den implementering av gjenstå-

ende deler av Basel III og innføring av oppdaterte Basel-standarder på flere områder. Denne delen av pakken inkluderer blant annet krav om minimum 3 % uvektet kapitalandel, krav om 100 % stabil finansiering (NSFR), samt innføring av nye Basel-standarder for motpartsrisiko, markedsrisiko, egenkapitalinvesteringer i verdipapirfond og eksponeringer på sentrale motparter. Dessuten foreslås endringer som medfører at grensen for store engasjementer kun skal regnes av kjernekapital.

I tillegg omfatter pakken en rekke forslag til endringer på øvrige områder:

- Kravet om minimum tapsabsorberende kapital (TLAC) innføres for europeiske G-SIB
- SMB-rabatten videreføres og utvides (se omtale ovenfor)
- Infrastrukturinvesteringer får 25 % kapitalkravsrabatt
- Klargjøring av prinsipper for pilar 2 og maksimal andel av overskudd som kan deles ut
- IFRS9: overgangsordning for implementeringseffekter
- Forenklinger for mindre banker på områdene markedsrisiko, motpartsrisiko, pilar 3 og godtgjørelser

Gründere i Nord-Norge

Nordnorsk næringsliv preges av mange små og mellomstore bedrifter, som er startet av lokale ildsjeler. Kim Daniel Arthur er en av gründerne bak suksesshistorier som Playfish og Superplus, og er tilknyttet det kreative gründermiljøet Flow i Tromsø.

Foto: Marius Fiskum

EIERFORHOLD

Bankens eierkapital – eiersammensetning

SpareBank 1 Nord-Norge har to eiergrupper. Per 01.01.16 eier bankens egenkapitalbeveiere 46,36 % (eierandelsbrøken) av bankens egenkapital gjennom eierandelskapitalen, mens 53,64 % er samfunnsleid. SpareBank 1 Nord-Norges eierandelskapital utgjør 1 807 mill kroner fordelt på 100 398 016 egenkapitalbevis, hvert pålydende 18 kroner. Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs. Antall eiere var 7 465 per 31.12.16, mot 7 641 per 31.12.15.

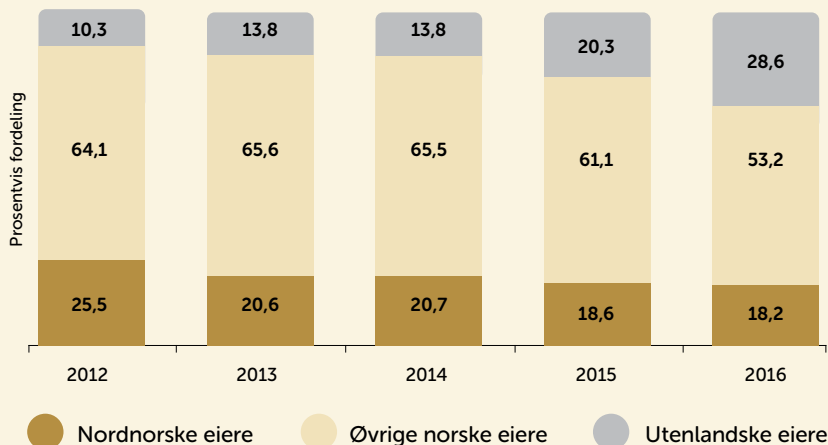
Antall nordnorske eiere gikk ned fra 2 580 ved utgangen av 2015 til 2 440 ved siste årsskifte. Disse utgjorde da 18,2 % (18,6 %) av den totale eierandelskapitalen. Banken har fortsatt et ønske om å øke antallet og andelen nordnorske egenkapitalbeveiere, og har over flere år også stimulert til ansattes eierskap i banken. Dette er gjort gjennom salg av egenkapitalbevis med rabatt og rettede emisjoner mot ansatte.

Andelen egenkapitalbevis tilhørende utenlandske eiere har økt de siste årene, til 28,6 % per 31.12.16.

I note 23 finnes en oversikt over egenkapitalbevis eid av bankens ledere og tillitsvalgte. Tabellen til høyre viser en oversikt over de 20 største egenkapitalbeveiere og endring i antall bevis siste år.

Banken ønsker med sin eier- og utbyttepolitikk å bidra til at egenkapitalbevisene fremstår som et attraktivt og likvid finansielt instrument. Det er et mål å forvalte konsernets ressurser slik at det oppnås en langsiktig god og konkurransedyktig avkastning på bankens egenkapital, sett opp mot sammenlignbare plasseringer og bankens risikoprofil. For bankens egenkapitalbeveiere, vil avkastningen fremkomme i form av kontantutbytte og kursendring.

Prosentvis geografisk eierskap- EK-beveiere

Eier	Antall egenkapitalbevis	Andel av total eierandelskapital	Endring i antall 2016
Pareto Aksje Norge	3 448 699	3,44 %	-835 443
The Northern Trust Comp	3 151 670	3,14 %	1 028 451
MP Pensjon PK	2 720 503	2,71 %	0
FLPS - Princ All Sec Stock Sub	2 494 000	2,48 %	361 300
Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	2 194 357	2,19 %	-1 129 623
Merrill Lynch Professional	1 914 360	1,91 %	395 565
Meteva AS	1 614 670	1,61 %	1 614 670
Forsvarets Personellservice	1 561 630	1,56 %	61 700
Pope Asset Management	1 445 501	1,44 %	1 445 501
Morgan Stanley and Co Intl PLC BNY	1 442 490	1,44 %	1 387 573
Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge	1 411 606	1,41 %	0
State Street Bank and Trust Comp F	1 358 380	1,35 %	-643 452
DNB Livsforsikring ASA	1 026 778	1,02 %	-60 210
Eika Utbytte c/o Eika Kapitalforvaltning AS	1 009 801	1,01 %	-94 990
Perestroika AS	984 609	0,98 %	984 609
ParetoO AS	970 659	0,97 %	200 000
JP Morgan Chase Bank	827 968	0,82 %	769 880
Bergen Kommunale Pensjonskasse	817 000	0,81 %	-183 000
State Street Bank and Trust Comp West	816 511	0,81 %	48 632
State Street Bank and Trust Comp OM80	704 668	0,70 %	197 125
20 største eiere	31 915 860	31,79 %	5 548 288

Konsernets akkumulerte verdiskaping i den samme perioden fremkommer som en sum av bokført verdi per egenkapitalbevis og akkumulert utbytte (justert for emisjoner og splitter).

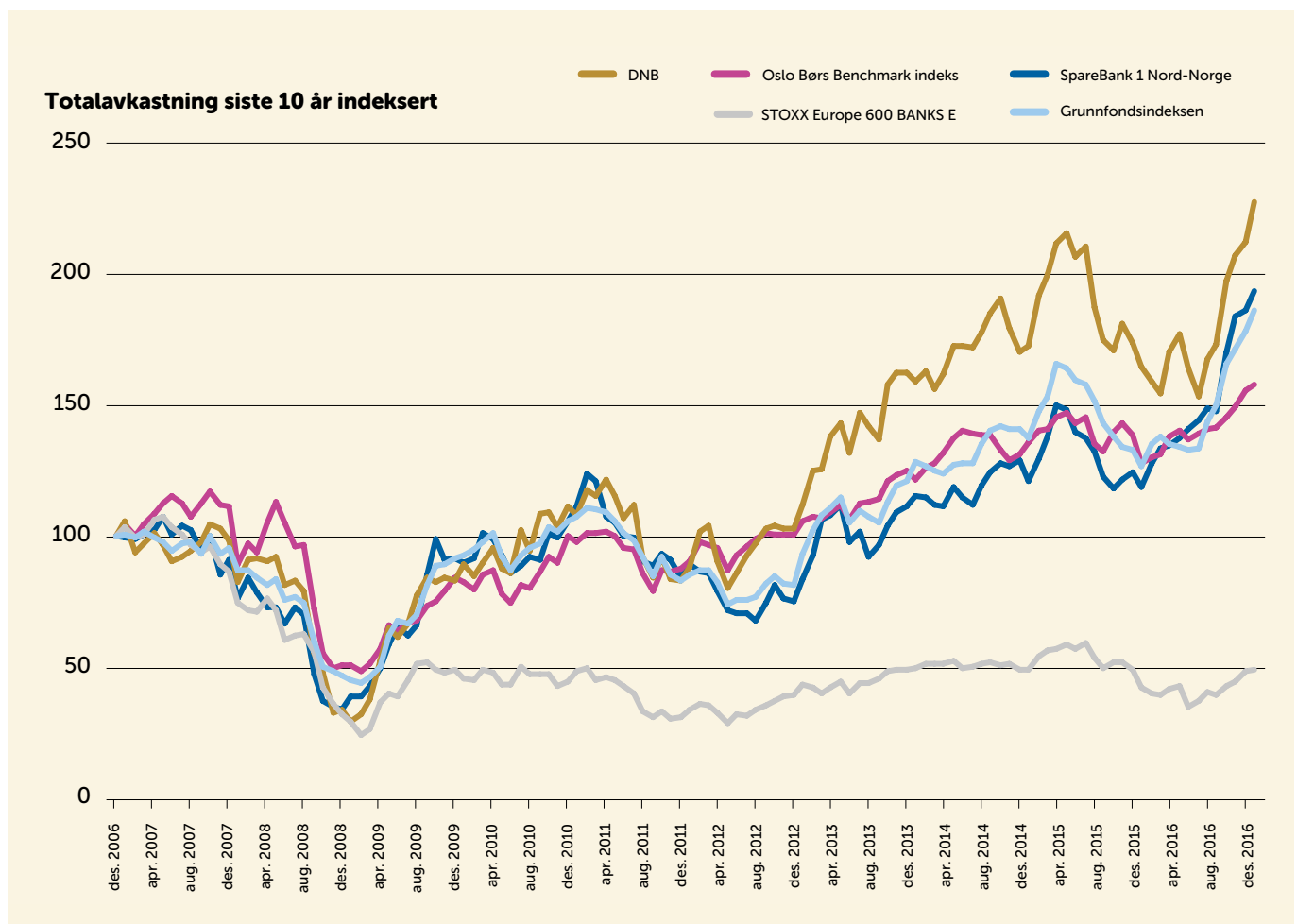
Det er en målsetting for banken å legge til rette for fortsatt å være en sparebank med et betydelig innslag av et samfunnsmessig eierskap. Det er videre en målsetting å likebehandle de to eiergrupperingene, i tråd med intensjonene i gjeldende lovgivning. Det medfører at banken vil søke å unngå uønskede inn- og utvanningseffekter som følge av ulik behandling av eiergrupperingene.

Det enkelte års overskudd vil fordeles mellom eiergrupperingene i samsvar med deres relative andel av bankens egenkapital. Utbyttemidler vil i størst mulig grad fastsettes slik at hver eiergruppe mottar en like stor relativ andel av overskuddet som utbyttemidler. Dette vil bestå av kontantutbytte til egenkapitalbeviserne og midler/gavetildelinger til allmenntilretteformål.

I bankens utbyttepolitikk er den tidligere begrensningen på en maksimal utbyttegrad på 50 % fjernet. Målsatt utbyttegrad for 2017 er minimum 50 %.

For regnskapsåret 2016 gjennomføres en lik utdelingsgrad til begge eiergrupperingene. Egenkapitalbeviserens andel av egenkapitalen (eierbrøken) på 46,36 % forblir dermed den samme som per 01.01.16.

Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge er en allmenntilrette stiftelse, som også er en av bankens største egenkapitalbevisere. Stiftelsen har som hovedformål å være en langsiktig og stabil eier i SpareBank 1 Nord-Norge, og har over flere år fått tildelt midler fra banken gjennom deler av kontantutbyttet til samfunnskapitalen. Se også eget avsnitt om stiftelsen i styrets årsberetning.

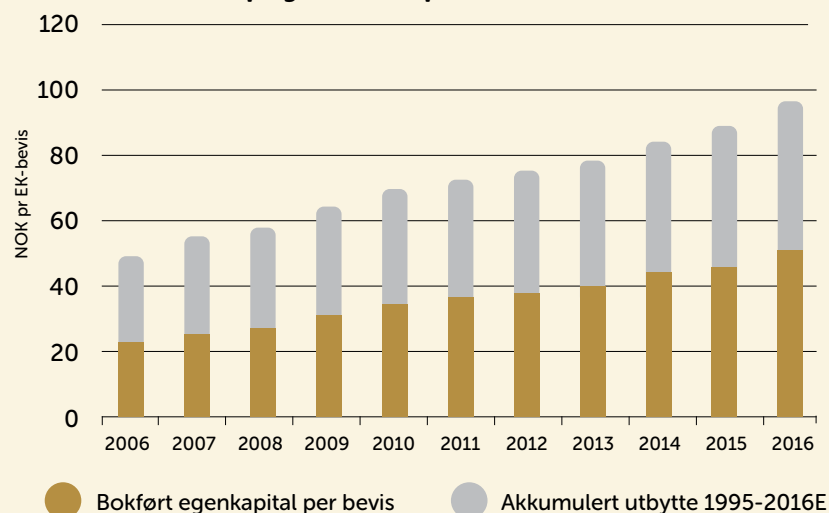

Høyeste og laveste kurs på bankens egenkapitalbevis har i løpet av 2016 vært henholdsvis 53,75 og 31,50 kroner. I 2016 ble det omsatt 29 228 359 egenkapitalbevis på Oslo Børs, mot 39 280 941 i 2015. Utover dette er det et økende antall egenkapitalbevis som omsettes på andre markeds plasser.

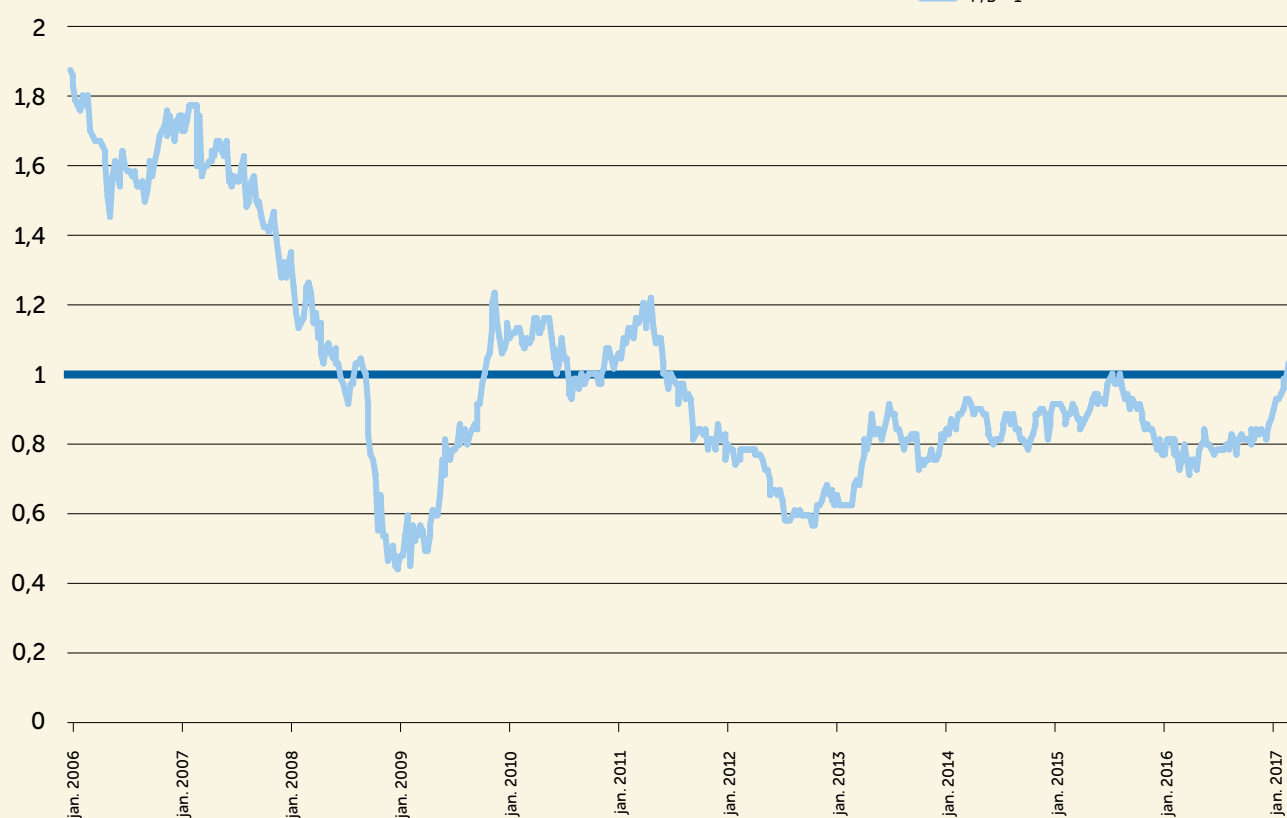
SpareBank 1 Nord-Norge inngikk i høsten 2016 en prøveavtale med SpareBank 1 Markets om en likviditetsfasilitet for egenkapitalbeviset.

Grafen nede på siden viser utvikling i forholdet markedsverdi på egenkapitalbeviset målt mot bokførte verdier siste 10 år (Pris/Bok-forhold)

Akkumulert verdiskaping siste 10 år per EK-bevis

Utvikling markedsverdi EK-bevis mot bokførte verdier siste 10 år (Pris/Bok-forhold)

Nøkkeltall	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Børskurs 31.12. (justert) (1)	39,97	13,85	34,62	37,76	28,90	24,70	35,50	39,90	36,70	52,25
Antall utstedte EKB (mill) (2)	53,43	56,92	56,92	56,92	74,00	74,40	100,40	100,40	100,40	100,40
Børsverdi utstedte EKB (mill. kr) (3)	2 135	788	1 970	2 149	2 139	1 837	3 564	4 006	3 685	5 246
Børsverdi sum EK (4)	6 494	2 282	5 704	6 223	5 083	4 418	7 530	8 464	7 948	11 315
Utbytte per EKB avsatt (5)	2,99	0,94	2,12	1,81	1,25	1,02	1,10	1,90	2,00	3,45
Utbytte per EKB utbetalt	3,15	2,99	0,94	2,12	1,81	1,25	1,02	1,10	1,90	2,00
Direkteavkastning (6)	7,5 %	6,8 %	6,1 %	4,8 %	4,3 %	4,1 %	3,1 %	4,8 %	5,4 %	6,6 %
Totalavkastning (7)	-8,4 %	-57,9 %	156,8 %	15,2 %	-18,7 %	-10,2 %	47,9 %	15,5 %	-3,3 %	47,8 %
Bokført egenkapital morbank	3 566	3 656	4 247	4 547	5 264	5 589	7 200	7 735	8 198	9 336
Bokført egenkapital konsern, mill	4 104	4 458	5 160	5 670	6 408	6 832	8 502	9 343	9 961	11 011
Bokført egenkapital per EKB morbank (8)	29,43	27,87	31,09	34,59	29,93	31,24	33,94	36,46	37,86	43,11
Bokført egenkapital per EKB konsern (9)	25,26	27,05	31,31	34,41	36,43	38,19	40,08	44,05	46,00	50,84
Resultat per EKB morbank (10)	4,39	2,08	5,41	4,93	2,28	2,91	3,91	3,50	3,44	6,72
Resultat per EKB konsern (11)	4,50	2,09	5,21	4,95	2,75	3,36	4,13	5,16	4,11	5,83
P/E - Pris/inntjening konsern (12)	8,88	6,62	6,64	7,63	10,51	7,34	8,59	7,73	8,93	8,96
P/B - Pris/Bok konsern (13)	1,58	0,51	1,11	1,10	0,79	0,65	0,89	0,91	0,80	1,03
Utdelingsforhold EKB (konsern) (14)	68,06 %	45,39 %	39,29 %	36,69 %	54,88 %	35,14 %	26,62 %	36,81 %	48,65 %	59,16 %
Eierandelsbrøk 31.12. (15)	32,8 %	34,54 %	34,54 %	34,54 %	42,07 %	41,59 %	47,33 %	47,33 %	46,36 %	46,36 %
Eierandelsbrøk 1.1. benyttet ved resultatfordeling (16)	34,19 %	34,22 %	34,54 %	34,54 %	38,74 %	42,07 %	42,91 %	47,33 %	47,33 %	46,36 %

* Beregning er per kvartalslutt

Kommentarer/definisjoner:

1) Børskurs	Børskurs justert for emisjoner, fondsemisjoner, utbytteemisjoner og splitter. Øvrige nøkkeltall er justert med samme faktor som børskurs
2) Antall utstedte EKB (mill)	Antall utstedte egenkapitalbevis (EKB) per 31.12. justert som for 1)
3) Børsverdi utstedte EKB (mill kr)	Børskurs * antall EKB
4) Børsverdi sum EK	Børskurs * antall EKB dividert med eierandelsbrøken
5) Utbytte per EKB avsatt	Avsatt utbytte justert som for 1)
6) Direkte avkastning	Avsatt utbytte/kurs EKB per 31.12.
7) Total avkastning	(Kurs EKB 31.12. - kurs EKB 31.12. foregående år + utbetalt utbytte)/Kurs EKB 31.12.
8) Bokført egenkapital per EKB morbank	Bokført egenkapital morbank * eierandelsbrøk/antall EKB 31.12.
9) Bokført egenkapital per EKB konsern	Bokført egenkapital konsern * eierandelsbrøk/antall EKB 31.12.
10) Resultat per EKB morbank	Anualisert resultat etter skatt morbank * eierandelsbrøk 01.01./antall EKB 31.12.
11) Resultat per EKB konsern	Anualisert resultat etter skatt konsern * eierandelsbrøk 01.01./antall EKB 31.12.
12) P/E -Pris/Inntjening (konsern)	Børskurs 31.12./resultat per EKB konsern
13) P/B -Pris/Bok (konsern)	Børskurs 31.12./bokført verdi per EKB konsern
14) Utdelingsforhold EKB (konsern)	Utbytte per EKB/resultat per EKB (konsern)
15) Eierandelsbrøk 31.12.	Egenkapitalbeveiseiernes andel av morbankens egenkapital som er beregnet per 31.12.
16) Eierandelsbrøk 01.01. benyttet ved resultatfordeling	Egenkapitalbeveiseiernes andel av morbankens egenkapital som er benyttet ved fordeling av resultat for året, dvs per 01.01. (evt. justert)

VIRKSOMHETSREDEGJØRELSE

SpareBank 1 Nord-Norge leverer helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med tilhørighet til det nordnorske markedet. Konsernet driver sin kjernevirksomhet gjennom 16 lokale finanssentre og 20 bankkontorer som tilbyr rådgivning og tjenester fra hele konsernets produktbredde.

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern – og en del av SpareBank 1-alliansen. Tilknytningen til en nasjonal allianse sikrer effektiv teknologiutvikling og konkurransedyktige betingelser.

I 2016 fikk konsernet sine første digitale assistenter. Disse utfører oppgaver som tidligere var manuelle, og bidrar til økt effektivitet og frigjør mer tid til rådgivning.

Utlån og innskuddsutvikling

Konkurransen om kundene er fortsatt sterk, og skaper press på rentebetingelsene. Likevel økte konsernets samlede renteinntekter med 132 mill kroner i forhold til 2015.

Utlånsmarginene er noe redusert i løpet av 2016, men dette er kompensert med økte innskuddsmarginer og lavere finanskostnader i pengemarkedet.

Gjennom etablering av 16 komplette finanssentre, er kapasiteten og kompetansen styrket ved kontorene. Her er konsernets datterselskap og de ordinære bankfunksjonene samlet, og kan tilby hele spekteret av kompetanse, produkter og løsninger lokalt. Konsernet er blitt enda mer tilgjengelig for sine kunder.

PERSONMARKED

Sparing og forsikring

Konsernet jobber målbevisst for å øke andelen inntekter fra andre produkter enn ordinære utlån og kreditter. Samtidig øker kundenes interesse for å få tilgang til alle ønskede finansielle tjenester fra samme leverandør.

Sparing og plasseringsrådgivning blir stadig viktigere for konsernets kunder. I allianse-samarbeidet er det lansert flere alternative spare- og plasseringsprodukter i 2016. Behovet for god rådgivning knyttet til ulike spareformer er økende, og særlig innenfor langsiktig sparing til pensjon.

Banken har lyktes godt med salg av skade- og personforsikring, selv om forsikringsmarkedet fortsatt preges av sterk konkurranse. Det er en raskt økende trend at kundene selv kjøper enkle produkter digitalt, og da særlig på mobile flater. For å imøtekomme denne etterspørselen er mange nye og enkle digitale kjøpsløsninger tatt i bruk.

Utlåns- og innskuddsvekst

Kredittveksten blant nordnorske husholdninger har vært på 6 - 7 % de siste årene, omtrent som for resten av landet. Basert på utviklingen i boligmarkedet, anslås veksten i 2016 til om lag 6,4 %. Årsvæksten for konsernets utlån til personmarkedet, inkludert overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt, var 9,0 % i 2016. Det er sterk konkurranse om de beste personkundene, men banken har opprettholdt konkurransekraften i dette markedet gjennom 2016. Bankens innlåns-kostnader ble redusert i løpet av året. Inn-tjeningen innenfor personmarkedet er fortsatt god.

Innskuddsveksten i husholdningene i landet som helhet har ligget på 4 - 6 % over flere år, mens den for Nord-Norges del har ligget markant over dette nivået de siste tre årene. Konsernets bankinnskudd fra personkunder har hatt en positiv utvikling over mange år, og økte med 6,8 % i 2016. Lojaliteten til banken synes sterk. Selv om konkurransen er skarp, velger kundene å holde seg til «sin» bank – forutsatt at betingelsene er markedsriktige.

Rentenivået har vært stabilt lavt i hele 2016. God privatøkonomi og svært lav arbeidsledighet har medvirket til at milighold har holdt et stabilt lavt nivå. Konsernets tap har vært moderat i 2016. Utlånsporteføljen i personmarkedet har meget lav risiko. Det er likevel bekymringsfullt at personkundene i Norge fortsetter å øke sin personlige gjeld. Kundene er imidlertid godt rustet til å kunne møte både noe høyere renter og et fall i boligprisene.

BALANSEUTVIKLING

Balanseutvikling (Beløp i mill kroner)	31.12.2016	31.12.2015	Enring	Endring i %
Forvaltningskapital	90 501	85 403	5 098	6 %
Brutto utlån	70 763	64 053	6 710	10 %
Utlån til kunder inkl. formidlingslån	96 287	88 403	7 884	9 %
Innskudd fra kunder	53 870	48 087	5 783	12 %

UTLÅNS- OG INNSKUDDSVEKST

Vekst i prosent	2013	2014	2015	2016
Utlån PM	8,40 %	6,10 %	6,50 %	9,0 %
Innskudd PM	6,10 %	9,10 %	6,20 %	6,80%

KORTBRUK

Antall transer i mill kroner	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Endring i %
Innløste kort i betalingsterminaler	40,70 %	44,40 %	48,10 %	50,90 %	49,10 %	45,80 %	-6,70 %
Korttransaksjoner i utland			4,60 %	5,30 %	5,90 %	6,80 %	16,30 %
Uttak i bankens minibanker	3,30	3	2,80	2,60	2,40	2,10	-12,50 %

Mer effektive betalingsløsninger og betaling med mobil

Utbredelsen av betalings- og kredittkort er svært høy i personmarkedet. Bruken av kort som betalingsmiddel øker år for år, men veksttakten er ikke like sterk som før. Andelen av korttransaksjoner i betalingsterminaler hos bankens brukersteder går fortsatt ned. Antall korttransaksjoner i utlandet vokser betydelig som følge av at både kortbruken og reiselysten har økt. Uttak av kontanter fra bankens minibanker synker stadig.

Den sterkeste veksten skjer i de digitale løsningene, hvor kundene i stadig større grad benytter de selvbetjente betalingstjenestene på nett og mobil.

mCASH

Ved utgangen av 2016 var det ca 510 000 unike brukere av mobilbetalingsselskapet mCASH. 13.02.17 offentliggjorde SpareBank 1-alliansen at over 100 banker går sammen om å bygge én norsk aktør på mobilbetaling gjennom et enda sterkere Vipps.

Offentlig sektor

I 2016 har konsernet beholdt sin sterke posisjon innen offentlig sektor, selv om markedsandelen er noe redusert fra 2015. På innskuddsområdet er konkurransen spesielt sterk, og prisene har vært fallende de siste årene. Lønnsomheten innen offentlig sektor er likevel betydelig forbedret i løpet av 2016.

Statlige foretak

Ved utgangen av 2016 er SpareBank 1 Nord-Norge hovedbank for 13 statlige foretak. Avtaleperioden løper ut 2018.

BEDRIFTSMARKED

SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å ha en sterk posisjon som det foretrukne bankkonsernet for landsdelens næringsliv. I 2016 har strategien gitt god uttelling med stor innskudds- og utlansvekst. Bakgrunnen for den relativt sterke veksten i bedriftsmarkedet, og da særlig i SMB-markedet, er en strategisk prioritering av dette segmentet og positive markedsmuligheter i kjølvannet av konkurrenters kontornedleggelse. Mer enn 25 300 bedrifter har i dag et kundeforhold i SpareBank 1 Nord-Norge. Hovedtyngden er små og mellomstore bedrifter. I tillegg har banken mer enn 14 800 lag og foreninger i sin kundeportefølje.

De siste årene har konsernet satset bevisst på effektiv betjening og komplette produktpakker for små og mellomstore bedrifter. Satsingen har gitt gode resultater i 2016. Andelen store enkeltkunder er redusert, samtidig som veksten har kommet fra kunder med lavere kredittbehov. Lønnsomheten innenfor SMB-markedet er tilfredsstillende.

God innskuddsvekst

Innskuddsveksten fra bedrifter i landsdelen har vært god i flere år. Etter en nedgang i 2015, hadde banken en betydelig innskuddsvekst på hele 8,8 % i 2016. For Norge totalt var veksten på 7,7 %. Bedriftene har igjen bygd opp sin likvidetsbeholdning og har evne til å gjøre investeringer. Konsernet ser også positive resultater av å tilby alternative spare- og plasseringsmuligheter til bedriftsmarkedet.

Innenfor offentlig sektor har innskuddene økt med 43,5 % i 2016.

BANKENS ENGASJEMENT I KOMMUNESEKTOREN I NORD-NORGE

Region	Antall kommuner/ fylkeskommuner	SNN som hovedbank	Markedsandel
Finnmark	20	16	79 %
Troms	21	18	85 %
Hålogaland	19	11	58 %
Salten	12	10	82 %
Helgeland	18	2	11 %
Totalt	90	57	63 %

Høy utlansvekst i bedriftsmarkedet (inkludert offentlig marked)

Det er fortsatt gjennomgående høy investeringsstakt i mange bransjer i landsdelen. Boligbygging og offentlige investeringer har bidratt til spesielt høy aktivitet i bygg- og anleggssektoren. Reiselivsnæringen og bransjer med høy eksportandel har opplevd både omsetningsrekorder og god lønnsomhet, delvis hjulpet av en svak norsk krone. Konsernets utlån viser en økning på 8,6 % i 2016.

Risikoutvikling

Næringslivet i Nord-Norge har over flere år bedret sine økonomiske resultater, noe som også påvirker utlånsporteføljens beregnede risiko positivt.

Konsernets risikoklassifiseringssystem viser at samlet kredittrisiko i porteføljen fortsatt er lav. Det generelle tapsnivået forventes å være moderat den nærmeste tiden.

Tapsutvikling

Konsernets netto tap på utlån var 213 mill kroner i 2016, 13 mill kroner høyere enn foregående år. Endringen skyldes i første rekke økning i gruppevise nedskrivninger på 71 mill kroner fra 2015. For 2016 utgjør tap 0,22 % av brutto utlån. Hensyntatt de generelle utfordringene i markedet som følge av lav oljepris, og at hoveddelen av konsernets tap knytter seg til gruppevise nedskrivninger, vurderes konsernets tapsnivå for 2016 som moderat.

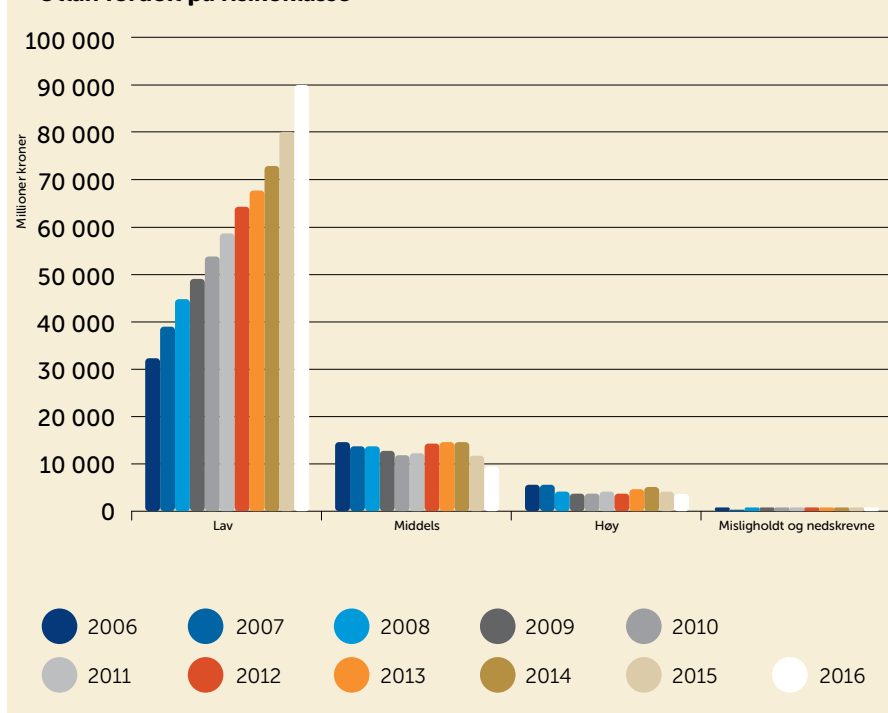
Tjenestepensjon til bedriftskunder i 2016

Banken har hatt god vekst i salget av pensjonsrelaterte produkter i 2016. Nysalget i form av årlig innbetalt pensjonspremie på 54,3 mill kroner, tilsvarer en vekst på 15 % sammenlignet med 2015. Økningen skriver seg fra nye innskuddspensjonsavtaler, økt sparing eller flere spareavtaler på eksisterende avtaler, og vekst i antall pensjonskapitalbevis.

UTLÅNS- OG INNSKUDDSVÆKST

Vekst i prosent	2013	2014	2015	2016
Utlån BM (inkl. off.)	1,60 %	4,60 %	-2,90 %	8,60 %
Innskudd BM	5,00 %	6,10 %	-0,50 %	8,80 %

Utlån fordelt på risikoklasse

Banken har en netto økning på 7 nye innskuddspensjonsavtaler i 2016, og en avgang på ca 20 ytelsespensjonsavtaler. 2 549 bedrifter har nå tjenestepensjonsavtale i SpareBank 1 Nord-Norge. Årlig premievolum på innskuddspensjon økte med 27 mill kroner, tilsvarende 13 %, fra året før. I 2016 har det vært en økning i omdanning og avvikling i ytelsespensjonsporteføljen.

Til sammen har 16 409 ansatte i nordnorske bedrifter tjenestepensjon gjennom SpareBank 1 Nord-Norge, 920 flere enn i 2015. Det er en vekst på 6 % i medlemsmassen. Markedsandelen blant bedrifter i Nord-Norge er på 23 %. Mange SMB-bedrifter foretrekker SpareBank 1 Nord-Norge når de velger leverandør på tjenestepensjon.

Veksten i innskuddspensjonsporteføljen, målt i premiereserver, var på 20 %. Dette tilsvarer 200 mill kroner. I tillegg til økt sparing og nye kunder, er tilfredsstillende avkastning i porteføljen en viktig årsak til den gode veksten. Samlet portefølje har passert 1,2 mrd kroner for innskuddspensjon og 200 mill kroner for ytelsespensjon.

SPAREBANK 1 NORD-NORGE MARKETS

Organisering verdipapirforetaket

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge besluttet i 2010 å etablere SpareBank 1 Nord-Norge Markets (SNN Markets) som en avdeling i banken.

Avdelingens kunderettede virksomhet består av følgende fokusområder:

- Risikorådgivning rettet mot bedriftsmarkedet
- Rente- og valutahandel
- Omsetning av norske obligasjoner og sertifikater, samt kapitalutvidelser i obligasjonsmarkedet
- Kjøp og salg av aksjer og fondsandeler
- Handel i råvarederivater
- Corporatetjenester gjennom samarbeid med SpareBank 1 Markets
- Ordredrevet handel og investeringsrådgivning

Avdelingen samarbeider tett med konsernets øvrige kunderettede virksomhet. Særlig gjelder det innenfor bedriftskundesegmentet og mot det formuende sparesegmentet.

Alle oppgjørs- og controllerfunksjoner er organisert i Driftsstøtte kapitalmarked, som også har ansvar for støtte og kontrollopp-gaver til SNN Forvaltning og Treasury.

Etter etableringen av SNN Markets, har verdipapirforetaket fått en sterkere rolle. Ansvarsdelingen mellom SNN Markets og regionkontorenes investeringstjenester er avklart. Samtidig har organiseringen med Driftsstøtte kapitalmarked (back- og mid-office) og etableringen av faktiske ledere og en uavhengig compliancefunksjon, styrket arbeidsdelingen og intern kontroll.

Finanstilsynet godkjente i 2011 organiseringen av investeringstjenestevirksomheten i verdipapirforetaket. Tom Robin Solstad-Nøis har siden juni 2013 vært direktør for Markets og faktisk leder for verdipapirforetakets konsesjonsbelagte investeringstjenester.

SNN Markets samarbeider med SpareBank 1 Markets om handelssystemer og aksjeanalyse. For mer informasjon om SpareBank 1 Markets vises det til omtale i styrets årsberetning.

2016 har vært preget av god aktivitet og forbedret inntjening på de fleste områder. Det samlede resultatet for SNN Markets sine forretningsområder ble forbedret med om lag 26 %, og endte på 38 mrd kroner. Det er særlig resultatutviklingen innen området obligasjoner som har bidratt til resultatfremgangen fra foregående år.

Renter, valuta og verdipapirer

SNN Markets sitt meglerbord for valuta, renter og verdipapirer består av 6 personer. Områdets samlede inntekter økte med 11,2 mrd kroner fra 2015 til 2016. Den viktigste årsaken til den sterke resultatforbedringen var den positive utviklingen i handelsboken for rentebærende instrumenter. De øvrige områdene har vist en stabil utvikling gjennom året, med unntak av området råvaresikring, hvor omsetningen var betydelig lavere enn foregående år. Årsaken er produktområdets begrensede kundepotensial, og at det derfor er særlig sårbart for svingninger i aktivitetsnivået.

Verdipapiriområdet består av omsetning av børsnoterte norske aksjer og aksjefond (såkalte ETF-er – exchange traded funds), obligasjoner, hovedsakelig utstedt av norske selskaper, nominert i norske kroner og utenlandske aksjer. SNN Markets har ingen egen funksjon for aksjeanalyse, men samarbeider tett med SpareBank 1 Markets analysetjenester. En felles oppgjørsfunksjon for all aksje-

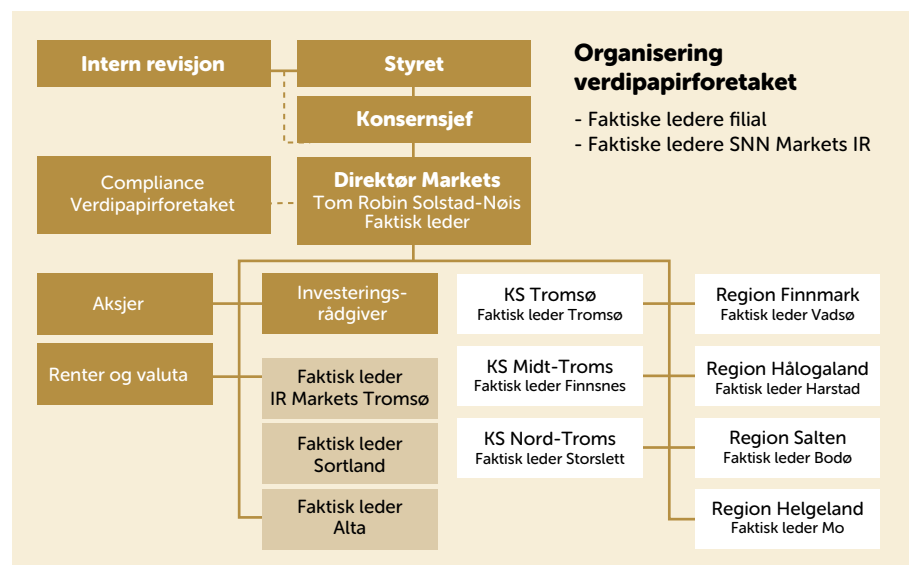
handel i SpareBank 1-alliansen, unntatt SR Bank, er også lagt til SpareBank 1 Markets. Slik handel kanaliseres gjennom megleridenten til SpareBank 1 Markets på Oslo Børs. Samarbeidet forventes å gi kostnadsbesparelser og redusert sårbarhet på system- og oppgjørssiden.

Omsetningen av obligasjoner ble lavere i 2016 enn året før. Dette skyldes dels regulatoriske forhold og dels økt fokus på fondsrelaterte produkter innen investeringsrådgivningen.

Det er fortsatt høy interesse for rentebærende plasseringer blant formuende privatpersoner og bedrifter i landsdelen. Potensialet for god aktivitet blant konsernets kunder bør være tilstede videre fremover.

Aktiviteten foregår på følgende hovedområder:

- Valutasikring og spothandel
- Valutatrading
- Valutafinansiering
- Rentesikringsinstrumenter
- Råvaresikring
- Rentebærende verdipapirer, som obligasjoner og sertifikater
- Verdipapirer (obligasjoner og aksjer)

SPAREBANK 1-ALLIANSEN OG SPAREBANK 1 GRUPPEN

SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1-alliansen ble dannet i 1996. Dette er et bank- og produktsamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

SpareBank 1-alliansen er Norges nest største finansgruppering. Alliansen består av selvstendige banker som er fullverdige leverandører av finansielle produkter og tjenester til privatpersoner, bedrifter og organisasjoner.

Kundene skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærhet, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen ca 7 000 medarbeidere. Rundt 1 200 av disse er tilknyttet SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet med datterselskaper.

SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet utgjør alliansesamarbeidet. Hensikten med alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkter og tjenester med fokus på gode kundeopplevelser. Dette skal bidra til SpareBank 1-bankenes konkurransekraft og lønnsomhet, slik at de forblir sterke og selvstendige. Alliansesamarbeidets visjon er: Attraktiv for kundene og bankene.

SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppen AS er 100 % eid av SpareBank 1-banker og Landsorganisasjonen LO med følgende eierbrøker:

SpareBank 1 SR-Bank (19,5 %), SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %), SpareBank 1 SMN (19,5 %), Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 %), Sparebanken Hedmark (11 %), SpareBank 1 Oslo Akershus (1,4 %) og Landsorganisasjonen og fagforbund tilknyttet LO (9,6 %).

SpareBank 1 Gruppen eier 100 % av aksjene i følgende datterselskaper:

- SpareBank 1 Forsikring
- SpareBank 1 Skadeforsikring
- ODIN Forvaltning
- SpareBank 1 Medlemskort
- SpareBank 1 Gruppen Finans
- Conecto (inkasso)

Disse selskapene utvikler og leverer produkter til alliansebankene, som tilbyr disse til kunder i sine lokalmarkeder.

Eier- og selskapsstrukturen i SpareBank 1-alliansen

Eiere og alliansepartnere:

SpareBank 1
SR-Bank

SpareBank 1
SMN

SpareBank 1
Nord-Norge

SpareBank 1
SamSpar

SpareBank 1
Hedmark

SpareBank 1
Oslo Akershus

LO/
LO forbund

SpareBank 1 Mobilbetaling AS
(mCASH)

SpareBank 1 Kredittkort AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Markets AS

BN Bank AS

SpareBank 1 Gruppen AS (SB1G)

SpareBank 1 Forsikring AS
Livsforsikring

SpareBank 1 Skadeforsikring AS

ODIN Forsikring AS
Fordsforvaltning

SpareBank 1 Medlemskort AS
Forvaltning av LOfavør

Conecto AS
Inkasso

SpareBank 1 Gruppen Finans AS
Factoring - Portefølje

Banksamarbeidet DA (BS)

EiendomsMegler 1 Norge AS

SpareBank 1 Kundesenter AS

SpareBank 1 Verdipapirservice AS

SpareBank 1 ID AS

SpareBank 1 Asept AS

SpareBank 1 Banksamarbeidet

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er eid av SpareBank 1 SR-Bank (18 %), SpareBank 1 Nord-Norge (18 %), SpareBank 1 SMN (18 %), Samarbeidende Sparebanker AS (18 %), Sparebanken Hedmark (11 %), SpareBank 1 Gruppen (10 %) og SpareBank 1 Oslo Akershus (7 %).

SpareBank 1 Banksamarbeidet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstjenester til alliansebankene som kunder, og bidrar til at felles utvikling og aktiviteter gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler. Selskapet eier og forvalter også alliansens immaterielle rettigheter under det felles merkevarenavnet SpareBank 1.

SpareBank 1 Banksamarbeidet utvikler og leverer felles IT/mobiløsninger, merkevare- og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, kompetanse, analyser, prosesser, beste-praksis-løsninger og innkjøp.

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA eier 100% av aksjene i følgende datterselskaper

- EiendomsMegler 1 Norge AS
- SpareBank 1 Kundesenter AS
- SpareBank 1 Verdipapirservice AS
- SpareBank 1 ID AS
- SpareBank Asept AS

SpareBank 1 Mobilbetaling AS

SpareBank 1-bankene kjøpte i 2015 den norske delen av selskapet mCash. Selskapet tilbyr mobilbetaling i butikk og på nett, samt vennebetaling. Bankens eierandel i selskapet er 19,7 %.

13.02.17 offentliggjorde alliansen at over 100 banker går sammen om å bygge én norsk aktør på mobilbetaling gjennom et enda sterkere Vipps. SpareBank 1 blir nest største eier i det nye selskapet.

mCASH har i dag over 10 000 utsalgssteder og 530 000 brukere. Alle inviteres til å bli med over i det nye selskapet. Her vil det etterstrebes å beholde de samme mulighetene som kunder og brukere har hatt i mCASH, slik at alle får ta del i nye spennende og innovative tjenester.

Det nye selskapet vil bygge videre på SpareBank 1 Mobilbetaling AS som selskap.

SpareBank 1 Kredittkort AS

Selskapet ble etablert høsten 2012, ligger i Trondheim, og skal tilby kredittkorttjenester til alliansens kunder. Selskapet eies av alliansebankene. SpareBank 1 Nord-Norges eierandel er 17,8 % per 31.12.16.

SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt (SB1BK) sitt formål er å finansiere 1. prioritets boliglån for bankene i SpareBank 1-alliansen. Bankene overfører boliglån til SB1BK, og selskapet gjør innlån i det norske og internasjonale kapitalmarked ved utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet (OMF – covered bonds). SB1BKs obligasjoner med særskilt sikkerhet har rating Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. Per 31.12.16 eier SpareBank 1 Nord-Norge 14,61 % i SB1BK.

SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Næringskredits formål er å finansiere 1. prioritets lån innenfor nærings-eiendom for bankene i SpareBank 1-alliansen. Bankene overfører 1. prioritets lån til SpareBank 1 Næringskreditt, og selskapet gjør innlån i det norske og internasjonale kapitalmarkedet. SpareBank 1 Næringskredits obligasjoner har rating AAA fra ratingbyrået Moody's. Per 31.12.16 eier SpareBank 1 Nord-Norge 16,64 % i SpareBank 1 Næringskreditt.

SpareBank 1 Markets AS

SpareBank 1 Markets AS er et av de ledende bankdrevne kapitalmarkedsmiljøene i Norge og tilbyr høyt kvalifiserte tjenester innen analyse, finansiell rådgivning, kapitalinnhenting og megling av aksjer, fremmedkapital og renteprodukter.

Selskapet kan levere hele kapitalstrukturen på nasjonalt plan gjennom samarbeid med SpareBank 1-alliansen, som er Norges nest største bankgruppering med over 880 mrd kroner i forvaltningskapital. Selskapet har rundt 100 erfarne ansatte. Med avdelinger i Oslo, Trondheim og New York dekker de alle kundesegmenter, fra personkunder og små- og mellomstore bedrifter til store børsnoterte konsern og institusjonelle investorer.

SpareBank 1 Markets er eid av SpareBank 1 SMN (73 %), SpareBank 1 Nord-Norge (9,9 %), Samarbeidende Sparebanker (9,9 %), Sparebanken Hedmark (6,1%) og andre (1,1 %).

BN Bank

BN Bank er en landsdekkende bank for bedrifts- og privatkunder. Med effektive og enkle selvbetjeningsløsninger har BN Bank som mål å gjøre banktjenester enkle for folk flest.

Virksomheten innen bedriftsmarkedet ble besluttet avvirket i 2015, med en avviklingsperiode over flere år. I personmarkedet er banken en ren nettbank. SpareBank 1 Nord-Norge eier 23,5 % i BN Bank.

Når det gjelder de ulike selskaperes resultater for 2016 vises det til tabell i redegjørelse for årsregnskapet side 19.

MEDARBEIDERE

SpareBank 1 Nord-Norge bruker systematisk rekruttering, kompetanseutvikling og kulturbygging for å sikre at banken har de beste finansmedarbeiderne i Nord-Norge. Medarbeidernes egne evalueringer, uttrykt gjennom organisasjonsundersøkelsen skårer høyt, både innenfor ledelse, arbeidsmiljø og engasjement. Mange faktorer bidrar til de gode resultatene, blant annet kommunikasjon, involvering og sosiale aktiviteter.

Dette synes gjennom et ytterligere redusert sykefravær i 2016, en tett og løpende kommunikasjon mellom ledelsen og ansatte, og et tydelig ønske om bred medarbeiderinvolvering.

Det er blant annet utarbeidet en egen veileder for involvering. Konsernets informasjonsflater er åpne for medarbeidernes egne innspill, og de benyttes flittig.

Tillitsvalgte og vernetjenesten deltar i lov-pålagte utvalg og er representert i prosjektgrupper, for eksempel i arbeidsgruppen som i 2016 utarbeidet forslag til nye pensjons- og forsikringsløsninger for de ansatte. Samarbeidet er verdiskapende og har bidratt til gode løsninger for både selskap og medarbeidere.

Konsernet har også pensjonist- og funksjonærforeninger som ivaretar sosiale arrangementer for ansatte og pensjonister.

Rekruttering og karriere

Målsettingen med nedbemanningen i SpareBank 1 Nord-Norge det siste året var både å redusere antall ansatte og å gi rom for rekruttering av ny kompetanse. Nye medarbeiderprofiler for alle roller i organisasjonen viser tydelige forventninger til den enkelte, og brukes aktivt i rekrutteringsøymed. Medarbeiderprofilene fokuserer mye på verdier og forventninger til faktiske handlinger i hverdagen, i tillegg til formelle kvalifikasjoner.

SpareBank 1 Nord-Norges attraktivitet som arbeidsgiver vises til fulle med store søknadsmasser – bestående av både interne og eksterne kandidater – til de fleste av konsernets

NØKKELTALL

Medarbeidere	2015		2016	
	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk
Konsernet	874	830	798	773
SpareBank 1 Nord-Norge	652	618	553	539
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	68	68	78	77
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	39	39	35	34
SNN Forvaltning	3	3	3	3
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge ¹	112	101	129	119

Rekruttering	Internt	Eksternt	Totalt
Konsernet	25	99	124
SpareBank 1 Nord-Norge	24	72	96
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	0	12	12
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	1	3	4
SNN Forvaltning	0	1	1
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	0	11	11

Avganger i SpareBank 1 Nord-Norge	Sluttpakke	Frivillig avgang	Totalt
	140	31	171

Sykefravær, legemeldt og egenmeldt	2015		2016	
	Prosent	Antall dager	Prosent	Antall dager
Konsernet	3,2 %	5 968	2,8 %	4 891
SpareBank 1 Nord-Norge	2,8 %	4 099	2,3 %	3 201
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	1,6 %	226	3,3 %	511
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	3,2 %	292	1,9 %	168
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	5,1 %	1 351	4,5 %	1 011

Ledelsen i SpareBank 1 Nord-Norge	2015		2016	
	Antall	Kvinner/ Menn	Antall	Kvinner/ Menn
Konsernledelsen	10	3 / 7	11	3 / 8
Øvrig ledelse i banken	48	13 / 35	72	27 / 45
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	17	6 / 11	14	3 / 11
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	5	2 / 3	8	4 / 4
SNN Forvaltning	1	0 / 1	1	0 / 1
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	12	4 / 8	10	4 / 6
Sum	96	29 / 67	116	41 / 75
Prosentvis fordeling	100 %	30 / 70 %	100 %	35 / 65 %

¹ Note 1. Økningen av ansatte i SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge tilskrives i hovedsak oppkjøp av Bodøfirmaet KS Finans, som tilførte selskapet 20 ansatte (18 årsverk).

utlyste stillinger. I 2016 mottok konsernet 1 288 søkere til 111 stillinger, og konsernet er i stor grad fornøyd med kandidatenes bakgrunn og kompetanse.

SpareBank 1 Nord-Norge har regionale traineer og lærlinger i kontorlag fra videregående skole som et ledd i konsernets samfunnsansvar.

Medarbeiderutvikling og ledelse

Lederne skal bidra til realisering av ønskede resultater. Dette fordrer ledere som er oppgavefokuserende, relasjons- og utviklingsorienterte. Det siste blir stadig viktigere med den raske endringstakten i og rundt konsernet. SpareBank 1 Nord-Norge har i betydelig grad fokusert på rollen som endringsagent, og startet året med en ledersamling for hele konsernet.

Lederne brukte våren til å arbeide med kjennetegn fra medarbeiderprofilene, uttrykt gjennom de 5 T-ene (Tro, Tøff, Teft, Tillit og Team). Hele konsernet var samlet til Bodøfest for å markere og trene på T-ene i praksis. Her stilte alle medarbeiderne på dugnad på dagtid, og det ble arrangert tidenes bursdagsfest for byen. Arrangementet har fått nasjonal oppmerksomhet, og SpareBank 1 Nord-Norge ble blant annet nominert til årets interne event i den nasjonale Sponsor- og eventprisen.

Konsernet har også utarbeidet et bedriftsinternt masterprogram i utviklingsorientert ledelse i samarbeid med Handelshøyskolen BI og SpareBank 1-alliansen.

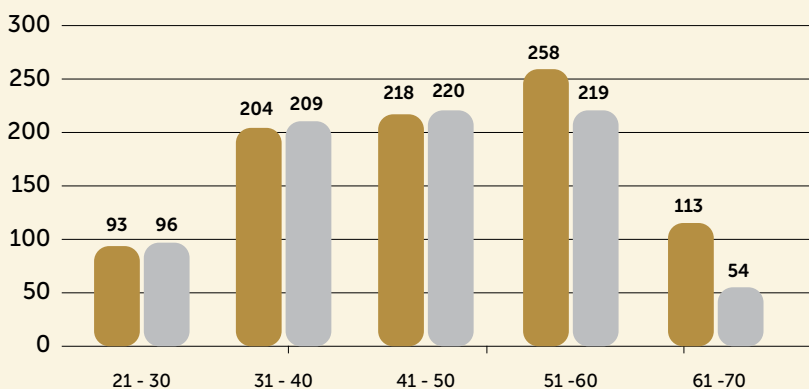
I tillegg har konsernet arbeidet mye med kommunikasjonstrening, egne samlinger og oppfølging av salgslederne. Forbedring av prestasjoner har stått i fokus for hele konsernet, med alt fra systematisk arbeid med prestasjonsoppfølging i team til en egen avtale med Olympiatoppen nord.

SpareBank 1 Nord-Norges kunder møtes av dyktige rådgivere både i kontorkanalene og i de digitale kanalene. Finansbransjen har etablert autorisasjonsordninger for rådgivere.

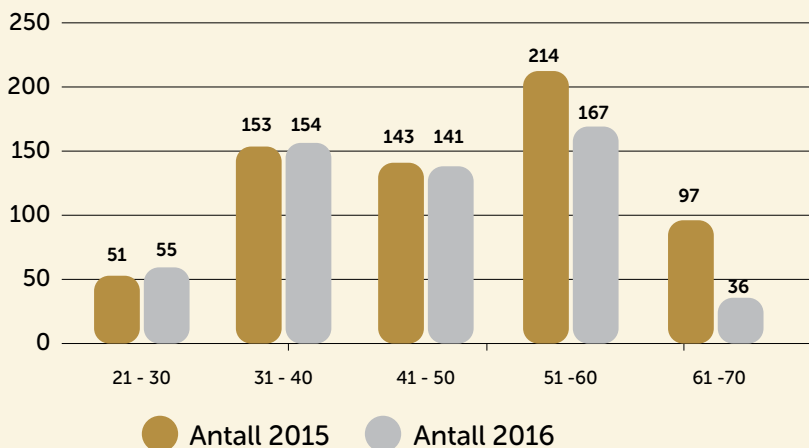
NØKKELTALL

Alderssammensetning:	Gjennomsnittsalder	
	2015	2016
Konsernet	46,7	44,6
SpareBank 1 Nord-Norge	47,9	45,1
Eiendomsmegler 1 Finans Nord-Norge	40,2	39,9
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	38,6	40,1
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	46,5	46,9

Alderssammensetning 2015 og 2016 for konsernet

Alderssammensetning 2015 og 2016 for morbank

● Antall 2015 ● Antall 2016

Dette skal sikre dem nødvendig kunnskap, ferdigheter og holdninger. Målet er å styrke kvaliteten på all kunderådgivning. 252 rådgivere er autoriserte finansielle rådgivere. 246 av dem er også godkjente gjennom Godkjenningsordningen for skadeforsikring. I tillegg har banken 12 medarbeidere på kundesenteret som også er godkjente forsikringsrådgivere.

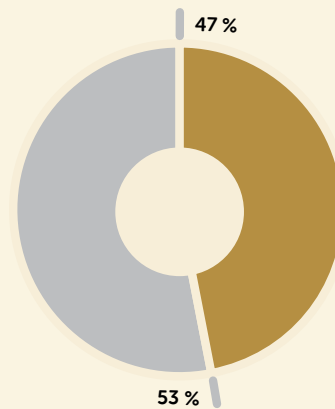
Å bygge ny og relevant kompetanse også blant eksisterende ansatte, er og blir avgjørende framover. I tillegg til deltakelse på diverse kurs og samlinger, har 13 medarbeidere mottatt utdanningsstipend. Her har konsernet de to siste årene blant annet fokusert på studier som bygger innovasjonskompetanse og kunnskap om digitale forretningsmodeller.

Alle nyansatte gjennomgår et introduksjonsprogram for å bli kjent med og bidra til en felles kultur, forretningsforståelse, trygghet og kvalitet i møtet med kunden. 62 nyansatte gjennomførte ulike deler av introduksjonsprogrammet i 2016.

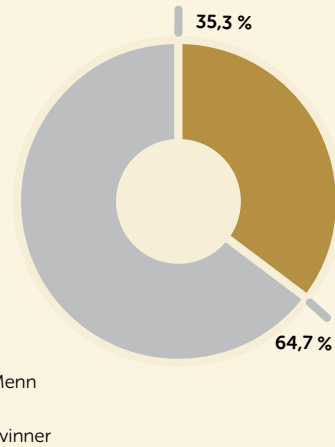
Etikk og etiske dilemmaer har også stått på agendaen hele året. Den nye SNN-koden – etiske retningslinjer og retningslinjer for håndtering av brudd – har ligget i bunn for dette arbeidet. Flere tiltak er gjennomført, som blogginnlegg, møter med ledere og avdelingsvise obligatoriske læringsrom.

For mer informasjon om HMS, sykefravær, mangfold og likestilling; se egen omtale i styrets beretning.

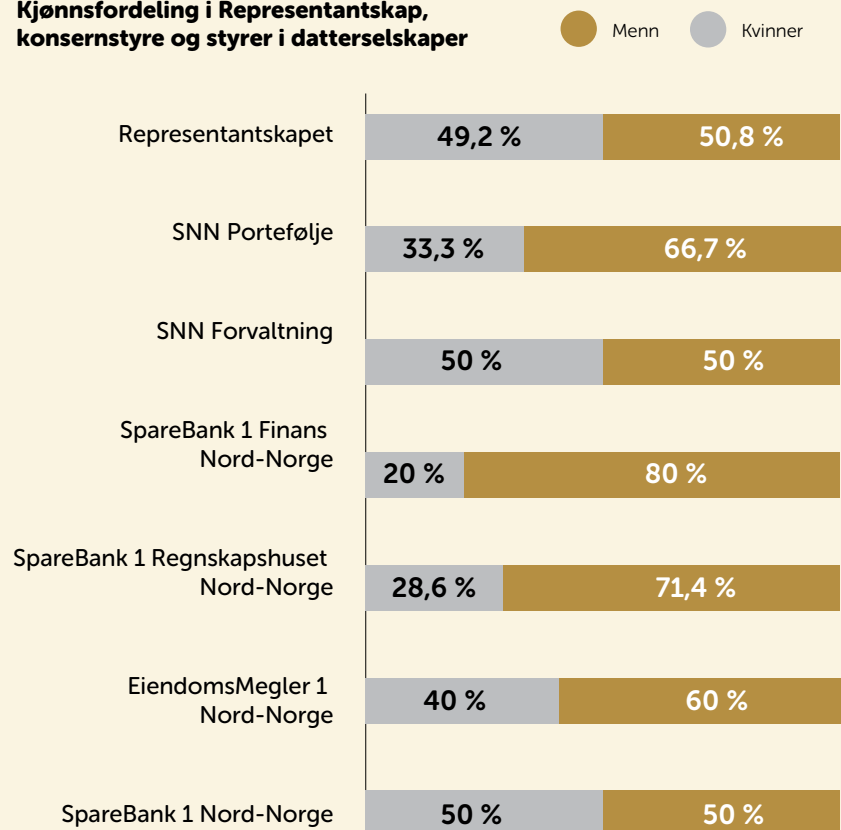
Kjønnfordeling i konsernet 2016

Kjønnfordeling ledere i konsernet

Kjønnfordeling i Representantskap, konsernstyre og styre i datterselskaper

Reiseliv i vekst

Stadig flere reiser til Nord-Norge. Bare i fjor var veksten i antall gjestedøgn på 9 %. Ida Rishaug er en av de som har etablert seg i reiselivsbransjen med firmaet sitt Momet Norway. Gjennom skreddersydde pakker tilbys kunder fra hele verden helt unike opplevelser i Nord-Norge.

SAMFUNNSANSVAR

SpareBank 1 Nord-Norge tar hensyn til hvordan konsernets aktiviteter påvirker mennesker, miljø og samfunn. Det innebærer blant annet å ha en høy etisk standard og troverdig forretning i samarbeid med kunder, leverandører, myndigheter og samfunnet banken er en del av. Samfunnsansvaret skal gjenspeiles i alle ledd av konsernets virksomhet.

SpareBank 1 Nord-Norge er leverandør av finansielle tjenester til nordnorske kunder på privat- og bedriftsmarkedet i Norge. All virksomhet i SpareBank 1 Nord-Norge utøves til enhver tid innenfor gjeldende rammeverk i lover og forskrifter i Norge. Dette dokumentet sier noe om hvordan SpareBank 1 Nord-Norge utfører samfunnsansvar gjennom egne strategier, policyer og regelverk.

Eierstruktur

SpareBank 1 Nord-Norges største eier er samfunnet, med en eierandel i banken på 54 %. Når konsernet generer overskudd, betales det også utbytte til samfunnet. Dette er midler som går til allmennyttige formål og prosjekter som bidrar til å utvikle kultur, idrett, utdanning og det frivillige arbeidet i landsdelen. Dette er prosjekter som skaper bolyst og arbeidsplasser, og som bidrar til å bygge og utvikle landsdelen. Konsernets visjon, For Nord-Norge, er strategisk forankret i hele konsernet. At samfunnet er den største eieren av SpareBank 1 Nord-Norge, stiller store krav til hvordan samfunnsansvaret og samfunnsengasjementet forvaltes.

Se mer informasjon i eget kapittel om samfunnsengasjement senere i årsrapporten.

Menneskerettigheter

SpareBank 1 Nord-Norge respekterer grunnleggende menneskerettigheter. Herunder alle konvensjoner ratifisert av norsk lov, som FNs menneskerettskonvensjoner, ILOs kjernekonvensjoner og FNs miljø- og korrupsjonskonvensjoner.

Urfolk

SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde er en del av det samiske området. Konsernet er dermed også en finansinstitusjon for det samiske folk. Konsernet er opptatt av både å være til stede i samiske lokalsamfunn, og å være en god forretningsforbindelse for samisk næringsliv og samiske personkunder. SpareBank 1 Nord-Norge tilbyr rådgivning på samisk og har en samisk telefonbank tilgjengelig for kundene. Konsernets årsberetning blir også oversatt til nordsamisk.

Arbeidstakerrettigheter

SpareBank 1 Nord-Norges virksomhet foregår i Norge og er underlagt norsk lov og internasjonale konvensjoner ratifisert av norsk lov. Arbeidstakerrettigheter er derfor ikke underlagt en egen policy eller retningslinjer i konsernet. Når det gjelder konsernets leverandører som har sin virksomhet i utlandet, se eget kapittel om leverandører.

Etiske retningslinjer

SNN-koden beskriver konsernets etiske retningslinjer. Formålet er å skape trygghet for handlinger som er i tråd med konsernets verdier. SNN-koden tydeliggjør også etiske normer for forretningspraksis og personlig adferd.

Retningslinjene er et fundament for konsernets forretningsdrift og strategiske mål. De gjelder for alle deler av konsernets virksomhet, inkludert alle medarbeidere og medlemmer i styret, komiteer og representantskap. For datterselskap, eksempelvis Regnskapshuset AS og EiendomsMegler 1, gjelder også bransjespesifikke etiske retningslinjer.

SNN-koden definerer flere områder som særlig berører samfunnsansvar:

- *Verdipapirer- og innsidehandel*
- *Habilitet og taushetsplikt*
- *Hvitvasking*
- *Korrupsjon*
- *Natur og miljø*
- *Medarbeiderens opptreden*

SNN-koden kan leses på www.snn.no

Etisk råd

SpareBank 1 Nord-Norge har nedsatt et etisk råd som fortløpende skal ajourholde konsernets etiske retningslinjer.

Etisk forvaltning

SpareBank 1 Nord-Norges investeringsvirksomheter følger norske lover og regler som skal sikre at konsernet ikke medvirker til krenkelser av menneske- og arbeidsrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes allment uetiske.

SpareBank 1 Nord-Norge skal være en engasjert og ansvarlig samfunnsaktør, med en forvaltning som skal være bærekraftig. Dette forventes å skape verdier over tid. Krav til ansvarlig forvaltning og ansvarlige investeringer gjelder for alle aktivklasser. Med ansvarlig forvaltning på direkteinvesteringer menes det at det skal tas hensyn til risiko knyttet til miljø, sosiale forhold/menneskerettigheter og eierstyring (ESG risiko=Environmental, Social and Governance), slik det er definert blant annet i rapportene til Statens Pensjonsfond Utland.

Odin Forvaltning AS

SpareBank 1 Nord-Norge tilbyr fond gjennom ODIN Forvaltning AS (Odin), Schroders og Alfred Berg.

- ODIN forvaltning AS er eid 100 % av SpareBank 1 Gruppen. ODIN har signert FNs prinsipper for ansvarlig eierstyring (PRI-signatur). Odins etiske investeringsprofil kan leses på www.odinfond.no
- Schroders etiske investeringsprofil kan leses på www.schroders.com
- Alfred Bergs etiske investeringsprofil kan leses på www.alfredberg.no

Leverandører

SpareBank 1 Nord-Norges hovedandel av innkjøp gjøres gjennom SpareBank 1 Gruppen. Gruppen har en egen innkjøpspolicy som også er styrende dokument for lokale innkjøp.

SpareBank 1 Gruppens innkjøpspolicy krever at alle innkjøpsavtaler inkluderer et standard vedlegg om samfunnsansvar. Vedlegget stiller krav til følgende kjerneområder:

Menneskerettigheter, arbeidsforhold, miljø og hederlig virksomhet.

Leverandørene skal som et minimum tilfredsstillende og rette seg etter lokale, nasjonale og internasjonale lover, regler og prinsipper, herunder bestemmelser om forhold som lønn, arbeidstid og HMS (Helse, Miljø og Sikkerhet), samt miljø og anti-korrupsjon.

Menneskerettigheter i leverandørleddet

Menneskerettighetene omfatter de grunnleggende rettigheter som alle mennesker har, og er regulert av nasjonal og internasjonal lovgivning.

Når det kommer til håndhevelse av menneskerettigheter er følgende punkter av særlig betydning for SpareBank 1:

- Leverandøren skal ikke dra nytte av noen form for tvangsarbeid. Fengselsinnsattes arbeid kan bare benyttes der hvor de innsatte er dømt av en domstol og hvor det kan dokumenteres rimelige arbeidsvilkår.
- Leverandøren skal ikke dra nytte av barnearbeid. Med barnearbeid menes arbeid som medfører at barna fratras muligheten til skolegang og utdanning. Forbudet mot barnearbeid gjelder i følgende tilfeller:
 - For alle barn under 15 år
 - For barn under 14 år i land med utilstrekkelig utviklet økonomi eller utdanningstilbud
 - For barn som ikke har fullført obligatorisk skolegang
- Arbeid som er av en slik art at det kan medføre skade på barnets helse eller utgjøre fare for barnets sikkerhet, skal ikke utføres av arbeidstakere under 18 år.
- Leverandøren skal ikke diskriminere ansatte i arbeidsforholdet, eksempelvis i forbindelse med engasjering eller avskjed, med utgangspunkt i forhold som kjønn, rase, nasjonalitet, religion, seksuell legning, medlemskap i arbeidstakerorganisasjoner eller politisk orientering.

I standardvedlegg om samfunnsansvar følger det en varslingsplikt fra leverandørens side, samt at SpareBank 1 kan foreta innsyn og revisjon hos leverandøren. Leverandøren pålegges også en plikt til å følge opp under leverandører. Brudd på bestemmelsene om samfunnsansvar anses som kontraktsbrudd og kan gi grunnlag for heving av avtalen.

Miljø og klima

SpareBank 1 Nord-Norge arbeider kontinuerlig for å bli en ressursbesparende og miljøeffektiv organisasjon gjennom å stille krav til konsernet, leverandører og samarbeidspartnere. SpareBank 1 Nord-Norge er sertifisert Miljøfyrtårn, og følger de forpliktelser som ligger i sertifiseringsordningen.

Miljøfyrtårn er et av Norges mest brukte sertifikater for virksomheter som vil dokumentere miljøinnsats og samfunnsansvar. Det å være Miljøfyrtårn innebærer systematisk arbeid med miljøtiltak.

Miljøkrav til leverandørleddet

Ved større innkjøp stiller SpareBank 1 Nord-Norge miljøkrav til leverandørene. Ved inngåelse av kontrakter skal det fremlegges HMS egenerklæring som forplikter leverandøren til å oppfylle lovbestemte krav innen helse, miljø og sikkerhet. Leverandøren skal også dokumentere miljøpolicy og miljøprogram for sine produkter, og «grønn avfallshåndtering» av emballasje. Det kreves også at tilbyder er ISO-sertifisert eller har implementert tilsvarende kvalitetssikringssystem. Vektlegging av miljø i anbudskonkurranser varierer etter hvilke produkter konsernet etterspør.

Reduksjon av reiseaktivitet

I SpareBank 1 Nord-Norges bilordning stimulerer til anskaffelse av kjøretøy med lave utslippsverdier. Bilbruken er stabilt lav og medfører relativt små klimagassutslipp. Høsten 2016 startet prosjektet «jobb smartere, reis mindre». Prosjektets målsetning er at en gjennom aktiv bruk av ny teknologi skal øke bruk av nettbaserte møter og dermed redusere behov for reiseaktivitet. Resultatene så langt er gode, og i 2016 ble utslipp av klimagasser fra flyreiser redusert med 15 % sammenlignet med 2015.

Energisparende tiltak

SpareBank 1 Nord-Norges egneide og leide lokaler er energimerket. I 2016 har konsernet forsterket arbeidet med disse tiltakene. Tilknytning til fjernvarme, omlegging fra glødepærer til LED-lys og isolering av bygg er noen tiltak som har fokus. Ved nye byggeprosjekter/ombygginger/oppussing er det fokus på tiltak som gir byggene høy energiklasse. I tillegg krever konsernet utstrakt bruk av materialer som er bærekraftige og har høy gjenbruksmulighet.

Digitalisering reduserer miljøbelastningen

Den digitale utviklingen bidrar sterkt til at konsernet kan arbeide kontinuerlig med å gi kundene gode og effektive digitale løsninger. Resultater er at det blir lavere miljøbelastning gjennom reduserte transportbehov for ansatte og kunde. Papirforbruket går også ned, og færre brevutsendelser reduserer både behovet for papir- og transport.

Energi- og klimaregnskap

Konsernet utarbeider et energi og klimaregnskap basert på de internasjonale standardene i «The Greenhouse Gas Protocol» og ISO 14064-1. Regnskapet viser en nedgang i klimautslipp på 23,4 % fra 2105 til 2016.

Kommentarer til energi- og klimaregnskap

Sparebank 1 Nord-Norge hadde i 2016 et totalt klimagassutslipp på 1 070 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e). Dette er en reduksjon på 326,2 tCO₂e, tilsvarende 23,4 %, sammenlignet med 2015.

Energiforbruk per areal er redusert med 26 % og totalt energiforbruk med 26 %. Det er også reduksjoner i utslipp per årsverk og per mill kroner omsetning.

Hvitvasking og terrorfinansiering

Økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking av utbytte, undergraver den legale økonomien i ethvert samfunn. SpareBank 1 Nord-Norge støtter tiltak som har til formål å bekjempe økonomisk kriminalitet og terrorfinansiering. SpareBank 1 Nord-Norge etterlever lovkrav og treffer tiltak som har som formål å bekjempe økonomisk kriminalitet og terrorfinansiering.

Dette innebærer at SpareBank 1 Nord-Norge skal gjøre gode risikovurderinger, og ha god kunnskap om kunder og formålet med kundeforholdet. Ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge har nødvendig kunnskap for å kjenne igjen kundeforhold og transaksjoner som kan ha som formål å utnytte finansielle systemer til hvitvasking og terrorfinansiering. Dette er nedtegnet i SNN-koden.

SpareBank 1 Nord-Norges systemer skal gjennomføre kontroller mot internasjonale sanksjonslister og iverksette eventuelle frysforpliktelser.

Kreditt

SpareBank 1 Nord-Norge finansierer i utgangspunktet kunder i alle bransjer i Nord-Norge. Konsernet driver ikke egen forretningsvirksomhet i utlandet. Alle som arbeider innenfor kredittområdet skal følge konsernets etiske retningslinjer og habilitetsregler. Dette håndheves gjennom SpareBank 1 Nord-Norges kredittstrategi, policyfullmakter og SNN-koden.

SpareBank 1 Nord-Norge skal ikke finansiere virksomheter eller prosjekter som strider mot SNN-koden. Det vil si virksomheter som kan oppfattes å være i strid med den alminnelige rettsoppfatning, kan oppfattes som støtende, eller som på annen måte kan gi negativ innvirkning for SpareBank 1 Nord-Norge.

Det skal gjøres gode risikovurderinger og utvises stor varsomhet med å gi kreditt til foretak som inngår i uoversiktlige eller kompliserte eierstrukturer som banken ikke finner velbegrunnet. Det samme gjelder foretak hvor selskapsoppbyggingen i vesentlig grad vanskeliggjør vurdering av risikoen i engasjementet.

Eventuell risiko knyttet til forurensning av det ytre miljø skal vurderes i forbindelse med kredittvurdering av den enkelte kunde.

Miljørelatert risiko skal vurderes på lik linje med andre risikoforhold. Sentralt i denne vurderingen, er kundens holdning til å kunne etterleve miljøkrav som er eller kan bli pålagt.

Tiltak fremover

SpareBank 1 Nord-Norge vil også fremover ha sterkt fokus på samfunnsansvar. Konsernet har som mål å være en foregangsbedrift i det å ta vare på natur og miljø, både ved å minimere egne miljøbelastninger, og ved å ta i bruk miljøvennlige løsninger.

For 2017 planlegges følgende tiltak:

- Bli medlem i Klimapartner Troms
- Utarbeide en egen strategi for samfunnsansvar
- Gjennomføre en vesentlighetsanalyse for SpareBank 1 Nord-Norge
- Vurdere tilslutning til relevante internasjonale standarder innen samfunnsansvar

Kategori	Forklaring	2014	2015	2016	% endring fra forrige år
<i>Stasjonær forbrenning</i>					
Lett fyringsolje		13,9			-
<i>Transport</i>					
Diesel (B5)		5,2	10,5	10,5	- %
Bensin		16,5	4,6	4,6	0,1 %
Scope 1 Utslipp		35,7	15,0	15,0	- %
<i>Fjernvarme/kjølning Nordiske lok.</i>					
Fjernvarme Norsk miks		22,6	22,0	6,2	-71,9 %
<i>Elektrisitet*</i>					
Elektrisitet Nordisk miks		992,2	653,1	420,5	-35,6 %
Scope 2 Utslipp		1 014,8	675,1	426,7	-36,8 %
<i>Flyreiser</i>					
Fly kontinentalt		65,7	91,6	22,6	-75,3 %
Fly interkontinentalt		13,7	17,1	35,7	108,1 %
Fly nordisk		525,9	504,8	465,4	-7,8 %
<i>Avfall</i>					
Glass, gjenvinning		-	-		-
Farlig avfall, gjenvinning				-	-
Metall gjenvinning		0,1	0,1		-100,0 %
Organisk, gjenvinning		0,1	0,1	0,4	338,0 %
Papir, gjenvinning		0,9	0,9	0,4	-56,8 %
Spesialavfall	Planglass			0,1	100,0 %
Restavfall, forbrenning		6,7	6,8	28,9	325,7 %
EE-avfall, gjenvinning		0,1	0,1		-100,0 %
<i>Forretningsreiser</i>					
KM-godtgjørelse bil (NO)		98,1	84,6	74,9	-11,4 %
Scope 3 Utslipp		711,2	706,0	628,3	-11,0 %
Total		1 761,7	1 396,2	1 070,0	-23,4 %
Prosentvis endring			-20,7 %	-23,4 %	
* Alternativ beregning utslipp fra el (markedsbasert metode)			2 990,1	2 169,9	
Prosentvis endring			-	-27,4 %	

Scope 1

Transport: Faktisk forbruk av fossilt brensel i selskapets kjøretøy (eiet, leiet, leaset). Bruk av diesel (B5) og bensin står i 2016 for utslipp tilsvarende 15 tCO₂e. Forbruket er fordelt fra samlede data for 2015 og 2016, og likt på de to årene. Utslippene er redusert med 58 % fra 2014.

Fyringsolje: Bruk av lett fyringsolje til oppvarming i bygg. SpareBank 1 Nord-Norge har ikke brukt fyringsolje i 2015 og 2016.

Scope 2

Elektrisitet: Målt forbruk av elektrisitet i egneide eller leide lokaler/bygg. Tabellen viser klimagassutslipp fra elektrisitet utregnet med den lokasjonsbaserte utslippsfaktoren Nordisk miks. Utslippene fra elektrisitetsbruk er redusert med 36 % i forhold til 2015.

Fjernvarme: Bruk av fjernvarme i eide/leide bygg. Totale utslipp fra fjernvarme er redusert med 72 % og står i 2016 for 6,2 tCO₂e.

Scope 3

Flyreiser: Målt antall reiser per region. Utslipp fra flyreiser i 2016 tilsvarer 524 tCO₂e. Utslipp fra flyreiser er redusert med 15 % fra 2015 grunnet redusert reisevirksomhet.

Kilometergodtgjørelse: I 2016 er det gitt godtgjørelse for 506 000 km. Dette gir et utslipp på 75 tCO₂e, en reduksjon på 11,4 % fra 2015.

Avfall: Rapportert avfall i kg fordelt på ulike avfallsfraksjoner, samt behandlingsmetode. Avfallstallene er fra hovedkontoret i Tromsø. Avfall står for et utslipp på 30 tCO₂e i 2016, og utgjør 3 % av totale klimagassutslipp. Utslippene er nesten tredoblet siden 2015. Den store økningen i mengde avfall kommer av at banken foretok en opprydding ved hovedkontoret i Tromsø i 2016, der det ble fjernet mye avfall. Utslipp knyttet til glass- og farlig avfall er på under 0,1 tCO₂. Dette er relativt lite og kun merket med en strek i tabellen.

Energi- og klimaregnskapet er gjennomført av CO2Focus AS på oppdrag fra SpareBank 1 Nord-Norge og kan leses i sin helhet på www.snn.no

Foto: Lars Åke Andersen

Lag og foreninger

14 844 lag og foreninger er kunder i SpareBank 1 Nord-Norge. Her er Blåmann IL representert ved en av sine ildsjeler, Elin Sagerup. De gjør en fantastisk innsats for trivsel og oppvekstmiljø i sitt lokalsamfunn.

SAMFUNNSENGASJEMENT

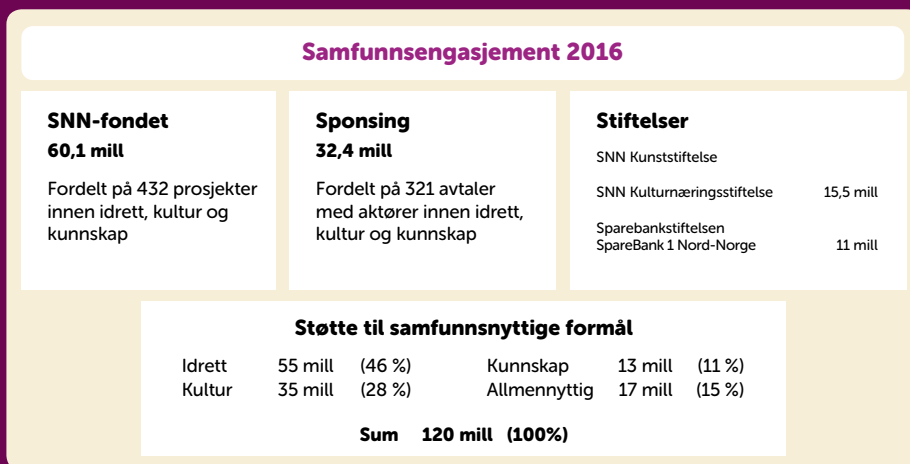
SAMMEN FÅR VI TING TIL Å SKJE

SpareBank 1 Nord-Norge er landsdelens egen bank, og mener det er viktig å bidra til at landsdelen har et spennende og mangfoldig idretts- og kulturliv. Slike aktiviteter er med på å skape bolyst, vekst og utvikling i lokalmiljøene, samtidig som det tiltrekker seg attraktiv kompetanse til landsdelen.

SNN-fondet

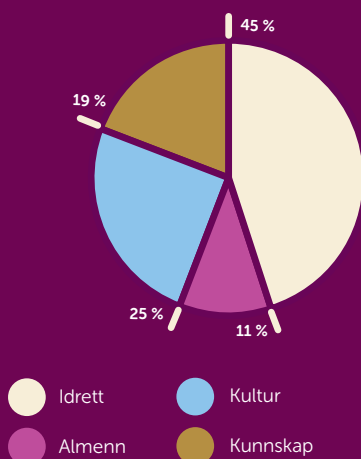
SpareBank 1 Nord-Norge skaper gjennom sin virksomhet store verdier som blir værende i landsdelen. Banken eies av to grupperinger. 46,4 % er eid av egenkapitalbevisiere og 53,6 % eies av samfunnet.

Utbyttet av bankens overskudd fra den samfunnside kapitalen kan avsettes og tildeles samfunnsnyttige formål i bankens markedsområde.

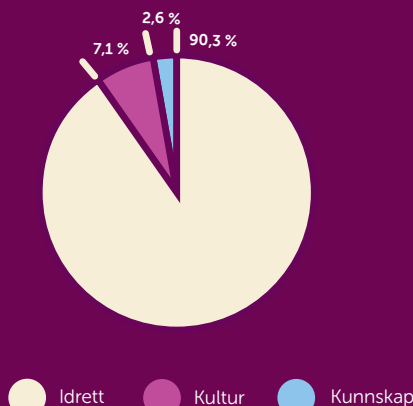
Gavetildelinger 2016

I 2016 ble 432 gode formål tildelt samfunnsutbytte fra banken. 153 kulturprosjekter, 218 idrettsprosjekter, 10 kunnskapsprosjekter og 51 allmennyttige prosjekter ble tildelt til sammen 60,1 mill kroner. Den største delen av tildelingene gikk til prosjekter rettet mot barn og unge.

Sponsorportefølje

Sponsing er den kommersielle delen av bankens samfunnsengasjement, og inngår som en del av SpareBank 1 Nord-Norges markedsføring og merkevarebygging. Sponsorporteføljen var i 2016 på 32,4 mill kroner, fordelt på avtaler med 321 idrettslag, 26 kulturaktører og 22 kunnskapssponsorater.

MOTIVASJON: Tidligere storspiller Morten Pedersen inspirerte og trente 28 fotballspillere fra 13-15 år på Nordkjosbotn stadion.

– DETTE ER GULL VERDT FOR OSS

Siden 2010 har SNN-akademiet besøkt 50 klubber.
For det blir ingen topp uten bredde.

”

Topp er viktig fordi det støtter bredden. Men bredden er også avgjørende om vi skal få den beste toppen.

Banksjef Per Olaf Persen

SNN-akademiet består av TIL-spillere og trenere som reiser til klubber i hele Nord-Norge for å bidra til spiller- og talentutvikling og skolere trenere og spillerutviklere i klubb og krets. I 2016 besøkte de blant annet Nordkjosbotn.

– Tromsø idrettslag er selvfølgelig mye mer kompetent enn hva vi i småklubbene er. At de reiser rundt og lærer bort nye metoder og ting de vet fungerer, er gull verdt for oss, sier leder i Nordkjosbotn IL, Davy Øverås.

Lokalbanken bidrar

Etter økten er det et eget seminar hvor trenerne får hjelp med utfordringer, struktur og hvordan de kan skaffe en øvelsesbank. På hvert sted deltar banksjefen på seminaret, og forteller om SNN-fondet og bankens samfunnsengasjement.

– Dette er et flott prosjekt som blir verdsatt ute i distriktene. Vi fikk veldig gode tilbakemeldinger fra både barn og voksne i Kirkenes og Vadsø, forteller banksjef Per Olaf Persen.

Bredde gir topp

For SpareBank 1 Nord-Norge, er SNN-akademiet et flott prosjekt som treffer godt hos barn og unge og bidrar til bolyst i nord.

– Tromsø idrettslag har stor kompetanse på fotball, treningsmetoder og hvordan man bygger en klubb gjennom samhandling og riktig organisering. Dette ønsker vi at flere klubber skal få ta del i, fordi det vil styrke landsdelen på dette området. Topp er viktig fordi det støtter bredden. Men bredden er også avgjørende – om vi skal få den beste toppen, forklarer Persen.

Nordnorsk spillerutvikling

Å besøke klubbene på deres hjemmebaner er også noe TIL får mye igjen for.

– Vi er en utviklingsklubb, hvor halve toppen består nordnorske spillere. Derfor er vi avhengig av at det jobbes godt rundt om i landsdelens klubber. Deres arbeid bidrar til at TIL kan spille på dette nivået, og dermed er det en selvfølge å gi litt av oss selv og hjelpe dem på deres hjemmebaner, forteller Tromsø Idrettslags Morten Pedersen.

PÅ LAG MED SKIIDRETTE I NORD

Fra onsdagsrenn til kretser og regionlag. SpareBank 1 Nord-Norge er en betydelig samarbeidspartner til skiidretten i landsdelen.

– SpareBank 1 Nord-Norges engasjement er utrolig viktig for at vi skal kunne gi et godt tilbud til små og store skiløpere, sier Birgitte Gustavsen, administrasjonssjef i Troms Skikrets, og viser til det mangeårige samarbeidet mellom banken og skikretsen. Det siste samarbeidsprosjektet på lista, SNN Cup, har bidratt til å øke interessen rundt de tradisjonelle kretsrennene.

– Cupen, som var bankens initiativ, har blitt veldig populær hos både utøvere og arrangører, sier Gustavsen, og forteller om økt interesse og styrket deltakelse i kretsrennene som inngår i cupen. Det er både kretsen og klubbene svært godt fornøyd med.

Samarbeidet gjør det også mulig for Troms Skikrets å kunne gi et godt tilbud til junior- og seniorløpere i Nord-Norge.

– Regionlagene, Team SpareBank 1 Nord-Norge og Team Veidekke Nord-Norge, der SpareBank 1 Nord-Norge er samarbeidspartner, inkluderer også løpere fra Nordland og Finnmark. Dette gjør det mulig for de fremste nordnorske løperne å satse på idretten uten å måtte flytte sørover, forteller Gustavsen.

Fra bredde til topp

SpareBank 1 Nord-Norge er også samarbeidspartner til Finnmark skikrets og et 20-talls skiklubber i landsdelen.

– Skiklubbene gjør en kjempeviktig jobb for å legge til rette for skiglede for barn og unge. Samtidig gir de talentene mulighet til å utvikle seg. Dette viktige arbeidet er vi er glade for å kunne bidra til, sier Christian Larsen, som er fagansvarlig for samfunnsengasjement i SpareBank 1 Nord-Norge.

Gjennom SpareBank 1-alliansen er banken delaktig som hovedsamarbeidspartner til skilandslaget – et samarbeid som i følge Larsen ikke bare handler om eliten.

– Bredde og topp henger sammen. Breddeaktivitetene i ski-Norge er viktige for å sikre rekrutteringen til skisporten, og landslaget på toppen av utviklingspyramiden er en viktig inspirasjonskilde og motivator for disse. Vi snakker om en gjensidig avhengighet, sier Larsen.

Gjennom landslagsavtalen er SpareBank 1 Nord-Norge en betydelig samarbeidspartner til den regionale skiidretten – i nasjonal målestokk. Onsdagsrenn, klubber, skikretser, regionlag og landslaget inngår i bankens spon-sorportefølje.

– Vi ser viktigheten av alle ledd, fra de små onsdagsrennene og opp til landslaget. Aktive lokalsamfunn og skiglede for de unge er like viktig for oss som at landslaget hevder seg i mesterskap. Og når vi gjennom avtalen med skilandslaget kan bidra til at flere unge kommer seg på ski, blant annet ved å sette brukt skiutstyr på dagsorden under Byttehelgen, tror vi at det vil bety flere gode skiløpere i fremtiden – også fra Nord-Norge, sier Larsen.

Støtte til infrastruktur

Å legge til rette for aktivitet betyr ofte kre-vende investeringer for idrettslagene. Det kommer tydelig til syne i søknadene som kommer inn til SNN-fondet.

– Vi ser at det ofte er utfordrende for lag og foreninger å finansiere infrastruktur og materiell som er helt nødvendig for å kunne skape gode arenaer for lek og utvikling. Men gjennom SNN-fondet kan vi bidra med pro-sjektstøtte til dette viktige arbeidet, og det er utrolig flott å se at fondet kan hjelpe til med å få realisert små og store prosjekter rundt om i landsdelen, sier Larsen.

I 2016 ble det tildelt 3,6 mill kroner fra SNN-fondet til 25 prosjekter innen langrenn, hopp og alpint i landsdelen.

”

Vi ser viktigheten av alle ledd, fra de små onsdagsrennene og opp til landslaget. Aktive lokalsamfunn og skiglede for de unge er like viktig for oss som at landslaget hevder seg i mesterskap.

Christian Larsen, fagansvarlig for samfunnsengasjement i SpareBank 1 Nord-Norge

BREDE TIL TOPP: Barna fikk møte skihelten Finn Hågen Krogh under Barnas NM Sprint i regi av SpareBank 1 Nord-Norge.

JUBLER FOR PRIS:

Jan Tore Olsen,
Katrine Eilertsen,
Einar Seiness,
Mari Johnsen,
Linda Tofteng Eliassen
og Lars Nymo Trulsen

FIKK PRIS FOR Å SETTE ØKONOMI PÅ TIMEPLANEN

Over 80 % av elevene på 9. trinn i Troms fikk undervisning av ansatte fra SpareBank 1 Nord-Norge i 2016.

Programmet Økonomi og karrierevalg er utviklet av Unge Entreprenørskap. På landsbasis deltok nær 27 000 elever forrige skoleår, og i Troms ble det rekord med 1 584 elever.

– Vi har fått utrolig gode tilbakemeldinger fra elevene. De mener det er både lærerikt, morsomt og nyttig for deres hverdag, og engasjementet har vært enormt. Her viser SpareBank 1 Nord-Norge et stort samfunnsansvar, sier daglig leder Anne Grete Johansen i Ungt Entreprenørskap Troms.

Mottok pris

Konsernet vant Finansstafetten under Finans Norges skolekonferanse i 2016.

– Årets vinner av Finansstafetten er en bank som setter fokus på sitt samfunnsansvar ved å gi barn og unge skoleing i privatøkonomi. Banken imponerer med svært mange gjennomføringer og et stort korps av veiledere. Banken viser et samfunnsansvar til etterfølgelse ved stor gjennomføringsevne i et langstrakt fylke, som også har inkludert Svalbard, står det i juryens begrunnelse.

”

Privatøkonomi er kraftig underkommunisert i skolen, derfor vokser mange opp uten grunnleggende økonomisk forståelse. Dette er en del av vårt samfunnsoppdrag.

Banksjef Lars Nymo Trulsen

Viktig kunnskap

I fem år har bankens ansatte vært ute i skolene og snakket om karrierevalg, budsjettering, bank og forsikring.

– Jeg er ekstremt stolt av prisen og vil skryte av alle mine kollegaer som har bidratt. Privatøkonomi er kraftig underkommunisert i skolen, derfor vokser mange opp uten grunnleggende økonomisk forståelse. Som landsdelens bank er det viktig for oss å bidra til økt kunnskap om budsjettering, forbruk og fremtidsplaner, sier banksjef for personmarked i Tromsø, Lars Nymo Trulsen.

Engasjerte unge

Den samlede inkassogjelden i Troms har passert en milliard kroner, og over 8 000 personer i fylket har betalingsanmerkninger.

– Våre undersøkelser viser at én av seks unge er dårlige til å betale. Det forteller at behovet for mer kunnskap om privat økonomi er stort. Dette er en viktig del av vårt samfunnsoppdrag. Jeg opplever at ungdommene er engasjerte. Overraskende mange vet hva de vil bli, og de synes budsjettering er så gøy at praten ofte fortsetter i friminuttet. Vi gleder oss til å snakke med enda flere unge, avslutter Lars Nymo Trulsen.

LAGDE TIDENES FEST FOR BODØ

Alle medarbeiderne i SpareBank 1 Nord-Norge bidro til å lage bursdagsfest for Bodø i anledning byens 200-årsjubileum.

SpareBank 1 Nord-Norges gave til byen var Bodøfæst – en jubileumskonert midt i Bodø sentrum.

– Som landsdelens egen bank, bryr vi oss om både menneskene i nord og lokalsamfunnene vi er en del av. I snart 160 år har vi drevet bank i Bodø. Når byen fyller 200 år, tar vi selvsagt del i feiringen. Det gjorde vi gjennom å arrangere Bodøfæst, sier Trude Glad, konserndirektør for region Salten.

Hele Bodø ble invitert til å feire byens gebursdag. Og «hele byen» kom: Totalt ble det solgt 31 000 billetter, og dermed ble Bodøfæst trolig den aller største konserten noensinne i Nord-Norge.

Publikum fikk se og høre både norske og internasjonale stjerner: Fra tenåringsidolene Marcus & Martinus, Halvdan Sivertsen og Sandra Lyng til Sondre Justad, Travis og Kari Bremnes – for å nevne noen.

Minner for livet

– Bodøfæst bidro til å bygge stolthet og identitet for Bodø, regionen og landsdelen. Arrangementet løftet hele jubileumsåret, ikke bare jubileumshelgen.

Det sier Thomas Lønsetteig, som gjennom organisasjonen Bodø 2016 ledet arbeidet med å markere byens jubileum.

– Vi fikk minner og opplevelser for livet. Mange snakker fortsatt om Bodøfæst. Aldri før har det vært samlet så mye mennesker under ett enkelt arrangement i Bodø, sier Lønsetteig.

Han forteller at Bodøfæst vil være et viktig element i arbeidet med å posisjonere Bodøs kandidatur til å bli Europeisk kulturhovedstad i 2024 og Årets kulturby i 2017.

– Og sist, men ikke minst, mener vi SpareBank 1 Nord-Norge og Bodøfæst har vært en sterk bidragsyter til at Bodø fikk prisen som Norges mest attraktive by i 2016, sier Lønsetteig.

Jobbet dugnad

Samtidig med Bodøfæst samlet SpareBank 1 Nord-Norge alle ansatte til konsernets nye møteplass «Oppdrag Nord-Norge». Det var slett ikke tilfeldig. Da fikk nemlig 620 ansatte muligheten til å jobbe dugnad for å bidra til bursdagsfesten.

– Mange bidro direkte i gjennomføringen av Bodøfæst, blant annet gjennom å arrangere aktiviteter for barn. Andre ryddet strender, serverte kaffe, bygde mobil skatepark og ballbinger, beiset Nyholmen Skandske, ryddet og monterte avfallsbokser, plantet blomster og serverte kake og underholdning på byens sykehjem, forteller bankens prosjektleder Christian Larsen.

Totalt jobbet konsernets medarbeidere dugnad tilsvarende halvannet årsverk for at Bodøs bursdag skulle bli så bra som mulig.

Oppdrag Nord-Norge og Bodøfæst ble også nominert til «Årets interne event» under Sponsor- og eventforeningens årlige prisutdeling.

«Etter en periode med nedbemanning, konturnedleggelse og endring i organisasjonsdesign, ga Bodøfæst topp muligheter til å sette fokus på bankens samfunnsengasjement, samt å bygge lagånd blant de ansatte. Ved å engasjere de ansatte som frivillige under festivalen etablerer banken kjennskap til den nye medarbeiderplattformen, som blant annet handler om å bruke mer tid med kundene», heter det i juryens begrunnelse for nominasjonen.

TENÅRINGSIDOLER:
Marcus & Martinus
var Bodøs desidert mest populære gutter 21. mai 2016.

”

Når byen fyller 200 år, tar vi selvsagt del i feiringen. Det gjorde vi gjennom å arrangere Bodøfest.

Trude Glad, konserndirektør for region Salten

FOLKEHAV:

31.000 personer var innom Rådhusparken i Bodø i løpet av Bodøfest. Her fra Matomas avslutning av jubileumskonsernten

NOE FOR ALLE:

På dagtid var det eget familiearrangement med aktiviteter for barn i alle aldre. Blant annet underholdt Nordnorsk vitensenter med forestillingen «Gale oppfinnelser».

PRISVERDIG SYKKELFEST

Ikke bare syklet 8 000 barn seg gjennom SNN Mini Arctic Race. Hovedarrangementet ga også ringvirkninger i millionklassen for næringslivet.

Arctic Race of Norway har etablert seg som en folkefest i Nord-Norge. SpareBank 1 Nord-Norge byr opp til en egen familiefest, gjennom gratis sykkelritt for barn og unge. Sponsor- og eventforeningens medlemmer stemte barnerittet fram til årets bransjepris.

– Samarbeidet mellom Arctic Race of Norway og SpareBank 1 Nord-Norge er en inspirasjon til alle i bransjen på hvordan målrettet og strategisk planlegging gir interne og eksterne fordeler både for sponsor og sponsorobjekt, skrev juryen i sin begrunnelse.

Boost for byene

Foreningen trakk også fram at de ansatte selv arrangerer barnerittet, som i 2016 besøkte Fauske, Sandnessjøen, Mo i Rana, Nesna og Bodø. Rundt 2000 barn har deltatt på SNN Mini Arctic Race hvert år.

– Barna må være med for at det skal bli folkefest! For meg var det slående hvilken boost av selvtillit byen vår fikk. Vi forberedte oss over lang tid og håper vi får oppleve dette igjen. Det finnes flere flotte etapper å sykle på Helgeland, sier banksjef i Mo i Rana, Hans-Petter Skjæran.

Millioneffekt

SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å bidra til å skape aktivitet og mangfold i landsdelen. Å støtte idrett og kultur er derfor selve kjernen i bankens samfunnsengasjement.

– Det er gledelig å se at lokale ideer kan utvikle seg til store internasjonale arrangementer. Arctic Race of Norway er et godt eksempel på dette, og vi er stolte over å ha vært med på laget fra første stund, sier konsernsjef Jan-Frode Janson.

En rapport fra Bedriftskompetanse viser at sykkelrittet skapte ringvirkninger verdt over 80 mill kroner for norsk næringsliv bare i 2014. Samtidig ligger det uvurderlige markedsføringsverdier i at TV-sendingene fra Arctic Race sørger for å vise frem landsdelen i 180 land.

” Det var slående hvilken boost av selvtillit byen vår fikk.

Banksjef i Mo i Rana, Hans-Petter Skjæran

SMÅ SYKLISTER: Siden 2013 har 8 000 barn deltatt på barnas sykkelritt under Arctic Race of Norway.

